

Regeringens årsberättelse 2023

Bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter

Regeringens årsberättelse 2023

Bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Statsrådet

Statsrådets kansli

Upphovsrättslag (404/1961) 9 § Verk utan upphovsrättsskydd

ISBN pdf: 978-952-383-597-9

ISSN pdf: 2490-0966

ISBN tryckt: 978-952-383-604-4

ISSN tryckt: 2490-0613

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2024

Tryckeri: Grano Oy, 2024

Printed matter
4041 0955

Regeringens årsberättelse 2023
Bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter

Statsrådets publikationer 2024:19			
Utgivare	Statsrådet		
Utarbetad av	Statsrådets kansli		
Språk	svenska	Sidantal	241
Referat			
Enligt 46 § i grundlagen ska statsrådet lämna en berättelse till riksdagen om regeringens verksamhet, skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts samt om regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut. Närmare bestämmelser om regeringens årsberättelse finns i 9 a § i lagen om statsrådet (175/2003) och i 17 och 18 § i lagen om statsbudgeten (423/1988). I 18 § i lagen om statsbudgeten förutsätts det att de redogörelser för statsfinanserna och skötseln av statsfinanserna samt resultat av statens verksamhet som tas in i regeringens årsberättelse ska ge riktiga och tillräckliga uppgifter om hur budgeten följts och om statens intäkter och kostnader, om statens ekonomiska ställning och resultat (rättvisande bild). På författningsnivå fastställs årsberättelsens innehåll i synnerhet i förordningen om statsbudgeten (1243/1992). Regeringens årsberättelse för 2023 består av fem delar: • Regeringens årsberättelse • Bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter • Bilaga 2 Bokslutskalkyler • Bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden • Bilaga 4 Statens bolagsinnehav			
Nyckelord	regeringens årsberättelser, riksdagen, statsrådet, regeringens berättelser, bokslut, ägarstyrning		
ISBN PDF	978-952-383-597-9	ISSN PDF	2490-0966
ISBN tryckt	978-952-383-604-4	ISSN tryckt	2490-0613
Ärendenummer	VN/27298/2023	Projektnummer	-
URN-adress	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-597-9		

Hallituksen vuosikertomus 2023

Liite 1 Ministeriöiden tuloksellisuuden kuvaukset

Valtioneuvoston julkaisu 2024:19

Julkaisija Valtioneuvosto

Yhteisötekijä Valtioneuvoston kanslia
Kieli ruotsi

Sivumäärä 241

Tiivistelmä

Valtioneuvosto antaa eduskunnalle hallituksen vuosikertomuksen perustuslain 46 §:ssä säädettyä kertomuksena hallituksen toiminnasta, valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta sekä niistä toimista, joihin hallitus on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt. Hallituksen vuosikertomuksesta säädetään tarkemmin valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 9 a §:ssä sekä valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 17 ja 18 §:ssä.

Talousarviolain 18 §:ssä edellytetään, että hallituksen vuosikertomukseen otettavien valtiontalouden ja valtion taloudenhoidon sekä toiminnan tuloksellisuuden kuvausten tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista, valtion taloudellisesta asemasta sekä tuloksellisuudesta (oikea ja riittävä kuva). Säädösten kertomuksen sisältöä määrittävät erityisesti myös valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) vaatimukset. Hallituksen vuosikertomus vuodelta 2023 muodostuu viidestä osasta:

- Hallituksen vuosikertomus
- Liite 1 Ministeriöiden tuloksellisuuden kuvaukset
- Liite 2 Tilinpäätöslaskelmat
- Liite 3 Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta
- Liite 4 Valtion yhtiöomistusliituksen vuosikertomus

Asiasanat hallituksen vuosikertomukset, eduskunta, valtioneuvosto, hallituksen kertomukset, valtion tilinpäätös, omistajaohjaus

ISBN PDF	978-952-383-597-9	ISSN PDF	2490-0966
ISBN painettu	978-952-383-604-4	ISSN painettu	2490-0613
Asianumero	VN/27298/2023	Hankenumero	-

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-597-9>

Innehåll

1	Statsrådets kansli	9
1.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	10
1.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat.....	11
1.3	Förvaltningsområdets resultatutveckling	12
2	Utrikesministeriet	19
2.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	20
2.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat.....	22
2.3	Förvaltningsområdets resultatutveckling	23
3	Justitieministeriet	36
3.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	37
3.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat.....	38
3.3	Förvaltningsområdets resultatutveckling	39
3.4	Sametingets berättelse för 2023	52
4	Inrikesministeriet	66
4.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	67
4.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat.....	68
4.3	Förvaltningsområdets resultatutveckling	71
5	Försvarsministeriet	87
5.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	88
5.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat.....	89
5.3	Förvaltningsområdets resultatutveckling	90
6	Finansministeriet	103
6.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	104
6.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat.....	106
6.3	Förvaltningsområdets resultatutveckling	107

7	Undervisnings- och kulturministeriet	118
7.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	119
7.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat	119
7.3	Förvaltningsområdets resultatutveckling	120
8	Jord- och skogsbruksministeriet	136
8.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	137
8.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat	138
8.3	Förvaltningsområdets resultatutveckling	139
9	Kommunikationsministeriet	151
9.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	152
9.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat	153
9.3	Förvaltningsområdets resultatutveckling	154
10	Arbets- och näringsministeriet	163
10.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	164
10.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat	165
10.3	Förvaltningsområdets resultatutveckling	167
11	Social- och hälsovårdsministeriet	179
11.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	180
11.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat	181
11.3	Förvaltningsområdets resultatutveckling	183
12	Miljöministeriet	198
12.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	199
12.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat	200
12.3	Förvaltningsområdets resultatutveckling	202
13	Statens affärsverk samt statliga fonder utanför budgeten	217
13.1	Statens affärsverk	217
	Forststyrelsen	217
	Senatfastigheter	220
	Försvarsfastigheter	222
13.2	Statliga fonder utanför budgeten	225
	Försörjningsberedskapsfonden	225
	Interventionsfonden för jordbruket (Mira)	227

Gårdsbrukets utvecklingsfond.....	228
Brandskyddsfonden.....	230
Stabilitetsfonden.....	231
Statens bostadsfond	233
Statens pensionsfond.....	234
Statens televisions- och radiofond	236
Statsgarantifonden	237
Kärnavfallshanteringsfonden.....	239
Oljeskyddsfonden	240

INLEDNING

Bilaga 1 till regeringens årsberättelse

I denna bilaga till regeringens årsberättelse presenteras förvaltningsområdenas struktur och de viktigaste nyckeltalen. Bilagan innehåller också översikter över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet samt bedömningar av de största riskerna. I resultatöversikterna redogörs för användningen av förvaltningsområdets anslag och resultatutvecklingen. Översikterna innehåller även ministeriernas bedömningar av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts under berättelseåret. Ministerierna har använt följande skala för att bedöma hur målen har uppnåtts:

Utmärkt	Målet överskreds.
God	Målet uppnåddes.
Nöjaktig	Målet uppnåddes delvis.
Försvarlig	Målet uppnåddes inte.
Ikke påbörjad/svag	Inga åtgärder för att uppnå målet inleddes eller målet slopades efter övervägande.

Dessutom har det särskilt beskrivits hur målen för hållbar utveckling och jämställdhet har uppfyllts inom respektive förvaltningsområde. Justitieministeriets kapitel innehåller Sametingets berättelse för 2023. I slutet av bilagan finns också centrala uppgifter om statens affärsverk och fonderna utanför statsbudgeten samlade.

1 Statsrådets kansli

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **100 849 mn €**

- Statsrådets kanslis andel **1 249 mn €**

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 198 mn €
- Överföringsutgifter 37 mn €
- Investeringsutgifter 288 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

42 %

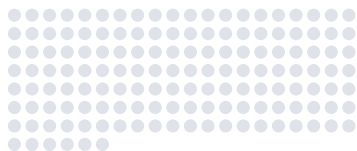
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **79 387 årsverken**

- Statsrådets kansli **675 årsverken**

Ämbetsverk **0** ST.

• Inga ämbetsverk

Fonder **0** ST.

• Inga fonder

Affärsverk **0** ST.

• Inga affärsverk

Bolag **30** ST.

FINANSINTRESSE

- Edita Group Abp
- Kemijoki Ab
- Myntverk i Finland Ab

STRATEGISKT INTRESSE

- Arctia Ab
- Boreal Växtförädling Ab
- Finavia Abp
- Finlands Färjetrafik Ab
- Finnair Abp
- Finska Centralen för Utsädespotatis Ab
- Fortum Abp
- Gasum Ab
- Leijona Catering Ab
- Motiva Ab
- Neova Ab
- Neste Abp
- Patria Abp
- Posti Group Abp
- SSAB AB
- Suomen Viljava Ab
- Tapio Ab
- VR Group Abp

SPECIALUPPGIFTER

- Finnpilot Pilotage Ab
- Gasonia Ab
- Governia Ab
- Kuntarahoitus Abp
- Solidium Ab (innehav i 13 bolag)
- Suomen Erillisverkot Ab
- Suomen Ilmailuopisto Ab
- Suomen Malmijalostus Ab
- Veikkaus Ab

1.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

År 2023 var ett år med riksdagsval och regeringsskifte. Under valår har statsrådets kansli alltid en central roll såväl i förhandlingarna som i förberedelserna inför utnämningen av regeringen och genomförandet av regeringsprogrammet. Under regeringsförhandlingarna utarbetades regeringsprogrammet [Ett starkt och engagerat Finland](#).

Statsrådets kansli har fått ansvar för nya projekt i regeringsprogrammet, till exempel programmen för östra och norra Finland och beredningen av ett projekt om den samlade säkerhetsledningen. Enligt regeringsprogrammet ska dessutom beredningen av EU-domstolsärenden överföras till statsrådets kansli. Ministrarnas, statssekreterarnas och specialmedarbetarnas sekreterare och finansieringen för statsrådets gemensamma verksamhet och projekt ska också koncentreras till statsrådets kansli.

Natomedlemskapet stärker Finlands säkerhet och stabiliteten i Nordeuropa och gör i allt högre grad Finland till en del av den europeiska och transatlantiska säkerhetsgemenskapen. Vid statsrådets kansli har Finlands Natomedlemskap särskilt påverkat statsrådets ledningsstruktur, informationshantering och säkerheten i lokalerna samt översättnings- och språktjänsterna.

EU har fortsatt svara starkt och samstämmigt på Rysslands anfall samtidigt som Finland har fortsatt sitt långsiktiga stöd till Ukraina. Trycket att öka kapaciteten i Europas försvarsindustri har ökat i unionen. På grund av enskilda medlemsstaters intressen har EU:s enighet prövats bland annat i frågor som gäller stödet till Ukraina. När det gäller situationen i Mellanöstern har våldsamheterna som började med Hamas terroristiska attack också satt EU:s enighet på prov. Det förändrade geopolitiska läget avspeglades också i den aktiverade debatten om EU:s utvidgning och dess konsekvenser samt unionens interna förnyelse. Europaparlamentsvalet och kommissionsskiftet 2024 intensifierade beredningen av EU-lagstiftning särskilt i slutet av 2023 då slutet på valperioden ryckte närmare. Den globala ekonomiska situationen har lett till en hårdnande konkurrens med statliga stöd, vilket hotar de viktigaste funktionsprinciperna för unionens inre marknad i synnerhet ur Finlands perspektiv.

År 2023 präglades de statsägda bolagens omvärld av en hög räntenivå och inflation, försvagad konjunktur och fortsatta geopolitiska spänningar. I många statsägda bolag satsade man på effektivisering och stärkande av konkurrenskraften. Trots att året präglades av stabilisering på energimarknaden och sjunkande energipriser på

årsnivå märktes förändringen på energimarknaden i form av stora elprisfluktuationer. Inom transportsektorn ökade efterfrågan och resultaten återhämtade sig efter pandemiåren.

1.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Statsrådets kansli misslyckas med att stödja regeringens verksamhet, och statsrådet agerar inte enhetligt

En risk är att tjänsteberedningen vid statsrådets kansli och det mångsidiga stödet till statsministern och regeringen inte motsvarar regeringens förväntningar eller inte kan ges i rätt tid eller med tillräcklig kvalitet. Detta påverkar statsrådets organisering och regeringsarbetet. Riskberedskapen har säkerställts genom att regeringen systematiskt getts stöd i alla lägen och samarbetsstrukturerna mellan politiker och tjänstepersoner stärkts. Säkerhetsledningen och kommunikationen har stärkts för att förbättra beredskapen inför störningar och undantagssituationer.

En risk är att statsrådets verksamhet inte kan samordnas i enlighet med målet om man inte ser till att de projekt som genomförs vid statsrådet är förenliga med varandra och om besluten fattas splittrat. Riskberedskapen har säkerställts genom att samarbetsrutinerna och samarbetsverktygen förbättrats och en finansieringsmodell har tagits fram för statsrådets gemensamma verksamhet och projekt.

Det ekonomiska resultatet av statens bolagsinnehav försämras

I statens bolagsinnehav finns en risk att bolagens ekonomiska resultat och värde utvecklas negativt, vilket påverkar statens kapitalinkomster. Risken har tagits i beaktande i det ägarstrategiska arbetet, och genom aktivt ägarskap eftersträvas utveckling också i en osäker omvärld med svag ekonomisk tillväxt.

Finlands inflytande i EU leder inte till att våra mål uppnås i tillräcklig grad, och man lyckas inte stoppa minskningen av den relativa andelen finländare i EU-tjänster

En risk är att Finlands inflytande i EU inte leder till att målsättningarna uppnås i tillräcklig utsträckning. Statsrådets principbeslut om det proaktiva påverkansarbetet i EU utgör ett bra underlag för systematiskt inflytande. Riskberedskapen har säkerställts genom att lösningsorienterat, pragmatiskt, i rätt tid och enhetligt på olika nivåer utöva inflytande i frågor som är viktiga för Finland. En annan risk är att man

inte lyckas hejda minskningen av den relativa andelen finländare i EU-tjänster och att det målsatta antalet nationella sakkunniga inte uppnås. EU-rekryteringar främjades målmedvetet och betraktades som en åtgärd för effektivare inflytande.

1.3 Förvaltningsområdets resultatutveckling

Användning av förvaltningsområdets anslag under berättelseåret

Tabell 1. Användning av förvaltningsområdets anslag, miljoner euro

SRK	Budgetkapitel	2021	2022	2023
23.01	Förvaltning	183	189	194
23.10	Ägarstyrningen	380	611	288
23.20	Understödjande av politisk verksamhet	36	36	36
23.30	Justitiekanslersämbetet	4	4	4
23.90	Övriga utgifter	2	3	2
23	SRK:s förvaltningsområde totalt	604	843	523

Användningen av anslagen i huvudtiteln för statsrådets kansli uppgick till 523,5 miljoner euro 2023, vilket var 320,0 miljoner euro mindre än året innan. Minskningen jämfört med det föregående året beror huvudsakligen på finansieringen av statsägda bolag. Finnair Abp beviljades 2022 ett kapitallån på 400 miljoner euro och staten löste in en kapitallånefordran på Gasum Ab för 209,4 miljoner euro. Viktiga händelser inom ägarstyrningen 2023 var att Gasonia Ab kapitaliserades med 226 miljoner euro för att finansiera återbetalningen av bolagets banklån och att Finlands Malmförädling Ab kapitaliserades med 60 miljoner euro.

Användningen av anslagen för förvaltning uppgick till 193,9 miljoner euro, vilket var 4,5 miljoner euro mer än året innan. Ökningen beror huvudsakligen på omkostnaderna för statsrådets kansli, som ökade från 148,6 miljoner euro till 151,5 miljoner euro. De största utgiftsposterna var statsrådets gemensamma informationsförvaltningstjänster, lokalerna och personalutgifterna för statsrådets kansli. Ökningen jämfört med året innan berodde särskilt på personal- och hyresutgifterna, som steg till följd av årliga allmänna höjningar och indexhöjningar. Ökningen av hyresutgifterna motverkades genom att lokaleffektiviteten förbättrades i samband med

renoveringar bland annat genom en övergång till multifunktionella kontor och ökad sam användning av lokaler. Kostnaderna för informationsförvaltningstjänsterna minskade något jämfört med året innan.

Andra betydande poster i användningen av huvudtitelns anslag var bland annat partistöd (35,6 miljoner euro), lönerna för ministrarna, deras statssekreterare och specialmedarbetare (11,8 miljoner euro) samt statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet (10,5 miljoner euro).

Uppnående av förvaltningsområdets samhälleligt effektmål

Effektmål: Ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart Finland

Det samhälleliga effektmålet för statsrådets kansli är kopplat till det regeringsprogram som gällde under berättelseåret, och statsrådets kansli bedömer måluppfyllelsen utifrån de strategiska prioriteringar som kansliet fastställt och utfallet av de resultatmål och åtgärder som är kopplade till dessa prioriteringar. Vitsordet för måluppfyllelsen anger hur statsrådets kansli lyckats med dessa strategiska prioriteringar.

Biträdande av statsministern vid ledningen av statsrådet

Statsrådets kansli organiserar statsrådets beslutsfattande och verksamhet. Beslutsfattandet kretsar kring statsrådets allmänna sammanträde, som hålls regelbundet varje vecka och leds av statsministern. Extraordinära sammanträden sammankallas också vid behov. Statsrådets kansli ordnar också överläggningar och aftonskolor för regeringen när situationen kräver det.

Under berättelseåret bidrog statsrådets kansli med mångsidigt sakkunnigmaterial före och under regeringsförhandlingarna genom att ordna samråd med sakkunniga och producera informationsstöd och tjänstestöd. Processen för tillträde, byte och avgång av ministrar, statssekreterare och specialmedarbetare genomfördes framgångsrikt.

Regeringen godkände [ett principbeslut om statsrådets kommunikation](#) under regeringsperioden, där kommunikationen starkare kopplas till regeringens ledning som helhet. [Rekommendationen om statsförvaltningens kommunikation](#) sågs över och en handbok utarbetades för statsrådets kommunikation. I syfte att identifiera informationspåverkan och utveckla gemensamma handlingsmodeller bedrevs internationellt samarbete under året bland annat med Finlands nordiska partner, de baltiska staterna samt EU och Nato. Dessutom tillsattes en beredskapspool för kommunikationen i omfattande störningssituationer och undantagsförhållanden.

Finlands anslutning till Nato har påverkat funktionerna vid statsrådets kansli. Informationshanteringsprocesserna för Natohandlingar har förbättrats så att de uppfyller kraven och handlingarna kan registreras i tid och distribueras tillräckligt snabbt. De säkerhetslösningar i fråga om lokalerna som Natos krav förutsätter har främjats med flera praktiska åtgärder.

Genomförandet av regeringsprogrammet

De mål som anges i regeringsprogrammet syns i målen och verksamheten vid statsrådets kansli. Olika projekt har inletts, till exempel programmen för östra och norra Finland och projektet för den samlade säkerhetsledningen. Dessutom inleddes åtgärder i enlighet med [statsrådets meddelande](#) för främjande av jämlikhet, jämställdhet och icke-diskriminering i det finländska samhället.

En offentlig webbplats som beskriver hur regeringsprogrammet utfaller är under arbete. [Enkäten Medborgarpulsen](#) har anpassats så att den också innehåller frågor som är viktiga med tanke på regeringspolitiken. Arbetet med att utveckla en modell för hållbarhetsbedömning av flera sociala aspekter på medellång sikt har avancerat.

Ledningen av Finlands EU-politik

E-skrivelser och planer som gäller Finlands föregripande inflytande har utarbetats på grundval av [principbeslutet](#) om effektivisering av EU-ministerutskottets proaktiva påverkansarbete i EU och huvudprioriteringarna i Europeiska kommissionens arbetsprogram. Konkreta åtgärder har vidtagits för att öka andelen finländare som arbetar vid EU:s institutioner, och antalet finländska nationella sakkunniga i EU:s organ har ökats.

I enlighet med sin långvariga linje främjade Finland rättsstatsprincipen genom att aktivt delta i diskussioner om rättsstatsfrågor bland annat i bedömningen av rådets rättsstatsdialog. Dessutom har statsrådets kansli arbetat för samordningen av EU-politiken och beaktat konsekvenserna av Finlands Natomedlemskap i bildandet av EU-ståndpunkter. Under ledning av statsrådets kansli har Finland deltagit aktivt och målmedvetet i arbetet med att stärka EU:s krisberedskap. Finland har framhållit den övergripande säkerheten och på EU-nivå främjat färdigställandet och införandet av EU:s verktyg för att bemöta hybridhot.

Statsrådets kansli har som en del av uppgiften att samordna EU-politiken varit med och bildat en nationell ståndpunkt om översynen av EU:s finanspolitiska regler. Finland har aktivt utövat föregripande inflytande över halvtidsöversynen av EU:s fleråriga budgetram och eventuella nya EU-finansieringsinstrument samt betonat tryggheten av Finlands EU-medel enligt överenskommelsen om budgetramen 2020.

Finland har varit sammankallare för en grupp medlemsstater som är likasinnade i frågor som gäller den inre marknaden. Gruppen diskuterar den inre marknadens betydelse för EU:s konkurrenskraft.

Statens aktiva och tydliga ägarpolitik

I ägarstyrningen accentuerades förutom förberedelserna av regeringsprogrammet även beredningen av ett principbeslut om ägarpolitiken och det första hållbarhetsprogrammet för statens ägarstyrning. Det färdiga hållbarhetsprogrammet publiceras först efter att principbeslutet har godkänts.

Värdet av statens totala börsinnehav var 24,9 (2022: 30,3) miljarder euro, som tyngdes särskilt av den stora andelen Nesteaktier i portföljen och den fallande aktiekursen. Statens direkta börsinnehav var 17,9 (2022: 22,4) miljarder euro och Solidiums aktieinnehav 7,1 (2022: 7,9) miljarder euro.

Året var utmanande med tanke på avkastningsutvecklingen. Den totala avkastningen på statens börsinnehav var -14,9 (2022: -14,5) procent. Den totala avkastningen på Solidiums aktieinnehav var -6,9 (2022: -9,0) procent. De direkt statsägda börsbolagens avkastning, som försämrades särskilt av Nesteaktiens svaga utveckling, var -17,7 (2022: -16,2) procent. Statens kapitalinkomster uppgick till 1,6 (2022: 1,4) miljarder euro, varav andelen för statsrådets kansli var 1,4 (2022: 1,2) miljarder euro. Kapitalinkomsterna bestod huvudsakligen av utdelningen från Neste Abp (468 miljoner euro), Fortum Abp (419 miljoner euro) och Solidium (342 miljoner euro). Nestes och Solidiums höjda utdelningsnivå ökade utdelningsintäkterna. De aktier i Neste Abp som ägdes av Klimatfonden Ab överfördes tillbaka till statsrådets kansli och statens direkta innehav. Därför intäktsfördes den andra posten av Nestes ordinarie utdelning och den extra utdelningen i statsbudgeten, vilket ökade utdelningarna till statsrådets kansli med 49 miljoner euro.

Staten deltog i Finnairs aktieemission med 318,6 miljoner euro genom att ett belopp som motsvarar teckningspriset för aktierna kvittades mot lånekapital enligt det kapitallåneavtal som bolaget och staten ingått. Finnair betalade den resterande delen av kapitallånet (81,4 miljoner euro) samt räntor och övriga avgifter (48,9 miljoner euro) tillbaka till staten. Emissionen syftade till att säkerställa Finnairs förmåga att genomföra sin strategi i den nya omvärlden efter pandemin och anfaller mot Ukraina och till att stödja bolagets tillväxt på lång sikt.

De statsägda bolagens utveckling och ägarpolitiken beskrivs närmare i bilaga 4 till regeringens årsberättelse.

Statsrådets gemensamma verksamhetskultur och utvecklingsprojekt

I Statsrådsborgens kvarter och det intilliggande statsråds kvarteret genomförs ett betydande renoverings- och nybyggnadsprojekt som främjar enhetligheten mellan statsrådet och dess ministerier, stöder nya sätt att arbeta och effektiviserar lokalanvändningen. De allmänna planerna för Statsrådsborgen, statsråds kvarteret och deras serviceutrymmen blev klara och projektets totala kostnadskalkyl precisades till 335 miljoner euro på grund av prisstegringen i byggkostnaderna. Dessutom inleddes renoveringen av Ständerhuset, och Statsrådets festvåning togs i bruk som regeringens och statsministerns representations- och förhandlingslokal. På Sjötullsgatan 8 gjordes ändringar så att lokalerna ska lämpa sig bättre för sam användning.

Under året började statsrådet och ministerierna utnyttja molnbaserade digitala arbetsmiljöer som möjliggör digitala arbetssätt och tydligt, komprimerat informationsinnehåll. Dessutom började statsrådets kansli använda flera applikationer, till exempel statsrådets elektroniska beslutssystem och sammanträdesapplikation, ett nytt ministerinformationssystem och en kanal för rapportering av överträdelser.

Utgifterna för statsrådets gemensamma service- och förvaltningsuppgifter ökade med cirka 2,5 miljoner euro. Förändringen berodde i huvudsak på stigande hyres- och personalutgifter. Jämfört med året innan minskade utgifterna för informationsförvaltningstjänster och övriga stödtjänster något.

Tabell 2. Utgifterna för statsrådets gemensamma förvaltnings- och serviceuppgifter 2021–2023, tusen euro

Utgiftsslag	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Hyrer för lokaler	37 098	39 119	41 495
Lokalitetstjänster och säkerhet	16 990	13 558	13 913
Informationsförvaltningstjänster	39 334	42 992	41 562
Övriga stödtjänster	7 804	8 247	7 480
Personalutgifter	29 090	30 639	32 578
Totalt	130 316	134 554	137 024

Måluppfyllelse: **God**

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- Bolag av strategiskt intresse för staten – riskhantering och säkerställande av verksamhetens kontinuitet

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Kommissionen för hållbar utveckling, som statsrådets kansli ansvarar för, fortsatte genomföra [sin strategi](#) och såg över systemet för uppföljning av hållbar utveckling.

En klimat- och naturgrupp för unga inrättades i anslutning till gruppen De ungas Agenda 2030 för att stärka unga människors deltagande i samhällsdebatten och beslutsfattandet om hållbar utveckling, särskilt klimat- och naturfrågor. På plattformen Åtagande2050 gjordes totalt cirka 200 nya frivilliga åtaganden för hållbar utveckling eller green deal-åtaganden mellan statsförvaltningen och olika sektorer.

I det internationella samarbetet framhövdes behovet av att stärka multilateralismen, det globala förtroendet och engagemanget i Agenda 2030 och målen för hållbar utveckling i den ytterst svåra internationella politiska situationen. I EU-arbetet låg fokus på att slutföra Europeiska unionens första frivilliga översyn av Agenda 2030 (voluntary review).

Finland belönades för tredje gången i följd som det land i världen som bäst främjar hållbar utveckling. Hållbar utveckling behandlades brett med ministerierna och forskarsamhället i en serie workshoppar kring hållbarhetsanalys, hållbarhetsbedömning och relaterade verksamhetsmodeller och strukturer.

Den självständiga och oberoende expertpanelen för hållbar utveckling inledde sitt arbete i anslutning till statsrådets kansli. Panelen strävar efter bred samhällspåverkan och har som särskild uppgift att stödja Finlands kommission för hållbar utveckling. I sitt arbete har panelen fokuserat på att främja miljöns och människans gemensamma välfärd och samhällelig förändring i den riktningen, med hänsyn till rättvisa och samverkande kopplingar mellan hållbarhetsmålen. Panelen har som mål att lyfta upp viktiga hållbarhetsfrågor i den offentliga debatten och har arbetat för detta i olika forum och med egna publikationer.

Uppnående av målen för jämställdhet

I bolagen under statsrådets kanslis ägarstyrning utsågs 2023 totalt 210 styrelsemedlemmar, av vilka staten utsåg 175. Av dessa var 32 nya ledamöter. Andelen kvinnor av de styrelsemedlemmar som staten utser var 45 procent och andelen kvinnor av styrelseordförandena steg till 35 procent.

Under årets gång har arbetsgruppen för jämställdhet och likabehandling vid statsrådets kansli arbetat med en jämställdhets- och likabehandlingsplan för åren 2024–2026. Planen tar upp såväl operativ jämställdhet som personalpolitiska aspekter och relaterade mål och åtgärder för den kommande perioden. Statsrådets kansli utarbetar årligen en ansvarsrapport där jämställdhet identifierats som ett hållbarhetsmål enligt Agenda 2030.

Ytterligare uppgifter om resultaten

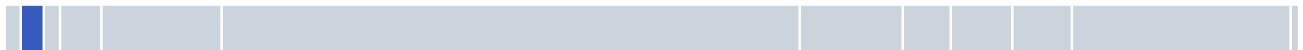
[Bokslut för statsrådets kansli 2023](#)

2 Utrikesministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **100 849 mn €**

● Utrikesministeriets andel **1 790 mn €**

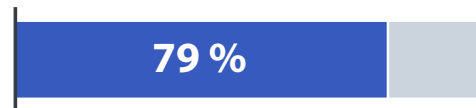

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 351 mn €
- Överföringsutgifter 876 mn €
- Investeringsutgifter 188 mn €
- Övriga utgifter 2 mn €

Användningsgrad för anslagen

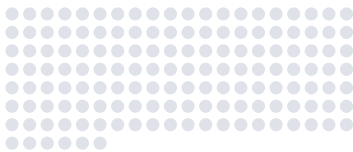
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **79 387 årsverken**

● Utrikesministeriet **1 428 årsverken**

Ämbetsverk **0** ST.

- Inga ämbetsverk

Fonder **0** ST.

- Inga fonder

Affärsverk **0** ST.

- Inga affärsverk

Bolag **1** ST.

- Fonden för industriellt samarbete Ab (Finnfund)

2.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Det tillstånd av fundamental förändring som präglade Finlands och Europas säkerhetspolitiska omgivning och omvärld 2022 fortsatte 2023. Det fullskaliga anfallskrig som Ryssland inledde i Ukraina i februari 2022 fortsatte, vilket innebar att Europas och Finlands säkerhetssituation fortsättningsvis var allvarlig och svårförutsägbar. Bland annat det åtstramade läget vid östgränsen samt skadorna på gasledningen Balticconnector och en kommunikationskabel på Östersjöns botten krävde snabba åtgärder. Från och med våren 2023 riktade särskilt Ryssland betydande hybridpåverkan mot Finland. Till följd av anfallskriget vacklade den europeiska säkerhetsarkitekturen som bygger på samarbete, regler och avtal.

Finland blev full medlem i Nato den 4 april 2023 och därmed ett militärt allierat land. Natomedlemskapet gjorde i allt högre grad Finland till en del av den europeiska och transatlantiska säkerhetsgemenskapen. Finland började omfattas av säkerhetsgarantierna enligt artikel 5 i Natofördraget och blev en del av Natos gemensamma försvar. Medlemskapet stärkte stabiliteten och säkerheten i Finland, Östersjöområdet och Nordeuropa. Till stabiliteten och säkerheten bidrog också de intensifierade bilaterala samarbetsarrangemangen mellan de nordiska länderna och Förenta staterna.

Ukraina och Finlands närområden blev en starkare regional prioritering i Finlands utrikes- och säkerhetspolitik. Ukraina fortsatte försvara sin självständighet mot Rysslands anfall i enlighet med FN:s stadga. Finlands starka politiska stöd till Ukraina fortsatte, och Finland stödde också Ukraina med humanitärt bistånd, utvecklings-samarbete, försvarsmateriel, materiell hjälp och handelspolitiska medel.

Europeiska unionen förblev orubbligen Finlands viktigaste värdegemenskap, referensram för yttre förbindelser och kanal för inflytande. Rysslands anfallskrig bidrog också till att Ukrainas, Moldaviens och Georgiens stärkta strävanden att närma sig Europeiska unionen, och Europeiska rådet beslutade i december 2023 att inleda medlemskapsförhandlingar med Ukraina och Moldavien. Utvidgningen blev ett centralt tema på EU:s agenda. Finlands djupa samarbete med Sverige och de övriga nordiska länderna fortsatte, och den omfattande kontakten med Förenta staterna intensifierades ytterligare.

Den allt starkare strategiska konkurrensen mellan Förenta staterna och Kina samt tillnärmningen mellan Kina och Ryssland ökade polariseringen och de geopolitiska spänningarna i världen. Även de övriga stora tillväxtekonomierna som Indien och Brasilien försökte stärka sin ställning. Stormaktskonkurrensen framhävde

behovet av ett fördjupat samarbete med likasinnade partner som Australien, Sydkorea, Japan, Kanada och Nya Zeeland. Instabiliteten i Europas södra grannskap ökade. Den geopolitiska konkurrensen i Afrika och Mellanöstern fördjupades. Terrororganisationen Hamas anfall mot Israel inledde Gazakriget och en humanitär kris, vilket ökade risken för regional eskalering, ledde till globala manifestationer, skärpte internationella skiljelinjer ytterligare och förändrade omvärlden för utvecklingssamarbetet.

Det regelbaserade internationella systemet, de mänskliga rättigheterna, demokratin, rättsstaten och jämställdheten ställdes inför allt större utmaningar. Rysslands krig och Gazakriget stärkte insikten om den minskande globala västcentreringen och obalansen i det multilaterala systemet. Europa och väst måste i allt större utsträckning tänka om och sätta nya ord på sina relationer med utvecklingsländer ur jämlikare utgångspunkter. Brics-länderna informerade vid sitt toppmöte den 24 augusti 2023 om en utvidgning.

Den utrikes- och säkerhetspolitiska omvärlden påverkades dessutom av det intensiva ömsesidiga beroendet mellan globala utvecklingstrender, fenomen och aktörer. De globala motsättningarna och spänningarna mellan stormakterna hade kopplingar till uppnåendet av målen för hållbar utveckling, säkerheten, ekonomin, tekniken, försörjningsberedskapen, industrin och handeln. Allt detta ökade omvärldens komplexitet och krävde ett intensifierat samarbete och informationsutbyte mellan olika aktörer.

Det tryck som den regelbaserade världsordningen utsattes för, den tilltagande maktpolitiken, de problem som protektionismen medförde även mellan likasinnade länder samt hindren för frihandeln innebar utmaningar för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik. Andra faktorer som bidrog till en krävande omvärld var klimatförändringarna, den globala migrationen till följd av fattigdom och perspektivlöshet samt extremistiska rörelser och terrorism.

På grund av förändringarna i omvärlden utarbetade utrikesministeriet i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering [rekommendationer för att reformera utrikesförvaltningen](#) så att den motsvarar den nya utrikespolitiska verkligheten. Rekommendationerna gällde ledning, resurser, verksamhetssätt, kompetensutveckling, organisation och utrikesrepresentation. Genomförandet av reformerna inleddes i början av 2024.

2.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Säkerhetsrisker som hotar funktionsförmågan

Säkerhetsrisker (bland annat brottslighet, spionage och påverkansförsök, terrorrattacker, konflikter, naturkatastrofer, pandemier, krig) som hotar personalens funktionsförmåga är ständigt närvarande i utrikesförvaltningen. Hanteringen av säkerhetsriskerna kräver att åtgärderna systematiseras. Utvecklingsåtgärderna stöds genom att riskanalys inkluderas i verksamhets- och ekonomiplaneringsprocessen. De knappa personalresurserna vid flera beskickningar höjer riskerna och försämrar funktionsförmågan i synnerhet i undantagssituationer, och särskilt om en del av personalens verksamhet förhindras eller äventyras. Prioriteringen av arbetsuppgifterna, målmedvetenheten och arbetshälsan stärks och riskhanteringen beaktas fortsättningsvis som en del av kompetensutvecklingen. Fungerande informationssystem och bättre nätförbindelser är en förutsättning för att beskickningarnas funktionsförmåga ska kunna upprätthållas.

Informationssäkerhetsrisker

Riktade sabotageprogram, avancerade nätattacker, falska nyheter och påverkansförsök som kan klassas som informationsinhämtning och hybridverksamhet ökar. Informationssäkerhetsriskerna beaktas i de tekniska lösningarna och lokalitetslösningarna samt i personalens kompetensutveckling. Ministeriets informationssäkerhet har certifierats enligt standarden ISO27001. Utrikesförvaltningens särbehov har inte beaktats tillräckligt i statsrådets centraliserade lösning. Statsrådets gemensamma system måste också fungera vid beskickningar i länder med sämre infrastruktur och svårare verksamhetsmiljö. Det finns också en risk för att statsrådets hela system äventyras om en nätattack riktas mot en enskild beskickning. Många beskickningar arbetar i fientliga omgivningar där underrättelseverksamhet utgör ett särskilt hot. Det krävs ytterligare arbete för att hantera de samlade riskerna i samband med informationssäkerheten.

Snabba förändringar i omvärlden

Snabba förändringar och de generellt ökande svårigheterna i omvärlden samt två eller flera stora samtida undantagssituationer är en risk som framhäver vikten av en fungerande situationsledning. Utbildning och övning förbättrar beskickningarnas beredskapsnivå och förmåga att självständigt hantera olika situationer. Förändringarna påverkar personalen både i Helsingfors och vid beskickningarna (evakueringar, bibehållen funktionsförmåga). Snabba förändringar i omvärlden påverkar också skötseln av bilaterala och multilaterala relationer. Utrikesministeriets

effektiva verksamhet förutsätter ett fungerande samarbete med andra ansvariga myndigheter bland annat kring åtgärder som ingår i säkerhetsstrategin för samhället och andra förpliktande beslut.

2.3 Förvaltningsområdets resultatutveckling

Användning av förvaltningsområdets anslag under berättelseåret

Tabell 3. Användning av förvaltningsområdets anslag, miljoner euro

UM	Budgetkapitel	2021	2022	2023
24.01	Utrikesförvaltningen	257	286	303
24.10	Krishantering	58	60	66
24.30	Internationellt utvecklingssamarbete	990	791	928
24.90	Övriga utgifter inom UM:s förvaltningsområde	96	108	118
24	UM:s förvaltningsområde totalt	1 401	1 245	1 416

Utrikesförvaltningens utgifter 2023 var cirka 1,4 miljarder euro. Utgifterna är fördelade på utrikesförvaltningen (303 miljoner euro), internationellt utvecklingssamarbete (928 miljoner), övriga utgifter inom utrikesministeriets förvaltningsområde (118 miljoner, varav största delen medlemsavgifter och finansieringsandelar till internationella organisationer) samt krishantering (66 miljoner euro). Största delen av krishanteringsanslagen styrs till andra förvaltningsområden (försvarsministeriet och inrikesministeriet).

Utrikesministeriet förvaltar finska statens fastighetsegendom och hyrda lokaler vid utrikesrepresentationens verksamhetsställen. Dit hör beskickningarnas lokaler och tjänstebostäder samt några personalbostäder. Cirka hälften av fastigheterna och lokalerna ägs av finska staten och cirka hälften hyrs. Förutom de lokaler som används av utrikesförvaltningen förvaltar ministeriet statsägda kultur- och vetenskapsinstitutsfastigheter i Aten, Paris, Rom och Venedig. De ägda fastigheternas balansvärde i slutet av 2023 var cirka 250 miljoner euro.

Sammanlagt 1 332,2 miljoner euro anvisades till utrikesförvaltningens huvudtitel i den ordinarie budgeten för 2023. I tilläggsbudgetarna anvisades ytterligare 11,5 miljoner euro till förvaltningsområdet. Utrikesförvaltningens omkostnader i den ordinarie budgeten 2023 var 258,5 miljoner euro och i tilläggsbudgetarna ökades anslagen med sammanlagt 4,3 miljoner euro. Nettoanvändningen för omkostnaderna 2023 var 270,6 miljoner euro. I ministeriets omkostnader ingick sammanlagt 1,0 miljon euro inkomster från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens som en del av planen för återhämtning och resiliens.

Enligt kostnadskalkylerna för 2023 användes för utrikesförvaltningens kärnfunktioner en arbetsinsats på sammanlagt 1 049 årsverken (43,6 procent), för styrfunktionerna 19 årsverken (0,8 procent) och för ledning, förvaltning och andra stöduppgifter 1 337 årsverken (55,6 procent). Jämfört med verksamheten vid ministeriet är stöduppgifterna vid beskickningarna mer tidskrävande, och beskickningarnas egen personal sköter många förvaltningsuppgifter som i Finland hör till statsrådets förvaltningsenhet. Till följd av det anfallskrig som Ryssland startade i Ukraina 2022 användes något färre årsverken än året innan för utrikes- och säkerhetspolitiken samt handelspolitiken och de handelsekonomiska relationerna. Antalet årsverken inom stödfunktionerna ökade med cirka 6 procent från 2022. Ökningen i stödfunktionerna beror bland annat på att två nya beskickningar öppnades i slutet av 2022.

Kärnfunktionernas andel av kostnaderna var 171 miljoner euro (45,8 procent), styrfunktionernas andel 3,2 miljoner euro (0,9 procent) och ledningens, förvaltningens och de övriga stöduppgifternas andel 199 miljoner euro (53,4 procent). Kärnfunktionernas kostnader fördelades på följande sätt: utrikes- och säkerhetspolitiken 62,2 miljoner euro (36,4 procent), handelspolitiken och de handelsekonomiska relationerna inklusive Team Finland 26,3 miljoner euro (15,4 procent), utvecklingspolitiken och utvecklingssamarbetet 16,3 miljoner euro (9,6 procent), konsulära tjänster och inreserelaterade uppgifter 35,0 miljoner euro (20,5 procent), andra internationella uppgifter inom utrikesförvaltningen inklusive Finlandsbilden, 18,3 miljoner euro (10,7 procent) samt andra innehållsrelaterade uppgifter 12,6 miljoner euro (7,4 procent). Kostnaderna inkluderar de kostnader för tjänsteproduktionen som statsrådets förvaltningsenhet meddelat 2023.

För militär krishantering anvisades i budgeten för 2023 sammanlagt 55,1 miljoner euro, varav 54,7 miljoner euro ställdes till försvarsmaktens förfogande. För civilpersonalens deltagande i krishantering anvisades 19,2 miljoner euro. Av anslaget anvisades 18,1 miljoner euro till Krishanteringscentret, som lyder under inrikesministeriet. Av den andel som blev kvar hos utrikesministeriet – 1,1 miljoner euro – användes 0,2 miljoner euro inte. Av anslaget på 2,5 miljoner euro för fredsmedling användes 0,2 miljoner euro inte.

Anslagen under momentet för egentligt utvecklingssamarbete i den ordinarie budgeten för 2023 var sammanlagt 713 miljoner euro och i tilläggsbudgetarna sammanlagt 1,5 miljoner euro. Användningen av dessa anslag var 752,0 miljoner euro. Av detta var 125 miljoner euro humanitärt bistånd. Under dispositionsplanens punkt för multilateralt utvecklingssamarbete betalades 221 miljoner euro och under punkten för civilsamhällesorganisationernas samarbete 90 miljoner euro. Betalningsgraden för momentet för egentligt utvecklingssamarbete 2023 var 83 procent. Betalningsgraden sjönk med cirka 4 procentenheter från nivån 2022 och cirka 1 procentenhet från nivån 2021. Till 2024 överfördes anslag på 149,0 miljoner euro.

Betalningarna för utvecklingssamarbetet var enligt en preliminär uppskattning totalt 1 457 miljoner euro 2023, eller cirka 0,52 procent av bruttonationalinkomsten, inklusive anslag som överförts från tidigare år och den andel som ska räknas som utvecklingssamarbete under andra moment än det egentliga utvecklingssamarbetet. Den senare andelen av betalningarna utgjorde uppskattningsvis 707 miljoner euro 2023. Summan av finansieringsbesluten 2023 under momenten för egentligt utvecklingssamarbete och finansinvesteringar var 911 miljoner euro. Av finansieringsbeslutens eurobelopp stödde 94 procent en eller flera av prioriteringarna inom utvecklingspolitiken. Av besluten stödde 36 procent primärt eller sekundärt stärkandet av kvinnors och flickors rättigheter och ställning. Av finansieringsbeslutens eurobelopp stödde 7 procent primärt högkvalitativ och inkluderande utbildning, 23 procent demokratiutveckling, 52 procent ökning av arbetstillfällena och stärkande av ekonomin i utvecklingsländer samt 51 procent livsmedelstrygghet och hållbar användning av naturresurser.

I budgeten anvisades sammanlagt 117,8 miljoner euro till förvaltningsområdets övriga utgifter. De största övriga utgiftsposterna var medlemsavgifterna och finansieringsandelarna till internationella organisationer inom utrikesministeriets förvaltningsområde och finansieringen för samarbetsprojekt i Östersjöområdet, Barentsregionen och den arktiska regionen.

Uppnående av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål

Effektmål 1: Utrikesförvaltningen främjar Finlands och finländarnas säkerhet och välfärd

Finland stärkte sin säkerhet genom att ansluta sig till försvarsalliansen Nato den 4 april 2023 och positionerade sig därmed som en integrerad del av den europeiska och transatlantiska säkerhetsgemenskapen. Finland började omfattas av säkerhetsgarantierna enligt artikel 5 i Natofördraget och blev en del av Natos gemensamma försvar. Natomedlemskapet höjde tröskeln för att använda militär makt mot Finland.

Som Natomedlem deltog Finland i diskussionen och beslutsfattandet i Nato om säkerhetspolitiska frågor som är viktiga för Finland. Förutom anslutningen till Nordatlantiska fördraget (FördrS 17 och 18/2023) ska Finland inom loppet av ett år senast den 4 april 2024 anta åtta olika avtal om medlemskapet och verksamheten i Nato. Regeringens proposition om att godkänna det viktigaste av dessa avtal, Natos SOFA-avtal om status för styrkorna (Status of Forces Agreement) och Parisprotokollet (RP 90/2023 rd) lämnades till riksdagen den 30 november 2023. Anslutningen till avtalen främjar Finlands möjligheter att verka som en fullvärdig del av alliansen. Finlands Natorepresentation stärktes och ändrades från en särskild representation för ett partnerland till en ständig representation för ett medlemsland, vilket förbättrade Finlands möjligheter att föra fram sina synpunkter i Nato och påverka Natos beslutsfattande.

Utrikesministeriet inledde beredningen av Finlands första utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse under Natomedlemskapet i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering. En parlamentarisk uppföljningsgrupp tillsattes för arbetet. Redogörelsen kommer att styra beredningen av andra redogörelser, i synnerhet den försvarspolitiska, och preciseringen av Finlands profil och mål i Nato.

Finland fortsatte sitt intensiva och breda samarbete med Förenta staterna. Såväl president Biden som utrikesminister Blinken besökte Finland. Finland förhandlade fram ett [avtal om försvarssamarbete](#) (DCA, Defense Cooperation Agreement) med Förenta staterna och det undertecknades den 18 december 2023. Bestämmelserna i DCA-avtalet baserar sig huvudsakligen på Natos SOFA-avtal. Efter att avtalet undertecknats inleddes förberedelserna för en regeringsproposition för att godkänna avtalet och sätta det i kraft.

Finland fortsatte sina intensiva och breda kontakter med de nordiska länderna inom hela förvaltningsområdet. Finlands Natomedlemskap gjorde samarbetet mångsidigare. Den 12 juli 2023 meddelade de nordiska länderna i ett gemensamt uttalande att de stöder Ukraina på lång sikt med utgångspunkt i G7-ländernas säkerhetsåtaganden till Ukraina.

Finland fortsatte sitt ytterst starka politiska stöd till Ukraina i alla sammanhang, såväl multilaterala som bilaterala, och deltog i samtalen om ett fredsinitiativ. Finland var gemensam ordförande för initiativets arbetsgrupp för miljösäkerhet. Ukrainas president Zelensky besökte Finland den 3 maj 2023.

Finland deltog 2023 i beredningen och genomförandet av EU:s tre (10:e–12:e) sanktionspaket mot Ryssland. Sanktionerna skärpte bland annat utrikeshandelsbegränsningarna och utvidgade exportförbudet till kritisk teknik, industriprodukter och

produkter med dubbla användningsområden. Finland påverkade särskilt EU:s beslut för att stoppa försök att kringgå sanktionerna, inbegripet via tredjeländer. Utrikesministeriet samordnade det nationella genomförandet av sanktionerna, ansvarade för den juridiska rådgivningen till företagen och näringslivet, var tillsynsmyndighet för exportkontroll och undantag från sanktionerna och svarade i rätten när talan väckts rörande sanktionerna. Utrikesministeriet offentliggjorde en [webbkurs om sanktionerna](#) som är öppen för allmänheten.

Den 6 juli meddelade Ryssland att tillståndet för Finlands generalkonsulat dras in från och med den 1 oktober 2023, vilket ledde till att Finlands generalkonsulat i S:t Petersburg stängdes. Dessförinnan stängde Finland på eget initiativ generalkonsulatets kontor i Murmansk och Petrozavodsk efter att deras kärnuppgifter minskat betydligt. Finland återkallade verksamhetstillståndet för Rysslands generalkonsulat i Åbo från och med den 1 oktober 2023 som motaktion mot stängningen av generalkonsulatet i S:t Petersburg.

På begäran av republikens president utarbetade utrikesministeriet en [folkrättslig utredning](#) om Ålands internationella särställning och rättsliga frågor som gäller Rysslands konsulat i Mariehamn. Utredningen i sig innehåller inga politiska rekommendationer eller ställningstaganden, utan gjordes för att utöka det allmänna informationsunderlaget om frågan.

År 2023 tillhandahöll utrikesministeriet och beskickningarna konsulära tjänster för sammanlagt cirka 244 000 kunder. Jourcentralen som sköter utrikesministeriets dygnetruntjour kontaktades cirka 7 000 gånger. Efter Hamas anfall mot Israel hjälpte Finland nästan 200 finländare ut ur Israel och de palestinska områdena.

Intresset för utrikesministeriets ansvarsområde och Finland var fortsatt stort i såväl finländska som utländska medier. Detta främjade den strategiska kommunikationen om Finlands viktiga ståndpunkter särskilt i situationer med intensifierad kommunikation, till exempel i samband med gasledningsskadan och den av Ryssland instrumentaliserade inresan vid östgränsen.

Måluppfyllelse: God

Effektmål 2: Utrikesförvaltningen främjar genomförandet av Agenda 2030 och arbetar för att bekämpa klimatförändringen

Utrikesministeriets ansvarsrapport 2023 (sammanfattning på svenska) behandlade genomförandet av FN:s globala handlingsprogram för hållbar utveckling Agenda 2030 inom utrikesförvaltningen. Trots den allt mer komplexa omvärlden arbetade utrikesministeriet på diplomatisk väg för att världens och Finlands mål för hållbar utveckling ska kunna uppnås och för en hållbar utveckling av den egna verksamheten så att de negativa konsekvenserna kan minskas.

Finland utnyttjade sina egna styrkor för att stödja hållbar utveckling. Inom utvecklingspolitiken inriktades åtgärderna på att minska fattigdomen, tillgodose de grundläggande fri- och rättigheterna och uppnå målen för hållbar utveckling. Att skapa möjligheter för finländskt mervärde samt närmare koppla samman handel och utveckling blev viktiga aspekter i arbetet. Andra prioriteringar var demokratin, rättsstaten, jämlikheten, de mänskliga rättigheterna och det civila samhället.

Finlands medlemskap i FN:s råd för mänskliga rättigheter 2022–2024 ger Finland bättre möjligheter att främja de mänskliga rättigheterna. Finland stödde människorättsförsvare och arbetade för att stärka funktionen av de internationella och regionala systemen för att övervaka att de mänskliga rättigheterna tillgodoses, samt för att stärka åtgärderna mot strafflöshet och för offrens skydd och ställning.

Finland stödde Världsbankens fond Foundational Learning Compact och fondens lärarfortbildning såväl i expertarbetet vid högkvarteret som på landsnivå i Moçambique (programmet COACH). Världsbanken skalar upp metoderna globalt i sina program. Finland arbetade för att sprida konceptet skolmåltider till stöd för barns och ungas lärande och utveckling genom FN:s livsmedelsprogram WFP.

Finland deltog i FN:s klimatmöte COP28 där parterna för första gången nedtecknade sin gemensamma vilja att sluta använda fossila bränslen. Det var en framgång för det multilaterala systemet som är i svårigheter. På mötet hade Finland en egen paviljong där Finlands och finländska företags och andra intressentgruppers klimatåtgärder och klimatlösningar presenterades. Finland beslutade att stödja klimatfondens extra finansiering med sammanlagt 60 miljoner euro 2024–2027.

Finland stärkte partnerskapen med de minst utvecklade länderna bland annat genom att delta i FN-toppmötet i Doha den 6–8 mars 2023, där Finland åtog sig att fortsätta projektet Least Developed Countries (LDC) Future Forum. Forumet analyserar hur de fattigaste ländernas utveckling kan främjas med hjälp av vetenskap, teknik och innovationer.

FN:s kontor för projektjänster UNOPS lade ned sin verksamhet i Helsingfors. Programmet för investeringar i samhällsutveckling som kontoret administrerat lades ned redan i början av året på grund av ett omfattande korruptionsfall.

Måluppfyllelse: God

Effektmål 3: Utrikesförvaltningen främjar det regelbaserade internationella systemet

Finland utövade diplomatiskt inflytande för att stärka Europeiska unionens enighet, globala roll och trovärdighet samt för att stödja EU:s långsiktiga strategiska konkurrenskraft via de yttre förbindelserna. Finland strävade systematiskt efter att utveckla EU:s utrikes-, säkerhets- och försvarssamarbete i den förändrade omvärlden. Finland arbetade för sitt långvariga mål att fler beslut ska fattas med kvalificerad majoritet i den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken för att effektivisera beslutsfattandet och trygga funktionsförmågan i unionen, också i förberedelserna inför EU:s utvidgning och de institutionella reformer som den kräver. Finland främjade EU:s partnerskap och gemensamma Rysslandspolitik. Finland stödde Ukraina på landets väg mot Europa och krävde ett starkt politiskt, ekonomiskt och militärt stöd från EU till Ukraina.

Genom att ansluta sig till Nato och visa sitt stöd för Ukrainas strävanden efter EU- och Natomedlemskap bekräftade Finland i praktiken varje stats rätt att besluta över sina egna säkerhetsarrangemang.

I den förändrade omvärlden utövade Finland också sitt inflytande för att stärka FN och det regelbaserade multilaterala systemet. I sitt påverkansarbete satsade Finland särskilt på effektivisering och reform av det multilaterala systemet.

Den 2 februari 2023 anslöt sig Finland till den kärngrupp som arbetar för att det straffrättsliga ansvaret för aggressionsbrottet mot Ukraina realiseras. Finland inter-
venerade i internationella domstolens behandling av Ukrainas talan mot Ryssland gällande påståenden om folkmord. Finland gjorde också en intervention av tredje part i Ukrainas mellanstatliga klagomål mot Ryssland i Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna. Finland stödde Ukraina i de nödsessioner som fortsatte under 2023 i FN:s generalförsamling och i andra FN-sammanhang.

Utrikesministeriet representerade finska staten i Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna och i FN:s övervakningsorgan för konventioner. I slutet av 2023 var 60 människorättsklagomål anhängiga mot Finland, varav 10 i Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna och 50 i FN:s övervakningsorgan. Våren

2023 blev Finland part i konventionen till skydd för alla människor mot påtvingade försvinnanden. Utrikesministeriet publicerade på sin webbplats en [databank med människorättsrekommendationer till Finland](#).

Statsminister Orpos regering åtog sig i sitt [meddelande om främjande av likabehandling, jämställdhet och icke-diskriminering i det finländska samhället](#) från den 31 augusti 2023 att årligen behandla de avgöranden, slutsatser och rekommendationer som internationella människorättsövervakningsorgan har gett Finland och besluta om åtgärder.

Finland fortsatte arbeta för EU:s anslutning till Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter. Ett preliminärt förhandlingsresultat uppnåddes i mars 2023. Finland stödde ett så brett godkännande som möjligt av Istanbulkonventionen och motverkade motståndet mot konventionen. EU anslöt sig till Istanbulkonventionen den 1 oktober 2023.

Finland förberedde sig inför ordförandeskapet för Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) 2025. OSSE-delegationen som verkar i anslutning till ambassaden i Wien återinrättades som ständig representation den 1 januari 2024. Sekretariatet för Finlands OSSE-ordförandeskap, som samordnar de innehållsliga förberedelserna inför ordförandeskapet, inledde sitt arbete vid utrikesministeriet hösten 2023.

Finland stödde arbetet med att utveckla det regelbaserade handelssystemet och de relaterade förhandlingarna såväl genom EU som bilateralt.

Finland inledde sitt ettåriga ordförandeskap för Östersjöstaternas råd (Council of the Baltic Sea States, CBSS) den 1 juli 2023. Övergripande säkerhet, krisberedskap och resiliens är genomgående teman för ordförandeskapet. Finland arbetade för att trygga det antarktiska fördragssystemet och var värd för Antarktiskfördragets konsultativa möte (ATCM) i maj–juni 2023. Cirka 400 av världens ledande Antarktiskforskare kom till Finland för att delta i det två veckor långa mötet. Finland var ordförande i Barents euroarktiska råd (Barents Euro-Arctic Council, BEAC) fram till oktober 2023. I egenskap av ordförande ordnade Finland i samarbete med Sametinget och Europaparlamentet ett toppmöte för urbefolkningen den 22–24 mars 2023.

Måluppfyllelse: God

Effektmål 4: Utrikesförvaltningen arbetar för att stärka de mänskliga rättigheterna, jämlikheten, demokratin och rättsstatsutvecklingen

Under sitt ordförandeskap i FN:s råd för mänskliga rättigheter 2022–2024 fortsatte Finland sitt långsiktiga arbete för att främja och skydda de universella mänskliga rättigheterna. Med sina initiativ och sitt inflytande främjade Finland bland annat kvinnors och flickors rättigheter, jämställdhet, ansvarsskyldighet, verksamhetsförsäkringarna för det civila samhället och människorättsförsvararna samt utsatta människors rättigheter. Med anledning av 75-årsjubileet för FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna åtog sig Finlands regering bland annat att i enlighet med det ovannämnda meddelandet bättre bevaka hur människorättsåtagandena fullgörs.

Finlands stöd till Ukraina 2022–2023 uppgick till 2,3 miljarder euro: 576 miljoner euro i humanitärt bistånd och stöd för utvecklingssamarbete, 1,6 miljarder euro i försvarsmateriel och 18 miljoner euro (280 långtradarlastar) i materialhjälp. Ukraina var den största mottagaren inom Finlands utvecklingssamarbete 2023. Finland stödde också Ukraina handelspolitiskt. Vid utgången av 2023 var EU:s och medlemsstaternas stöd till Ukraina 82 miljarder euro inklusive försvarsmateriel och mottagande av ukrainska flyktingar. Basservicen i Ukraina stärktes med stöd via Världsbanken. En del av detta stöd riktades till de minst utvecklade länderna, som led av såväl anfallskrig som andra globala kriser.

Finland gav sammanlagt cirka 140 miljoner euro i humanitärt bistånd 2023, vilket också inbegriper det humanitära biståndet till Ukraina. De humanitära behoven i världen har mer än fördubblats på några år, och FN uppskattar att över 360 miljoner människor behövde humanitärt bistånd 2023. Klimatförändringarna väntas försvåra situationen ytterligare. Finland stödde med humanitärt bistånd livsmedelssäkerheten och skyddet av flyktingar i världens största humanitära kriser. I Finlands bistånd prioriterades hjälpen till de mest utsatta, i synnerhet personer med funktionsnedsättning.

Finland stärkte EU:s globala roll och utrikespolitiska inflytande bland annat genom att stödja genomförandet av strategin Global Gateway. Genomförandet styrdes i enlighet med EU:s värden av principerna demokrati, god förvaltning och transparens, jämbördiga partnerskap, grön omställning och cirkulär ekonomi. Målet är att via Global Gateway globalt kanalisera totalt 300 miljarder euro EU-finansiering och privat finansiering till infrastrukturprojekt 2021–2027. Avsikten är att flest investeringar, till ett värde av 150 miljarder euro, ska riktas till Afrika, där EU tappat en stor del av sitt inflytande till förmån för Kina och Ryssland.

På grund av Gazakriget utarbetade utrikesministeriet en [utredning](#) om utvecklings-samarbetet i det palestinska området, enligt vilken Finlands medel för utvecklings-samarbete inte har gått till terroristiska organisationer.

Måluppfyllelse: God

Effektmål 5: Utrikesförvaltningen arbetar för öppna ekonomiska förbindelser som främjar Finlands tillväxt, och stöder finländska företags deltagande i internationell handel och värdekedjor

Finland fortsatte utöva inflytande inom EU:s handelspolitik, bland annat genom aktivt samarbete med likasinnade länder, för att bevara och stärka den öppna och regelbaserade verksamhetsmiljön med hänsyn till den förändrade omvärlden. Finland betonade särskilt EU:s förmåga att eftersträva marknadsbaserade lösningar i den geoekonomiska konkurrensen och främjade ett raskt slutförande av EU:s pågående handelsavtalsförhandlingar, ikraftsättande av avtalen samt åtgärder för att förhandla fram nya frihandelsavtal och andra partnerskap. Finlands viktigaste mål blev beaktade som en del av EU:s gemensamma handelspolitik.

Ansträngningarna för att främja exporten i den fortsatt svaga inhemska och globala ekonomin fortgick på diplomatisk väg. I det exportfrämjande arbetet prioriterades bland annat teknik, ren energi, ren omställning och utbildning. Kopplingarna mellan den globala ekonomin och säkerheten accentuerades också i exportfrämjandet. Utrikesministeriet fortsatte arbeta för att främja marknadstillträdet för företag och avveckla handelshinder. En [utredning om handelshinder](#) (referat på svenska) beställdes genom statsrådets gemensamma utrednings- och forskningsverksamhet och publicerades i november 2023. Utredningen visar att 41 procent av de företag i Finland som bedriver internationell handel hade stött på handelshinder 2019–2022. Enligt de resultat som gäller värdekedjorna hade rentav hälften av företagen drabbats av störningar i värdekedjan 2020–2022. Finlands fortsatt höga internationella synlighet stärkte den positiva landsbilden av Finland som en säker affärsmiljö.

Finlands och Förenta staternas utrikesministrar undertecknade ett [uttalande om samarbete inom 6G](#) mellan de två länderna den 2 juni 2023. Uttalandet uttrycker en gemensam vilja att intensifiera samarbetet på de centrala forsknings- och utvecklingsområdena inom 6G och att öka interaktionen mellan finländska och amerikanska aktörer. Finland intensifierade också samarbetet på delstatsnivå med Förenta staterna. Finland uttryckte sitt starka stöd för ett fördjupat samarbete mellan EU och Förenta staterna bland annat via handels- och teknikrådet mellan EU och Förenta staterna.

Uppmärksamhet ägnades åt att göra marknaden mångsidigare och kartlägga beroenden. Utrikesministeriet samordnade en utredning om [Finlands kommersiella beroendeförhållanden med Kina](#) (referat på svenska) tillsammans med många intressenter. I utredningen analyserades den bilaterala handeln mellan Finland och Kina i ljuset av siffror och statistik. I Finlands import från Kina framhövdes handelssektorn, medan tonvikten i exporten till Kina låg på stora industriföretag.

I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering utarbetade utrikesministeriet tillsammans med intressentgrupper [en plan för Finlands deltagande i återuppbyggnaden av Ukraina](#). Planens första del fokuserar på finansierings- och rådgivningstjänster som är relevanta för finländska företag i inledningsskedet. Planens andra del kommer att fokusera mera allmänt på statsförvaltningens stöd och färdigställs under 2024.

I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering inleddes förberedelserna inför en redogörelse om Finlands internationella ekonomiska relationer och utvecklingssamarbete samt arbetet med en utredning om integrering av nätverket Team Finlands verksamhet och ledning samt Business Finlands utlandsverksamhet i Finlands utrikesrepresentation.

Målpuppfyllelse: God

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Rysslands anfallskrig försvagade det internationella samarbetet och orsakade liksom andra konflikter mänskligt lidande och förluster av människoliv 2023. Kriget ökade också misstron mellan olika medlemsstater och aktörer, försvårade det globala beslutsfattandet och stal resurser från hållbar utveckling, vilket gjorde det svårare att driva målen.

Målpuppfyllelsen beskrivs i större detalj i avsnittet om det samhällsliga effektmålet "Utrikesförvaltningen främjar genomförandet av Agenda 2030 och arbetar för att bekämpa klimatförändringen".

Uppnående av målen för jämställdhet

Motståndet mot jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter fortsatte globalt. Allt större motsättningar skapas utifrån jämställdhetsfrågor såväl internationellt som inom samhällen. Finlands och likasinnade länders roll och ansvar för att främja jämställdhet och motarbeta multipel diskriminering accentuerades.

Finland förde en politisk dialog och utövade inflytande i EU, på olika nivåer i FN, i internationella utvecklingsfinansieringsinstitut och partnerländer och i olika nätverk såsom det internationella nätverket för jämställdhetsambassadörer och projektet SRHR Nexus Initiative för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Kvinnors och flickors rättigheter och jämställdhet är Finlands prioriteringar under medlemskapet i FN:s råd för mänskliga rättigheter 2022–2024.

Utrikesministeriet utarbetade en operativ jämställdhets- och likabehandlingsplan för 2023–2027. I internationella sammanhang fortsatte Finland sitt långsiktiga stöd för att stärka kvinnors och flickors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter och tillgång till tjänster av hög kvalitet inom sexuell och reproduktiv hälsa. Stödet riktades särskilt till personer i utsatt ställning och personer med funktionsnedsättning. Finland främjade också kvinnornas ekonomiska roll och framhöll vikten av att ingripa i de underliggande orsakerna till bristande jämställdhet – diskriminerande strukturer och sociala normer. Finland strävade också efter att eliminera intersektionell diskriminering på grund av kön och andra personliga egenskaper.

Finland anvisade utvecklingsfinansiering till att främja teknik och jämställdhet, och arbetade för den tematiken i internationella forum, i synnerhet FN och EU. Huvudtemat för FN:s kvinnokommission CSW 2023 var teknik, innovationer och utbildning, och Finland deltog i mötet som en av EU:s förhandlare och genom att ordna evenemang. Finland fortsatte också i en ledande roll i processen Generation Equality som samordnas av FN:s jämställdhetsorganisation UN Women, med fokus på teknik och innovationer som stöder jämställdhet.

Utrikesministeriet utarbetade den fjärde [handlingsplanen Kvinnor, fred och säkerhet](#) för 2023–2027. I enlighet med planen framhåller Finland fortsättningsvis behovet av att stärka möjligheterna till deltagande i freds- och säkerhetsfrågor för kvinnor, unga och personer med funktionsnedsättning. Finland gav stöd till flera länder i deras arbete med att utarbeta och genomföra sina handlingsplaner för kvinnor, fred och säkerhet. Finland främjade också temat bland annat i Nato.

Utrikesministeriet är en kvinnodominerad arbetsplats. Ministeriet präglas av samma kraftiga könsindelning mellan olika yrkesområden som samhället i övrigt. Ministeriet betalar lika lön för lika arbete. Av dem som arbetar med sakkunniguppgifter vid

utrikesministeriet är 68 procent kvinnor, och inom de verkställande uppgifterna är kvinnornas andel 73 procent. Andelen kvinnor i ledande positioner minskade 2023. I den högsta ledningen var andelen kvinnor 33 procent, i hela ledningen 39 procent och bland beskickningscheferna 46 procent (den 1 mars 2024).

Ytterligare uppgifter om resultaten

Utrikesministeriets bokslut 2023

3 Justitieministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **100 849 mn €**

● Justitieministeriets andel **1 265 mn €**

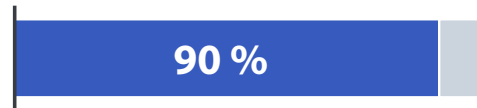

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 1 021 mn €
- Överföringsutgifter 117 mn €
- Investeringsutgifter 6 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

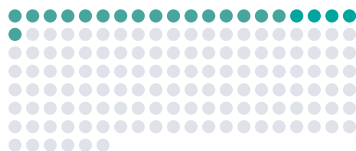
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **79 387 årsverken**

● Justitieministeriet **9 659 årsverken**

Ämbetsverk **21 ST.**

- Domstolsväsendet
- Södra Finlands rättshjäps- och intressebevakningsdistrikt
- Östra Finlands rättshjäps- och intressebevakningsdistrikt
- Sydöstra Finlands rättshjäps- och intressebevakningsdistrikt
- Sydvästra Finlands rättshjäps- och intressebevakningsdistrikt
- Västra och inre Finlands rättshjäps- och intressebevakningsdistrikt
- Norra Finlands rättshjäps- och intressebevakningsdistrikt
- Konsumenttvistenämnden
- Utsökningsverket
- Konkursombudsmannens byrå
- Åklagarväsendet
- Brottspåföljdsmyndigheten
- Rättsregistercentralen
- Olycksutredningscentralen
- HEUNI (Europeiska institutet för kriminalpolitik)
- Dataombudsmannens byrå
- Jämställhetsombudsmannens byrå
- Barnombudsmannens byrå
- Diskrimineringsombudsmannens byrå
- Underrättelsetillsynsombudsman
- Äldreombudsmannens byrå

Fonder **0 ST.**

• Inga fonder

Affärsverk **0 ST.**

• Inga affärsverk

Bolag **0 ST.**

• Inga bolag

3.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

De samhällseliga förändringarna påverkar rättsvårdens ärendemängd och ärendenas art. Den ökande narkotika- och nätbrottsligheten och människohandeln märks i rättsvården som negativa följder av internationaliseringen och den tekniska utvecklingen. Även den ökande organiserade brottsligheten förändrar ärende- och kundstrukturen. Att behandla brottmål skyndsamt är en utmaning för rättsväsendet. Ökningen av antalet åklagare började få påtagliga effekter inom Åklagarmyndigheten, och åtalsprövningstiderna blev något kortare, men antalet ärenden som väntat länge på åtalsprövning har fortsatt öka och de allmänna domstolarnas genomsnittliga handläggningstider har fortsättningsvis blivit längre. Detta är en rättssäkerhetsrisk. Antalet fångar har klart ökat och överskrider redan nivån före coronapandemin. Till följd av den åtstramade kriminalpolitiken antas antalet fångar fortsätta öka även under de kommande åren och stiga med några hundra personer under denna regeringsperiod. I kombination med det allt äldre institutionsbeståndet förutsätter detta snabba åtgärder för att säkerställa att fängelsenätet motsvarar behoven.

Finland placerar sig bra i internationella jämförelser av rättsstatsutveckling och samhällsstabilitet. Detsamma gäller demokratin, tillgodoseendet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna, pressfriheten, korruptionsfriheten och en fungerande förvaltning samt förtroendet för myndigheterna och rättssystemet. Allmänheten är intresserad av att påverka på fler sätt än tidigare. På internationell nivå har hoten mot demokratin och rättsstaten blivit ett högaktuellt diskussionstema. Nya utmaningar är bland annat cyberhot och risken för odemokratisk valpåverkan. Behovet av att sörja för informationssäkerheten och beakta dataskyddsrisker har ökat.

Finland placerar sig relativt bra också i internationella jämförelser av lagberedningsförfarandena. Beredningen är i regel öppen och uppmuntrar intressentgruppernas deltagande. Framför allt i uppföljningen och utvärderingen av lagstiftningen finns rum för utveckling. Särskilt antalet projekt och tidspressen i samband med bytet av regeringsperiod och beredningen av budgetlagarna var utmanande för lagberedningen under berättelseåret.

Hushållens skuldsättningsgrad, antalet personer med betalningsstörningar och antalet utsköningssgäldenärer är fortsättningsvis på en hög nivå. Skuldsättningsutvecklingen påverkas av många förändringsfaktorer i samhället, till exempel arbetslösheten, kreditutbudet och räntenivån. Man har försökt förebygga problemen i samband med överskuldsättning med hjälp av lagändringar och olika stödåtgärder. Även företagens ekonomiska situation försämrades och fler företag söktes i konkurs

än under finanskrisen 2009. Behandlingen av sanktionerna i anslutning till Rysslands anfallskrig sysselsatte under berättelseåret Utsökningsverkets specialverkstälighet och funktionen tilldelades fortsatta tilläggsresurser.

[Inkomstgränserna för rättshjälp](#) motsvarar inte längre helt inkomstnivån bland låg- och medelinkomsttagarna, och en del av klienterna har inte fått den rättshjälp de behöver. Befolkningens åldrande ökar behovet av intressebevakningstjänster. De nya huvudmännen inom intressebevakningen är mer jämnt fördelade än tidigare mellan allmän intressebevakning och intressebevakning genom fullmakt.

3.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Resursbrist och strama tidsplaner äventyrar kvaliteten på lagberedningen

En god lagberedning förutsätter att alternativ övervägs öppet, konsekvenserna bedöms och intressentgrupperna hörs. Detta äventyras om beredarresurserna är otillräckliga eller för lite tid har avsatts för lagberedningen. Risken är reell och har stora konsekvenser med tanke på det nuvarande snabbt föränderliga regelverket och regleringsbehoven. För att förhindra att risken realiserar samlar man uppföljningsinformation och främjar en omsorgsfull processplanering och effektiv lagstiftningsledning.

Polariseringen mellan befolkningsgrupperna leder till omfattande problem på många livsområden och unga begår allt allvarligare brott

Den upplevda ojämlikheten, den svaga integrationen och polariseringen mellan befolkningsgrupperna kan försvaga trygghetskänslan och exponera samhället för konflikter. Antalet våldsbrott som begås av unga har ökat under de senaste åren och kan fortsätta öka. Risken är reell och har stora konsekvenser. Polarisering och ungdomsbrottslighet kan förebyggas genom att man stöder goda relationer mellan befolkningsgrupper.

Straffansvaret fullföljs inte snabbt och likvärdigt för alla medborgare oberoende av brottmålsens art och behandlingsställe

En mindre del än tidigare av de brottsmisstankar som utretts av åklagare leder till åtal och påföljder, vilket försämrar fullföljandet av straffansvaret. Risken är reell och har betydande konsekvenser. Flera lagstiftningsprojekt pågår och förbereds för att få straffprocessen att fungera bättre. Samarbetet mellan aktörerna i straffprocessen intensifieras och verksamhetssätten harmoniseras.

Det eftersatta underhållet av förvaltningsområdets informationssystem kan leda till störningar och avvikelser

Det eftersatta underhållet av förvaltningsområdets informationssystem orsakar onödiga tekniska beroenden och sårbarheter. Olika informationstekniska störningar, personuppgiftsincidenter och andra informationssäkerhetsincidenter kan bli vanligare. Risken är sannolik, men eftersom den kan realiseras i specifika informationssystem kan konsekvenserna variera. För att hantera risken satsar man på att åtgärda det eftersatta underhållet och utvecklar processerna för att bevaka och administrera informationssystemens livscykel och beroenden samt dataskyddets, informationssäkerhetens och cybersäkerhetens status.

3.3 Förvaltningsområdets resultatutveckling

Användning av förvaltningsområdets anslag under berättelseåret

Tabell 4. Användning av förvaltningsområdets anslag, miljoner euro

JM	Budgetkapitel	2021	2022	2023
25.01	Ministeriet och förvaltningen	134	139	170
25.10	Domstolar och rättshjälp	473	475	508
25.20	Betalningsstörningar, utsökning och konkursbevakning	107	110	114
25.30	Åklagare	52	55	60
25.40	Verkställighet av straff	243	252	265
25.50	Valutgifter	17	15	27
25	JM:s förvaltningsområde totalt	1 026	1 045	1 144

Under de senaste åren har den årliga användningen av anslagen under justitieministeriets huvudtitel uppgått till cirka en miljard euro. Anslagen används för att producera kärnfunktionerna i den demokratiska rättsstaten, såsom domstolsväsendet (cirka 29 procent av användningen av förvaltningsområdets anslag), omfattande rättstjänster (cirka 15 procent av anslagen), åklagarverksamheten (cirka 5 procent av anslagen), utökningsverksamheten inklusive konkursombudsmannen (cirka 10 procent av anslagen) samt verkställigheten av fängelsestraff och samhällspåföljder (cirka 23 procent av anslagen). Cirka 72 procent av omkostnaderna för förvaltningsområdet är personalutgifter. Det totala antalet årsverken har ökat de senaste åren och var 9 659 under berättelseåret. Extra finansiering anvisades bland annat för

att trygga rättsvården och förkorta handläggningstiderna för miljö-, markanvändnings- och byggärenden. Under berättelseåret anvisades betydande extra insatser till rättsvården för att åtgärda det finansieringsunderskott som konstaterats i [redogörelsen för rättsvården SRR 13/2022 rd](#). Finansieringen ökades från och med 2024 och påverkade därför inte resultatet 2023.

Uppnående av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål

Effektmål 1: Alla har lika möjligheter att delta och påverka

Demokratin i Finland stöds av en omfattande rätt att delta, en stabil förvaltning som vilar på laglighetsprincipen, ett fritt civilt samhälle, en hög bildningsnivå, platta hierarkier, låg nivå av korruption samt jämställdhet mellan könen. År 2023 placerade sig Finland på delad första plats med Norge och Sverige i [Freedom Houses](#) internationella demokratijämförelse.

Möjligheterna att övervaka tillgodoseendet av de mänskliga rättigheterna har utvecklats som en del av handlingsplanen för de grundläggande och mänskliga rättigheterna. Regeringen har lämnat en proposition till riksdagen med förslag till ändringar av sametingslagen (RP 100/2023 rd). Syftet är att främja tillgodoseendet av samernas självbestämmanderätt och att förbättra verksamhetsförutsättningarna för samernas språkliga och kulturella autonomi samt för Sametinget.

I europeiska jämförelser hör Finland sällan till de mest aktiva länderna när det gäller olika former av politiskt deltagande, men finländarna deltar i politiken mer aktivt än genomsnittet. En tydlig trend är att människorna har börjat använda sig av mer individuella sätt att delta. De i Finland populära medborgarinitiativen är ett sätt för allmänheten att ställa krav på det politiska beslutsfattandet, vilket kan stärka den representativa demokratins legitimitet. Digitala initiativtjänster är under utveckling. En ny tjänst för initiativ inom välfärdsområdena och tjänsten e-panelen som ska främja deltagandet bland unga är under arbete.

Barometern för grundläggande rättigheter avslöjar emellertid oroväckande skillnader mellan befolkningen som helhet och vissa minoritetsgrupper när det gäller tillgodoseendet av de grundläggande rättigheterna, medvetenheten om rättigheter och rättsskydd samt förtroendet för myndigheterna. Statsrådet antog ett meddelande till riksdagen om åtgärder för att främja likabehandling, jämställdhet och icke-diskriminering i det finländska samhället. Det samhälleliga målet för projektet för att genomföra åtgärderna i meddelandet är att bygga upp ett Finland där var och en kan leva trygg och accepterad.

Måluppfyllelse: God

Effektmål 2: Rättsordningen säkrar handlingsmöjligheterna och bidrar till stabilitet

Under berättelseåret trädde lagändringar i kraft som höjde nivån på det skyddade beloppet vid utsökning och ökade antalet fria månader som beviljas gäldenärer. Syftet med ändringarna är att stödja i synnerhet gäldenärer med små inkomster så att de klarar sig. Dessutom föreslog arbetsgruppen för [utmätning av socialskydds-förmåner](#) ändringar i vilka socialskydds-förmåner som kan utmätas och i beräkningsreglerna för utmätning av inkomster. I början av 2023 godkändes nya bestämmelser om konsumentkrediter som skärpte det räntetak som tillämpas på konsumentkrediter och regleringen om marknadsföring av konsumentkrediter. Ändringarna syftar till att minska och förebygga överskuldsättning bland konsumenterna. Justitieministeriet, Finlands Bank, undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen deltog i utarbetandet av Europeiska kommissionens och OECD:s [ram för finansiell kompetens riktad till barn och unga](#).

Rättshjälpsbyråerna gav ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning i cirka 32 800 ärenden under berättelseåret (2022: 30 008). Ekonomisk rådgivning gavs cirka 33 700 gånger (2022: 30 318). Befolkningens skuldsättning och hushållens ekonomiska problem har bidragit till en ökad efterfrågan på tjänsten. Ekonomi- och skuldrådgivningen ordnade tillsammans med Utsökningsverket cirka 550 ekonomievenemang för allmänheten, där 18 000 personer deltog (2022: 14 000). Cirka 70 procent av deltagarna var under 29 år gamla. Ekonomirådgivningarna hade cirka 2 500 kunder under året (2022: 2 000).

[Resultattavlan för rättskipningen i EU 2023](#) visar att drygt 80 procent av de företag som svarade har antingen mycket stort eller ganska stort förtroende för investeringsskyddets effektivitet i lag och domstol.

Måluppfyllelse: God

Effektmål 3: Lagberedning av hög kvalitet är en förutsättning för ett välfungerande samhälle

För att säkerställa en lagberedning av hög kvalitet satsade justitieministeriet under berättelseåret på att utveckla öppenheten i lagberedningen och lagberedningskompetensen vid statsrådet samt på att stärka den faktabaserade beredningen, konsekvensbedömningen och utnyttjandet av teknik. Öppenheten i lagberedningen förbättrades genom att man inledde en uppdatering av anvisningen för hörande vid lagberedning. För att utveckla lagberedningskompetensen vid statsrådet producerades webbkurser och uppdaterades anvisningarna för EU-relaterad beredning. Den faktabaserade lagberedningen stärktes bland annat med hjälp av stöd för utnyttjandet av dataanalys vid konsekvensbedömning. Justitieministeriet

uppnådde berättelseårets viktigaste mål för utvecklingen av lagberedningen. Vitsordet nedan tar inte hänsyn till den kritik som riktats mot kvaliteten på olika ministeriers lagberedning när det gäller konsekvensbedömningar och remisstider.

Under berättelseåret färdigställdes [ett förslag till kvalitetsindikatorer för lagstiftningsprocessen](#) (referat på svenska) och [statsrådets gemensamma principer för uppföljning och utvärdering av lagstiftningen](#). Uppföljningen och utvärderingen har en central roll när det gäller att säkerställa att regleringen är fungerande och aktuell.

Måluppfyllelse: God

Effektmål 4: Ett högklassigt rättsskydd är tillgängligt för alla

En stark rättsstatsprofil är en internationell konkurrensfaktor. Allmänheten och företagen litar på domstolarnas oavhängighet. Rättegångarnas längd och höga kostnader har identifierats som problematiska punkter. Dessutom är inkomstgränserna inom den offentliga rättshjälpen så höga att alla låginkomsttagare inte har möjlighet att få rättshjälp. Den arbetsgrupp för rättsstatens garantier och utvecklandet av rättsväsendet som justitieministeriet tillsatte under berättelseåret granskar bland annat dessa frågor.

Antalet ärenden som varit anhängiga i mer än ett år i domstolarna är fortsatt högt. År 2023 betalade staten cirka 275 000 euro i gottgörelse för dröjsmål vid rättegångar, vilket var mer än året innan. Domstolarnas genomsnittliga behandlingstider ökade delvis fortfarande. I tingsrätterna var den genomsnittliga behandlingstiden för brottmål 5,1 månader, för omfattande tvistemål 10,1 månader och för summariska tvistemål 2,6 månader. I hovrätterna var den genomsnittliga behandlingstiden 6,9 månader och i försäkringsdomstolen 13,1 månader. I förvaltningsdomstolarna och i marknadsdomstolen minskade den genomsnittliga behandlingstiden något till 9,3 månader för förvaltningsdomstolarna och 6,9 månader för försäkringsdomstolen.

Utnyttjandet av digitalisering samt teknikberoendet förändrar arbetsmiljön. Distansarbete och domstolsförhandlingar på distans har blivit vardag, och utvecklingen av informationssystemen fortsätter. Arbetet med att utrusta rättssalarna för att spela in bevisning i tingsrätterna är i inledningsskedet. Den digitala omställningen har varit relativt långsam inom rättsväsendet. Exempelvis har det tagit flera år att införa Åklagarmyndighetens och de allmänna domstolarnas ärende- och dokumenthanteringssystem AIPA, vilket har belastat ekonomin, verksamheten och personalen inom rättsvården.

Utsökningsverket gör ett bra arbete med att trygga tillgången till rättsskydd av hög kvalitet. De lagändringar som innebar lättnader i utmätningen, det vill säga höjningen av det skyddade beloppet och ökningen av de fria månaderna, minskade indrivningsresultatet. Trots det låg indrivningsresultatet liksom de föregående åren på en hög nivå. Uppskattningsvis 400 miljoner euro av indrivningsresultatet tillfaller årligen de offentliga samfunden i form av skatter, andra offentligrättsliga avgifter och böter. Utsökningsverket utvecklade informationssystemen och arbetsmodellerna, som bidrog till uppnåendet av resultatmålen. Produktiviteten var lägre än den målsatta nivån, eftersom utvecklingen av antalet ärenden och i förlängningen antalet ärenden som behandlades var lägre än uppskattat. Till detta bidrog tillämpningen av passiv indrivning, som utsökningsväsendet har försökt främja. Antalet nya gäldenärer ökade jämfört med året innan till nivån före coronapandemin. Antalet torde avspegla det allmänt skärpta ekonomiska läget. Efter strukturreformen förefaller den genomsnittliga behandlingstiden ha stabiliserat sig på en högre nivå än tidigare. Samtidigt har antalet behandlade ärenden legat på en bra nivå och behandlingstiderna inom olika funktioner har varit proportionerliga. Hanteringen av sanktionerna i anslutning till Rysslands anfallskrig sysselsatte specialverkställigheten inom utsökningen, vilket dock inte avspeglades på indrivningsresultatet.

Dels tryggar en effektiv indrivning de sökandes rättigheter, dels bidrar den till ett snabbt ingripande i kunders skuldsättningsutveckling. Den förebyggande ekonomirådgivningsverksamheten förbättrade gäldenärernas ställning och rättsskyddets goda nivå.

Tabell 5. Utsökningsverkets mål och resultat

Rubrik	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2023	Utfall 2023
Indrivningsresultat, dvs. belopp som redovisats, mn euro	1 203	1 264	1 045	1 193
Behandlingstid, mån.	9,1	9,3	8,0	9,3
Behandlingstid basverkställighet, mån.	3,0	3,5	3,0	4,4
Behandlingstid omfattande verkställighet, mån.	6,5	8,1	6,0	8,2
Behandlingstid specialverkställighet, mån.	11,3	13,2	16,0	12,9
Resurshushållning, euro/behandlat ärende	37	37	34	39
Produktivitet, behandlade ärenden/årsverke	2 569	2 526	2 712	2 470
Specialverkställighetens indrivningsresultat, mn euro	30	33	25	36

Källa: Utsökningsverket

Offentlig rättshjälp gavs i cirka 81 200 rättshjälpsärenden under berättelseåret (2022: 77 665). Inom rättshjälpen behandlades färre ärenden än väntat. Antalet låg- och medelinkomsttagare som faller utanför de nuvarande inkomstgränserna för rättshjälp var större än uppskattat, vilket påverkade antalet ärenden. Dessutom försämrades verksamhetens resultat till följd av personalomsättning och rekryteringsproblem. Domstolarnas betalningsbeslut för rättshjälpsärenden som sköttes av privata rättsbiträden var fler än året innan, cirka 37 500 (2022: 36 080).

Antalet huvudmän inom den allmänna intressebevakningen ökade inte som väntat. Avvecklingen av köerna vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata påverkade inte antalet huvudmän i väntad utsträckning. Dessutom var antalet avslutade intressebevakningsuppdrag och specialuppgifter större än väntat.

Tabell 6. Målen och resultaten för rättshjälpen och den allmänna intressebevakningen

	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2023	Utfall 2023
Rättshjälp				
Behandlade ärenden	43 957	41 585	48 000	43 614
Väntetid, dagar	13,6	12,4	11	13,1
Allmän intressebevakning				
Antal huvudmän	43 165	43 725	45 300	43 743
Produktivitet, antal huvudmän/ årsverke	66	67	68	66
Intressebevakningsarvoden, 1 000 euro	27 713	28 747	30 144	29 148

Måluppfyllelse: Nöjaktig**Effektmål 5: Brottsligheten och känslan av otrygghet minskar**

Viktiga förändringsfaktorer med tanke på det straffrättsliga ansvaret är bland annat den ökade rörligheten, EU-lagstiftningen, den tekniska utvecklingen, digitaliseringsutvecklingen och krigets konsekvenser i fråga om straffrättens internationella dimensioner.

Åklagarväsendet hade fler inkomna ärenden än året innan, och antalet avgjorda ärenden var 5 000 fler än året innan. Åklagarna avgjorde cirka hälften av ärendena i ett snabbt förfarande. Förundersöknings- och rättegångsmaterialet har dock blivit mer omfattande och de juridiska problemen svårare i synnerhet i Södra Finlands distrikt. Antalet åklagare har ökat betydligt under de senaste åren (2020: 381 årsverken, 2023: 455 årsverken). Åklagarna hade fler pågående ärenden anhängiga än året innan. Antalet ärenden som väntat på åtalsprövning i över ett år minskade dock något. Den genomsnittliga åtalsprövningstiden har blivit lite kortare, men det förekommer skillnader mellan åklagardistriktet särskilt i krävande fall. Fallet Vastaamo sysselsatte Åklagarmyndigheten exceptionellt mycket.

Antalet åtgärdseftergifter, såsom begränsning av förundersökning, har blivit vanligare under de senaste tio åren (2022 cirka 17 000 ärenden, 2023 cirka 18 000 ärenden). Trenden har redan en längre tid varit att andelen väckta åtal av alla Åklagarmyndighetens avgöranden har minskat (71 procent 2013 och 61 procent 2023).

Tabell 7. Åklagarmyndighetens mål och resultat

	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2023	Utfall 2023
Verksamhetens omfattning				
Ärenden som inkommit för åtalsprövning, st.	89 256	85 053	88 000	87 931
Ärenden som avgjorts i åtalsprövning, st.	89 001	84 185	90 000	89 531
Skyndsamhet				
Genomsnittlig åtalsprövningstid, mån.	2,2	2,6	2,5	2,5
Ärenden som väntat på åtalsprövning i 6–12 mån.	4 707	4 192	4 400	4 538
Ärenden som väntat på åtalsprövning i över 12 mån.	1 186	1 586	1 800	1 572
Produktivitet				
Avgjorda ärenden/årsverke, hela personalen	159	144		143
Avgjorda ärenden/årsverke, åklagarna	218	196		197
Resurshushållning				
Omkostnader/viktad kravnivå för inkomna fall	61	64	71	71
Användning av omkostnaderna per ärende som avgjorts i åtalsprövning	469	657		675

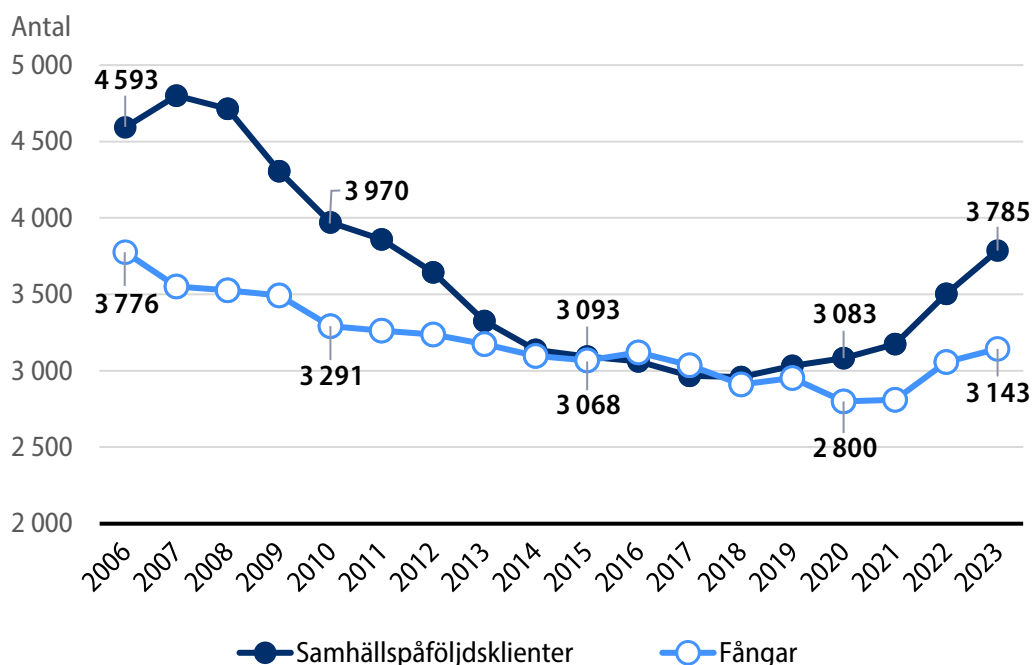
Brottspåföljdsmyndigheten har utvecklat samarbetet med välfärdsområdena i syfte att samordna tjänster. Samarbetet med förundersökningsmyndigheterna har utvecklats för att förbättra säkerheten i verkställigheten, förhindra brottslighet under fängelsetiden och förhindra verksamhetsförutsättningarna för organiserad brottslighet i fängelserna. År 2023 inleddes den andra fasen av Brottspåföljdsmyndighetens organisationsreform som syftar till att göra verksamheten enhetligare och förnya organisationsstrukturen, ledningssystemet och styrningen så att de stöder strategin.

År 2023 var 8,1 procent av fångarna kvinnor (2013: 7,6 procent, 2018: 7,5 procent, 2022: 7,7 procent), 3,5 procent under 21 år gamla (2013: 2,6 procent, 2018: 2,9 procent, 2022: 2,9 procent), och 18 procent utlänningar (2013: 14,6 procent, 2018: 16,6 procent, 2022: 15,7 procent). Över hälften av fängelsefångarna avtjänade ett högst sex månader långt fängelsestraff. Antalet samhällspåföljds klienter ökade i förberedelsefasen, men antalet nya inledda samhällspåföljder minskade något.

Europarådets kommitté mot tortyr och riksdagens biträdande justitieombudsman har upprepade gånger påtalat att det ordnas för lite meningsfull verksamhet för fångarna och att den utbildade personalen är otillräcklig samt fäst uppmärksamhet vid hälso- och sjukvårdsresurserna för fångar. Fångarnas genomsnittliga sysselsättningstid var cirka 15,5 timmar i veckan, då 35 timmar i veckan är den högsta möjliga sysselsättningstiden. Inte heller kravet på minst åtta timmar per dygn utanför cellen, som baseras på internationella rekommendationer, uppfylldes. Målet att minska frigivningen direkt från slutna fängelser och öka placeringarna i öppen anstalt samt den övervakade frigivningen på prov uppfylldes inte. Cirka 43,3 procent av fängelsefångarna avtjänade sina straff i öppna anstalter (41,7 procent 2022). Av fängelsefångarna frigavs 21,9 procent genom övervakad frigivning på prov (22,7 procent 2022). I genomsnitt 206 fångar per dag var övervakat frigivna på prov (208 år 2022).

Återfallsbrottsligheten bland frigivna fångar förblev nästan oförändrad. Inom en uppföljningstid på fem år dömdes drygt hälften av alla fångar som frigivits 2018 till fängelse igen på grund av nya brott.

Figur 1. Antalet fångar och samhällspåföljdsklienter 2006–2023*

*Antalet samhällspåföljdsklienter 2022 och 2023 är inte helt jämförbart med tidigare år eftersom beräkningssättet ändrades när det nya klientinformationssystemet togs i bruk.

Tabell 8. Resultat för verkställigheten av straff

	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Fångars deltagande i verksamhet under avtjänandet av straff, h/vecka	-	15,8	15,4
Utbildning	-	2,7	3,5
Åtgärds- och antidrogprogram	-	0,4	0,3
Nettoomkostnader, euro/fånge*	72 530	72 400	75 940
Nettoomkostnader, euro/samhällspåföljds klient*	7 760	7 200	5 345
Fångar i medeltal per dag/årsverke*	1,3	1,3	1,4
Pågående samhällspåföljder i genomsnitt dagligen/årsverke*	11,8	12,2	13,6

*På grund av att organisationen förändrats är uppgifterna inte helt jämförbara med tidigare år.

Antalet klienter fortsatte öka hos Brottsofferjouren, som producerar allmänna stöd-tjänster i enlighet med brottsofferdirektivet. Brottsofferjourens tjänster hade cirka 31 500 klienter, och av dem var 1 390 offer för människohandel eller jämförbara brott. Över 6 800 av Brottsofferjourens klienter hänvisades till tjänsten av polisen. Största delen av kontakterna gällde våld i nära relationer (21 procent), sexualbrott (15 procent), egendomsbrott (11 procent) och misshandel (9 procent). Antalet offer för olika bedrägeribrott fortsatte öka. Av klienterna var 80 procent offer, 12 procent närstående till offer, två procent vittnen i brottmål och sex procent övriga. Under berättelseåret utvecklades rådgivningen och stödet till offer för stora dataintrång. I samarbete med centralkriminalpolisen producerades en separat [instruktionssida på nätet](#). Brottsofferjouren ordnade stöd på de sammanträdesplatser där de målsägande i dataintrånget mot Vastaamo fick följa rättegången. Antalet klienter med koppling till Vastaamo var cirka 900.

Tabell 9. Nyckeltal för Brottsofferjouren

	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Klienter i olika tjänster	26 700	28 300	31 500
Stödrelationer	8 100	9 400	10 100
Telefontjänsten 116 006	6 700	6 700	8 300
Juridisk telefonrådgivning	900	850	860
Brottsofferjourens chatt	4 000	4 100	4 900
Serviceställen	31	31	31
Frivilliga	510	560	560
Personal i det grundläggande arbetet (årsverken)	64	66	64

Nollinjen, en sådan dygnet runt öppen telefontjänst som förutsätts i Istanbulkonventionen för dem som utsätts för våld i nära relationer, kvinnor som utsätts för våld, dem som hotas av våld och för deras närstående, tog emot knappt 15 000 samtal 2023 (cirka 15 400 samtal 2022). Av samtalen kunde 63 procent besvaras (68 procent 2022). Den chatttjänst som startades 2021 måste avbrytas under en del av året på grund av bristande finansiering. Under berättelseåret betjänade Nollinjens chatt under 184 vardagar och antalet chattsamtal var sammanlagt 705.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Effektmål 6: Framförhållning skapar grund för systematisk förnyelse

I ledningen av justitieministeriet och i beredningen låg fokus på att stärka det faktabaserade arbetet och den kunskapsbaserade ledningen. Under berättelseåret utökades dataanalystjänsterna och samarbetet med förvaltningsområdet inom framsyn och forskning. På det sättet säkerställdes stödet för ledningen och beredarna i fråga om dataanalys och begäranden om information. Dessutom stärktes framsynsförmågan genom utbildning för beredare och stöd för ledningens och förvaltningsområdets framsynskompetens.

Ett mål har också varit att förbättra justitieförvaltningens tjänster och produktivitet med hjälp av digitalisering. De viktigaste informationssystemen inom förvaltningsområdet har förnyats eller förnyas för närvarande. Systemutvecklingen har

inte genererat tillräckliga resultat, och verksamhetssätten måste fortsatt ändras målmedvetet för att produktivitetsnytta ska kunna uppnås. Framöver måste utvecklingsarbetet ske i tillräckligt små och hanterliga delar, och även de möjligheter som automatisering och artificiell intelligens medför bör utnyttjas.

Som en del av framsynsarbetet tryggar man det ekonomiska handlingsutrymmet och ser till att resurserna är proportionella. Under berättelseåret utarbetades en genomförandeplan om redogörelsen för rättsvården. Den totala nivån på förvaltningsområdets anslag som överförs överskred betydligt målet på 8 procent, men de överförda anslagen har beaktats som en del av tilläggsfinansieringen för rättsvården.

Som en del av den systematiska förnyelsen har man arbetat för en välmående och yrkeskunnig arbetsgemenskap inom förvaltningsområdet. Inom rättsvården har det fortfarande förekommit problem med att rekrytera tillräckligt med kompetent arbetskraft i vissa regioner och för vissa uppgifter. För att bemöta utmaningarna inleddes projektet Pidetty! i syfte att säkerställa att förvaltningsområdet får och håller kvar den kompetenta personal som behövs. Under berättelseåret låg tonvikten i projektåtgärderna på att göra arbetsuppgifterna inom förvaltningsområdet mer kända. Framöver kommer åtgärderna att inriktas på att öka den nuvarande personalens välbefinnande och yrkeskunskap.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Enligt justitieministeriets vision för hållbar utveckling vilar den finländska demokratin på rättsstaten där grundlagen och internationella åtaganden ger ett starkt skydd för de grundläggande och mänskliga rättigheterna. Justitieministeriets hållbarhets- och ansvarsarbete betonar stärkande av demokratin, delaktigheten och förtroendet, främjande av de grundläggande och mänskliga rättigheterna och jämlikheten, bekämpning av människohandel, korruption och överskuldsättning, minskning av våldet mot kvinnor samt ungdoms- och gängvåldet och åtgärder i anslutning till vattenlagstiftningen. Åtgärderna för hållbar utveckling beskrivs närmare i samband med effektmålen.

Den [reseanvisning](#) för justitieministeriets förvaltningsområde som trädde i kraft 2023 syftar till att främja målen i statens resestrategi när det gäller genomtänkta, ekonomiska, säkra och miljömässigt ansvarsfulla tjänsteresor samt målen i justitieministeriets strategi om identifiering och främjande av hållbar utveckling.

Uppnående av målen för jämställdhet

Den nya lagstiftningen om sexualbrott, som stärker varje persons sexuella självbestämmanderätt och skyddet av den personliga integriteten, trädde i kraft under berättelseåret. Även ändringar i lagstiftningen om besöksförbud trädde i kraft under berättelseåret. Ändringarna syftar till att göra besöksförbud mer effektiva, minska brotten mot besöksförbud och öka säkerheten särskilt för dem som utsatts för våld i nära relationer.

Ytterligare uppgifter om resultaten

Resultatmålen för ämbetsverken inom justitieministeriets förvaltningsområde har delvis uppfyllts väl och delvis nöjaktigt. Inga betydande förändringar har skett i resultaten. Rättshjälps- och intressebevakningsdistriktens resultat beskrivs i samband med effektmålen 2 och 4, domstolsväsendets och Utsökningsverkets resultat i samband med effektmål 4 och Åklagarmyndighetens och Brottpåföljdsmyndighetens resultat i samband med effektmål 5.

[Bokslut för justitieministeriets bokföringsenhet 2023](#)

[Rättsregistercentralens bokslut 2023](#)

[Utsökningsverkets bokslut 2023](#)

[Brottpåföljdsmyndighetens bokslut 2023](#)

[Åklagarmyndighetens bokslut 2023](#)

[Domstolsväsendets bokslut 2023](#)

3.4 Sametingets berättelse för 2023

I enlighet med 7 § i sametingslagen utarbetar Sametinget för utarbetande av regeringens berättelse årligen för statsrådet en berättelse över betydelsefulla händelser i utvecklingen av de frågor som särskilt angår samerna.

Sametinget behandlade ärendet på sitt möte den 31 januari 2024 och konstaterar följande:

1. Sametingets ordinarie verksamhet

Sametinget företräder med stöd av grundlagen och sametingslagen samerna och uttrycker samernas officiella ståndpunkt. Sametinget har under berättelseåret deltagit i lagstiftningsprojekt genom att yttra sig om propositioner, höras i riksdagens utskott och förhandla om framställningar enligt 9 § i sametingslagen totalt 24 gånger. Fortsatta förhandlingar vidtogs i flera fall. Sammanlagt lämnade Sametinget 186 yttranden, 9 initiativ och framställningar samt 37 promemorior, ställningstaganden och resolutioner (totalt 232). Allmänt taget har verksamheten och samarbetet med olika intressentgrupper utvecklats allt mer mot nyttjande av distansförbindelser. Under berättelseåret var antalet förhandlingar i enlighet med 9 § i sametingslagen och andra förhandlingar fortsättningsvis högt, vilket enligt Sametinget också vittnar om att det finns mycket att göra för att tillgodose samernas rättigheter som urfolk så att samernas grundlagsenliga rätt att upprätthålla och utveckla sitt språk och sin kultur samt den relaterade självstyrelsen i sig kan genomföras på behörigt sätt. På grund av problem och oklarheter i förhandlingsförloppet har Sametinget under berättelseåret strävat efter att i sina förhandlingar i enlighet med 9 § i sametingslagen fortsätta betona innehållet i den anvisning som utarbetats av Sametinget och justitieministeriet gemensamt, men också behovet av att revidera anvisningen i och med den kommande sametingslagen, så att syftet med förhandlingsskyldigheten enligt 9 § i sametingslagen kan uppnås bättre än tidigare. Utvecklandet av förhandlingsskyldigheten enligt 9 § i sametingslagen har betraktats som en av de viktigaste helheterna i propositionen om reformen av sametingslagen (9–9 b §). Ambitionen har också varit att främja samarbetet mellan Sametinget och ministerierna, bland annat genom diskussioner i samband med rådplägningsdagarna för samiska frågor och genom direkta förhandlingar i friare former. Finansieringen av Sametinget utökades under berättelseåret med 568 000 euro i statsbudgeten. Personalen vid Sametinget har fortsättningsvis varit hårt belastad, och därför har Sametinget strävat efter att satsa på att minska belastningen. Sametinget har närvaro- och yttranderätt i styrelsen för Lapplands förbund. Sametinget har haft representation vid kyrkomötet.

2. Utvecklingen av samernas grundläggande och mänskliga rättigheter

Kommissionen med uppdrag att genomföra en sannings- och försoningsprocess med samerna fortsatte sitt arbete under berättelseåret, bland annat i form av samråd med samer, trots svårigheter i det inledande skedet. På grund av fördröjningar i kommissionens arbete i inledningsskedet var den tidsfrist som bestämts till utgången av berättelseåret inte tillräcklig för att uppnå målen för kommissionens arbete. Därför fattade statsrådet den 23 november 2023 ett beslut om att förlänga kommissionens mandat till den 31 december 2025. Statsrådet beslutade också att i motsvarande mån förlänga mandatet för enheten Uvja för psykosocialt stöd till samer, som ordnats till stöd för kommissionens arbete. Kommissionen strävar efter att samla samernas erfarenheter av finska statens och olika myndigheters åtgärder och att göra denna kunskap synlig. Samerna har tillgång till Uvjas psykosociala stödtjänster inom ramen för sannings- och försoningsprocessen under kommissionens mandatperiod.

Arbetet med reformen av sametingslagen, den viktigaste lagen med tanke på samernas rättsliga ställning, inleddes i slutet av 2020 då justitieministeriet tillsatt en kommitté för beredning av reformen. Kommitténs uppgift var att bereda de ändringar som behövs i sametingslagen. I sitt arbete utgick kommittén från de grundläggande fri- och rättigheterna samt skyldigheterna enligt grundlagen, de internationella konventionerna om mänskliga rättigheter som är bindande för Finland, FN:s urfolksdeklaration, utvecklingen inom rätt och internationell rätt samt den senaste tidens beslut. Dessutom beaktade kommittén den paraferade nordiska samekonventionen samt avtalet ILO 169 och FN:s människorättskommittés fällande beslut för Finland 1.2.2019 (CCPR/C/124/D/2668/2015 och CCPR/C/124/D/2950/2017). Kommittén lämnade vid utgången av sin mandatperiod den 15 maj 2021 sitt betänkande om revideringen av sametingslagen i form av ett propositionsutkast (VN/5875/2019). I november 2022 lämnade Finlands regering sin proposition RP 274/2022 rd, som utarbetats utifrån kommitténs framställning, till riksdagen. Propositionen förföll i riksdagen efter regeringsperiodens utgång i slutet av 2022, och grundlagsutskottet hann inte ge ett betänkande om den. Lagreformen fortsatte under berättelseåret och reformen av sametingslagen togs efter regeringförhandlingarna på Sametingets begäran in i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering. I enlighet med regeringsprogrammet lämnades en proposition om ändring av sametingslagen till riksdagen för behandling den 14 december 2023, efter förhandlingar mellan Sametinget och justitieministeriet i enlighet med 9 § i sametingslagen. I samband med förhandlingarna enligt 9 § i sametingslagen ändrades innehållet i den tidigare regeringspropositionen (RP 274/2022 rd) bland annat med avseende på kommunkvoterna i samband med valet av Sametinget och genom att stryka bestämmelserna i den tidigare propositionens

9 a § om förbudet mot att försvaga den samiska kulturen och om konsekvensbedömning. Genom ovannämnda ändringar togs innehållet i propositionen av regeringen Sanna Marin in i propositionen av regeringen Petteri Orpo.

3. Sametingets internationella verksamhet

Huvudmålen för den internationella verksamheten under berättelseåret var att förbättra urfolkens möjligheter att delta i FN:s olika organ, att stärka samernas möjligheter att delta och påverka i EU och att fortsätta dialogen med utrikesministeriet om Finlands utvecklingspolitik rörande urfolken och beredningen av Finlands ställningstaganden för internationella processer. Sametinget deltog aktivt i processen för att förbättra urfolkens möjligheter att delta och ordföranden för Sametinget var ordförande för det internationella samordningsorganet för urfolken i processen. Sametingets mål för EU framskred väl under verksamhetsåret i synnerhet tack vare toppmötet för urfolken från Barentsregionen i Bryssel i mars, där Sametinget träffade EU:s beslutsfattare och diskuterade potentiella alternativ inom samarbete och deltagande samt deras avancemang. Diskussionen med utrikesministeriet om utvecklingssamarbetet och utarbetandet av en samarbetsmodell fortsatte i enlighet med målen. Sametinget deltog i internationella processer, konferenser, möten och andra evenemang som berörde urfolken. Sametinget hade flera internationella besök, bland annat av OSSE:s minoritetsombudsman Kairat Abdrakhmanov och Kanadas ambassadör Jeanette Stovel. Sametingets I vice ordförande var ordförande för urfolksarbetsgruppen vid Barents euroarktiska råd (BEAC) under Finlands ordförandeskap i BEAC. Ordförandeskapet för samernas parlamentariska råd övergick till Finlands Sameting i september 2023.

4. Speciallagstiftningen om samerna

Andra lagstiftningsreformer som är betydande för samerna och där Sametinget aktivt deltog i beredningen under berättelseåret var förutom sametingslagen bland annat projekten för en reform av markanvändnings- och bygglagen, vars byggdel (bygglagen) antogs den 21 april 2023, gruvförordningen samt gruvlagen och naturvårdslagen, vilka trädde i kraft den 1 juni 2023. Förbättringar som främjar tillgodoseendet av samernas rättigheter togs in i både gruvlagen och naturvårdslagen. I gruvlagen infördes också förbättringar i utvecklingen av konsekvensbedömningen av guldvaskningsverksamheten. I den reviderade naturvårdslagen infördes bland annat ett förbud mot att försvaga den samiska kulturen i samband med tillämpningen av lagen. Även projektet för beredning av en reform av lagen om fornminnen avslutades under berättelseåret, den 30 juni 2023. Om den nya lagen om

det arkeologiska kulturarvet antas i enlighet med arbetsgruppens betänkande, tas bestämmelser om samernas arkeologiska kulturarv för första gången in i lag, vilket kan betraktas som ett betydande framsteg ur samernas synvinkel. I lagen finns det dock fortfarande utrymme för utveckling när det gäller främjandet av samernas kulturella autonomi.

Andra betydande och omfattande projekt för lagstiftningsreformer som under berättelseåret fortfarande var under beredning var verkställigheten av totalreformen av social- och hälsovården, som ledde till att social- och hälsovårdstjänsterna i slutet av 2022 överfördes på välfärdsområdenas ansvar. Sametinget har under berättelseåret fortsatt samarbeta med Lapplands välfärdsområde för genomförandet av samiskspråkiga social- och hälsovårdstjänster som tar hänsyn till samisk kultur i välfärdsområdets verksamhet. I fortsättningen har Lapplands välfärdsområde huvudansvaret för ordnandet av social- och hälsovårdstjänster med hänsyn till samernas språk och kultur. I projekten för lagstiftningsreformer har Sametinget strävat efter att främja förbudet mot att försvaga den samiska kulturen och stärka myndigheternas skyldighet att främja samernas rättigheter.

5. Miljö, markanvändning, traditionella näringar och relaterade rättigheter i samernas hembygdsområde

Under berättelseåret 2023 arbetade Sametinget på många sätt och på flera nivåer aktivt för att främja ställningen för samernas traditionella näringar och den hållbara användningen av miljö och mark. När det gäller samernas traditionella näringar var centrala åtgärder i fråga om renskötseln bland annat kraven på renskötarnas lagstadgade ersättningar till följd av de exceptionella väderleksförhållandena vintern 2021–2022. Förhandlingar fördes i ärendet med jord- och skogsbruksministeriet vid flera tillfällen och även ett skriftligt ställningstagande framfördes, men statsrådet ansåg slutligen att förhållandena inte ändrat under vintersäsongen 2021–2022 på ett sätt som skulle motsvara skador som enligt lagstiftningen berättigar till ersättning. Sametinget förhandlade under berättelseåret också med social- och hälso- vårdsministeriet om reformen av vikariehjälpssystemet inom renskötseln och med rengärdeskommissionen om rengärdet mellan Finland och Norge, och yttrade sig i vissa andra renskötselfrågor.

Under berättelseåret satsade Sametinget särskilt på att främja samernas traditionella fiske. Fokus låg bland annat på reformen av fiskeristadgan för Tana älv och på åtgärder i samband med totalförbudet mot laxfiske, som fortsatte gälla 2023. I fråga om fisket sommaren 2023 strävade Sametinget efter en kompromisslösning för att trygga såväl laxbeståndens tillstånd som samernas urfolkrättigheter. När det gäller

fiskeristadgan för Tana älv har Sametinget strävat efter att främja tillgodoseendet av samernas grundlagsenliga urfolksrättigheter i stadgan, bland annat genom förhandlingar i enlighet med 9 § i sametingslagen och ett uttalande. De sedan tidigare välbekanta problemen kring förhandlingar enligt 9 § i sametingslagen med jord- och skogsbruksministeriet fortsatte, och förhandlingar fördes fortfarande inte på det sätt som förutsätts i justitieministeriets anvisning om förfaringssättet vid förhandlingarna. Med Forststyrelsen förhandlades bland annat om beslutet om kvoter för fiske i samernas hembygdsområde. I september 2023 ordnade Sametinget i samarbete med Forststyrelsen ett seminarium om samernas traditionella fiske och dess nuläge. Under berättelseåret utfärdade Lapplands tingsrätt till följd av tidigare prejudikat av högsta domstolen bland annat ett motsvarande avgörande om laxfisket i Tana älvs huvudfåra, varmed det står ännu mer klart än tidigare att samernas grundlagsenliga rättigheter till traditionellt fiske inte beaktas på det sätt som grundlagen förutsätter i Finlands gällande lagstiftning.

Norra Finlands förvaltningsdomstol upphävde under berättelseåret fem beslut om guldvaskning som Sametinget överklagade 2022. Förvaltningsdomstolen motiverade sina beslut med att tillståndsmyndigheten Säkerhets- och kemikalieverket inte i tillräcklig mån och på det sätt som avses i 38 § i gruvlagen hade utrett konsekvenserna av guldvaskningsverksamheten i området och koncentrationen av verksamheten för renskötseln, och att utredningarna inte kunde anses vara tillräckliga för en bedömning av hinder för tillstånd. Säkerhets- och kemikalieverket hade inte heller bedömt konsekvenserna av den guldvaskning som koncentrerats till Palsinoja utifrån syftet med att inrätta ödemarksområden enligt 1 § i ödemarkslagen. Vad gäller Naturaområden konstaterade förvaltningsdomstolen att tillståndsbeslutet inte innehöll en bedömning av nödvändigheten av sådan Naturabehovsprövning som avses i naturvårdslagen. Avgörandena vid Norra Finlands förvaltningsdomstol har stor betydelse för beaktandet av samernas rättigheter i tillståndsprövningen för guldvaskning och den relaterade markanvändningen.

I syfte att förbättra situationen för samiskt hantverk fortsatte Sametinget främja projektet Duodji-akademia i samarbete med sametingen i Sverige och Norge samt Sámi Allaskuvla genom att bereda en projektansökan till Interreg Aurora.

Samarbetet med Forststyrelsen i enlighet med verksamhetsmodellen Akwé: Kon kring Kevo och Malla naturreservat, Pallas-Ylläs och Lemmenjoki nationalparker samt Pöyrisjärvi vildmarksområde har fortsatt. Samarbetet på Sametingets initiativ med Museiverket, Samemuseet, församlingen i Enare, Lapplands NTM-central och Forststyrelsen för att effektivisera skyddet av kulturarvsobjektet vildmarkskyrkan i Pielpajärvi realiserades under berättelseåret. Sametingets och miljöministeriets samarbete för hänsyn till samernas perspektiv och särdragen i fråga om

samernas hembygdsområde vid förfarandet enligt MKB-lagen och bedömningen av de kumulativa konsekvenserna av markanvändningsprojekt fortsatte under berättelseåret. Samernas perspektiv och beaktandet av särdragen i fråga om samernas hembygdsområde främjades under berättelseåret i Finlands ställningstaganden till EU:s restaureringsförordning och förordning om kritiska råvaror. Experter på samisk traditionell kunskap utnämndes till medlemmar till samernas klimatråd på Sametingets förslag och klimatrådet tillsattes för sin första mandatperiod. Sametinget deltog i miljöförvaltningens och Sametingets samarbetsdagar *Naturskyddstinget*. Sametinget deltog i verkställigheten av Lapplands regionala skogsprogram och i arbetsgrupperna kring vattenvården inom tre vattenvårdsområden i Lappland. Dessutom avgjorde Sametinget begäranden om förhandssamtycke till forskningsprojekt (4 st. inom miljösektorn 2023) och deltog i beredningen av etiska anvisningar för sameforskningen. Sametinget deltog i forsknings- och andra projektintervjuer.

6. Samernas språkliga rättigheter

Under berättelseåret var den viktigaste reformen när det gäller samernas språkliga rättigheter att de myndigheter som hör till tillämpningsområdet för den samiska språklagen (1086/2003) etablerade sig i nätverket för utveckling av tjänster på samiska. Nätverket Mii ovttas – Mij oovtâst – Mij ööutâst – Me yhdessä samlade under berättelseåret i genomsnitt 20 olika myndighetsaktörer kring utvecklingen av tjänster på samiska. Det stöd och den handledning som tillhandahålls i nätverket om samernas språkliga rättigheter, och även kamratstödet i utvecklingen av tjänster på samiska, har upplevts vara betydelsefulla och nyttiga. Via nätverket har byrån för samiska språket också centraliserat kunnat ansvara för uppgiften enligt förordningen om sametinget (1727/1995) att följa hur syftena med samiska språklagen uppnås och vid behov ta initiativ för att främja användningen av samiska.

Under berättelseåret minskades beloppet av understöd som betalas med stöd av 31 § i samiska språklagen från 290 000 euro 2022 till 240 000 euro. Sametinget har arbetat för att påverka anslagsbeloppet. Under berättelseåret kunde översättningsresurserna vid byrån för samiska språket ökas genom visstidsanställningar av översättare i respektive språk för att smidigare tillhandahålla översättningstjänster för myndigheter. Inom ramen för nuvarande anslag är det dock inte möjligt att fastanställa översättare. Målet är fortfarande att översättarresurserna för de samiska språken utökas med en översättare per språk. Ambitionen har varit att främja samernas språkliga rättigheter på olika sätt, men samiska språklagen genomförs tyvärr fortfarande på lagens miniminivå. Genomförandet av samiska språklagen beskrivs närmare i berättelsen enligt 29 § i den lagen. Byrån för samiska språket lämnar

tillsammans med det samiska språkråd som tillsatts av Sametinget för varje valperiod en berättelse till Sametinget om tillämpningen av lagstiftningen om samiska språket, tillgodoseendet av samernas språkliga rättigheter och utvecklingen av språkförhållandena i enlighet med närmare bestämmelser i statsrådets förordning. Berättelsen följer som bilaga till berättelsen enligt lagen om sametinget 2023.

Genomförandet av åtgärderna i den rapport som utarbetades av undervisnings- och kulturministeriets arbetsgrupp för utvecklingen av de samiska språken och undervisningen i och på samiska (UKM 2021:25) följdes noga under berättelseåret, och Sametinget strävade också efter att påverka dem. Sametinget konstaterar att en del av åtgärderna har framskridit, men att de mest brådska åtgärderna såsom revitaliseringen av skoltsamiskan ännu inte inletts. Sametingets samiska språkråd beviljade sitt språkpris, som delas ut en gång per mandatperiod, till Lapplands välfärdsområde den 3 oktober 2023. Syftet med priset är att ge erkänsla för förtjänstfullt arbete för att främja tjänster på samiska och det samiska språkets ställning i Finland.

7. Samernas kultur- och språkboversamhet

År 2023 fick Sametinget totalt 1,2 miljoner euro av undervisnings- och kulturministeriet för att användas i den samiskspråkiga kultur- och språkboversamheten. Ändringen i anslaget var stor jämfört med understödsbeloppet 2022, som var 1,57 miljoner euro. Nedsänkningen i beloppet ledde till att understödet för att säkerställa verksamheten vid de verksamma språkbona måste sänkas till 75 procent. Detta innebär att verksamhetsanordnarna själva måste finansiera sin verksamhet med en större självfinansieringsandel (25 %) än den sedvanliga andelen på 15 procent. Till följd av detta utökades verksamheten inte alls under berättelseåret, och statsunderstödet för kultur- och språkboversamhet användes till att trygga den befintliga språkboversamheten och till samordning av kultur- och språkboversamheten. Sänkningen av det belopp som fördelas till språkboversamheten fick mycket kritik av verksamhetsanordnarna. Åtgärden stred också mot slutrapporten av undervisnings- och kulturministeriets arbetsgrupp för samiska språket och undervisning på samiska (UKM 2021:25), eftersom det i rapporten föreslogs att språkbofinansieringen höjs till 1,9 miljoner euro för att stärka verksamheten och ge allt fler barn möjlighet att delta i språkbona. Under berättelseåret 2023 fanns det totalt 12 språkbo-grupper i Finland, varav 9 i samernas hembygdsområde och 3 utanför det. Av språkbona var två skoltsamiska, tre enaresamiska och sju nordsamiska. Hösten 2023 omfattade verksamheten sammanlagt 83 (2022: 76, 2021: 86) barn och 28 (2022–2021: 28/29) anställda. Det ökade antalet barn beror i huvudsak på en ökning i antalet barn vid språkboet i Rovaniemi. I Rovaniemi finns för närvarande ingen enhet

inom småbarnspedagogiken för barn med samiska som modersmål. Sametinget har en språkboledare som bland annat har till uppgift att sköta den pedagogiska ledningen av språkbogrupperna, uppgifterna i anslutning till administrationen och samordningen av språkboens statsunderstöd, samarbetet med föräldrarna och den allmänna konsultationen i språkbofrågor. Under berättelseåret inrättades en tjänst som språkboledare och en fastanställd rekryterades för tjänsten. Att tjänsten sköts som ordinarie tjänstearbete skapar kontinuitet i språkboverksamhetens pedagogiska handledning och samordning. Byrån för samiska språket färdigställde de material för småbarnspedagogiken som började utarbetas 2022 och skrev anvisningar för användningen av materialet. Därtill besökte språkboledaren språkbona och ordnade utvecklingsdagar för de anställda inom småbarnspedagogiken.

8. Språksamarbetet och sámgi giellagáldu

Sámgi Giellagáldu är det gemensamma nordiska expertorganet för samefolket i frågor som gäller de samiska språken. Verksamheten finansieras av Sametinget i Norge, Sverige och Finland. Sámgi Giellagáldu fortsatte sin verksamhet, som inleddes 2022, och utvecklade sin förvaltning enligt den organisationsmodell som valdes 2020. Styrelsen för Sámgi Giellagáldu sammanträdde sex gånger 2023. Under 2023 utnämndes 7 anställda till tjänster och målet är att nå den planerade personalstyrkan på 12 anställda under 2024. Styrelsen för Sámgi Giellagáldu har inrättat fem språknämnder och utsett medlemmar och ersättare till dem. Språknämnderna ansvarar för normeringen av de samiska språken. Arbetet med språkvård, terminologi och normering har inletts för skolt-, enare-, nord-, lule- och sydsamiskan och det utreds hur ume- och pitesamiskan kan inkluderas i arbetet med normering. Stavningsanvisningarna för lulesamiskan har normerats och boken är klar för utgivning. För nordsamiskans del har normer skapats för översättningsprinciperna. Detta hjälper bland annat Finlands Nationalbibliotek att översätta de sammanlagt 560 termerna i den allmänna finska ontologin (YSO). De anställda fortsatte sitt dagliga språkvårdsarbete genom att svara på språkanvändarnas frågor. Sámgi Giellagáldu fortsatte samarbeta med språkteknologacentret Giellatekno vid universitetet i Tromsø och med Divvun med målet att utveckla den digitala termbanken för de samiska språken och den morfologiska analysatorn för enaresamiska. Samiska språkveckan ordnades redan för femte gången, i oktober vecka 43. Evenemanget samordnades av sametingen i Finland, Sverige och Norge och det har etablerat sig och hittat sin form. Syftet med Samiska språkveckan är att få uppmärksamhet för de samiska språken och på olika sätt öka deras synlighet och hörbarhet inom alla samhällssektorer överallt i Finland, Sverige och Norge. Sametinget har deltagit i FN:s internationella decennium för urfolksspråken IDIL 2022–2032 i samarbete med sametingen i Sverige och Norge genom att genomföra målen för projektet Flagship,

som antogs gemensamt 2022. En representant från Sametinget i Finland valdes för perioden 2025–2027 som en av tre representanter för den arktiska sociokulturella regionen till IDIL 2022–2032 Global Task Force.

9. Småbarnspedagogik på samiska

För tryggheten av tillgången till småbarnspedagogik på samiska anvisades 240 000 euro, som används för att säkerställa verksamheten på samiska och ordna samisk småbarnspedagogik. Enligt kommunernas redogörelser till Sametinget är verksamheten framgångsrik. Småbarnspedagogik på modersmålet ordnades i Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner samt i Helsingfors och Uleåborgs stad. Den största utmaningen är bristen på behörig personal med goda kunskaper i samiska. Riktad utbildning för samiska småbarnspedagoger ordnades i samarbete med regionförvaltningsverket i Lappland, och den har haft stor betydelse för nätverkandet och arbetsmotivationen. Undervisnings- och kulturministeriet beviljade finansiering till projekten SaVoe och SaVoPe, som svarade på åtgärdsförslagen i slutrapporten (UKM 2021:25) av undervisnings- och kulturministeriets arbetsgrupp för utvecklingen av de samiska språken och undervisningen i och på samiska.

10. Undervisningen i och på samiska och läromedelsarbetet

Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgrupp för utvecklingen av de samiska språken och undervisningen i och på samiska (slutrapport UKM 2021:25) gjorde fyra omfattande separata utredningar, som har beaktats i verksamheten och utvecklingen av den. I arbetsgruppens separata utredningar behandlades 1) tillgången till samiskspråkiga läromedel och kommande behov, 2) utbildningsvägarna för samiskspråkiga lärare och kommande behov, 3) kunskapen om samer och dess kvantitet och kvalitet i läromedlen inom den finsk- och svenskspråkiga grundläggande utbildningen samt 4) nuläget och utvecklingsbehoven i utbildningen av samiskspråkig social- och hälsovårdspersonal. Utredningen (2020:28) om tillgången till samiskspråkiga läromedel och kommande behov visade att situationen i fråga om läromedel på samiska fortfarande är dålig. Statsrådet reagerade på detta genom att bevilja en höjning på 200 000 euro för produktionen av samiskspråkiga läromedel 2023. I läromedelsproduktionen låg fokus på skoltsamiska material, läromedel för elementarundervisning, slutförande av påbörjade läromedel och uppdatering av befintliga läromedel så att de motsvarar läroplanerna. Dessutom utökades produktionen av digitala läromedel bland annat genom att inrätta en ny tjänst för en planerare av digitala läromedel.

Pilotprojektet www.saamenetaopetus.com (2018–2023) för utnyttjande av distansförbindelser i undervisningen i samiska språk fick år 2023 tilläggsfinansiering för tre år, då avsikten är att etablera verksamheten. Läsåret 2022–2023 studerade 148 elever och studerande från över 40 kommuner och cirka 90 skolor i projektet. Projektet utvecklar pedagogiken och det tekniska genomförandet i distansundervisningen i samiska språk och har som mål att skapa en permanent modell för undervisningen och integrera inläringen i samiska språk i den normala skolgången för alla samiska elever även i kommuner utanför hembygdsområdet. Nationella centret för utbildningsutvärdering Karvi utvärderade pilotprojektet för distansundervisning i samiska språk 2022 och publicerade sin rapport i januari 2023. Enligt rapporten är de centrala utvecklingsobjekten förutom att göra lärarnas anställningar ordinarie också att förtydliga det samiska språkets status i den nationella läroplanen och även aktörernas ansvar, handledarens roll och finansieringsmodellen för distansundervisningens pilotprojekt. Sametinget administrerar webbplatsen www.oktavuohta.com med information om samerna på finska. Den används aktivt och antalet användare ökar. För 2023 erhålls ingen finansiering för administrationen av webbplatsen. Ställningen för sameundervisningen utanför samernas hembygdsområde i lagstiftningen, läroplansgrunderna och undervisningsfinansieringen bör lösas som en helhet där man vid sidan av distansundervisning också har möjlighet att ordna närundervisning och inkludera tvåspråkig klassundervisning på nordsamiska och finska. Närundervisning i de samiska språken ges utanför hembygdsområdet i Rovaniemi, Uleåborg och Helsingfors.

11. Kulturverksamheten

År 2023 delade Sametinget ut 236 000 euro i understöd för främjande av samiskspråkig kultur, understöd för de nordiska sameorganisationerna och understöd för underhåll av kyrkstugorna i Utsjoki. Ur anslaget beviljades verksamhets- och projektunderstöd för enare-, skolt- och nordsamiska sameföreningar, arbets- och projektunderstöd för samiska konstnärer och hantverkare samt publiceringsunderstöd för bland annat musik och en enaresamisk tidskrift. Sametingets kulturnämnd delade ut kulturpriser till tre personer och ordnade prisutdelningar i Heta i Enontekiö och i Enare. Sametinget har i enlighet med Samiska parlamentariska rådets (SPR) verksamhetsplan 20.9.2023 fortsatt beredningen rörande kulttuurábbi (det samiska kulturarvet) och árbevierolaš dieđu (den traditionella kunskapen) vid sametingen i Finland, Sverige och Norge. En kulturunderstödsansökan som administreras av kulturnämnden och redovisning på den digitala plattformen Visma Sign togs i bruk. Sametinget ordnade också ett seminarium om Tana vattendrags rättigheter och särdrag i Utsjoki den 23–24 maj 2025. Sametingen i Finland, Sverige och Norge deltog tillsammans med Museiverket, Kulturdirektoratet (Norge) och Institutet för

språk och folkminnen (Sverige) i ett seminarium om skyddet för samernas immateriella kulturarv i svenska Kiruna. Målet för arbetet är en enhetlig linje för ansvarsfullt och etiskt hållbart nyttjande av samt skydd för det samiska kulturarvet och den traditionella kunskapen. Kulturnämnden sammanträdde fyra gånger. Dessutom deltog nämndens ordförande och kultursekreteraren under berättelseåret aktivt i verksamheten med intressentgrupper inom sina respektive områden.

12. Social- och hälsovårdstjänster på samiska

I statsbudgeten 2023 (mom. 33.60.36) beviljades 0,56 miljoner euro för trygghand av social- och hälso-tjänster på samiska. Anslaget användes för att stödja Lapplands välfärdsområde i ordnandet av tjänster på samiska och med hänsyn till samisk kultur i kommunerna inom samernas hembygdsområde. Statliga anslag är en fungerande finansieringsmekanism och sporre när det gäller att trygga dessa tjänster. Sametinget och kommunerna i samernas hembygdsområde har dock varje år lyft fram att de anslag som reserverats i statsbudgeten är otillräckliga. Finland har inte höjt anslaget för samiskspråkiga tjänster som tar hänsyn till samisk kultur, och som ska säkerställas via finansieringsmekanismen, till att svara mot samernas behov. Sametinget har föreslagit ett årligt anslag på 3 miljoner euro för moment 33.60.36 (statsunderstöd för att säkerställa social- och hälsovårdstjänster på samiska). År 2023 genomfördes social- och hälsovårdstjänsterna i samernas hembygdsområde inte i enlighet med bestämmelserna i samiska språklagen (1086/2003) och lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021, 5 §). Tillgången till samiskspråkiga och kultursensitiva tjänster har befunnits otillräcklig även i andra myndigheters utvärderingar (Institutet för hälsa och välfärd 2021: Sosiaali- ja terveyspalvelut Lapin hyvinvointialueella 2020; UKM 2021: Nuläget och utvecklingsbehoven i fråga om utbildningen av samiskspråkig social- och hälsovårdspersonal: UKM 2021:18; Sote rakenneuudistus Lapissa -hanke 2021: Lapin alueen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden nykytila-analyysi. Loppuraportti 10.12.2021; Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelma 2021–2024. Styrgruppen för primärvårdsenheten i Lappland 24.8.2021. Medlemskommunerna i Lapplands sjukvårdsdistrikt). Enligt nulägesanalysen av social- och hälsovårdstjänsterna i Lappland hänför sig trygghand av samiskspråkiga social- och hälsovårdstjänster som tar hänsyn till samisk kultur inte bara till tillgången till tjänster, utan tjänsterna kan anses bidra till bevarandet av de samiska språken och den samiska kulturen samt vid bedömning av vård- och servicebehov vara en rättsskyddsfråga (Sote rakenneuudistus Lapissa-hanke 2021: Lapin alueen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden nykytila-analyysi. Loppuraportti 10.12.2021). Samiska språknämndens verksamhet inom Lapplands välfärdsområde följde inte bestämmelserna i lagen om välfärdsområden (611/2021, 33 §) och lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021, 39 §).

I samernas hembygdsområde råder stor brist på både yrkeskunnig social- och hälsovårdspersonal och samiskspråkiga yrkespersoner inom social- och hälsovården. Brådskande åtgärder krävs för attraktions- och kvarhållningskraften i samernas hembygdsområde och social- och hälsovårdsbranschen, eftersom de bristfälliga personalresurserna äventyrar både samernas språkliga rättigheter och klient- och patientsäkerheten. Att genomförandet av tjänsterna följs via egenkontrollen inom Lapplands välfärdsområde är för närvarande inte tillräckligt. Egenkontrollen bör separat beakta genomförandet av tjänster på samiska.

Åtgärderna för utbildningen är otillräckliga. Bedömningen av den samisktalande personalens kompetens- och utbildningsbehov med dagens metoder är inte tillräckligt tillförlitlig och långsiktig (UKM 2021: Nuläget och utvecklingsbehoven i fråga om utbildningen av samiskspråkig social- och hälsovårdspersonal). Tryggandet av produktionen av tjänster på samiska kräver ett eget prognostiseringsprogram.

Staten har anvisat finansiering på två miljoner euro för utveckling och ordnande av utbildning för samiskspråkig personal inom social- och hälsovården. Med hjälp av projektfinansieringen utvecklar yrkeshögskolorna i Lappland och Uleåborg samt Diak en kultursensitiv utbildning för social- och hälsoområdet. Lapplands universitet och Giellagas-institutet vid Uleåborgs universitet ordnar i samarbete universitetsutbildning inom social- och hälsoområdet. Via Giellagas-institutet ordnas språkstudier i enare-, skolt- och nordsamiska för social- och hälsovårdspersonal. Yrkeshögskolornas projekt avslutas den 21 december 2025 och projektet vid Uleåborgs universitet den 30 juni 2026. Samiskspråkiga och kultursensitiva tjänster har utvecklats i ett flertal olika projekt, men den allvarliga bristen på tillgång till samiskspråkig personal kan inte åtgärdas genom tidsbundna projekt. Indragningen av vuxenutbildningsstödet hotar ytterligare försämra tillgången till samiskspråkig personal.

För att den nationella utvecklingen ska kunna säkerställas behövs beredning av ny lagstiftning eller andra nya styrmekanismer som styr de regionala och lokala aktörerna. Nationella språk- och minoritetspolitiska riktlinjer och utvecklingsprogram har en viktig roll eftersom de skapar förutsättningar, omständigheter och möjligheter för systematisk förbättring av ställningen för folkgrupper med minoritetsstatus. I nuläget har staten lämnat det till Sametinget att avtala lokalt och processspecifikt om separata åtgärder som tar hänsyn till samernas behov. Nuläget belastar Sametingets knappa resurser. Den nationella styrningen av tillgodoseendet av språkliga rättigheter är inte tillräcklig, och det lokala och regionala planet beaktar ofta inte Finlands internationella förpliktelser i de här frågorna. Att samernas språkliga rättigheter inte beaktas tillräckligt återspeglas också i att tjänster på det egna språket

inte finns att tillgå ens i samernas hembygdsområde i samma mån som för den övriga befolkningen. Sametinget har framfört sin oro över att samernas ställning som urfolk inte beaktats i den nationella reformen av den sociala tryggheten.

Sametinget har föreslagit att verksamheten vid enheten Uvjj – Uvjå – Uvja för psykosocialt stöd till samerna görs permanent. Under den tid enheten varit verksam har man utformat det kultursensitiva mentalvårdsarbetet på samiska genom att ordna fortbildning för yrkespersonal med kunskaper i samiska språket och om den samiska kulturen. Enheten har inrättats som stöd för arbetet inom sannings- och försoningskommissionen för samerna och finska staten. Det har konstaterats att behovet av den service som enheten tillhandahåller är mer omfattande än sannings- och försoningskommissionens arbete både inom samernas hembygdsområde och på andra håll i Finland. Verksamheten behöver etableras så att man kan trygga tillgången till och utvecklingen av det samiskspråkiga och kultursensitiva mentalvårdsarbetet. Sameenheten vid Norra Finlands kompetenscentrum inom det sociala området arbetar för tillgodoseendet av den samiska befolkningens servicebehov. Enheten Sámi Poske underlyder administrativt Sametinget. Vid enheten arbetade under berättelseåret en deltidsanställd person. Enheten har strävat efter att främja ordnandet och utvecklingen av de samiskspråkiga och kultursensitiva social- och hälsovårdstjänsterna inom Lapplands välfärdsområde. Den ständigt otillräckliga finansieringen av sameenheten försvårar en planmässig och långsiktig utveckling av verksamheten och försämrar kontinuiteten i den. Finansieringen möjliggör bland annat inte utveckling av produktionen av kunskap om samerna som folk. Även ändringen i verksamhetsfältet i och med reformen av social- och hälsovården kräver en bestående resurs. Informationen om behovet av samiskspråkiga och kultursensitiva tjänster och deras nuläge är knapp och dessutom splittrad. Det är omöjligt att sammanställa en heltäckande bild för samernas del utifrån statistiska data från de myndigheter som producerar social- och hälsovårdstjänster. Sametinget har för social- och hälsovårdsministeriet föreslagit åtgärder som förbättrar datainsamlingssystemet för samerna i enlighet med rekommendationen (E/C.12/FIN/CO/7) 2021 av den kommitté som övervakar FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (FördrS 6/1976). Tills vidare har åtgärdsförslagen inte gått vidare.

Sametinget främjade det avtalsenliga samarbetet med FPA. Sametinget befäste samarbetet med Institutet för hälsa och välfärd genom ett samarbetsavtal.

13. Ungdomsrådets verksamhet

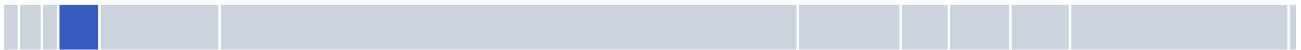
Ungdomsrådet fick i verksamhetsunderstöd från undervisnings- och kulturministeriet 173 000 euro som ska användas under perioden 1.1–31.12.2023. Med detta understöd stöds samiska ungas delaktighet, likställdhet och jämlikhet samt tillgodosendandet av deras språkliga och kulturella rättigheter. I verksamhetsunderstödet ingår förutom ungdomsrådets verksamhet också ordnande av konstevenemanget för samiska unga. Ungdomsrådet sammanträdde sju gånger under berättelseåret och deltog aktivt i det politiska påverkansarbetet. Ungdomsrådets huvudmål under berättelseåret anknöt till stödet för samiskspråkig fritidsverksamhet för unga. Ungdomsrådet främjade de samiska ungas internationella samarbete och deltog bland annat i det permanenta forumet för urfolken. Ungdomsrådet strävade efter att integrera ökningen av Dihtosis-verksamheten och kunskapen om samerna som en del av sin grundläggande verksamhet, men beviljades inte finansiering för detta. Ungdomsrådet främjade forskningen enligt de etiska anvisningarna för sameforskning i utrednings- och forskningsprojekt kring unga samer.

4 Inrikesministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **100 849 mn €**

● Inrikesministeriets andel **3 213 mn €**

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 2 081 mn €
- Överföringsutgifter 101 mn €
- Investeringsutgifter 57 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

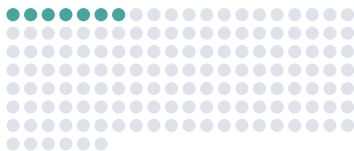
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **79 387 årsverken**

● Inrikesministeriet **16 177 årsverken**

Ämbetsverk **7** ST.

- Gränsbevakningsväsendet
- Nödcentralsverket
- Migrationsverket
- Skyddspolisen
- Räddningsinstitutet
- Polisstyrelsen och polisinrättningarna under den
- Krishanteringscentret CMC Finland

Fonder **1** ST.

- Brandskyddsfonden

Affärsverk **0** ST.

- Inga affärsverk

Bolag **0** ST.

- Inga bolag

4.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Instabiliteten i omvärlden har ökat och blivit mer långvarig. Detta har haft betydande konsekvenser för inrikesförvaltningens verksamhet. Under berättelseåret försökte Ryssland utöver sitt anfallskrig i Ukraina påverka Finland och andra västländer genom olika hybridoperationer. I oktober 2023 utsattes gasledningen Balticconnector i Östersjön för skadegörelse, som utreds av Centralkriminalpolisen. Skadegörelsen understryker vikten av att identifiera och skydda kritisk infrastruktur.

Instrumentaliserad migration har blivit ett nytt hot. Rysslands åtgärder vid Finlands östgräns orsakade i slutet av 2023 ett allvarligt hot mot den nationella säkerheten och den allmänna ordningen och syftade till att ifrågasätta Finlands suveränitet att besluta om vilka som släpps in i landet. Gränssäkerheten stärktes genom att alla gränsövergångsställen vid östgränsen stegvis och temporärt stängdes och genom att ansökningar om internationellt skydd koncentrerades till gränsövergångsställen som är öppna för flyg- och sjötrafik. Syftet med besluten var att stoppa fenomenet olaglig migration, som också förknippas med internationell brottslighet. På grund av de bestående förändringarna i omvärlden satsade inrikesministeriet dels på marin infrastruktur och aktuella åtgärder som hänförde sig till säkerhetsläget vid östgränsen, dels på att utveckla befolkningsskyddet och myndigheternas beredskap samt att utreda lagstiftningsbehoven. I säkerhetsläget framhävs också vikten av egen beredskap och mental kristållighet hos allmänheten.

Finland blev medlem i Nordatlantiska fördragsorganisationen Nato i april 2023, vilket ökar vår säkerhet. Inrikesministeriet deltog intensivt i diskussionen på politisk nivå och tjänstemannanivå inom ramen för EU och Nato om stärkandet av kristålligheten och beredskapen i samhällena.

Social- och hälsovårdstjänsterna samt räddningsväsendet överfördes från kommunerna och samkommunerna till välfärdsområdena i januari 2023. Övergången gick i regel bra. Välfärdsområdenas ekonomiska situation orsakar dock oro, och det är ännu inte klart vilka konsekvenser välfärdsområdesreformen kommer att få för säkerheten i samhället.

Finländarnas trygghetskänsla försämrades avsevärt under året. Förtroendet för säkerhetsmyndigheterna låg ändå på en fortsatt god nivå. Skiljelinjerna mellan förtroende, trygghetskänsla, bitterhet och acceptans för våld ökar, vilket kan utmana samhällsfreden och skapa en grogrund för våldsbejakande extremism.

Invandringen till Finland fortsatte på en hög nivå. Antalet ukrainare som kom till Finland minskade, men ukrainarna står ändå för en betydande del av invandringen. Medan kriget fortsätter står det klart att ett betydande antal ukrainare kommer att stanna kvar i Finland, och strömmen av flyktingar från Ukraina till EU-området kommer att fortsätta. Betydelsen av integration och goda befolkningsrelationer framhävs.

4.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Invandringen till Finland medför ett säkerhetsshot och vårt migrationssystem möjliggör missbruk

Risk: Den allvarliga störningssituationen vid östgränsen utvecklas i en allt sämre riktning och utvidgas till landgränsen. Gränsbevakningsväsendets och andra myndigheters resurser räcker inte till för att hantera situationen samtidigt i alla områden. Befogenheterna har inte utvecklats så att de åtgärder som vidtas räcker till för att lösa situationen. Situationen drar ut på tiden och binder säkerhetsmyndigheternas resurser och uppmärksamhet på lång sikt. Medborgarnas trygghetskänsla och förtroende för myndigheterna rubbas.

Riskhanteringsmetoder: Beredskap för en försämring av situationen genom att byggandet av ett stängsel vid östgränsen inleds och påskyndas. Myndighetssamarbetet har intensifierats och det internationella gränsförvaltningsstödet utnyttjas. Beredskap för en försämring av situationen genom att lagstiftningen och befogenheterna utvecklas i syfte att både hantera och lösa situationen. Samtidigt finns det både funktionell och materiell beredskap på att situationen blir allt allvarligare och utdragen. Resurserna används flexibelt i hela landet inom de prioriterade områdena. Lägesbilden mellan olika myndigheter och beredskapen att ge stöd upprätthålls. Verksamheten stöds genom aktiv och proaktiv kommunikation.

Risk: Den utdragna störningssituationen vid östgränsen och den allt svårare situationen på såväl land som i havsområdena binder resurser och tär på personalens välmående. Antalet anställda är inte tillräckligt för att upprätthålla ett snabbt operativt tempo och en hög beredskap i en situation som har försvårats under en längre tid. Otillräcklig personal och utmattning leder till att hanteringsmetoderna försvagas, vilket ytterligare försvårar upprätthållandet av säkerheten på land- och

havsområdena. Personalreserverna är inte tillräckliga och reserverna har inte tillräckliga befogenheter eller kan inte tas i bruk tillräckligt flexibelt och snabbt. Otillräckliga personalresurser hotar uppnåendet av alla effektmål.

Riskhanteringsmetoder: Antalet anställda ökas måttligt med beaktande av andra förstärkande faktorer, såsom utvecklingen av andra kapaciteter. En hög nivå på övningarna och utbildningen upprätthålls alltid när situationen möjliggör det. Personalresurserna riktas flexibelt till prioriterade områden och beredskapen regleras också nedåt alltid när situationen tillåter det. Tillgången till och befogenheterna för reserverna utvecklas.

Risk: Vid instrumentaliserad migration kan asylutredningen av invandrare som kommit över östgränsen inte genomföras smidigt och asylsystemet blir överbelastat. Detta medför bland annat ökade sekundära förflyttningar och kan leda till ökade risker för den inre säkerheten. Risken kan också vara att Rysslands strävanden belastar också andra myndighetssystem.

Risk: Ett betydande antal ukrainska medborgare stannar kvar inom EU:s territorium utan uppehållsrätt. Om man snabbt måste söka nationella lösningar finns det en risk för att lösningarna inte blir långsiktiga och fungerande. Det finns också en risk för en betydande belastning av Migrationsverkets tillståndprocesser, om de som beviljas tillfälligt skydd samtidigt försöker legalisera sin vistelse i landet.

Hanteringsmetod: EU aktiverade direktivet om tillfälligt skydd med anledning av flyktingsituationen i Ukraina till följd av Rysslands anfallskrig. Direktivet tillämpas fram till den 4 mars 2025. Inom EU förs diskussioner om ett gemensamt tillvägagångssätt för fortsatt tillfälligt skydd efter detta. För att lösa situationen behövs gemensamma europeiska lösningar, så att medlemsstaternas eventuella olika tillvägagångssätt inte leder till sekundära förflyttningar.

Människornas, myndigheternas, näringslivets och samhällets beredskap för påverkan utifrån samt för olika kriser och störningar är otillräcklig

Risk: I havsområdena inträffar en olycka som berör flera olika sektorer samtidigt eller/och en situation med fientlig hybridpåverkan som kan förutsätta såväl åtgärder för att bekämpa hybridpåverkan och sjöräddningsåtgärder som åtgärder för att bekämpa miljöskador. Om flera sektorer berörs samtidigt binds alla tillgängliga resurser för sjöräddning och bekämpning av miljöskador till samtidig och resurskrävande hantering av sådana speciellsituationer. Det är möjligt att resurserna inte räcker till för att avvärja och hantera samtidiga hot, vilket kan leda till förlust av människoliv eller omfattande miljöskador. Övervakningen och skyddet av den kritiska infrastrukturen är inte på en tillräcklig nivå i havsområdena.

Riskhanteringsmetoder: Gränsbevakningsväsendets kapacitet utvecklas genom att två nya utsjöbevakningsfartyg och två nya spaningsflygplan tas i bruk 2026 och 2027. Kapaciteten och utrustningen för bekämpning av miljöskador samt beredskapen har utvecklats. De nationella och internationella maritima myndigheternas samarbetsförmåga upprätthålls och utvecklas genom årliga övningar för att bemöta hot. Övervakningen och uppföljningen av hur riskfartyg rör sig i havsområdena har utökats. Myndigheternas uppgifter och ansvar när det gäller att skydda den kritiska infrastrukturen förtydligas.

Risk: Tillgången till brådskande myndighetstjänster och polisens basservice kan försämrats om polisen för en längre tid blir tvungen att flytta resurser på ett sätt som avviker från det normala.

Riskhanteringsmetoder: Polisens verksamhetsförutsättningar har aktivt tryggats genom ett flertal åtgärder som ministeriet förfogar över, såsom den betydande höjningen av polisens basfinansiering i rambeslutet och inledandet av projektet med reservpoliser.

Bekämpningen av allvarlig brottslighet misslyckas

Risk: Bekämpningen av allvarlig brottslighet kan försämrats om polisen under en lång tid måste överföra resurser på ett sätt som avviker från det normala och om man inte lyckas bekämpa centrala brottsfenomen.

Riskhanteringsmetoder: För att bekämpa allvarlig brottslighet satsades det särskilt på bekämpning av ungdomsbrottslighet och gängkriminalitet i samarbete med centrala aktörer och polisen anvisades permanent tilläggsfinansiering för att effektivisera åtgärderna och förbättra säkerheten. Hinder för informationsutbyte inom brottsbekämpningen undanröjdes genom inrikesministeriets lagstiftningsprojekt för att ändra bestämmelserna om polisens informationsutbyte. Dessutom inleddes ett lagstiftningsprojekt för att bereda bestämmelser om polisens kriminalunderrättelseverksamhet.

4.3 Förvaltningsområdets resultatutveckling

Användning av förvaltningsområdets anslag under berättelseåret

Tabell 10. Användning av förvaltningsområdets anslag, miljoner euro

IM	Budgetkapitel	2021	2022	2023
26.01	Förvaltning	151	196	257
26.10	Polisväsendet	866	914	961
26.20	Gränsbevakningsväsendet	295	301	376
26.30	Räddningsväsendet och nödcentralerna	85	92	100
26.40	Migration	143	348	546
26	IM:s förvaltningsområde sammanlagt	1539	1851	2239

I den ordinarie budgeten för 2023 beviljades sammanlagt cirka 2,49 miljarder euro under inrikesministeriets huvudtitel, vilket var cirka 906 miljoner euro (57 procent) mer än i den ordinarie budgeten för 2022. I den första tilläggsbudgeten för 2023 beviljades inrikesministeriets förvaltningsområde ett tillägg på 6,8 miljoner euro och i den andra tilläggsbudgeten 61 miljoner euro, varav 32 miljoner euro för lönejusteringar.

Inom polisväsendet uppnåddes det mål på 7 500 polisårsverken som anges i regeringsprogrammet. Polisens anslag ökades för att trygga verksamhetsnivån (inklusive IKT-underhåll). Skyddspolisen beviljades ett tillägg för att utveckla kapaciteten. Ett separat tilläggsbudgetanslag beviljades för att förebygga och bekämpa brottslighet bland unga.

Gränsbevakningsväsendet beviljades ett tillägg för de resursökningar inom gräns-säkerhet och beredskap som fastställdes i rambeslutet våren 2022 samt för ökade lokalkostnader. Dessutom beviljades finansiering för byggande av ett stängsel vid östgränsen, anskaffning av två nya spaningsflygplan, förnyande av det tekniska övervakningssystemet (som en fortsättning på den tidigare beviljade finansieringen) samt en mindre anslagsökning för underhåll av fartyg.

Räddningsinstitutets omkostnader separerades i budgeten för 2023 från räddningsväsendets omkostnader till ett eget moment. Förberedelser och planering på grund av ökningen i antalet personer som får räddningsutbildning inleddes separat

med ett anslag som beviljats för ändamålet. Finansiering beviljades för att förnya Nödcentralsverkets system för nödmeddelanden. Det civila materialbiståndet till Ukraina fortsatte.

Utvecklingen av Migrationsverkets informationssystem fortsatte. Anslaget för mottagande av flyktingar och asylsökande samt stöd som betalas till mottagningsverksamhetens klienter utökades på grund av ansökningarna om tillfälligt skydd till följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina.

Uppnående av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål

Effektmål 1: Alla befolkningsgrupper har en stark trygghetskänsla

Sommaren 2023 publicerades den nya [polisbarometern](#) som gav mer omfattande information om människornas säkerhet och polisens verksamhet än tidigare. Förtroendet för polisen och säkerhetsmyndigheterna överlag ligger fortfarande på en hög nivå och polisen har stark legitimitet. Däremot upptäcktes regionala skillnader i trygghetskänslan. Också i en [granskning](#) av polisens förvaltningsstruktur 2023 upptäcktes att de regionala skillnaderna i polisens basservice har ökat under de senaste tio åren efter organisationsreformerna.

På riksnivå låg aktionsberedskapen för polisens larmtjänster och serviceförmågan på en god nivå. Målen för de maximala aktionsberedskapstiderna uppnåddes fortfarande i 86 procent av kommunerna.

Tabell 11. Polisens maximala aktionsberedskapstider kommunvis

	Antal kommuner där maximitiden underskreds	%-andel där maximitiden underskreds	Antal kommuner
Alla kommuner	253	86 %	293
Stora städer	7	100 %	7
Urbana kommuner	42	84 %	50
Tätortskommuner	53	82 %	65
Landsbygdskommuner	29	81 %	36
Landsbygdskommuner där medeltalet för 5 år är 50 eller färre A-uppdrag (polisens mest brådskande utryckningsuppdrag)	122	90 %	135

Källa: Polisstyrelsen

Välfärdsområdena inledde sin verksamhet den 1 januari 2023. Inrikesministeriet utövade styrning av välfärdsområdena i enlighet med lagen om ordnande av räddningsväsendet (613/2021). Välfärdsområdenas redogörelser och regionförvaltningsverkens regionala sakkunnigbedömningar och nationella sakkunnigbedömning gav information om räddningsväsendets tjänster, ekonomi och utvecklingsbehov. Inrikesministeriet började sammanställa ett enhetligt faktaunderlag för uppföljningen och utvärderingen av tjänsterna och ekonomin.

Enligt inrikesministeriet finns det regionala skillnader i genomförandet av räddningsväsendets tjänster. Tillgången till tjänster tillgodoses dock på lika villkor enligt mätningar av räddningsverksamhetens aktionsberedskapstid i riskområdena 1 och 2. Medianen för aktionsberedskapstiden är 8 minuter. Under de kommande åren finns det utmaningar i fråga om aktionsberedskapen särskilt i glesbygden och i tätbebyggda stadsregioner.

Räddningsväsendets växelverkan och samarbete i styrningen bedömdes med hjälp av en enkät om förtroende och anseende (Luottamus ja Maine). Det är en enkät till allmänheten om organisationerna inom den offentliga förvaltningen och i dessa enkäter bedömer människor i regel aktörer inom sin egen region. För räddningsväsendets del är resultatet 3.83 (femte plats, skala 1–5) – en liten minskning jämfört med föregående år (-0.12), vilket kan förklaras med slumpmässig variation. Räddningsväsendets anseende är fortfarande tämligen gott.

Nödcentralslagen reviderades 2023. Bestämmelserna om behandling av personuppgifter i lagen om nödcentralverksamhet ändrades så att de motsvarar kraven i EU:s dataskyddslagstiftning. Till lagen fogades bestämmelser om myndigheters rätt att få uppgifter, utlämnande av uppgifter och sekundär användning av uppgifter.

Nödcentralsdatasystemet fungerar till nästan 100 procent, underhållet av systemet är tryggt och utvecklingen framskrider enligt planerna. Nödsamtal besvaras i genomsnitt på 4 sekunder och 99 procent av nödsamtalen besvaras på mindre än 30 sekunder. Vad gäller 112-samtal har resultatmålen för de olika sektorerna uppnåtts i fråga om uppdragshanteringstider och den tid det tar att larma ut räddningstjänsten. Under 2023 behandlades drygt 3 miljoner nödmeddelanden vid nödcentralerna. Det totala antalet nödmeddelanden ökade jämfört med året innan.

Antalet dödsfall till följd av brand har minskat på lång sikt och uppgick 2023 till sammanlagt 47. Antalet dödsfall till följd av brand har kunnat minskas genom systematiska åtgärder i samarbete med olika aktörer samt genom räddningsverkens tillsyn och säkerhetskommunikation. Säkerhetskommunikationen syftar också till att stärka säkerhetskompetensen hos allmänheten. År 2023 nåddes 825 437 personer genom sammanlagt 8 156 evenemang. Drygt en tredjedel av evenemangen riktades till barn och unga. Genom satsningar på barn och unga uppnås också effektmålet om att öka barns och ungas säkerhetskaptal i räddningsväsendets åtgärdsprogram för förebyggande av olyckor.

Räddningsväsendets roll som en del av servicekedjan för den prehospitla akutsjukvården är betydande. I fjol hade Räddningsväsendet 14 902 första insatsen-uppdrag och i dessa uppdrag kunde man erbjuda livräddande hjälp medan akutvårdsenheterna väntade.

Gränsbevakningsväsendet har arbetat på ett synligt sätt i glesbygden samt i havsområdena och skärgården och producerat säkerhetstjänster som annars är svåra att rikta dit (principen om första patrull, första insatsen i skärgården med helikoptrar och patrullbåtar, första insatsen-patruller vid östgränsen). Gränsbevakningsväsendet har aktivt och med framförhållning informerat om sin verksamhet och säkerhetsrelaterade händelser med fokus på de målgrupper som man möter i det dagliga arbetet.

Medierna gav Gränsbevakningsväsendets kommunikation, dess kvalitet och snabbhet samt närhet ett gott betyg till exempel i den senaste undersökningen om förtroende och anseende 2023, där Gränsbevakningsväsendet placerade sig på första plats för tredje året i rad. När det gäller Gränsbevakningsväsendets betydelse för

säkerheten i området gav övriga myndigheter i glesbygden betyget 4,2 på en skala 1–5 (2021: 4,1). Glesbygdsbornas upplevelse av Gränsbevakningsväsendets betydelse för säkerheten fick betyget 3,9 (2021: 3,7).

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- Läget för räddningsväsendets tjänster och ekonomi 2023: Inrikesministeriets redogörelse

Effektmål 2: Människor, miljö och egendom är skyddade

År 2023 lyckades man avsevärt förbättra polisens verksamhetsförutsättningar och i rambesluten anvisades polisen en betydande nivåhöjning. Polisens operativa verksamhet stärktes på grund av förändringarna i den säkerhetspolitiska omgivningen och ökningen av antalet poliser fortsatte mot målet i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering, det vill säga 8 000 poliser i operativa uppgifter före utgången av regeringsperioden. Framgången berodde på den målmedvetna utvecklingen av verksamhetsområdet och ökningen av faktaunderlaget vid inrikesministeriet under de senaste åren. De positiva säkerhetseffekterna syns på längre sikt, men polisen har nu bättre förutsättningar än tidigare att producera sin basservice på ett likvärdigt sätt i hela landet samt trygga polisens närvaro i hela landet och planera sin verksamhet på lång sikt.

I enlighet med regeringsprogrammet fortsatte man att stärka brottsbekämpningen för att öka medborgarnas säkerhet. I styrningen satsades det under 2023 särskilt på bekämpning av ungdomsbrottslighet och gängkriminalitet i samarbete med centrala aktörer och polisen anvisades permanent tilläggsfinansiering för att effektivisera åtgärderna och förbättra säkerheten. Effekterna av åtgärderna uppstår på längre sikt, och även många andra faktorer påverkar ökningen av antalet brott 2023.

För att stärka polisverksamheten och skydda den inre säkerheten inleddes ett lagstiftningsprojekt i enlighet med regeringsprogrammet för att se över lagstiftningen om kriminalunderrättelseinhämtning för att polisen ska ha effektiva metoder för att på basis av hot ingripa bland annat i allvarlig gängbrottslighet och organiserad

brottslighet. Dessutom förbättras förutsättningarna för polisens brottsbekämpning i enlighet med regeringsprogrammet genom att hinder för informationsutbyte undanröjs.

Genomförandet av olycksförebyggande åtgärder har främjats, och lägesbilden av nuläget och utvecklingsbehoven när det gäller olycksförebyggande har precisrats som en del av ministeriets årliga utredning. Utredningen har bland annat visat att det effektmålsinriktade tänkandet har ökat, vilket är en av prioriteringarna i den nationella styrningen.

Gränssäkerheten har kunnat upprätthållas på en hög nivå vid alla yttre gränser, och nivån på gränskontrollen kan anses vara trovärdig. Resurser har inriktats på det sätt som situationen krävt. Utvecklingen av situationen, bland annat i fråga om olagliga inresor vid östgränsen och på flygplatserna och förhållandet mellan antalet och typen av asylsökande, har noga följts upp. Rapporteringen till statsledningen har genomförts på det sätt som situationen förutsätter. Sedan fenomenet med instrumentaliserad irreguljär migration började vid östgränsen har Gränsbevakningsväsendet i enlighet med statsrådets beslut vidtagit åtgärder för att hantera och stoppa fenomenet.

Gränsbevakningsväsendet kunde upprätthålla kontinuerlig lednings-, kommunikations- och prestationsberedskap för efterspanings- och räddningsuppdrag inom sjöräddningen. Sjøräddningen kunde komma till undsättning i alla farliga situationer till sjöss som Gränsbevakningsväsendet fått kännedom om. Vid nödsituationer där sjöräddningen behövdes kom den första enheten till olycksplatsen på i genomsnitt 26 minuter, vilket motsvarar nivån under tidigare år. Resurserna hos andra aktörer som deltar i sjöräddningen utnyttjades effektivt.

Gränsbevakningsväsendets produktivitet förbättrades jämfört med året innan, eftersom det ökade antalet årsverken gav upphov till fler viktade prestationer. Likaså förbättrades ekonomin, eftersom de viktade prestationerna ökade mer än de totala kostnaderna för att producera dem. De anslag under investeringsmomentet som beviljats för det tekniska övervakningssystemet för land- och sjögränserna, stängslet vid östgränsen, anskaffningen av nya utsjöbevakningsfartyg och nya spaningsflygplan har effektiviserat och kommer att ytterligare effektivisera övervakningen vid land- och sjögränserna.

Målpuppfyllelse: God

Effektmål 3: Vi avvärjer hot mot den nationella säkerheten samt allvarliga störningar

Skyddspolisen kunde reagera snabbt på förändringarna i den säkerhetspolitiska omgivningen och omorganisera sin verksamhet i behövlig utsträckning. Antalet skriftliga rapporter som Skyddspolisen producerade för statsledningen och experterna minskade något jämfört med året innan.

Utvecklingen av styrningen av den civila underrättelseinhämtningen framskred planenligt 2023. En betydande helhet var färdigställandet av arbetet med indikatorer för att beskriva skyddspolisens resultat.

För att stärka den nationella säkerheten tillsatte inrikesministeriet i december 2023 ett lagstiftningsprojekt för att se över lagstiftningen om civil underrättelseinhämtning och 7 kap. i polisens personuppgiftslag.

Lagstiftningsprojektet för att identifiera kritiska aktörer och förbättra den kritiska infrastrukturens motståndskraft i syfte att stärka samhällets kristållighet och den nationella säkerheten framskred som planerat. Projektets mandatperiod är 12/2023–12/2024. Genom projektet genomförs nationellt Europaparlamentets och rådets direktiv om kritiska entiteters motståndskraft (det så kallade CER-direktivet), som antogs 2022.

De fortsatta förändringarna i det internationella läget och i omvärlden har påverkat genomförandet av inrikesministeriets beredskapsarbete. Arbetet kunde till behövliga delar prioriteras och omorganiseras för att svara mot förändringarna i omvärlden. Övningsverksamheten för beredskap och förberedelser var aktiv under berättelseåret.

Gränsbevakningsväsendets beredskap upprätthölls på en hög nivå och kapaciteten höjdes genom materialanskaffningar, utveckling av personalens och de värnpliktigas kompetens, ett stort antal övningar samt ytterligare utveckling av myndighetssamarbetet. Tyngdpunkten i användningen av resurserna låg på övervakningsåtgärder vid östgränsen och i havsområdet, inklusive tryggandet av den territoriella integriteten. Med hjälp av omfattande övningar för hantering av olagliga inresor testades och utvecklades handlingsmodeller och beredskap för att utöva de nya befogenheterna. Gränsbevakningsväsendet har noggrant följt och rapporterat om gränssituationen vid såväl östgränsen som i havsområdena. Baltic-connector-incidenten kunde utredas snabbt genom myndighetssamarbete.

Polisen förberedde sig på förändringar i omvärlden och förutsedda företeelser utifrån inhämtad information för att avvärja hot och allvarliga störningar. Information om den nationella och internationella säkerhetsmiljön och hoten i dessa

producerades och utnyttjades som en del av ministeriets verksamhet. Dessutom utnyttjades Europeiska unionens nya instrument mot hybridsituationer för första gången i samband med skador på gasledningen Balticconnector. För att skydda den kritiska infrastrukturen infördes ett betydande antal nya objekt i förordningen om begränsning av rörelsefriheten. I enlighet med regeringsprogrammet kartlades behörighetsbehoven för undantagsförhållanden och kris- och störningshantering inom inrikesministeriets förvaltningsområde i syfte att främja dem som en del av totalreformen av beredskapslagstiftningen och utvecklingen av sektorslagstiftningen.

Nationella och regionala riskbedömningar som samordnades av inrikesministeriet färdigställdes under 2023. Riskbedömningarna stöder aktörer på både nationell och regional nivå i deras beredskapsuppgifter. Under inrikesministeriets styrning har de regionala beredskapsarrangemangen stärkts och samordnats genom regionförvaltningsverkens projekt och andra åtgärder för att de så väl som möjligt ska motsvara identifierade nationellt och regionalt betydande risker. I ett utredningsprojekt bedömdes befolkningsskyddens och skyddsrummens nuläge och utvecklingsbehov. Enligt utredningen har det finländska befolkningsskyddet många starka sidor, men också många utvecklingsbehov som gäller olika delområden, bland annat i fråga om hanteringen av personalresurser, regleringen, finansieringsnivån och därigenom forsknings- och utbildningsverksamheten, räddningsväsendets operativa kapaciteter samt skyddet av räddningspersonalens och myndigheternas egen verksamhet. Utvecklingsbehoven beaktas i den mån det är möjligt i lagberedningsprojekten och i övrigt inom ramen för ekonomin.

Målpuppfyllelse: God

Effektmål 4: Genom invandring bygger vi ett hållbart Finland

Rysslands anfallskrig mot Ukraina syns fortfarande i invandringen till Finland. Nästan 19 000 ukrainare ansökte om tillfälligt skydd under berättelseåret och antalet förutspås vara högt också 2024. Personer som fått tillfälligt skydd och som vistats i Finland i ett år har möjlighet att ansöka om hemkommun. I slutet av 2023 hade nästan 16 000 ukrainare fått en hemkommun.

Antalet asylsökande har hållits på en måttlig nivå under de senaste åren. År 2023 lämnades det in cirka 5 400 asylansökningar i Finland (2022: 5 827). Rysslands anfallskrig mot Ukraina syns inte i antalet asylansökningar på samma sätt som året innan, men det totala antalet har ökat på grund av de ansökningar som registrerades vid östgränsen under hösten. Konflikten i Gaza har däremot inte märkts i antalet

asylsökande som söker sig till Finland i någon betydande utsträckning. Antalet positiva asylbeslut var cirka 1 600 (2022: 1 760). På grund av prioriteringen av ansökningar om tillfälligt skydd kunde endast cirka 47 procent av asylansökningarna handläggas inom den tid som anges i lagen. Flyktingkvoten under berättelseåret var 1 050 (2022: 1 500).

Statsrådet beslutade i slutet av 2022 att Finland tar emot högst 175 asylsökande från Europeiska unionens stater i Medelhavsområdet som en del av tillfälliga och frivilliga solidaritetsåtgärder mellan Europeiska unionens medlemsstater. Finland tog emot de asylsökande som interna omplaceringar under 2023.

Besluten bidrog till att främja Finlands förhandlingsmöjligheter i arbetet för att reformera EU:s migrations- och asylsystem. I slutet av 2023 nådde Europaparlamentet och rådet efter flera års förhandlingar en politisk överenskommelse om en ny migrations- och asylpakt. Avsikten är att den ska antas under innevarande lagstiftningsperiod. Reformen av EU:s migrations- och asylsystem kommer i framtiden att förbättra möjligheterna till en effektivare migrationshantering med större framförhållning.

Antalet återresor och återvändanden bland asylsökande som fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd ökade jämfört med året innan. Antalet personer som polisen avlägsnade ur landet var cirka 2 100 (2022: 1 740), och 181 personer återvände inom programmet för assisterad frivillig återresa (2022: 130). De vanligaste återvändandeländerna är Irak, Georgien och Ryssland. På EU-nivå har Finland varit aktivt och lyft fram Irak och Somalia som Finlands prioriteringar för främjandet av återtagandesamarbetet, och även den bilaterala dialogen genom inrikesministeriet, utrikesministeriet och Finlands beskickningar har stärkts under andra hälften av 2023.

Antalet första ansökningar om uppehållstillstånd var cirka 52 000, vilket är en ökning med cirka 3 procent jämfört med året innan. Arbete, familj och studier är de främsta orsakerna till att flytta till Finland. Antalet ansökningar om uppehållstillstånd för studerande ökade med 31 procent och antalet ansökningar på grund av familjeband med 14 procent. Den ekonomiska recessionen återspeglades i att antalet tillstånd på grund av arbete sjönk med 19 procent jämfört med året innan.

I det förvaltningsövergripande utvecklingsprojekt för utlänningslagstiftningen och tillståndsförfarandet som tillsattes 2020 skapades ett förfarande för snabba tillstånd för specialister och uppstartsföretagare och deras familjemedlemmar, en så kallad expressfil, där servicelöftet om handläggningstiden är högst 14 dygn. Förfarandet infördes i juni 2022. Arbetstagare beviljades ett första uppehållstillstånd på i

genomsnitt 69 dygn (82 dygn 2022) och specialister beviljades ett första uppehållstillstånd på i genomsnitt nio dygn. För genomförandet av projektet anvisas inom olika förvaltningsområden sammanlagt 20 miljoner euro i finansiering från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens inom ramen för Finlands program för hållbar tillväxt (RRP, Recovery and Resilience Plan) under 2021–2024.

Medel ur EU:s asyl-, migrations- och integrationsfond har i betydande grad stött utvecklandet av verksamheten inom förvaltningsområdet bland annat i fråga om asyl- och återvändandeärenden. EU-finansiering har också använts för att stödja omplacering av kvotflyktingar samt integrationsåtgärder.

Gränsbevakningsväsendet har skött gränskontrollerna av personer enligt Schengenbestämmelserna vid de gränsövergångsställen som Gränsbevakningsväsendet övervakar. Antalet gränsövergångar ökade måttligt jämfört med året innan. Ökningen beror framför allt på den ökade trafiken över de yttre gränserna vid Helsingfors-Vanda flygplats. På grund av begränsningen av ryska medborgares inresor för att trygga Finlands internationella relationer samt stängningen av gränsövergångsställena vid östgränsen i slutet av året var antalet gränskontroller vid östgränsen lägre än normalt. De allvarliga störningarna i gränssäkerheten vid östgränsen som började i slutet av 2023 ledde till en betydande ökning av antalet mottagna asylansökningar och av misstänkta riksgränsbrott som togs upp till förundersökning.

I enlighet med regeringsprogrammet utreddes polisens, Migrationsverkets och andra myndigheters praxis för att effektivisera återsändandet och undanröja hinder för informationsutbyte. Dessutom förbättrades identifieringen av säkerhetskonsekvenser i lagberedning som gäller invandring.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Effektmål 5: En aktiv verksamhet och ett aktivt samarbete i EU och internationellt stärker uppnåendet av de strategiska målen

Resiliens har i EU- och Nato-sammanhang getts allt större vikt i strategiska slutsatser och deklarationer. Skyddsrummen, den civila beredskapen och modellen för övergripande säkerhet i Finland har intresserat kollegerna i både EU:s medlemsstater och Nato-allierade länder.

Det mycket intensiva nordiska samarbetet har fortsatt och under 2023 inrättades ett nordiskt NordCiv-sekretariat för att bereda ärenden bland annat för överdirektörernas möten. På ministernivå har Hagasamarbetet också fortsatt intensivt

och ministrarna med ansvar för inrikes frågor träffades i Stockholm i december 2023. Bilateralt samarbete har bedrivits i synnerhet med Norge, Rumänien, Sverige, Estland och Förenta staterna inom räddningsväsendet och den civila beredskapssektorn.

Inrikesministeriet har fortsatt samordna det civila materialbiståndet från Finland till Ukraina via EU:s civilskyddsmekanism. Materialbistånd har levererats till Ukraina ända sedan Ryssland inledde anfallskriget mot Ukraina. Materialbistånd från Finland till Ukraina har skickats i form av sammanlagt cirka 300 långtradarlastar och över 70 fordon. Det civila materialbiståndet stöder Ukrainas resiliens och minskar effekterna av de ryska angreppen genom att snabbt tillgodose det omedelbara och kritiska hjälpbehovet i Ukraina. Samarbetet med ukrainarna har intensifierats i fråga om räddningstjänst och civil beredskap. Internationellt materialbistånd skickades också till Armenien, Libyen, Turkiet och Syrien.

Under 2023 sände Finland förutom materialbistånd också aktivt expertbistånd till Turkiet och Libanon i samband med jordbävningen i Syrien via EU:s civilskyddsmekanism och FN. Experter sändes också ut till Island på grund av den ökade seismiska aktiviteten och till Egypten på grund av situationen i Gaza.

Sommaren 2023 sände Finland också ut räddningspersonal genom beredskapsförflyttning till Portugal via EU:s civilskyddsmekanism för att hjälpa de portugisiska myndigheterna att bekämpa terrängbränder.

Finland fick sammanlagt 305 miljoner euro från Europeiska kommissionen för att inrätta EU-beredskapslager. Lagren förbättrar avsevärt beredskapen på EU-nivå för olika CBRN-situationer, det vill säga kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot samt terroristangrepp. Lagring av läkemedelspreparat och olika medicintekniska material ger beredskap för dels pandemier, dels konsekvenser av naturkatastrofer och eventuella väpnade konflikter. Lagerhållningsprojekten rescEU CBRN och rescEU medical genomförs nationellt i ett förvaltningsövergripande samarbete under inrikesministeriets ledning. I projektet medverkar social- och hälsovårdsministeriet, Strålsäkerhetscentralen, Försörjningsberedskapscentralen och Institutet för hälsa och välfärd.

Finland är ordförande i Östersjöstaternas råd (Council of the Baltic Sea States, CBSS) fram till utgången av juni 2024. Räddningsväsendet och den civila beredskapssektorn deltar starkt i genomförandet av evenemangen under ordförandeskapet. Resiliens och övergripande säkerhet är teman för CBSS-ordförandeskapet.

Inrikesministeriet har fortsatt sin kraftiga satsning på internationell civil krishantering. Målnivån för 2023 för antalet experter inom civil krishantering var 150 i regeringsprogrammet för statsminister Marins regering. Antalet experter har höjts till 134 med betoning på prioriterade uppdrag. Till dessa hör uppdrag inom bekämpning av internationell organiserad brottslighet, terrorism och okontrollerad migration i samband med civila krishanteringsinsatser i inrikesministeriets prioriterade områden Ukraina, Irak, Libyen, Afrikas horn och Sahelregionen samt uppdrag inom utredning av krigsförbrytelser i Ukraina. Cirka 30–40 procent av experterna inom civil krishantering arbetar inom inrikesministeriets förvaltningsområde. Ambitionen har varit att årligen få tre personer med bakgrund inom inrikesministeriets förvaltningsområde till höga och prioriterade poster som relaterar till ministeriets förvaltningsområde och inre säkerhet. För närvarande arbetar över tio personer med bakgrund inom inrikesministeriets förvaltningsområde på sådana poster inom EU, FN, OSSE och andra internationella organisationer såsom Internationella brottmålsdomstolen (International Criminal Court, ICC).

Medel från EU:s fonder för inrikes frågor har i betydande grad bidragit till uppnåendet av målen för den inre säkerheten och Finlands migrationspolitik. År 2023 beviljades Finland 48,5 miljoner euro ur EU:s fonder för inrikes frågor (fonden för inre säkerhet ISF, asyl-, migrations- och integrationsfonden AMIF samt instrumentet för gränsförvaltning och visering BMVI) för 52 projekt eller åtgärder. Av finansieringen riktades 36,1 miljoner euro (74 procent) till 22 (42 procent) projekt eller åtgärder som genomförs av ett ämbetsverk inom inrikesförvaltningen.

Gränsbevakningsväsendet har förbättrat förmågan att lämna och ta emot internationellt bistånd. Gränsbevakningsväsendet ordnade 2023 en omfattande övning som fokuserade på hantering av olagliga inresor. I övningen deltog ett stort antal myndigheter nationellt och regionalt samt personal från Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrå Frontex, Estlands polis- och gränsbevakningsbyrå och EU:s asylbyrå. Personal från den europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka har arbetat vid gränsen och vid gränsövergångsställena. Antalet anställda i den stående styrkan utökades för att hantera fenomenet irreguljär migration vid östgränsen.

Gränsbevakningsväsendet har uppfyllt kraven på deltagande för den europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka enligt överenskommelsen med Frontex. Gränsbevakningsväsendets materiel med besättning har skickats till Frontex-insatser på Medelhavet och Östersjön. Operativa samarbetsrelationer med Rysslands gränsmyndigheter upprätthölls.

Finansieringsinstrument utanför budgeten har utnyttjats mångsidigt. År 2023 pågick vid Gränsbevakningsväsendet 13 projekt som fått utomstående finansiering från fyra olika källor. År 2023 fick Gränsbevakningsväsendet stöd för ett nytt projekt genom instrumentet för gränsförvaltning och visering (BMVI). Inom projektet görs anskaffningar i anslutning till övervakningsförmågan för det första av de nya bevakningsfartygen.

Måluppfyllelse: God

Effektmål 6: En välmående, kvalificerad och engagerad personal möjliggör genomförandet av strategin

Effektmålet har ställts upp i koncernstrategin för inrikesministeriets förvaltningsområde. Fokus har legat på att utveckla kompetensen, främja rörligheten och utveckla ledarskapet. För inrikesministeriets högsta ledning och förvaltningsområdets ämbetsverkschefer anges mål för kompetensutveckling och ledarskapsutveckling i ledningsavtalen. Den systematiska utvecklingen av kompetensen fortsatte och många åtgärder vidtogs. Exempelvis har åtgärderna för rörlighet som en form av utveckling av personalens kompetens främjats och introduktionsprogrammen har uppdaterats. Vid flera ämbetsverk förbättrades resultaten av kompetenshanteringen och kompetensutvecklingen ytterligare.

Fokus på kunskapsbaserad ledning som grund för styrning och beslutsfattande har ökat. Dessutom låg fokus på att utveckla verksamheten med beaktande av anpassningsåtgärderna.

Måluppfyllelse: God

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Inrikesministeriet har i sin ansvarsrapportering valt minskning av våld som ett av sina centrala mål (SDG 16). Den totala mängden fysiskt våld i samhället har under de senaste åren hållits på samma nivå enligt både statistikförd brottslighet och offerundersökningar. Grovt våld som begås av unga har ökat och blivit allvarigare – samma grupp som begår brott begår fler och mer allvarliga våldsbrott. För att minska våldet deltog ministeriet i beredningen av strategin mot organiserad brottslighet och åtgärdsprogrammen för förebyggande av ungdomsbrottslighet och gängbildning som inrättades hösten 2023. I enlighet med regeringsprogrammet

inleddes också utarbetandet av ett uppdaterat nationellt åtgärdsprogram för förebyggande av våldsbejakande radikaliserings och extremism. Polisen har satsat på bekämpning av ungdomsbrottslighet och gatugång i samarbete med centrala aktörer.

Ett mål i inrikesministeriets åtagande för hållbar utveckling är att främja lika tillgång till larmtjänster. I fråga om brådsökande uppdrag är situationen god både inom räddningsväsendet och polisen, men särskilt i fråga om polisens övriga uppgifter varierar tillgången till tjänster i olika regioner avsevärt. Polisens HARVAturva-projekt har pågått inom fem polisinskränkningar område, och responsen har varit god.

Under ledning av inrikesministeriet utarbetades i ett omfattande samarbete mellan förvaltningsområdena anvisningar för planering och genomförande av evakueringar. I samband med detta har beredskapen och beredskapsplaneringen styrts så att myndigheternas resurser riktas särskilt till utsatta personer. Detta kan anses stärka tillämpningen av principen om att ingen ska lämnas utanför i samhället.

Gränsbevakningsväsendet har genomfört åtgärder i enlighet med hållbarhetsplanen för att minska koldioxidavtrycket bland annat vid förnyandet av fordonsparken och genom att utveckla beredskapen att använda helt biobaserat flytande bränsle i den marina materielen. I beredningen av anskaffningen av nya bevakningsfartyg har energieffektiviteten och bränslenas miljövänlighet beaktats.

Förvaltningsområdets beräkning av klimatavtrycket för 2023 pågår fortfarande, men det kan ses att minskningen av klimatavtrycket försvåras av otillräcklig finansiering för byggandet av laddningsinfrastruktur, ökningen av inkvarteringsdygnen vid Migrationsverkets förläggningar samt de anskaffningar som på grund av säkerhetsläget gjorts för att höja kapaciteten, vilket sannolikt kommer att öka förvaltningsområdets klimatavtryck, eftersom anskaffningsbeloppen påverkar avtrycket. År 2023 skaffade polisen sammanlagt 20 nya laddningsstationer.

Uppnående av målen för jämställdhet

För 2023–2027 har det fastställts att ämbetsverken inom inrikesministeriets förvaltningsområde ska säkerställa och främja jämlik och jämställd behandling av personalen och kunderna i alla situationer med respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna. Jämställdhets- och likabehandlingsplanerna inom förvaltningsområdet har uppdaterats med beaktande av sektorernas särdrag. Det har också ordnats utbildning om diskriminering på flera grunder.

Ytterligare uppgifter om resultaten

Polisstyrelsen har i huvudsak uppnått sina resultatmål med beaktande av att de sträcker sig över flera år. Inga betydande avvikelser har rapporterats. Polisen har kunnat anpassa sin verksamhet efter förändringarna i omvärlden och har snabbt satsat på att bekämpa nya fenomen såsom ökad ungdomsbrottslighet och framväxten av gatugäng. Utvecklingsåtgärderna för att stärka brottsbekämpningen har fortsatt och deras effekter uppnås på längre sikt.

Skyddspolisen har som helhet lyckats bra med sin verksamhet och kunnat reagera snabbt på förändringarna i säkerhetsmiljön och omorganisera sin verksamhet i behövlig utsträckning. Ämbetsverket har i regel nått målen planmässigt och framgångsrikt. Antalet skriftliga rapporter som Skyddspolisen producerade för statsledningen och experterna minskade något jämfört med året innan. Prioriteringarna för den civila underrättelseinhämtningen 2023 bereddes på samma sätt som 2022 i samarbete med ministeriet och skyddspolisen. Färdplanen för strategin blev klar i mars 2023. Strategin och färdplanen har använts som grund för den organisationsreform som genomfördes under rapporteringsåret.

Effektindex för delområdena inom Gränsbevakningsväsendets verksamhet 97,7 (index 100 år 2009) (2022: 99,7) försämrades något på grund av det exceptionella säkerhetsläget, och därför sjönk också Gränsbevakningsväsendets samhälleliga effektindex 95,4 måttligt från året innan (2022: 96,4). Gränsbevakningsväsendets produktivitet ökade jämfört med året innan eftersom det producerades förhållandevis fler mätbara prestationer med ett större personalantal. Likaså ökade lönsamheten eftersom antalet mätbara prestationer steg mer än de totala kostnaderna för att producera dem. Gränsbevakningsväsendet uppnådde de resultatmål som inrikesministeriet ställt upp för det.

Nödcentralsverket uppnådde till stora delar sina resultatmål 2023. Svarstiderna för nödsamtal och fördröjningarna i utlarmningstiderna motsvarade målen. Under 2023 ordnade Nödcentralsverket omfattande övningar i störningshantering inom nödcentralsverksamheten vid sammanlagt 18 olika tillfällen. En kundnöjdhetenkät genomfördes senast 2021, då samarbetsmyndigheternas nöjdhet var 3,74. Enligt en undersökning om trivsel i arbetet (VMBaro) kom man mycket nära målet för jämställdhet och betyget för lärande och förnyelse har stigit. Sjukfrånvaron har minskat och det finns positiva tecken när det gäller hållkraften, eftersom personalomsättningen har minskat.

Räddningsinstitutet lyckades i huvudsak uppnå sina resultatmål. Utbildningen och ökningen av antalet nybörjarplatser planerades med tanke på den betydande utökningen av räddningspersonalen under de närmaste åren. Det förändrade säkerhetsläget återspeglade sig bland annat i en allt större efterfrågan på beredskapsutbildning, som man inte till alla delar kunde svara på.

Migrationsverket nådde delvis sina resultatmål. Verkets verksamhet har utvecklats systematiskt för att förkorta handläggningstiderna för ansökningar, och resultatet har utvecklats i rätt riktning. Utvecklingen av produktiviteten och automationsgraden har varit positiv och handläggningstiderna har kunnat förkortas i flera tillståndskategorier. I takt med att antalet ansökningar har ökat fattades fler beslut än året innan. Kösituationen för ansökningar är dock utmanande till vissa delar och det finns variationer mellan olika processer. Den pågående organisationsreformen vid ämbetsverket stöder effektiviseringen av processerna och utvecklingen av produktiviteten.

[Bokslut för Inrikesministeriets bokföringsenhet \(BFE 200\) 2023](#)

[Polisstyrelsens bokslut och verksamhetsberättelse 2023](#)

[Räddningsinstitutets bokslut 2023](#)

[Nödcentralsverkets bokslut 2023](#)

[Gränsbevakningsväsendets bokslut 2023](#)

[Skyddspolisens årsbok 2023](#)

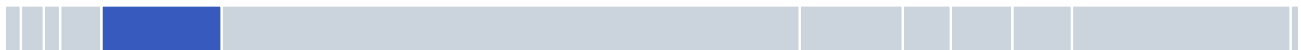
[Migrationsverkets bokslut 2023](#)

5 Försvarsministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **100 849 mn €**

● Försvarsministeriets andel **9 371 mn €**

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 5 039 mn €
- Överföringsutgifter 27 mn €
- Investeringsutgifter 0 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

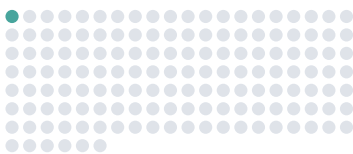
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **79 387 årsverken**

● Försvarsministeriet **13 207 årsverken**

Ämbetsverk **1** ST.

- Försvarsmakten

Fonder **0** ST.

- Inga fonder

Affärsverk **0** ST.

- Inga affärsverk

Bolag **0** ST.

- Inga bolag

Nyckeltal för förvaltningsområdet

Krigstida styrka

280 000 personer

Andel av den krigstida styrkan som fått repetitionsutbildning

10 %

Fartygsdygn

1 224 dygn

Flygtimmar för Hornet-jaktplan

9 011 timmar

5.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Rysslands angrepp på Ukraina förändrade fundamentalt Finlands och Europas säkerhetspolitiska omgivning. Säkerhetsläget är fortsatt spänt och instabilt. Det är svårt att förutse hur säkerhetsläget i Europa och kriget i Ukraina kommer att utvecklas. Det militära läget i Finlands närområde har varit lugnt och det finns inget omedelbart hot. Snabba förändringar i den säkerhetspolitiska omgivningen är dock möjliga. Den militära strategiska betydelsen av Finlands arktiska närområden och Östersjön har ökat.

Vi har beredskap om militära maktmedel används mot vårt land eller om vi ställs inför sådana hot eller utsätts för politisk påtryckning. I det rådande säkerhetsläget blir det viktigare att ha förmåga att agera, förebygga och försvara sig i alla operativa miljöer. Det blir allt viktigare att övervaka och trygga den territoriella integriteten och upprätthålla beredskapen. Dessutom måste man förbereda sig på en situation som liknar kriget i Ukraina där krisens omfattning samt dess utdragna och mångfasetterade karaktär utgör en utmaning för försvarsförmågan.

Utvecklingen av Finlands försvar har i hög grad styrts av förändringarna i den militära omvärlden och Finlands militära allians i och med medlemskapet i Nordatlantiska fördragsorganisationen (Nato). Natomedlemskapet är efterkrigstidens största förändring i Finlands försvar. Försvaret samordnas med Natos processer och verksamhet samt med de krav som medlemskapet för med sig.

Det internationella försvarssamarbetet har utvidgats och fördjupats, vilket har stärkt Finlands försvarsförmåga och samarbetsförmåga med de viktigaste partnererna. Natomedlemskapet har inte minskat betydelsen av bilateralt och multilateralt försvarssamarbete. Finland undertecknade den 18 december 2023 ett bilateralt avtal om försvarssamarbete (Defense Cooperation Agreement, DCA) med Förenta staterna. Finland har förbundit sig att stödja Ukraina på både kort och lång sikt och har fortsatt att ge materiel- och utbildningsstöd till Ukraina.

Finlands försvarssystem baserar sig på en stark nationell försvarsförmåga som en del av alliansens kollektiva avskräckning och försvar. Finland har beredskap att initialt reagera på användning av militära maktmedel med nationella resurser. Den förebyggande effekten av Finlands försvar är betydligt större än tidigare i och med Natomedlemskapet och det bilaterala och multilaterala försvarssamarbetet.

5.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

De största riskerna inom förvaltningsområdet är faktorer som påverkar försvarsberedskapen och avvärjningsförmågan samt faktorer som påverkar pågående strategiska kapacitetsprojekt. De identifierade riskerna och deras konsekvenser infaller under en längre period än ett berättelseår.

Faktorer som påverkar försvarsberedskapen och avvärjningsförmågan

Rysslands invasion av Ukraina har inneburit betydande förändringar i Finlands och Europas säkerhetspolitiska omgivning. Den säkerhetspolitiska omgivningen är mer instabil och svårförutsägbar än tidigare. Vi utsätts för försök att försvaga samhällets resiliens, försvarsberedskap och försvarsförmåga genom omfattande påverkan.

Finlands försvarsförmåga utvecklas planmässigt med de resurser som anvisats för försvaret, och försvaret samordnas med Natos gemensamma försvar. Försvarets preventiva förmåga grundar sig på beredskap och avvärjningsförmåga som har ställts i relation till omgivningen. Genom att bevaka omvärlden och upprätthålla förvarningsförmågan kan man vidta nödvändiga åtgärder i rätt tid. Det viktigaste i beredskapen för omfattande påverkan och bekämpningen av den är att alla aktörer kan ta ansvar för sina uppdrag enligt principerna i lagstiftningen och för den övergripande säkerheten.

Faktorer som påverkar strategiska projekt

Marinens och flygvapnets utgående kapaciteter ersätts fullt ut före utgången av det innevarande årtiondet med kapaciteter som byggs i de pågående strategiska projekten inom sjö- och luftförsvaret (F-35 och Flottilj 2020). Det är avgörande för Finlands försvarsförmåga att de strategiska projekten genomförs och att de kapaciteter som byggs upp inom dem tas i bruk enligt planerna.

På grund av deras verkkningsfullhet genomförs i de strategiska projekten kontinuerlig och systematisk riskhantering med standardiserade metoder. Dessutom stöds riskhanteringen av kvalitetssäkring som utförs av en extern aktör. Förvaltningsområdets interna åtgärder stöder föregripande och aktivt genomförandet av och resurstilldelningen för projekten.

5.3 Förvaltningsområdets resultatutveckling

Användning av förvaltningsområdets anslag under berättelseåret

Tabell 12. Användning av förvaltningsområdets anslag, miljoner euro

FSM	Budgetkapitel	2021	2022	2023
27.01	Försvarspolitik och förvaltning ¹⁾	339	380	460
27.10	Militärt försvar	2 451	3 391	4 531
27.30	Militär krishantering	54	58	75
27	FSM:s förvaltningsområde totalt	2 844	3 829	5 066

¹⁾ Inbegriper förvaltningsområdets mervärdesskatteutgifter.

De resurser som riktats till förvaltningsområdet har gjort det möjligt att uppnå de samhälleliga effektmålen och de operativa resultatmålen också i det försvårade säkerhetspolitiska läget. Utvecklandet och stärkandet av Finlands försvarsförmåga, upprätthållandet av verksamheten och beredskapen på den nivå som säkerhetsläget förutsätter, förlängningen av materiel- och utbildningsstödet till Ukraina, de åtgärder som krävs för Finlands militära allians samt den allmänt stigande kostnadsnivån ökade användningen av förvaltningsområdets anslag avsevärt jämfört med året innan.

Försvarsmaktens verksamhet och beredskap upprätthölls på en hög nivå, vilket syns bland annat i det stora antalet reservister som fick repetitionsutbildning och i den utökade internationella övningsverksamheten. Natomedlemskapet och instabiliteten i den säkerhetspolitiska omgivningen förutsatte en snabb utökning av försvarsförvaltningens personalresurser. Utöver anskaffningar av försvarsmateriel för det planerade byggandet av den materiella kapaciteten gjordes anskaffningar av kritisk tilläggsmateriel och ersättningsanskaffningar för den kapacitet som skickades till Ukraina.

Uppnående av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål

Effektmål 1: En försvarspolitik som främjar Finlands intressen

Finlands försvarsförmåga tryggas och utvecklas i enlighet med regeringsprogrammet och försvarsredogörelserna så att den motsvarar det förändrade säkerhetsläget. I utvecklingen av försvarsförmågan accentueras behovet av en stark nationell försvarsförmåga, förmåga att reagera på omfattande påverkan och internationellt försvarssamarbete som stärker försvarsförmågan. Förutsättningarna för att utveckla och upprätthålla försvaret säkerställs genom att tillräckliga resurser tryggas för försvarsförvaltningens verksamhet.

Händelserna under 2023 var unika ur förvaltningsområdets synvinkel. Finland blev medlem i Nato, och försvarssamarbetet med de viktigaste partnerländerna intensifierades ytterligare. Nio av tio finländare förhöll sig positiva till Finlands Natomedlemskap, och medborgarnas försvarsvilja var fortsatt stark.

Arbetet med statsrådets nya försvarsredogörelse har inletts och en förvaltningsövergripande beredningsgrupp har tillsatts för att utarbeta redogörelsen. En parlamentarisk uppföljning har ordnats som stöd för beredningen av redogörelserna. I försvarsredogörelsen ges försvarspolitiska riktlinjer för att upprätthålla och utveckla Finlands försvarsförmåga med beaktande av konsekvenserna av Natomedlemskapet. I redogörelsen behandlas också samordningen av Finlands försvarssystem med Natos kollektiva avskräckning och försvar samt fastställs riktlinjer för Finlands försvarspolitiska och militära roll i alliansen. Tidsspannet för försvarsredogörelsen sträcker sig till början av 2030-talet.

Samordningen av Finlands försvar med Nato genomförs stegvis och processen tar flera år. Finland deltar i Natos kärnuppgifter samt i genomförandet och planeringen av dem. De viktigaste av dessa är avskräckning och försvar. Samordningen av utvecklingen av försvaret och Natos försvarsplanering har inletts och genomförs stegvis som en del av Försvarsmaktens långsiktiga utveckling. Förberedelser för Finlands deltagande i Natos fredstida verksamhet och Natos närvaro i Finland har inletts. Behovet av lagstiftningsändringar till följd av Natomedlemskapet har identifierats och beredningen av dessa pågår. De viktigaste projekten som hör till förvaltningsområdets beredningsansvar är beredningen av regeringens propositioner om ändring av lagen om försvarsmakten och vissa andra lagar och ändring av territorialövervakningslagen samt godkännande och sättande i kraft av avtalet om sekretesskydd för försvarsrelaterade uppfinningar och Natos avtal om överföring av teknisk information för försvarsändamål.

De strategiska kapacitetsprojekten (F-35 och Flottilj 2020) för att ersätta flygvapnets och marinens utgående kapaciteter avancerar. Genomförandet av F-35-projektet pågår och det framskrider som planerat. I projektet Flottilj 2020 inleddes byggfasen hösten 2023. Starten av fartygsbyggna fördröjdes med cirka två år från den ursprungliga tidsplanen på grund av betydande förseningar i planeringen.

Natomedlemskapet har skapat nya förutsättningar för försvarssamarbete. Det bilaterala och multilaterala försvarssamarbetet med de viktigaste partnerländerna har varit intensivt. Det nordiska försvarssamarbetet har utvecklats med beaktande av Finlands och Sveriges Natomedlemskap. Avtalet om försvarssamarbete mellan Finland och Förenta staterna (DCA-avtalet) undertecknades i december 2023. Finland har också varit aktivt som medlem i Europeiska unionen och i landsgrupper. I synnerhet verksamheten inom det multilaterala försvarssamarbetet under Storbritanniens ledning (Joint Expeditionary Force, JEF) har haft en framträdande roll. Försvarsmaktens internationella övningsverksamhet var fortsatt intensiv.

Samarbetet inom Europeiska unionens försvarsindustri fördjupades genom förordningen om stöd för ammunitionstillverkning (Act in Support of Ammunition Production, ASAP) och förordningen om gemensam upphandling (European Defence Industry Reinforcement through common Procurement Act, EDIRPA). Det bilaterala försvarsmaterielsamarbetet med Finlands viktigaste partnerländer har varit mycket aktivt och konkret, vilket har främjat och möjliggjort stärkandet av Finlands försvar och kapaciteter. Den nationella försörjningsberedskapen har förbättrats genom förstärkning av den finländska försvarsindustrin. Försvarsministeriet har stöttat försvarsindustrin genom att främja exporten och industrins deltagande i materielsektorns samprojekt.

Finland har fortsatt att bistå Ukraina med försvarsmateriel och utbildningsstöd. År 2023 fattades nio beslut om försvarsmaterielstöd till Ukraina. Hittills har Finland levererat försvarsmaterielbistånd till Ukraina till ett värde av sammanlagt cirka 1,6 miljarder euro. Försvarsmakten har fått ersättning till fullt belopp för den materiel som har överlåtits till Ukraina. Medlemsstaterna får ersättning i form av återbetalning från den europeiska fredsfaciliteten (EPF), och Finland har ansökt om återbetalningar för det materiel som överlåtits. Finland har dessutom gett internationellt bistånd genom att utbilda personal inom Ukrainas väpnade styrkor både i hemlandet och utomlands. I slutet av 2023 fattades ett beslut om att utöka utbildningsstödet för 2024.

I enlighet med [betänkandet](#) av den parlamentariska kommitté som utredde utvecklandet av den allmänna värnplikten och fullgörande av skyldigheten att försvara landet tillsattes en tvärsektoriell arbetsgrupp som har utrett och planerat

en utvidgning av uppbåden i enlighet med kommitténs målbild. [Resultaten](#) av arbetsgruppens arbete offentliggjordes i januari 2024. Utifrån resultaten fattas politiska beslut om fortsatta åtgärder. Arbetsgruppen föreslår att uppbådssystemet ska utvecklas så att uppbådsprocessen inleds med en gemensam försvarsdag och hälsoundersökningar för hela åldersklassen. De ekonomiska förmånerna för värnpliktiga utvecklades genom att ändra försvarsministeriets förordningar så att persedelpenningen för kvinnor som fullgör frivillig militärtjänst höjs från och med den 1 januari 2023 och reservistlönen från och med den 1 maj 2023.

Regeringen lämnade en proposition till riksdagen med förslag till lag om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten och till vissa lagar som har samband med den (RP 82/2023 rd). De nya befogenheter som föreslås för Huvudstabens förbättrar verksamhetsmöjligheterna för Huvudstabens brottsbekämpning.

Måluppfyllelse: Utmärkt

Effektmål 2: Förebyggande militär försvarsförmåga och förmåga att avvärja användningen av militära maktmedel

Målet för utvecklandet och upprätthållandet av försvarsförmågan är att skapa förebyggande tröskel mot användning av eller hot om användning av militära maktmedel samt att vid behov avvärja angrepp mot vårt land. Konsekvensbedömningen bygger på en övergripande uppskattning av hur riktlinjerna och målen i regeringsprogrammet och statsrådets redogörelser har uppfyllts när det gäller utvecklandet av försvarsberedskapen och försvarskapaciteten samt förbättrandet av verksamhetsförutsättningarna. Faktorer som ska beaktas vid bedömningen av försvarsförmågan är de krav som den säkerhetspolitiska omgivningen ställer och utvecklingen av säkerhetsläget, förmågan att upprätthålla tillräcklig beredskap, ersättande av utgående kapaciteter som planerat samt balans mellan Försvarsmaktens uppgifter och resurser.

Den förbättrade försvarsberedskapen gör det möjligt att stärka förmågan att övervaka och trygga den territoriella integriteten på ett flexibelt sätt. Det här har förutsatt ny kapacitet som snabbt kan tas i bruk. Samverkan med internationella partner kompletterar övervakningen av den territoriella integriteten och bekämpningen av hot mot den.

År 2023 uppnådde Försvarsmakten de viktigaste resultatmålen och kunde uppfylla sina lagstadgade uppgifter. En samlad lägesbild har möjliggjort tillräcklig försvarsberedskap och behövlig reaktionsförmåga. Det råder en situationsmedvetenhet

om förhållandena i Finland och dess närområden samt de centrala faktorer som påverkar Finlands säkerhetspolitiska omgivning. Försvarsmakten har upprätthållit beredskap och förmåga att förebygga och avvärja användning av eller hot om användning av militära maktmedel mot Finland i enlighet med försvarsplanen och kraven i respektive situation. Tillräcklig kapacitet för att upprätthålla den territoriella integriteten och övervaka den har säkerställts och den territoriella integriteten har tryggats.

Förändringen i den militära omvärlden och Finlands allians med Nato har bidragit till att styra utvecklandet av försvarsförmågan och Försvarsmaktens verksamhet. Samordningen av den långsiktiga utvecklingen av försvarssystemet och Natos försvarsplanering har inletts och dess mål förverkligas stegvis som en del av den långsiktiga utvecklingen. Trots Natomedlemskapet kvarstår det militära försvaret av Finland som Försvarsmaktens kärnuppgift. Förändringen i den militära omvärlden har förutsatt en precisering av Försvarsmaktens verksamhet och planer. Verksamheten och beredskapen har upprätthållits på en högre nivå än under åren innan Ryssland invaderade Ukraina. Den materiella kapaciteten har tryggats genom anskaffning av kritisk materiel och genom ersättande anskaffningar av kapaciteter som överlåtits till Ukraina.

Tyngdpunkten i försvarssamarbetet har legat särskilt på samarbetet med Förenta staterna, Norge och Sverige. Försvarsmakten har genom försvarssamarbete och internationell övningsverksamhet utvecklat beredskapen, kompatibiliteten och samarbetsförmågan med sina allierade och i Natos ledningsstruktur. Den internationella övningsverksamheten och dess omfattning har ökat i och med de allierades ökade deltagande i Försvarsmaktens övningar och Försvarsmaktens aktiva deltagande i övningar inom Natos ledningsstruktur. I och med Natomedlemskapet har intresset för försvarssamarbete med Finland ökat, vilket återspeglas i verksamheten i form av nya samarbetsinitiativ. Särskilda intresseområden är värnpliktsystemet och Finlands arktiska kunnande.

Finlands militära försvarsförmåga har utvecklats planmässigt och långsiktigt med beaktande av behoven att utveckla försvarsgrenarna och kapaciteterna. Genom de pågående strategiska kapacitetsprojekten tryggas i framtiden flygvapnets och marinens operativa förmåga med beaktande av kraven i den säkerhetspolitiska omgivningen och omvärlden. De kapaciteter som byggs upp i projekten är av kritisk betydelse för Finlands försvar. Genomförandet av F-35-projektet har fortsatt enligt planerna och projektet Flottilj 2020 för att ersätta marinens fartygsmateriel befinner sig nu i byggfasen. Betydande projekt som gäller utvecklingen av arméns kapaciteter var inledandet av upphandlingen av nya bepansrade trupptransportfordon, förbättrandet av skyddsutrustningen och mörkerstridsförmågan samt skapandet av

drönarkapacitet inom infanteriet. Reformen av armén är en betydande del av den långsiktiga utvecklingen av försvarssystemet. Arbetet med den har inletts i enlighet med [försvarsredogörelsen 2021](#) och det fortsätter till slutet av 2030-talet. Det instabila och spända säkerhetsläget framhäver försvarssystemets betydelse och vikten av att påskynda reformen av försvaret. Det spända säkerhetsläget i Europa har i hög grad bidragit till behovet att bygga upp den materiella kapaciteten. Överhettningen av marknaden för försvarsmateriel till följd av kriget i Ukraina medför utmaningar som gäller tillgången på material, leveranstider och stigande priser och som påverkar uppbyggnaden av den materiella kapaciteten.

I praktiken kunde beväringutbildningen för första gången efter utbildningsreformen genomföras planenligt och de kvalitativa och kvantitativa målen uppnåddes i huvudsak. Antalet utbildade beväringar underskred dock målet. Detta har fortsatt påverkats av det relativt stora bortfallet under tjänstgöringstiden och av det mindre antalet inryckningar än väntat. Resultaten av beväringarnas slutenkäter låg på en hög nivå och under 2023 var beväringarnas försvarsvilja den bästa någonsin. Kriget i Ukraina antas påverka beväringarnas attityder och försvarsvilja.

Det har ordnats fler repetitionsövningar efter förändringarna i den säkerhetspolitiska omgivningen. Målet för antalet reservister som utbildas höjdes till 29 500. Sammanlagt 28 229 reservister utbildades. En del av reservisterna deltog i fler än en repetitionsövning. Reservisterna var mycket nöjda med den utbildning de fick och resultaten från responsenkäterna var goda. Antalet utbildade i försvarsmaktens frivilliga övningar var 8 114 och underskred målet på 12 000 utbildade. Det ökade antalet repetitionsövningar och populariteten för Försvarsutbildningsföreningens utbildning för att främja den militära förmågan bedöms avspeglar sig på viljan att delta i Försvarsmaktens frivilliga övningar.

Volymerna i Försvarsutbildningsföreningens utbildningar för att främja den militära förmågan fortsatte att öka betydligt. Utfallet 2023 var sammanlagt 103 808 utbildningsdagar, varav 47 844 utbildningsdagar (21 179 deltagare) riktades till Försvarsmakten. Utbildningen för att främja den militära förmågan fokuserar på individuella färdigheter och kan betraktas som ett betydande tillskott i utvecklingen av prestationsförmågan hos Försvarsmaktens trupper. Försvarsmakten och Försvarsutbildningsföreningen har fortsatt att bygga upp sitt operativa partnerskap.

Tabell 13. Utbildning av värnpliktiga

Resultat	2021 utfall	2022 utfall	2023 mål	2023 utfall
Utbildade beväringar, antal ¹⁾	19 781	19 058	20 700	19 009
Kvinnor som fullgjort frivillig militärtjänst, antal	883	1 028		907
Antal terrängdygn för beväringarnas krigsövningar	28	29	30	30
Antal reservister som utbildats i repetitionsövningar	17938	29623	29500	28229
Reservister som utbildats i repetitionsövningar/antal som placerats i krigstida trupper, procent	6,4	10,6	10,5	10,0
Kvalitetsledning	2021 utfall	2022 utfall	2023 mål	2023 utfall
Utbildare/utbildningspluton, antal	2,8	2,6	2,5	2,9
Utbildningens kvalitet ("armétiden" betyg 1–5, slutenkät för beväringar)	4,2	4,2	4,2	4,3
Kvaliteten på utbildningen av reserven (allmänt betyg 1–5, enkät för reservister)	4,1	4,4	4,0	4,2

¹⁾ Inbegriper kvinnor som fullgjort frivillig militärtjänst.

Tabell 14. Utgifter för det militära försvaret

	2021		2022		2023	
	mn euro	%	mn euro	%	mn euro	%
Utgifter för materiell beredskap	816	34,4	941	35,8	1 475	45,2
Anskaffning av försvarsmateriel (exklusive F-35 och Flottilj 2020)	411		521		985	
Utrustande av trupper med omkostnads-anslag (exklusive löner)	28		22		21	
Till omkostnaderna hörande utgifter för materielunderhåll (exklusive löner)	377		398		469	
Fasta personalutgifter	731	30,9	756	28,8	815	25,0
Utgifter för fastigheter	262	11,1	267	10,2	303	9,3
Övriga utgifter för det militära försvaret	558	23,6	660	25,2	667	20,5
Totalt (exklusive F-35 och Flottilj 2020)	2 367	100,0	2 624	100,0	3 260	100,0
Anskaffning av multirollflygplan (F-35)	12		702		1 172	
Flottilj 2020-anskaffningen	72		65		99	
Totalt	2 451		3 391		4 531	

¹⁾ Den andel som projekten F-35 och Flottilj 2020 står för specificeras i tabellen, eftersom dessa projekt genomförs med finansiering som överskrider den normala budgetramen.

Vid utgången av 2023 hade Försvarsmakten 13 067 anställda. Personalresurser inriktades på upprätthållande av beredskapen, utbildning av värnpliktiga samt de uppgifter som krävs för att upprätthålla och utveckla de nya kapaciteterna. Förändringarna i den säkerhetspolitiska omgivningen och säkerhetsläget har krävt ökade personalresurser. Försvarsmaktens personal ökade med 175 personer jämfört med året innan.

I [Försvarsredogörelsen 2021](#) anges som ett av målen att öka Försvarsmaktens personal med 500 årsverken gradvis till slutet av 2020-talet. Denna utökning av personalstyrkan har påskyndats, vilket förbättrar Försvarsmaktens beredskap och gör det möjligt att ta i bruk nya kapaciteter. I och med den militära alliansen infördes 20 permanenta internationella befattningar och två nationella befattningar vid Försvarsmakten. Genom tilläggsfinansieringen på grund av förändringen i den

säkerhetspolitiska omgivningen 2022 blev det möjligt att anställa extra personal för viss tid och man kunde få nödvändigt stöd för de avsevärt ökade uppgifterna också 2023. Personalens arbetsförmåga och arbetshälsa har utvecklats genom ökat samarbete och informationsutbyte mellan olika aktörer och har stöttats genom chefsverksamheten, utbildningar och en modell för aktivt stöd för arbetsförmågan.

Måluppfyllelse: God

Effektmål 3: Ett tryggt samhälle och beredskap att avvärja omfattande påverkan

Det finländska samhällets beredskap genomförs enligt principen för övergripande säkerhet så att samhällets vitala funktioner tryggas genom samverkan mellan myndigheterna, näringslivet samt organisationerna och medborgarna. [Säkerhetsstrategin för samhället](#), som uppdaterades 2017, förenhetligar de nationella principerna för beredskapen och styr förvaltningsområdenas beredskap. Grunden för bekämpningen av omfattande påverkan är ett proaktivt beredskapsarbete. De snabba förändringarna i den säkerhetspolitiska omgivningen kräver dock framsyn, kontinuerlig bedömning av situationen, informationsutbyte och kännedom om myndigheternas inbördes ansvarsfördelning samt beredskap hos dem att samarbeta.

Försvarsförvaltningen har den beredskap som krävs för att bistå andra myndigheter med sin kapacitet, sina resurser och sin kompetens i enlighet med principerna i säkerhetsstrategin för samhället. Stöd till andra myndigheter omfattar handräckning och medverkan i räddningsinsatser. Försvarsmakten hade 485 uppdrag som jämfördes med handräckning (457 år 2022), av vilka merparten bestod av identifiering eller rövning av militära sprängämnen. Ökningen av antalet uppdrag som jämföras med handräckning föranleddes närmast av handräckningen till polisen och Gränsbevakningsväsendet på grund av gränssäkerhetsläget.

Cyberspionage och cyberpåverkan som riktar sig mot försvarsmaktens egna system har upptäckts, avvärjts och rapporterats. Cyberövervakningen och bekämpningen av cyberattacker har genomförts genom proaktivt samarbete med andra aktörer. Rapporteringen av cyberincidenter har varit aktiv och information från internationella samarbetspartner har utnyttjats effektivt.

Måluppfyllelse: God

Effektmål 4: Stärkande av den internationella säkerheten

Finland främjar säkerheten i Östersjöregionen och Nordeuropa genom att upprätthålla och stärka sin försvarsförmåga. Den nationella försvarsförmågan och samarbetsförmågan utvecklas genom försvarssamarbetet.

Krishantering är ett centralt instrument inom utrikes- och säkerhetspolitiken för att stödja konfliktlösning, stabilisering efter konflikter och uppbyggande av säkra samhällen. Ur försvarsförvaltningens synvinkel kan krishanteringens effekter bedömas utifrån Försvarsmaktens förmåga att genomföra de militära krishanteringsinsatser som statsledningen beslutat om. Mer allmänt sett tjänar Finlands deltagande i krishantering de mål för utrikespolitiken, den inre säkerheten och försvarspolitikerna som Finland har ställt upp. Deltagandet har också en positiv inverkan på det nationella försvaret, krishanteringskompetensen och utvecklandet av kapaciteterna. På insatsnivå är det däremot inte lätt att påvisa effekterna konkret och detaljerat.

Finland deltog i sammanlagt tio militära krishanteringsinsatser i Europa, Afrika och Mellanöstern samt i en insats för internationellt bistånd. Besluten om deltagande i krishanteringsinsatser preciserades och förlängdes. Finlands deltagande i den FN-ledda MINUSMA-insatsen i Mali upphörde. År 2023 fattades beslut om Finlands deltagande i EUMAM Ukraine-insatsen i Polen och Europeiska unionens medlemsstater.

År 2023 hölls Finlands deltagande på den miniminivå som den parlamentariska kommittén för krishantering förutsätter. Deltagandet i Natos insatser var ett konkret exempel på Finlands engagemang i den gemensamma ansvarsfördelning som omfattar hela alliansen. Dessutom utvecklade deltagandet i synnerhet reservens kompetens. Antalet kvinnor som deltar i insatserna ligger fortfarande under FN:s målnivå.

Försvarsmakten har beredskap att planera och genomföra deltagandet i en ny krishanteringsinsats samt i utbildnings- och rådgivningsuppdrag och vid behov utvidga Finlands deltagande i nuvarande krishanteringsinsatser.

Tabell 15. Utgifter för militär krishantering (utrikesministeriet och försvarsministeriet), miljoner euro

Användningsändamål	Använt				Disponibelt	Använt
	2019	2020	2021	2022	2023	2023
Krishanteringsinsatsen i Libanon	27	27	27	27	50	40
Utbildningsinsatsen i Irak	16	15	13	15	23	16
Krishanteringsinsatsen i Afghanistan	12	13	5	2	5	2
Utbildningsinsatsen inom EUMAM Ukraine	-	-	-	-	11	7
Övriga krishanteringsutgifter och reservpunkten sammanlagt	31	48	49	54	95	56
Totalt	86	103	94	98	184	121

Måluppfyllelse: God

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Försvarsförvaltningen fortsatte att främja hållbar utveckling 2023. I det rådande säkerhetsläget och i ljuset av de bedömda säkerhetsrelaterade effekterna av klimatförändringen accentueras betydelsen av att upprätthålla stabiliteten i samhället för att möjliggöra en hållbar utveckling. Principerna för hållbar utveckling har inkluderats i förvaltningsområdets strategier, program och verksamhet.

Försvarsförvaltningen har i sin verksamhet främjat en hållbar utveckling inom delområdet stabilitet och säkerhet genom att delta i militära krishanteringsinsatser och utbilda personer för uppdrag inom militär krishantering, genomföra beväringutbildning och stödja andra myndigheter. Dessutom arbetade Försvarsmakten för att stärka det internationella systemet för vapenkontroll, trygga fördragsorganisationernas verksamhetsförutsättningar och öka säkerheten i enlighet med styrningen av Försvarsmakten, med betoning på efterlevnaden av avtalen om vapenkontroll och förtroendeskapande åtgärder även i det försämrade säkerhetsläget i Europa.

[Försvarsförvaltningens plan för anpassning till klimatförändringen](#) offentliggjordes våren 2023. Åtgärderna enligt planen inkluderas i Försvarsmaktens planeringsprocesser och genomförandeplaner. Utvecklandet av miljökrav för upphandlingar inleddes 2023. I fråga om upphandling av försvarsmateriel genomförs utvecklandet av miljökraven i samarbete med EU:s forum IF CEED (Incubation Forum for Circular Economy in European Defence). Dessutom gjordes inom försvarsförvaltningen en lägesöversikt över hur aspekter kring miljö, hållbarhet och cirkulär ekonomi beaktas i projekt och upphandlingar.

Försvarsförvaltningen fortsatte att vidta åtgärder i enlighet med målen i [Försvarsmaktens energi- och klimatprogram 2022–2025](#) som stöder statsrådets klimatneutralitetsmål. Färdplanen för utsläppsminskning inom försvarsmakten blev klar 2023. Den första konkreta åtgärden för att uppnå utsläppsminskningens målen är att öka andelen förnybart bränsle inom landtransporter. Inom sjöfarten och den militära luftfarten behövs ytterligare utredningar och uppföljning av utvecklingen. Genomförandet av [försvarsmaktens miljöstrategi](#) fortsatte med en satsning på 4,9 miljoner euro på riksomfattande miljöskydd 2023. Merparten av finansieringen användes för förbättring av miljöskyddet i skjut- och övningsområden, undersökning och sanering av förorenade markområden, miljöövervakning samt miljöskydd vid skjutbanor.

Uppnående av målen för jämställdhet

Utgångspunkten inom försvarsförvaltningen är en jämställd verksamhetsmiljö och jämlika handlingssätt för alla som arbetar, studerar och fullgör sin militärtjänst i organisationen. Jämställdheten och jämlikheten har följts upp och informationen har utnyttjats i beslutsfattandet och vid utarbetandet av jämställdhets- och likabehandlingsplaner.

Jämlikhet, jämställdhet och rättvisa i beväringstjänsten har främjats genom att man har utnyttjat data från de förnyade responsenkäterna till beväringar, ökat utbildningen och kommunikationen om förebyggande och hantering av diskriminering och osakligt beteende samt om jämställdhet och likabehandlingsfrågor och utvecklat ledarskapskompetensen. Utifrån de huvudsakligen positiva erfarenheterna av det pågående försöket med gemensam inkvartering inom Försvarsmakten har gemensam inkvartering införts i verksamheten från och med den 1 januari 2024.

Försvarsförvaltningen iakttar i alla militära krishanteringsinsatser principerna i FN:s säkerhetsråds resolution 1325 "Kvinnor, fred och säkerhet" och det nationella handlingsprogram som stöder resolutionen. När det gäller försvarsförvaltningen

är de huvudsakliga målen att balansera könsfördelningen inom säkerhetssektorn och krishanteringens samt att integrera jämställdhetsperspektivet i planeringen, genomförandet och utvärderingen av och utbildningen inom säkerhetssektorns och krishanteringens verksamhet. Målet är att kvinnornas andel av krishanteringspersonalen ska vara minst 7 procent och att utbildade genuskontaktpersoner utses för alla insatser. Kvinnornas andel i insatserna var 6,3 procent i december 2023. Försvarsförvaltningen deltog i det nordiska försvarssamarbetet (Nordefco) där man utvecklar krishanteringsverksamhet som främjar jämställdhet och likabehandling. Anvisningarna om målen för och utvecklingen av försvarsmaktens genusperspektiv har uppdaterats med beaktande av [Finlands nationella handlingsplan för kvinnor, fred och säkerhet](#).

Genusperspektivet beaktas i Försvarsmaktens utbildning av de värnpliktiga, stampersonalen och krishanteringspersonalen och i läroplanerna. I och med Natomedlemskapet har Försvarsmakten förbundit sig att utveckla genusverksamheten i enlighet med Natos anvisningar. År 2023 inleddes åtgärder för att utveckla genusmedvetenheten inom Försvarsmakten bland annat genom utbildning.

Ytterligare uppgifter om resultaten

[Försvarsministeriets bokslut 2023](#)

[Försvarsmaktens bokslut 2023](#)

6 Finansministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **100 849 mn €**

• Finansministeriets andel **45 041 mn €**

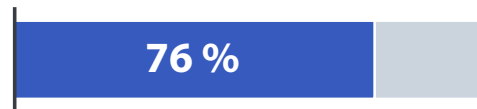

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 6 555 mn €
- Överföringsutgifter 27 757 mn €
- Investeringsutgifter 35 mn €
- Övriga utgifter 65 mn €

Användningsgrad för anslagen

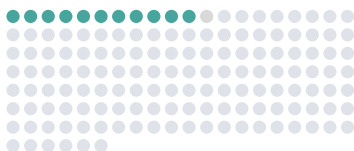
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **79 387 årsverken**

• Finansministeriet **13 269 årsverken**

Ämbetsverk **11** ST.

- Skatteförvaltningen
- Tullen
- Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning Palkeet
- Statens center för informations- och kommunikationsteknik Valtori
- Statistikcentralen
- Statskontoret
- Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata
- Statens ekonomiska forskningscentral VATT
- Verket för nansieell stabilitet
- Regionförvaltningsverk 6 st.
- Statens ämbetsverk på Åland

Fonder **2** ST.

- Statens Pensionsfond
- Stabilitetsfonden

Affärsverk **1** ST.

- Senatsfastigheter

Bolag **7** ST.

- DigiFinland Ab
- Fingrid Abp
- Gasgrid Finland Ab
- Hansel Ab
- Haus kehittämisskeskus Ab
- Landskapens lokalcentral Ab
- Omaisuuudenhoitoyhtiö Arsenal Ab

Centrala förändringar i förvaltningen

Landskapens lokalcentral Ab övergick från och med den 1 januari 2023 i övrigt från Senatsfastigheter i välfärdsområdenas, Helsingfors stads och HUS-sammanslutningens ägo, men staten behöll en aktie. Staten överlät från och med den 1 januari 2023 majoritetsinnehavet i **DigiFinland Ab** vederlagsfritt till välfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-koncernen.

Nyckeltal för förvaltningsområdet

Finlands folkmängd
(källa: Statistikcentralen)

5 604 558 personer

Nettoutfallet för skatter som Skatteförvaltningen tar ut (källa: Skatteförvaltningen)

81,6 md €

Importens värde
(källa: Tullen)

76,5 md €

Volymen på statens betalningsrörelse (källa: Palkeet)

80,9 md €

6.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Coronapandemin, Rysslands angrepp mot Ukraina, de stigande priserna, kostnaderna och räntorna samt recessionen har täppt till den ekonomiska cirkulationen i ett läge där den finländska ekonomin hade behövt faktorer som främjar ekonomisk aktivitet. Finlands ekonomi gick in i en recession mot slutet av 2023.

Trots den dystra utvecklingen i omvärlden förblev finanssektorns soliditet stark i fjol. Även om kreditriskerna för bankernas företags- och hushållskunder ökade, var problemkrediterna och kreditförlusterna inom banksektorn i Finland fortfarande bland de lägsta i Europa.

De stigande priserna och räntorna har minskat investeringarna och hushållens konsumtion. Bruttonationalprodukten för hela 2023 minskade med 1,0 procent. Inflationen avtog dock snabbt under 2023.

Enligt [Tullens utrikeshandelsstatistik](#) minskade varuexportvolymen med 2,7 procent och värdet på exporten med 6,9 procent. Importvolymen minskade med 10,5 procent och förändringen i importens värde var -17,3 procent 2023. Både import- och exportpriserna sjönk jämfört med året innan.

Statens ränteutgifter ökade kraftigt från den rekordlåga nivån 2022 och ränteutgifterna för statsskulden 2023 var 1,5 miljarder euro högre än året innan.

Det finns ett betydande underskott i de offentliga finanserna i förhållande till bruttonationalprodukten. Den största orsaken till obalansen i finansieringen är befolkningens stigande medelålder, som redan har ökat pensionsutgifterna och skapar ett betydande tryck på att öka utgifterna för vård och omsorg under de kommande årtiondena. Samtidigt utvecklas finansieringsbasen för den offentliga ekonomin dåligt, när antalet personer i arbetsför ålder förväntas minska. Åldrandet är inte enhetligt fördelat i Finland. De urbana regionerna växer medan befolkningen minskar i glesbygdsområdena.

I Finland stävjas klimatförändringen genom att man eftersträvar ett klimatneutralt och resurssmart Finland. Med hjälp av reglering av beskattningen och finansmarknaden styrs medborgarnas och företagens val i enlighet med målen i klimat- och naturpolitiken.

Förändringen i det internationella säkerhetsläget har förutsatt att informations- och cybersäkerheten och beredskapen utvecklas samt att informationssäkerheten och dataskyddet förbättras inom den offentliga förvaltningens kritiska områden.

Strukturen för de offentliga samfunden förändrades i början av 2023 när ansvaret för organiseringen av social- och hälsovården och räddningsväsendet överfördes från kommunerna till välfärdsområdena. Den åldrande befolkningen, de ökade kostnaderna och bristen på arbetskraft utmanar å ena sidan välfärdsområdena att förnya sin verksamhet för att balansera sin ekonomi och å andra sidan staten att förtydliga sin styrning av välfärdsområdena. Urbaniseringen och förändringarna i åldersstrukturen påverkar också kommunernas befolkningsunderlag och ekonomiska bärkraft, vilket återspeglas i en fortsatt differentiering av kommunerna. Det behövs lösningar för att motarbeta differentieringen samt en allt mer långsiktig och enhetlig kommunalpolitik. Regeringen har startat ett program för försök och avveckling av normer i kommunerna samt en reform av kommunernas statsandelssystem.

När välfärdsområdena inledde sin verksamhet i början av året förändrades regionförvaltningsverkens tillsyns- och styruppgifter avsevärt och påverkades samarbetsstrukturerna inom den regionala beredskapen.

I reformen av statens regionförvaltning koncentreras statens tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter till ett nytt riksomfattande ämbetsverk. Hösten 2023 inleddes reformen med ett lagstiftningsprojekt i syfte att bereda ändringar i lagstiftningen i enlighet med riktlinjerna i regeringsprogrammet.

Distansarbete, platsneutralitet, färre fysiska besök på grund av digitaliseringen och gemensamma utrymmen minskar den offentliga förvaltningens behov av lokaler. Statens lokalnätverk ses över bland annat genom en plan för regional närvaro och statens lokal- och fastighetsstrategier samt projektet för statens service- och lokalnät.

Finansministeriet och statens huvudavtalsorganisationer undertecknade den 22 februari 2023 statens tjänste- och arbetskollektivavtal för avtalsperioden 1.3.2023–28.2.2025. Kostnadseffekten av avtalsuppgörelsen följer arbetsmarknadens så kallade allmänna linje.

6.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Den allmänna ekonomiska utvecklingen är svagare än väntat och de offentliga finanserna försvagas avsevärt

På grund av kriserna är den ekonomiska situationen i Europa och länderna i euroområdet fortfarande känslig för störningar. Omvärlden och det säkerhetspolitiska läget har förändrats och är exceptionellt instabilt. Samtidigt har många europeiska länder mycket dålig förmåga att stå emot nya ekonomiska chocker. Finansministeriet producerar information om utsikterna för de offentliga finanserna och förslag för att stärka dem. Risken är betydande. De statsfinansiella åtagandena och riskerna beskrivs närmare i avsnitt 4.2.8 i årsberättelsen.

Statsskulden, de villkorade åtagandena och garantierna ökar avsevärt

Den stora och växande statsskulden, de villkorade åtagandena och den betydande ökningen av garantierna utgör en risk för de offentliga finanserna. Statens förmåga att bära ekonomiska risker har försämrats, eftersom de finansiella åtagandena har ökat kraftigt och de ekonomiska tillväxtutsikterna förblir måttliga. Statsskulden har ökat avsevärt både i euro och i förhållande till ekonomins storlek. Statens riskposition och risktäckningskapacitet påverkas också av borgens- och garantiansvaren, vars risker ökar av att de starkt koncentreras till vissa branscher och företag. Risken är betydande. Finansministeriets [översikt över statens finansiella åtaganden och risker](#) ger information för beslutsfattandet om lägesbilden i fråga om de ekonomiska åtagandena.

Störningssituationer på finansmarknaden

Störningar i finansmarknadens infrastruktur och förhindrad användning av kritiska system kan äventyra samhällets vitala funktioner, såsom tryggheten av befolkningens minimiförsörjning och kontinuiteten i fråga om utförandet, förmedlingen och mottagandet av betalningar. Verket för finansiell stabilitet har vid behov möjlighet att ta i bruk kontosystemet inom försörjningsberedskapen, som inrättats för att trygga samhällsviktiga betaltjänster, och har beredskap att sköta eventuella bankkriser. Risken är betydande.

Hoten i den digitala omvärlden blir allt mer komplexa

Inom finansministeriets förvaltningsområde finns ett stort antal informationssystem som är av kritisk betydelse för statens och hela samhällets verksamhet. Statens center för informations- och kommunikationsteknik säkerställer under normala förhållanden och undantagsförhållanden att den kommunikation som samarbetet mellan statens högsta ledning och de myndigheter som är viktiga för säkerheten i samhället förutsätter är störningsfri och kontinuerlig. Risken är betydande.

6.3 Förvaltningsområdets resultatutveckling

Användning av förvaltningsområdets anslag under berättelseåret

Tabell 16. Användning av förvaltningsområdets anslag, miljoner euro

	Budgetkapitel	2021	2022	2023
28.01	Förvaltning	466	266	243
28.10	Beskattningen och Tullen	665	680	740
28.20	Tjänster för statssamfundet	46	53	57
28.30	Statistikväsendet, den ekonomiska forskningen och registerförvaltningen	111	116	142
28.40	Statens regional- och lokalförvaltning	68	67	70
28.50	Pensioner och ersättningar	5 187	5 299	5 703
28.60	Gemensamma personalutgifter inom statsförvaltningen	12	9	12
28.70	Utvecklande av statsförvaltningen	92	285	58
28.80	Överföringar till landskapet Åland	300	320	322
28.89	Finansieringen av välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen	15	2 063	21 127
28.90	Stöd till kommunerna	10 217	10 747	3 633
28.91	Stöd för sysselsättningen och näringslivet	232	144	81
28.92	EU och internationella organisationer	2 609	2 409	2 223
28.99	Separat budgeterade utgifter inom statsförvaltningen	37	19	0,3
28	FM:s förvaltningsområde totalt	20 057	22 479	34 411
36.01	Ränta på statsskulden	776	823	2 306
36.09	Övriga utgifter för statsskulden	12	18	17
36	Räntor på statsskulden totalt	788	840	2 323

Totalt cirka 22,5 miljarder euro i allmän statlig finansiering betalades ut till välfärdsområdena. Den första posten av statlig finansiering för 2023, cirka 1,86 miljarder euro, betalades till välfärdsområdena i december 2022. Utvecklingen av finansieringsmodellen för välfärdsområdena inleddes hösten 2023. Utöver den allmänna statliga finansieringen beviljades välfärdsområdena samt Helsingfors stad och HUS-koncernen sammanlagt 350 miljoner euro i statsunderstöd 2023. Understödet är avsett till exempel för förenhetligande av tjänster, förnyande av servicenätet, nya digitala tjänster eller projekt som gäller tillgången på personal och personalens tillräcklighet. En närmare redogörelse för välfärdsområdenas ekonomi finns i avsnitt 4.4 i berättelsedelen.

År 2023 betalades cirka 2,8 miljarder euro i statsandelar till kommunerna för ordnandet av basservicen (moment 28.90.30). I samband med social- och hälsovårdsreformen överfördes cirka 70 procent av statsandelarna för kommunal basservice till välfärdsområdena. Statsandelarna utgör cirka en femtedel av kommunernas drifts-inkomster. Avsikten är att revidera statsandelssystemet för kommunerna så att det svarar mot kommunernas nya roll och situationen efter att reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet trätt i kraft och arbets- och näringsstjänsterna förnyats. Beredningen av reformen inleddes hösten 2023. En närmare redogörelse för den kommunala ekonomin finns i avsnitt 4.5 i berättelsedelen.

I den ordinarie budgeten för 2023 budgeterades 1 513 miljoner euro för ränteutgifter för statsskulden. På grund av den kraftiga höjningen av räntenivån var utfallet 2 306 miljoner euro. Pensionsutgifterna i kapitel 28.50 för dem som omfattas av statens pensionsskydd har utvecklats i enlighet med volym- och indexförändringarna. Merparten av anslagen under kapitel 28.92 är EU-medlemsavgifter. Penningflödet mellan EU och Finland behandlas i berättelsedelens avsnitt 4.2.5.

Omkostnaderna inom finansministeriets förvaltningsområde uppgick 2023 till sammanlagt 1 206 miljoner euro, varav 161 miljoner euro var mervärdesskatt.

Uppnående av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål

Effektmål 1: Hållbara offentliga finanser

Finansieringen av den offentliga ekonomin i Finland är på lång sikt i obalans. Den offentliga ekonomin har ett betydande hållbarhetsunderskott, som beräknas vara cirka 3 procent i förhållande till bruttonationalprodukten. Regeringen har strävat efter att förbättra de offentliga finanserna genom anpassningsåtgärder i enlighet med regeringsprogrammet.

Statens nettoförmögenhet i förhållande till bruttonationalprodukten minskade jämfört med 2022. De finansiella nettotillgångarna var -30,7 procent i förhållande till bruttonationalprodukten. Nominellt minskade nettoförmögenheten med 16,2 miljarder euro.

Underskottet i de offentliga finanserna var -2,5 procent i förhållande till bruttonationalprodukten 2023. Den ekonomiska tillväxten stagnerade 2023 och många åtgärder som det beslutats om tidigare och ökade utgifter till följd av inflationen ledde till ett större underskott 2023. Trots regeringens åtgärder för att stärka de offentliga finanserna försämrades de under de närmaste åren. Velfärdsområdena inledde sin verksamhet med underskott på grund av stora investeringar, och de förutspås fortsätta med underskott också under de kommande åren.

Enligt Skatteförvaltningens kalkyl har den årliga uppskattningen av momsfelet varit minst 500 miljoner euro 2020–2022, vilket motsvarar cirka tre procent av det lagliga skatteutfallet. Internationellt sett är momsfelet i Finland relativt litet. Till exempel enligt EU-kommissionens senaste uppskattning var medianen för EU-länderna 4,9 procent 2021.

Verket har framgångsrikt tagit över den nya uppgiften att förvalta det nationella kontosystemet inom försörjningsberedskapen och beredskapen för undantagsförhållanden. Uppgiften gäller tryggheten av dagliga betalningar under undantagsförhållanden och vid allvarliga störningar under normala förhållanden, och den ökar samhällets kristållighet.

De offentliga finanserna behandlas mer ingående i avsnitt 2.1 och 4 i berättelsedelen.

Målpuppfyllelse: Försvarlig

Effektmål 2: Socialt hållbar ekonomisk tillväxt

Enligt [Statistikcentralens arbetskraftsundersökning](#) fanns det i fjol 9 000 fler sysselsatta än ett år tidigare. Antalet arbetslösa ökade med 14 000 personer. Sysselsättningsgraden bland personer i åldern 20–64 var 77,9 procent (78,1 procent 2022). Trots den ökade sysselsättningen vände sysselsättningsgraden nedåt, eftersom befolkningen i arbetsför ålder började öka efter en lång tid. År 2023 steg arbetslösheten till 6,6 procent (6,3 procent 2022). Det är exceptionellt att arbetslösheten ökar mer än sysselsättningen.

Enligt [Statistikcentralens inkomstfördelningsstatistik](#) minskade inkomstskillnaderna 2022 jämfört med året innan. Realinkomsterna i den lägsta inkomstdecilen minskade med 4,1 procent 2022 jämfört med året innan. Realinkomsterna hos den tiondel av befolkningen som har de högsta inkomsterna minskade med 5,9 procent från 2021 till 2022. Inkomsterna för medelinkomsttagarna (inkomstdecilerna V-IX) minskade med 3,0 procent från 2021 till 2022. Gini-koefficienten, som beskriver relativa inkomstskillnader, fick år 2022 värdet 28,6 procent, vilket är 0,5 procentenheter mindre än 2021. Gini-koefficienten har under 2000-talet varierat mellan 26,8 och 29,5 procent.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

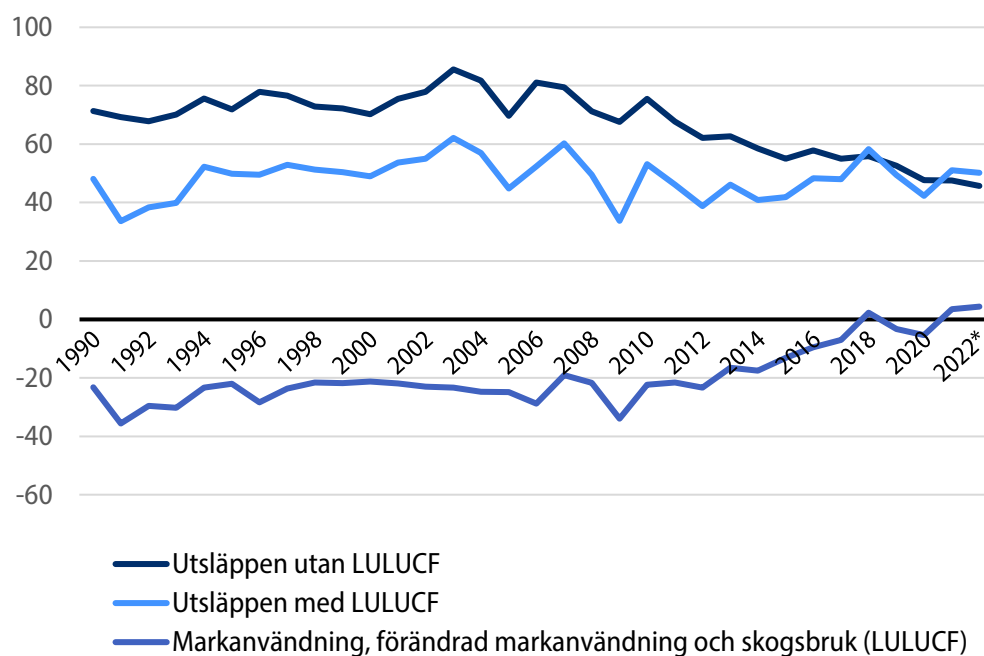
- [Rapport om övervakningen av finanspolitiken 2023](#)
- [Översikt av den ekonomiska politiken 2023](#)

Effektmål 3: Ekologiskt hållbar ekonomisk tillväxt

Trenden för växthusgasutsläppen utan markanvändningssektorn har varit nedåtgående under de senaste åren. Utsläppen var som störst 2003 då de uppgick till nästan 86 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Nettoutsläppen, det vill säga de sammanlagda utsläppen och sänkorna inom alla sektorer (inbegripet markanvändningssektorn), minskade 2022 jämfört med året innan. Minskningen av utsläppen förklaras framför allt av att de minskar inom energisektorn. Koldioxidutsläppen från trafiken har också minskat under de senaste åren. År 2022 var markanvändningssektorn (LULUCF) för andra året i rad en utsläppskälla för växthusgaser.

Utsläppen inom utsläppshandelssektorn minskade klart jämfört med året innan. Också utsläppen inom ansvarsfördelningssektorn minskade och de har hållits inom de kvoter som tilldelats Finland 2021 och 2022.

Klimatneutralitet, vilket eftersträvas med klimatlagen (423/2022) som trädde i kraft 2022, kräver inte bara en minskning av växthusgasutsläppen utan också sänkningar. Under 2000-talet var den årliga kolsänkan som störst 2009 (33,9 miljoner ton).

Figur 2. Finlands växthusgasutsläpp 1990–2022, miljoner ton koldioxidekvivalenter

* Preliminära uppgifter

Källa: Statistikcentralen

Tabell 17. Växthusgasutsläpp per sektor, miljoner ton koldioxidekvivalenter

Sektor	2018	2019	2020	2021	2022 *
Energisektorn	42,0	39,0	34,4	34,2	32,9
Jordbruk	6,2	6,3	6,3	6,2	6,1
Industriprocesser och produktanvändning	5,7	5,3	5,0	5,3	5,0
Avfallshantering	2,0	2,0	1,9	1,8	1,7
Utsläpp totalt utan LULUCF-sektorn	55,9	52,6	47,7	47,6	45,7
Markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF)	2,3	-3,2	-5,4	3,5	4,4

* preliminära uppgifter

Källa: Statistikcentralen

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- Klimatårsberättelse 2023

Effektmål 4: Statsförvaltningen iakttar principerna för god förvaltning

Enligt en [medborgarenkät om tjänstemannaetiken och tjänstemannamoralen inom statsförvaltningen](#) som genomfördes 2022 litar 62 procent av finländarna på statsförvaltningen och dess tjänstemän. I enkäten [Medborgarpulsen 2023](#) har förtroendet för statsförvaltningen hållits på samma nivå. I korruptionsindexet för 2023 bedömdes Finland vara det näst bästa landet efter Danmark.

År 2023 inleddes [de nationella dialogerna](#) i samarbete med det civila samhället. Under vårens dialoger om att leva i osäkerhet ordnade olika aktörer 86 diskussioner på 43 orter med sammanlagt 660 deltagare. I höstens dialoger, där temat var gemenskaper och möten, ordnades 68 diskussioner med sammanlagt 650 deltagare. De nationella dialogerna stärker delaktigheten och skapar en förståelse för samhällets olika utmaningar och möjligheter utifrån människors erfarenheter.

Reformen av lagstiftningen om statliga myndigheters öppettider trädde i kraft från början av 2023. Finansministeriet utfärdade i december 2023 en anvisning om enhetlig tillämpning av statsrådets förordning om statliga myndigheters minimiöppethållning. Syftet med regleringen och anvisningarna är att möjliggöra en kundorienterad inriktning av de statliga myndigheternas öppettider och en flexibel utveckling av myndighetsverksamheten samt att säkerställa att serviceprincipen enligt förvaltningslagen följs i fråga om fysiska besök och telefonsamtal.

I projektet Reformering av statens service- och lokalnät på 2020-talet främjades lika tillgång till fysisk service. Det centrala målet med reformen är ett enhetligt servicenätverk med gemensamma kundserviceställen där medborgarna får de myndighetstjänster som de behöver under ett och samma tak. De första gemensamma kundserviceställena öppnades i tre landskap.

Finland har under flera år legat i täten i internationella utvärderingar av digitaliserings utveckling ([EU-kommissionens index för digital ekonomi och digitalt samhälle \(DESI\)](#) och FN:s jämförelse av e-förvaltning). År 2023 kom Finland på första plats i [Digitalbarometern](#), Etlatietos jämförelse av utnyttjandet av digitala tjänster i 22 länder. Dessutom låg Finland i topp bland EU-länderna i [EU:s rapport om det digitala decenniet](#) som bedömer ländernas utveckling i fråga om digital kompetens, digital infrastruktur samt digitalisering av affärsverksamhet och offentliga tjänster.

För att styra och leda digitaliseringsutvecklingen i Finland utarbetades en [digital kompass för Finland](#), som statsrådet lämnade till riksdagen i slutet av 2022 i form av en redogörelse (SRR 10/2022 rd). Den godkändes av riksdagen i början av 2023. Ministerarbetsgruppen för samhällsförnyelse godkände genomförandeplanen för den digitala kompassen i slutet av 2023. Till åtgärderna hör till exempel att främja prioriteringen av digital myndighetskommunikation, vilket också ingår i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering, samt att utveckla digitala tjänster som utgår från olika livshändelser. Andra åtgärder som beretts utgående från regeringsprogrammet är bland annat ibruktagandet av en nationell digital plånbok som möjliggör gränsöverskridande ärendehantering samt undanröjandet av hinder för informationens rörlighet.

Finansministeriet utfärdade en förordning om produktion av vissa av förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster (900/2023), i vilken det föreskrivs att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata producerar och utvecklar den nationella gemensamma informationspunkt för skyddade data ([Suojattudata.fi](#)) som avses i EU:s dataförvaltningsakt (EU 2022/868) och att Statistikcentralen är det organ enligt dataförvaltningsakten som bistår vid vidareutnyttjande av skyddade data.

Målen för handläggningstiderna inom Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas tjänster för enskilda kunder har nåtts nästan helt och hållet. Dessutom fortsätter användningen av de Suomi.fi-tjänster som myndigheten producerar att öka kraftigt i synnerhet i fråga om meddelanden, fullmakter och webbtjänster.

Figur 3. Nyckeltal för Suomi.fi-tjänsterna

För att genomföra rekommendationerna i [Statens revisionsverks granskning](#) av Suomi.fi-tjänsternas nuläge och utveckling 2022 tillsatte finansministeriet en utvecklingsgrupp som styr utarbetandet av en strategi för tjänsterna fram till 2030 och förordar att finansministeriet ska genomföra den nya styrmodellen våren 2024.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata färdigställde 2023 en verksamhetsmodell för digitalt stöd där man till exempel genom utbildning stöder aktörer som tillhandahåller digitalt stöd. Över 500 organisationer har deltagit i verksamheten. Dessutom avslutades finansministeriets, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas och Transport- och kommunikationsverkets projekt Haukka för digital säkerhet inom den offentliga förvaltningen 2023. I projektet har man utvecklat kompetensen inom digital säkerhet med hjälp av övningar och utbildningar, stärkt strategiarbetet kring digital säkerhet och hanteringen av digitala risker, tagit fram verktyg för digital säkerhet och genomfört utvecklingsprojekt för digital säkerhet särskilt i kommunerna.

Statens revisionsverk gav Statens center för informations- och kommunikationsteknik en anmärkning på grund av ett klagomål som gällde Polisstyrelsens tjänsterapportering och faktureringsproblem och uppmärksammade centret på kraven på god förvaltning. Finansministeriet lämnade revisionsverket en redogörelse för sina åtgärder i ärendet. Serviceavtalet för säkerhetsnätets informations- och kommunikationstekniska tjänster har genom förhandlingar mellan centret för informations- och kommunikationsteknik och Polisstyrelsen anpassats för att överensstämma med kraven i lagen om anordnande av statens gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster. Centret har tillsammans med Polisstyrelsen också vidtagit andra korrigerande åtgärder.

Skatteförvaltningens elektroniska tjänster utnyttjas fortfarande i hög grad, och dessutom får man genom automatisering allt mer uppgifter som behövs för beskattningen direkt i systemen. Exempel på dessa är kopplingarna mellan Skatteförvaltningens system och företagens ekonomiförvaltningsprogram. I slutet av 2023 fanns det över 70 funktionella gränssnitt och användningen av dem fördubblades under året. I budgeten och tilläggsbudgetarna för 2023 överfördes 40,3 miljoner euro från anslaget för främjande av statens produktivitet till finansieringen av centrala informationssystemprojekt och andra produktivitetsfrämjande projekt vid ministerierna, ämbetsverken och inrättningarna.

Måluppfyllelse: **God**

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Under berättelseåret 2023 främjade finansministeriet en rättvis omställning till ett klimatneutralt samhälle före 2035 bland annat genom åtgärder som gäller beskattningen, budgeten och anslagen i den, finansieringen och finansmarknadsregleringen, planeringen och genomförandet av den nationella klimatpolitiken och EU:s klimatpolitik samt utvecklingen och styrningen av den offentliga förvaltningen. Utöver dessa inleddes planeringen av genomförandet av finansministeriets klimat- och naturstrategi, som godkändes året innan.

Den årliga progressiva inkomstskatteskalen jämnar ut inkomstskillnaderna och minskar andelen låginkomsttagare i befolkningen.

I beskattningen fortsatte minskningen av skattestödet för paraffinisk diesel och skatteåterbäringen för energiintensiva företag. Dessutom höjdes avfallsskatten och skattestödet för uppvärmningsbiogas minskades måttligt. Under berättelseåret

trädde också en höjning av fordonsskatten för renodlade elbilar i kraft, vilken motsvarade den tidigare slopade bilskatten för renodlade elbilar. Förutom av ändringarna i miljöskatterna kan man också se miljökonsekvenser åtminstone av vissa åtgärder som trädde i kraft 2023, det vill säga temporär höjning av resekostnadsavdraget, temporär sänkning av mervärdesskatten på persontransporter och elenergi samt införande av det temporära elavdraget.

Den internationella arbetsgruppen för finansiella åtgärder (FATF) höjde i sin fjärde [uppföljningsrapport](#) Finlands betyg, eftersom Finland har ändrat sin lagstiftning om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Arbetsgruppen beslutade att upphöra med den intensifierade uppföljningen av Finland, eftersom Finland har gjort framsteg i sitt arbete.

I oktober 2022 inledde Senatkonsortiet under finansministeriets styrning ett omfattande [energispårprogram](#) som genomförs tillsammans med kunderna och tjänsteleverantörerna. Programmet upphörde vid utgången av 2023. Den faktiska energibesparingen uppgick till cirka 100 000 megawattimmar.

Uppnående av målen för jämställdhet

Den progressiva inkomstskatteskalen fastställs varje år genom lag. Den progressiva inkomstskatten utjämnar skillnaderna mellan könen i fråga om inkomster efter skatt så att kvinnornas inkomstandel av männens inkomster efter skatt i genomsnitt är 4 procentenheter högre än före skatt.

I statens tjänstekollektivavtal avtalades 2023 om en ämbetsverkspott som ska användas så att lönerna främjar effektiviteten inom statsförvaltningen och dess verksamhetsenheter, förbättrar konkurrenskraften när det gäller att få och hålla kvar kunnig personal samt förbättrar lönejämställdheten mellan kvinnor och män.

Ytterligare uppgifter om resultaten

Ämbetsverken inom finansministeriets förvaltningsområde uppnådde största delen av sina resultatmål.

[Finansministeriets bokslut 2023](#)

[Skatteförvaltningens bokslut 2023](#)

[Tullens bokslut 2023](#)

[Statskontorets bokslut 2023](#)

[Bokslut för Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning 2023](#)

[Bokslut för Statens informations- och kommunikationstekniska center 2023](#)

[Statistikcentralens bokslut 2023](#)

[Bokslut för Statens ekonomiska forskningscentral VATT 2023](#)

[Bokslut för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata 2023](#)

[Bokslut för Verket för finansiell stabilitet 2023](#)

[Regionförvaltningsverkens bokslut 2023](#)

[Bokslut för Statens ämbetsverk på Åland 2023](#)

7 Undervisnings- och kulturministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **100 849 mn €**

- Undervisnings- och kulturministeriets andel **8 027 mn €**

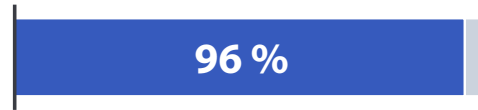

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 508 mn €
- Överföringsutgifter 7 151 mn €
- Investeringsutgifter 11 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

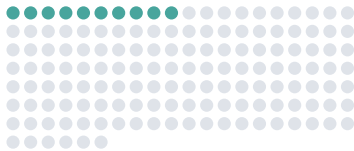
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **79 387 årsverken**

- Undervisnings- och kulturministeriet **2 632 årsverken**

Ämbetsverk 10 ST.

- Museiverket
- Riksarkivet
- Centret för konstfrämjande
- Nationella audiovisuella institutet KAVI
- Finlands Akademi
- Institutet för de inhemska språken KOTUS
- Förvaltningsnämnden för Sveaborg
- Celia – Biblioteket för synskadade
- Depåbiblioteket
- Utbildningsstyrelsen

Fonder 0 ST.

- Inga fonder

Affärsverk 0 ST.

- Inga affärsverk

Bolag 3 ST.

- CSC Tieteen tietotekniikan keskus Ab
- Hästinstitut Ab
- Oppiva Invest Ab

7.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Den globala och europeiska omvärlden genomlever en kraftig brytningsperiod. Den säkerhetspolitiska omgivningen har förändrats, vilket har lett till en osäker omvärld. Världen står inför en krävande global utmaning när det gäller att motarbeta klimatförändringarna och den minskande biologiska mångfalden. Verksamheten inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde präglas i hög grad av förändringarna i befolkningsstrukturen, den sjunkande nativiteten, den ekonomiska, vetenskapliga och tekniska utvecklingen, den växande ojämlikheten mellan olika befolkningsgrupper och regioner, demokratins utveckling samt differentierade värderingar och attityder.

Finland har varit en internationellt erkänd framgångssaga när det gäller bildningen. Genom att satsa på kompetens, utbildning och kultur har man byggt en grund för ekonomisk framgång och samhörighetskänsla. Den positiva utvecklingen har avtagit. Lärresultaten har försämrats efter millennieskiftet, och de färskaste Pisa-resultaten visar att den svaga utvecklingen fortsätter. Utbildningsnivån i Finland har slutat stiga, och särskilt i jämförelse med framgångsrika nationer halkar Finland efter. Humankapitalet har utvecklats svagt, vilket utgör ett allvarligt hot mot den ekonomiska tillväxten och samhällsutvecklingen. Tillväxtpotentialen i de kreativa branscherna har inte utnyttjats tillräckligt. Vetenskapliga metoder och tekniska lösningar bör utnyttjas i hög grad för att främja ekonomins förnyelseförmåga och möjliggöra välfärd och hållbar tillväxt. Det finns stora skillnader i finländarnas välbefinnande och hälsa, och den fysiska funktionsförmågan är på en oroväckande nivå inom alla åldersgrupper. Den åldrande befolkningen, den låga nativiteten och skillnaderna i regionernas utveckling påverkar i hög grad verksamhetsförutsättningarna och utvecklingsutsikterna för verksamhetsområdet. Internationaliseringen återspeglar sig i hela verksamhetsområdet.

7.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Målen uppnås inte i kärnfunktionerna på verksamhetsområdet

Kompetensbasen urholkas, utbildningsnivån sjunker och lärresultaten fortsätter att försämras. Nivån på forskningen riskerar att sjunka. Utbildningssystemet klarar inte nödvändigtvis av att i tillräcklig grad möta behoven i arbetslivet. Ingen förbättring

åstadkoms i fråga om barns och ungas välbefinnande. Den fysiska funktionsförmågan riskerar att försämrats i alla åldersklasser. Det är sannolikt att riskernas realiseras och att detta får betydande konsekvenser. Under regeringsperioden genomförs i enlighet med regeringsprogrammet flera åtgärder för att stärka kompetens- och utbildningsnivån, främja barns och ungas välbefinnande och öka den fysiska aktiviteten bland hela befolkningen. Det är fråga om ett långsiktigt utvecklingsarbete.

Den digitala miljön hanteras inte som en helhet

Nivån på den samlade hanteringen av digitaliseringen, informationssystemen och informationstjänsterna är otillräcklig. Insatserna riktas inte nödvändigtvis rätt och leder inte till önskat resultat. Verksamheten blir sektorspecifik. Projekt riskerar att överlappa varandra. Dataintrång och överbelastningsattacker kan förhindra användningen av system, datalager och tjänster som baseras på dessa. Risken är måttlig.

7.3 Förvaltningsområdets resultatutveckling

Användning av förvaltningsområdets anslag under berättelseåret

Tabell 18. Användning av förvaltningsområdets anslag, miljoner euro

UKM	Budgetkapitel	2021	2022	2023
29.01	Förvaltning, kyrkliga ärenden och gemensamma utgifter inom ansvarsområdet	289	308	328
29.10	Småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning och fritt bildningsarbete	840	968	810
29.20	Yrkesutbildning	1 227	1 333	1 352
29.40	Högskoleundervisning och forskning	3 359	3 402	3 525
29.70	Studiestöd	630	686	792
29.80	Konst och kultur	718	690	619
29.90	Idrottsverksamhet	214	170	163
29.91	Ungdomsarbete	82	88	82
29	UKM:s förvaltningsområde sammanlagt	7 360	7 646	7 670

År 2023 ökade anslagen till undervisnings- och kulturministeriet inklusive tilläggsbudgetar med sammanlagt cirka 306 miljoner euro jämfört med den ordinarie budgeten för 2022.

Anslagsnivån för småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning samt fritt bildningsarbete minskade med sammanlagt 17,7 miljoner euro. I form av statsunderstöd anvisades totalt 15,2 miljoner euro till åtgärder avsedda att stärka den utbildningsmässiga jämlikheten i förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Vidare anvisades sammanlagt 100 miljoner euro till förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen och till småbarnspedagogik för asylsökande och barn som får tillfälligt skydd. Stärkandet av elev- och studerandevården inom den grundläggande utbildningen och på andra stadiet främjades med understöd på 12 miljoner euro.

Anslagen för utgifterna för yrkesutbildningen och gymnasieutbildningen ökade med sammanlagt 60,8 miljoner euro. Därtill utökades anslagen för yrkeshögskolornas forsknings- och utvecklingsverksamhet (FoU) permanent med fem miljoner euro. Engångsanslag anvisades till ett belopp på 6,3 miljoner euro för extra nybörjarplatser för lärare inom småbarnspedagogik och till ett belopp på 10 miljoner euro för att öka antalet studieplatser inom livskraftsfrämjande branscher och stärka FoU-verksamheten vid högskolorna i östra Finland. Genomförandet av den utvidgade läroplikten och den avgiftsfria utbildningen på andra stadiet fortsatte och understöddes i enlighet med tidigare beslut med 102 miljoner euro. Finansieringsbasen för yrkesutbildningen stärktes med ett permanent anslag på 50 miljoner euro. Sammanlagt 18,6 miljoner euro anvisades till anordnande av vårdbiträdesutbildning och 8,5 miljoner euro till anordnande av utbildning för ukrainska flyktingar. Därtill anvisades 4,6 miljoner euro till att stärka ankarverksamheten och annan verksamhet som förebygger gängbildning och brottslighet bland unga.

Anslagen för konst och kultur minskade år 2023 särskilt på grund av att inga coronastöd längre beviljades. Statsandelar för scenkonst och museer samt grundläggande konstundervisning utbetalades till ett sammanlagt belopp på 243,2 miljoner euro. Aktörer inom konst- och kultursektorn beviljades statsunderstöd och stipendier till ett sammanlagt belopp på 173,6 miljoner euro, av vilket 8,8 miljoner euro var strukturstöd för förnyelse av kulturbranschen och de kreativa branscherna. Strukturstöden beviljades inom ramen för Finlands program för hållbar tillväxt. De nationella konstinstitutionerna fick sammanlagt 63,1 miljoner euro i statsfinansiering för sin verksamhet.

Utgifterna för statsborgen för studielån och beloppet av lån som staten som borgensman måste betala (53 miljoner euro) ökade. Utgifterna för studiepenning och bostadstillägg uppgick till cirka 494 miljoner euro, inklusive en ökning till följd av indexhöjningarna av studiepenningen (+10,6 miljoner euro). En allt större del av högskolestuderandena valde närstudier som studieform, vilket ledde till att utgifterna för måltidsstöd ökade med nästan 30 procent till 32 miljoner euro. Utgifterna för skolresestöd ökade i och med att den rätt till stöd för skolresor som följer av läropliktsreformen utnyttjades fullskaligt och HRT övertog faktureringen av stöden för skolresor (+18,9 miljoner euro).

Budgetfinansieringen för idrottsverksamhet hölls på samma nivå som året innan. Faktorer som påverkade nivån på disponibla anslag var det bestånd av reservationsanslag som bildats i strävan efter att förebygga skador till följd av pandemin, de coronaunderstöd som beviljades i tilläggsbudgetarna för 2022 (7,5 miljoner euro) och 2023 års tilläggsfinansiering för byggande av idrottsanläggningar (5 miljoner euro). Anslagsnivån för ungdomsarbete sjönk. Den indragna regeringsprogramfinansieringen för uppsökande ungdomsarbete (4,5 miljoner euro) kompenseras med en reservationsanslagsandel från 2022. Tilläggsanslagen för 2023, totalt 5,5 miljoner euro, anvisades dels till att stärka ungdomsarbetet i syfte att förebygga våldsamt beteende och brottslighet bland unga, dels till ungdomsarbetet vid läroanstalterna.

Den minskade avkastningen av penningsspelsverksamheten kompenserades med sammanlagt 25,2 miljoner euro i statsbudgeten.

Uppnående av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål

Effektmål 1: Småbarnspedagogiken, utbildningen, forskningen, konsten, kulturen, idrotten, motionen och ungdomsarbetet förnyar samhället och stärker bildningsgrunden

Programmet *Utbildning för alla*, som genomförs inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen, stärkte den utbildningsmässiga jämlikheten och den samhälleliga förståelsen för att utvecklingen av ojämlikhet i skolorna går hand i hand med den mer omfattande segregations- och befolkningsutvecklingen i samhället. I och med programmet infördes bland annat en jämlikhetspeng i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, och dessutom utarbetade en arbetsgrupp ett förslag om att se över stödet för lärande inom den grundläggande utbildningen. Med hjälp av finansieringen inom ramen för programmet *Utbildning för alla* har mångsidig forskningsverksamhet bedrivits inom sektorn för småbarnspedagogik och sektorn för förskoleundervisning och grundläggande utbildning, vilket skapar bättre förutsättningar för det utbildningspolitiska

beslutsfattandet. Tillgänglighet var ett annat insatsområde under berättelseåret. Klientavgifterna inom småbarnspedagogiken sänktes med 33 procent, och i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet infördes ett statsunderstöd för anordnande av småbarnspedagogik för barn som kommit från så kallade otrygga förhållanden. Till lagen om elev- och studerandevård fogades bestämmelser om en minimidimensionering av psykologer och kuratorer. I enlighet med regeringsprogrammet inleddes ett beredningsarbete med målet att utöka timantalet för årskurserna 1–6 i grundskolan i syfte att förbättra de grundläggande färdigheterna.

Reformer om gymnasieutbildningen, närmare bestämt dess finansiering, stödet för lärande och utvecklingen av studentexamen, och om yrkesutbildningen, närmare bestämt dess finansiering, verksamhetsstyrningen och stödet för lärande, började beredas i enlighet med regeringsprogrammet. Utbildningsstyrelsen delade inom ramen för utvecklingsprogrammet för stöd för lärande ut 15 miljoner euro till anordnare av yrkesutbildning och gymnasieutbildning för åtgärder som stärker stödet för lärande. Målet är att skapa ett system för stöd för lärande som sträcker sig ända fram till en examen på andra stadiet och på så sätt möjliggöra smidigare utbildningsval i övergångsskedet, minska antalet avbrutna utbildningar, förbättra studerandenas förutsättningar att avlägga examen och främja deras välbefinnande.

Målet att öka Finlands FoU-intensitet (utgifter för forsknings- och utvecklingsverksamhet som andel av bruttonationalprodukten) har främjats genom verkställigheten av lagen om FoU-finansiering och genomförandet av de förslag som [den parlamentariska FoU-arbetsgruppen lagt fram i sin slutrapport](#). Genom åtgärderna i [högskolornas program för hållbar tillväxt](#) har man strävat efter att utöka antalet internationella experter och studerande som inleder högskolestudier samt att revidera utbildningsansvarssystemet. Dessa mål har också främjats som en del av beredningen av högskolornas kommande avtalsperiod 2025–2028 och de anvisningar som levererats till högskolorna. Internationella studerandes inresa och förutsättningar att stanna i Finland har främjats genom en förlängning av [programmet Talent Boost till 2023–2027](#) och genom beredning av de åtgärder som anges i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering när det gäller terminsavgifter för högskolestuderande från länder utanför EU/EES-området och incitament för att locka dessa studerande att stanna i Finland.

Ett lättillgängligt kulturarv stöder samhällets resiliens och kriställighet. Den inhemska söktjänsten Finna.fi innehåller material från 453 museer, bibliotek, arkiv och forskningsinstitut. Finna.fi användes fler än 4,8 miljoner gånger under berättelseåret. Böcker, bilder och konst sågs fler än 12,5 miljoner gånger, och filmer sågs fler än 3,2 miljoner gånger. Användningen av läromaterial och materialpaket ökade med cirka 40 procent jämfört med året innan.

Verksamheten vid idrottsakademier och träningscenter understöddes med fyra miljoner euro. Totalt 2,3 miljoner euro beviljades i träningsstipendier för 244 idrottare i sommar- och vintergrenar. Villkoren för den högsta pension för idrottsutövare som kan betalas ut ändrades så att pension för idrottsutövare från och med 2024 kan beviljas alla sökande som uppfyller ansökningsvillkoren. Samarbetet i nätverket av städer som ordnar motions- och idrottsevenemang etablerades under berättelseåret. Samarbetet bidrar till en större efterfrågan på motions- och idrottsturism i Finland. [En utvärdering](#) av det förvaltningsövergripande, lagstadgade och riksomfattande programmet för ungdomsarbete och ungdomspolitik (RUNGPO) 2020–2023 visar att största delen av alla åtgärder i programmet genomfördes. Genom programmet har åtgärder vidtagits för att genomföra Ungdomsgarantin, stärka utbildningen och främja delaktighet, självständigt boende och ekonomihantering. Däremot har alla åtgärder i anslutning till strategin för psykisk hälsa och reformen av den sociala tryggheten ännu inte slutförts. Genomförandet av vissa åtgärder i programmet fördröjdes på grund av coronapandemin. Samtidigt bidrog den tilläggsbudgetfinansiering som anvisats för främjande av barns och ungas välbefinnande 2020–2022 till att stärka återhämtningen efter de negativa konsekvenserna av pandemin.

Måloppfyllelse: God

Effektmål 2: Jämställdheten, jämlikheten, förtroendet, öppenheten och stabiliteten i samhället ökar

Utbetalningen av behovsbaserad finansiering för främjande av jämställdheten i samhället fortsattes; 162 anordnare av småbarnspedagogik beviljades cirka 18 miljoner euro och 204 anordnare av förskoleundervisning och grundläggande utbildning beviljades cirka 46 miljoner euro. Jämlikhetspengen etablerades i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering. Som en del av programmet Utbildning för alla genomfördes i samarbete mellan undervisnings- och kulturministeriet, miljöministeriet och städerna ett projekt för förebyggande av skolsegregation, där man försöker hitta nya metoder för att stärka jämlikheten inom utbildningen och förebygga differentiering mellan bostadsområden. Resultaten av [halvtidsutvärderingen av skolsegregationsprojektet](#) visar att de viktigaste delområdena i arbetet med att förebygga och minska skolsegregation är en gemensam förståelse för vad begreppet segregation innebär, samt en tvärvetenskaplig approach till ämnesområdet. En [utredning](#) visar att reformen gällande avgiftsfriheten för den utvidgade läroplikten har lyckats väl särskilt med tanke på de studerande och i regel också ur personalens synvinkel. Ett visst utvecklingsbehov kan dock fortfarande noteras när det gäller kostnadseffektiviteten, men situationen har förbättrats jämfört med inledningsfasen av reformen.

Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) anser i sin rapport [Yrkesutbildningens tillstånd](#) att individuell planering och personlig tillämpning har blivit en etablerad del av yrkesutbildningen, men att de studerande tills vidare har svaga möjligheter att göra individuella val i anslutning till studiernas innehåll, lärmiljöerna eller tidsplanerna. Enligt utredningen utgör utbildningsanordnarnas varierande praxis när det gäller att genomföra och bedöma yrkesprov en utmaning för likabehandlingen av studerande. De storskaliga reformer som avlöst varandra inom gymnasieutbildningen under de senaste åren har enligt NCU:s [utvärderingsrapport](#) medfört en för stor arbetsbörda för aktörerna inom gymnasieutbildningen och kan ha lett till ett bristfälligt genomförande av reformerna. Gymnasieutbildningen har utvecklats och genomförts också med hjälp av olika projektfinansieringar, som har krävt en del av lärarnas arbetstid. Resultaten av utvärderingen visar att de omfattande helhetsreformerna behöver planeras bättre och samordnas tidsmässigt på riksnivå.

Uppföljningen av högskolornas tillgänglighetsplaner, som bygger på [planen för tillgång till högskoleutbildning](#), utvecklades så att måluppfyllelsen i fortsättningen bevakas som en del av styrprocessen mellan högskolorna och ministeriet.

TEAvisari-datainsamlingen om kultur visar att situationen i fråga om jämlikt deltagande i kulturlivet har utvecklats i en positiv riktning. Allt fler kommuner och välfärdsområden har särskilt utnämnda ansvarspersoner för kulturell välfärd och tar upp deltagandet i kultur i sina budgetar och verksamhetsplaner (cirka 80 procent av kommunerna). Totalt 94 procent av kommunerna rapporterar om permanenta tillvägagångssätt som gör det möjligt för invånarna att delta i kultur och bedriva kulturell verksamhet och kulturarvsverksamhet på eget initiativ. Vidare tar kommunerna allt bättre hänsyn till de olika befolkningsgrupperna i anordnandet av kulturella tjänster.

Av [undersökningen Hälsosamma Finland](#) framgår att deltagande i kultur har en positiv inverkan på den upplevda hälsan. Det finns alltså stora regionala skillnader i användningen av och tillgången till kultur, och detsamma gäller välbefinnandet. Majoriteten (83 procent) av alla vuxna som fyllt 20 år använder kulturtjänster minst några gånger per år. Den kulturella aktiviteten minskar dock när de vuxna går i pension, oavsett kön och utbildningsnivå. Centret för konstfrämjande har genomfört en projekthelhet i syfte att öka den kulturella delaktigheten bland äldre, Kulturell välfärd för äldre (IKO). En [utredning](#) visar att projekten påverkade strukturer och utvecklingen av konstnärsarbetet. En kunskapsbas sammanställdes till stöd för kulturens och idrottens välfärdseffekter, och [förslag till politiska riktlinjer](#) utarbetades.

Riksomfattande och regionala idrottsfrämjande organisationer beviljades allmänna bidrag till ett belopp av 40 miljoner euro. Vid prövningen av understöden fastställs 15 procent av de allmänna bidragen utifrån en bedömning av organisationernas samhällsansvarsåtgärder. Utvecklingsstödet för föreningsverksamhet har förbättrat barns och ungas möjligheter att delta i lågtröskelhobbyer i motions- och idrottsföreningar. Genom ett understöd på 2,4 miljoner euro som anvisades till idrottsföreningarnas sommarverksamhet sysselsattes närmare 3 300 ungdomar i drygt 1 100 föreningars sommarverksamhet, vilket främjade föreningarnas livskraft och de enskilda ungdomarnas välbefinnande.

I och med den ändring av ungdomslagen (1285/2016) som trädde i kraft den 1 januari 2023 och den ändring av statsrådets förordning om ungdomsarbete och ungdomspolitik som trädde i kraft den 6 april 2023 lyftes jämställdhet och jämlikhet tydligare fram som kriterier för ungdomsorganisationers rätt till statsunderstöd och statsbidrag. Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) publicerade sin [utvärdering](#) av Finlandsmodellen i april 2023. Utvärderingen ger vid handen att det finns en större efterfrågan på lågtröskelhobbyer i samband med skoldagen än vad man för närvarande kan erbjuda. Skolorna har en avgörande roll i det framgångsrika genomförandet av denna modell, som fungerar som ett stöd i skolvardagen och förebygger rastlöshet.

Måloppfyllelse: **God**

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- Yrkesprovsverksamhetens kvalitet och kunnande som påvisats i yrkesproven
- Kulturverksamhet som främjar hälsa och välfärd i kommunerna 2023

Effektmål 3: Hela befolkningens utbildnings- och kunskapsnivå stiger och främjar sysselsättningen, välfärden och förnyelse av ekonomin

Enligt Statistikcentralens [uppgifter](#) är cirka 70 procent av alla som avlagt en yrkesinriktad grundexamen i arbetslivet eller sysselsatta vid sidan av sina studier året efter utexamineringen, medan cirka 15 procent är arbetslösa. Under de senaste fem statistikåren (2018–2022) har dessa siffror inte förändrats nämnvärt. Situationen bedöms inte ha förändrats märkbart under 2023. Antalet avlagda grundexamina har enligt utbildningsförvaltningens [statistik](#) minskat med 20 procent jämfört med nivån för fem år sedan, men under 2023 vände kurvan för antalet examina klart

uppåt. Den största orsaken bakom tillväxten är det ökade antalet grundexamina inom social- och hälsovården. De tilläggsfinansieringar som anvisades för att bygga ut närvårdarutbildningen från och med 2020 och för att öka antalet vårdbiträden under 2022 och 2023 börjar nu synas i antalet avlagda examina. En [uppföljningsrapport](#) av utbildningsförvaltningens statistiktjänst visar att antalet personer som blivit behöriga vårdbiträden har ökat avsevärt. Ministeriet uppskattar att målet i detta avseende kommer att uppnås i förtid. Utbildningsstyrelsens [rapport](#) från februari 2024 visar att yrkesutbildningen med undantag för enskilda utbildningar inte har klarat av att producera tillräckligt mycket ny arbetskraft för arbetsmarknaden, och problemen med tillgången på kompetent arbetskraft har tillspetsats i många branscher.

I syfte att utöka antalet nybörjarplatser vid högskolorna beviljades inom ramen för statsminister Marins regerings program för Östra Finland en separat finansiering på sex miljoner euro för att skapa ytterligare 257 nybörjarplatser vid högskolorna i östra Finland. Vidare har högskolorna utökat antalet nybörjarplatser avsevärt också genom sin egen basfinansiering. I anvisningarna för högskolornas avtalsperiod 2025–2028 fastställdes som utgångsläge för examensmålen att andelen vuxna med högskoleutbildning ska ha ökat till minst 50 procent före 2035. Högskolorna beviljades nya utbildningsansvar med avsikten att bemöta många behov i samhället och stärka de ungas utbildningsmöjligheter. Målen för [den nationella strategin för kontinuerligt lärande vid högskolorna](#) främjas i beredningen av högskolornas kommande avtalsperiod. En arbetsgrupp som tillsatts av ministeriet har fortsatt att i samarbete med näringslivet bereda mindre kompetenshelheter i riktning mot försök.

De digitala tjänsterna inom högskoleutbildningen och den digitala pedagogiska kompetensen utvecklas som en del av högskolornas projekt [Digivision 2030](#). Målet är att öppna de nationella datalagren för lärande för individen och samhället. Undervisnings- och kulturministeriet anvisar till genomförandet av den digitala visionen 4,4 miljoner euro per år i strategibaserad programfinansiering för högskolorna under avtalsperioden 2021–2024. Med hjälp av EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF) understöds även ett program som stöder digitaliseringen av den högre utbildningen och ett flexibelt lärande under 2021–2024 med 10 miljoner euro.

Det riksomfattande lärarutbildningsforumet, som tillsatts av undervisnings- och kulturministeriet, har främjat genomförandet av utvecklingsprogrammet för lärarutbildningen. Målet med utvecklingsprogrammet är att möta de nya behoven inom lärarutbildningen i 2020-talets omvärld med beaktande av bland annat de utmaningar som gäller hållbar utveckling, jämlikhet och jämställdhet. En åtgärdsplan som kompletterar [strategin för naturvetenskaper, matematik och teknik](#) har publicerats. Planen består av 31 konkreta åtgärdsrekommendationer som stärker

kunnandet inom naturvetenskaper, matematik, teknik och teknologi. Utvecklingen av kunnandet inom dessa områden främjar välfärden och en socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar tillväxt.

Undervisnings- och kulturministeriet ordnade via Finlands Akademi en pilotutlysning av 1 000 doktorander för forskarstudier i nya typer av 3–4 år långa doktorandprogram. Försörjningsförutsättningarna för heltidsstudier och köpkraften hos de studerande har förbättrats genom att de inkomstgränser för studerande som tillämpas i fråga om studiestöd höjdes permanent den 1 januari 2023 med 50 procent från 2021 års nivå. Dessutom höjdes också måltidsstödet för högskolestuderande och den försörjarförhöjning som ingår i studiepenningen den 1 januari 2023, och studiepenningarna höjdes enligt index den 1 augusti 2023.

Måluppfyllelse: **God**

Effektmål 4: Nivån på forskningen och forskningens genomslag förbättras och förutsättningarna för forsknings-, innovations- och utvecklingsverksamhet stärks

Finlands utgifter för forsknings- och utvecklingsverksamhet beräknas utgöra 2,9 procent av bruttonationalprodukten 2023. I början av 2023 trädde den nya lagen om statlig finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet (FoU) (1092/2022) i kraft, och den innehåller bestämmelser om betydande ytterligare satsningar på FoU-verksamhet. Målet är att FoU-verksamheten ska utgöra fyra procent av bruttonationalprodukten 2030 medan den statliga finansieringens andel är 1,2 procent. Inom ramen för den parlamentariska FoU-arbetsgruppen bereddes en långsiktig plan för FoU-finansiering i enlighet med lagen om FoU-finansiering. I enlighet med regeringsprogrammet tillsattes i oktober en [arbetsgrupp](#) som ska bereda en plan för användning av den statliga FoU-finansieringen på lång sikt.

Måluppfyllelse: **God**

Effektmål 5: Konst och kultur skapas, produceras och utnyttjas mångsidigt och kulturarvets mångfald skyddas

Coronapandemins konsekvenser för sysselsättningen inom konst- och kultursektorn återspeglade sig i siffrorna för 2023. [Statistiken](#) visar att det alltjämt fanns fler arbetslösa arbetssökande inom yrkeskategorierna i konst- och kultursektorn jämfört med åren före pandemin. I slutet av 2023 inleddes ett kulturpolitiskt utredningsarbete i syfte att möta de utmaningar som finns inom kultursektorn och de

kreativa branscherna. Museibranschen har återhämtat sig efter coronapandemin. Verksamhetsåret var ett rekordår med avseende på antalet museibesök (8,7 miljoner). Nästan två miljoner fler museibesök registrerades jämfört med föregående år. En [utvärdering](#) gjordes om den reviderade museilagen och det museipolitiska programmet. I utvärderingen konstaterades att såväl lagen som programmet dels har bidragit till att förtydliga den strategiska uppgift som museerna med nationellt och regionalt ansvar har, dels har framhävt vikten av verksamhetens effekter.

Lagen om ändring av upphovsrättslagen (263/2023) innehåller de bestämmelser som förutsätts i EU:s upphovsrättsdirektiv (DSM) och direktivet om online-sändningar. Upphovsrättslagen reviderades en gång till samma år (1216/2023). Till upphovsmän betalas ur statsbudgeten förutom ersättning för utlåning även ersättning för användning av e-böcker och ljudböcker vid bibliotek. Ersättning betalas också till dem som läser in e-ljudböcker.

Statsrådet meddelade ett principbeslut om [kulturarvsstrategin 2023–2030](#). Strategin är den första övergripande analysen av kulturarvet som gjorts i Finland. I arbetet med att ta fram en genomförandeplan utnyttjas den breda förståelsen om kulturarvet och hur det påverkar människornas liv, välfärd och integration.

Målpuppfyllelse: God

Effektmål 6: Det aktiva medborgarskapet och den aktiva livsstilen stärks

Genomförandet av programmet I rörelse fortsatte med målet att sprida en motionsinriktad livsstil och öka den fysiska aktiviteten i olika ålders- och befolkningsgrupper. [Samordningsorganet för idrottspolitik \(LIPOKO\) 2020–2023](#) satte upp som mål att förbättra utbudet av hållbara och tillgängliga möjligheter till motion och idrott, utöka åtgärderna för främjande av en motionsinriktad livsstil och minska ojämlikheten. Till samordningsorganets uppgifter hörde också att främja motionsinriktade verksamhetskulturer inom organisationerna och att använda motion som en metod för att stärka välfärden i samhället och samhällsekonomin. Sammanlagt 126 åtgärder utarbetades för att målen ska uppnås, och under mandatperioden genomfördes 77 av dem. Totalt 34 åtgärder genomförs fortfarande eller är av kontinuerlig karaktär.

Projekt för byggande av idrottsanläggningar understöddes med sammanlagt 35 miljoner euro. Finlandsmodellen har genomförts och även införts i ungdomslagen. Modellen omfattar redan omkring 90 procent av kommunerna i Finland. Utvecklingsstöd för föreningsverksamhet beviljades för sammanlagt 350 projekt

som lokala idrottsföreningar bedriver i syfte att utveckla organiserad motionsverksamhet för barn och unga. Understödet gör det möjligt att öka den övergripande motionsaktiviteten genom att jämställa och jämlika möjligheter till hobbyer för barn och unga främjas och genomförs, framför allt via lågtröskelverksamhet. Ett centralt mål för projekten är att förebygga en trend där barn och unga deltar allt mindre i idrottshobbyer och på så sätt främja en motionsinriktad livsstil.

Aktiviteten och delaktigheten bland unga främjades genom statsunderstödsverksamheten och kompetenscentrumverksamheten på ungdomsområdet. Åtgärder som kan nämnas är bland annat processutbildning för tjänsteinnehavare och utveckling av kvalitetskriterier och digitala system. Beslutet om att kompensera den minskade avkastningen av penningsspelsverksamheten tryggade den grundläggande verksamheten och utbildningsverksamheten inom ungdomssektorn, inklusive statsandelarna för kommunernas ungdomsväsende, och den strategiskt betydande kompetenscentrumverksamheten.

Trots de aktiva åtgärderna är befolkningens alltför låga motionsaktivitet en av de största utmaningarna för det finländska samhället. Bara ungefär en tredjedel av barnen och 40 procent av de vuxna rör sig tillräckligt mycket med tanke på sin hälsa. Endast var tredje person över 70 år och var femte person över 80 år uppfyller rekommendationen om fysisk aktivitet. Nästan två tredjedelar av alla personer i åldern 7–15 år bedömer att de har motionerat mer under det föregående året, men endast cirka en tredjedel uppger att de uppfyller rekommendationen om fysisk aktivitet, och det är en mindre andel än tidigare.

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- Utvärderingen av effekterna av idrott och motion (LIVA)
- Barns och ungas fysiska aktivitetsvanor i Finland - resultaten av LIITU-undersökningen 2022

Måloppfyllelse: **Nöjaktig**

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Bildningsförvaltningen har en central betydelse när det gäller att främja hållbar utveckling. Det utvecklingsprogram som [Läraryrskommittén](#) tagit fram är ett exempel på hur man strävar efter att möta kompetensbehoven samtidigt som man beaktar de utmaningar som finns i fråga om hållbar utveckling, jämlikhet och jämställdhet. [LUMATE-åtgärdsplanen](#) offentliggjordes i syfte att stärka kunskapsområdet inom naturvetenskaper, matematik, teknik och teknologi och därigenom främja en socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar tillväxt. Resultaten av [TEA:s utvärdering](#) visade att den kulturella jämlikheten har utvecklats i en positiv riktning. En [kunskapsbas sammanställdes till stöd för kulturens och idrottens välfärdseffekter, och förslag till politiska riktlinjer](#) utarbetades. I resultatmålen för ämbetsverken inom förvaltningsområdet och i ministeriets resultatplan 2024–2027 antecknades som mål att stödja den kulturella förändring som behövs med tanke på hållbarhetsomställningen. Som en del av arbetet med att utveckla statsunderstödsverksamheten infördes en skyldighet att genomgående beakta hållbarhetsaspekterna i understödsvillkoren. En ny intern samarbetsgrupp för hållbar utveckling med starkare ställning tillsattes för att stödja och säkerställa ministeriets övergripande arbete för hållbar utveckling. Som en del av genomförandet av målen i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering främjas växelverkan mellan bildning, ekonomi och välfärd. Målen i det nya programmet Mer motion i Finland stärker ministeriets arbete för att främja välfärden, delaktigheten och ett meningsfullt liv.

Uppnående av målen för jämställdhet

Undervisnings- och kulturministeriet har reviderat sin jämställdhets- och likabehandlingsplan för 2024–2027. Planen innefattar ministeriets mål och åtgärder när det gäller att beakta jämställdhetsperspektivet i ministeriets samtliga centrala åtgärder samt även i specifika åtgärder som berör olika befolkningsgrupper. I linje med det föregående regeringsprogrammet har skyldigheten att upprätta en jämställdhets- och likabehandlingsplan utvidgats till att omfatta även småbarnspedagogiken. Utbildningsstyrelsen har sammanställt omfattande instruktioner för att stödja fullgörandet av skyldigheten inom småbarnspedagogiken. En utredning om jämställdhets- och likabehandlingsplaner vid läroanstalter för fritt bildningsarbete har publicerats. Den behovsbaserade så kallade jämlikhetspengen inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen etablerades i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering.

Kvalitets- och jämställdhetsprogrammet för yrkesutbildningen och programmet för kvaliteten på och tillgången till gymnasieutbildning genomfördes i enlighet med det föregående regeringsprogrammet. Undervisnings- och kulturministeriet

publicerade en åtgärdsplan för den nationella LUMA(TE)-strategin där åtgärderna har planerats även med tanke på jämställdhets- och likabehandlingsaspekterna. De utmaningar som finns i anslutning till jämställdhet och likabehandling har beaktats även i genomförandet av utvecklingsprogrammet för lärarutbildningen.

I samband med utlysningen av de allmänna understöden för sammanslutningar inom konst och kultur kartlades sammanslutningarnas ansvarsaspekter (inklusive jämställdhet mellan könen och likabehandling samt främjande av kulturell mångfald). Aspekterna jämställdhet och likabehandling har även beaktats i genomförandet av statsandelssystemet för scenkonst och i utvidgningen av hobbyverksamhet för skolelever.

Undervisnings- och kulturministeriet arbetade med att genomföra dels den föregående regeringens mål om att stärka jämställdheten och likabehandlingen inom motion och idrott, dels statsminister Orpos regerings mål om att se till att möjligheterna att utöva motion och idrott är jämställda och främja jämställdheten i stödet till motion och idrott. Jämställdhets- och likabehandlingsplaner har alltjämt krävts av de idrottsfrämjande organisationer som får allmänt understöd, och projektstöd har fortsättningsvis beviljats för projekt som främjar jämställdhet och likabehandling inom idrott. Undervisnings- och kulturministeriet deltar i Europarådets och EU:s gemensamma jämställdhetsprojekt inom idrott, All in Plus, under 2023–2024. I och med ändringen av statsrådets förordning om ungdomsarbete och ungdomspolitik lägger man i bedömningen av understödsansökningar vikt vid hur organisationen genomför principerna om jämställdhet och likabehandling i sin egen verksamhet och dessutom i samhället.

Ytterligare uppgifter om resultaten

Utbildningsstyrelsen har arbetat för att stärka kompetensen och bildningen, öka jämlikheten inom utbildningen och främja hållbar välfärd samt stärka de färdigheter som behövs i framtidens arbetsliv och den globala miljön. Vidare har ämbetsverket i samarbete med undervisnings- och kulturministeriet vidtagit åtgärder för att förnya och stärka hela utbildningsvägen utifrån regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering.

Under 2023 uppdaterade Utbildningsstyrelsen grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen för de kapitels del som gäller skolornas verksamhetskultur, skolnärvaro och ingripande vid skolfrånvaro. Vidare har Utbildningsstyrelsen främjat läskunnigheten inom ramen för ett särskilt program (Lukutaito) och genomfört ett utvecklingsprogram för det andra inhemska språket. Utbildningsstyrelsen

och undervisnings- och kulturministeriet inledde åtgärdsprogrammet KIEPPI, vars mål är att stödja inlärnings- och skolgångsfärdigheterna hos elever med invandrarbakgrund. Ämbetsverket har också dels främjat bland annat demokratisk delaktighet och människorättsfostran samt elevernas och läroanstalternas säkerhet och välfärd, dels delat ut understöd för småbarnspedagogik, grundläggande utbildning och fritt bildningsarbete. Vidare har Utbildningsstyrelsen i omfattande skala understött internationella projekt och mobilitet.

Åtgärder vidtogs för att möta de nya kompetensbehoven i arbetslivet och individernas behov av kontinuerligt lärande bland annat genom att se över grunderna för yrkesinriktade examina i samarbete med arbetslivet. Utbildningsstyrelsen har erbjudit Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning stöd i dess verksamhet, främjat reformen av kontinuerligt lärande och har även medverkat i utvecklingen av den digitala servicehelheten för kontinuerligt lärande. Dessutom inledde Utbildningsstyrelsen ett utvecklingsprogram för stöd för lärande.

Utbildningsstyrelsen har också i enlighet med det föregående regeringsprogrammet genomfört programmet för kvaliteten på och tillgången till gymnasieutbildning samt kvalitets- och jämställdhetsprogrammen för småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen samt yrkesutbildningen. Vidare har ämbetsverket i samarbete med undervisnings- och kulturministeriet genomfört ett utvecklingsprogram för elev- och studiehandledning.

De centrala resultatmålen för Riksarkivet (den totala volymen av arkivmaterial och digitaliserat material och antalet användare av webbtjänster) ökade. Institutet för de inhemska språken uppger att antalet besökare i institutets webbtjänster har ökat. Finlands Akademi har genomfört alla utlysningar om forskningsfinansiering som planerat och inlett en pilotutlysning av Proof of Concept-finansiering. Depåbiblioteket har uppnått målen för sin elektroniska tjänst trots det pågående nybyggnadsprojektet.

Nationella audiovisuella institutet främjar mediefostran och verkar även som expertorganisation inom mediefostran på både nationell och internationell nivå. Allmänhetens tillgång till det audiovisuella kulturarvet i digital form stärktes. Tillgänglighetsbiblioteket Celia främjade likvärdighet genom att erbjuda personer med läsnedsättning stöd för läsning och lärande. Verksamheten framskred planerligt med avseende på årliga bokanskaffningar, läromedelsleveranser, hänvisning av kunder till att låna material över nätet samt utveckling av samarbete med andra tjänsteleverantörer. Däremot uppnåddes målen inte i fråga om barns och ungas aktivitet när det gäller att anlita bibliotekstjänsten.

Museiverket främjade katalogiseringen av nationellt betydande arkeologiska objekt. Verket sammanställde också en sådan förteckning över kulturegendom som avses i Haagkonventionen och som ska tillämpas i de civila och militära myndigheternas beredskapsplanering inför undantagsförhållanden samt i riskhanteringen under normala förhållanden. Bygghälsan av Finlands nationalmuseums nybyggnads- och renoveringsprojekt inleddes. Alla projekt som gällde att minska på Museiverket lokaler och centralisera samlingarna framskred enligt planerna.

I början av 2023 trädde lagen om statlig finansiering av nationella konstinstitutioner i kraft. Med stöd av lagen beviljas finansiering för verksamheten vid Nationalgalleriet, Finlands Nationalopera och -balett samt Finlands Nationalteater. Under berättelseåret hade Nationalgalleriet sammanlagt närmare 930 000 besökare, vilket var 11 procent mer än det mål som budgeterats. Finlands Nationalteater hade 9 000 färre besökare än det målsatta antalet på 140 000 betalande besökare. Finlands Nationalopera och -balett uppnådde sitt mål på 200 000 betalande besökare.

Betoningen i verksamheten för Förvaltningsnämnden för Sveaborg låg på att förbättra säkerheten och energieffektiviteten vid kulturarvsobjektet samt att arbeta vidare med den omfattande renoveringen av Garnisonskvarteret enligt planerna. Sveaborg besöktes av cirka 900 000 turister, och objektets attraktionskraft är därmed så gott som tillbaka på samma nivå som före coronapandemin. Centret för konstfrämjande stärkte konstnärernas försörjnings- och arbetsförutsättningar och allmänhetens lika möjligheter till deltagande i kultur särskilt med hjälp av experttjänster och programarbete.

Den genomsnittliga handläggningstiden vid besvärskommittén för studiestöd var 7,9 månader 2023.

Beslut om en ny ämbetsverksstruktur i anslutning till utvecklingsprogrammet [Bildningsförvaltning 2030](#) fattades för de resultatstyrda ämbetsverkens del utifrån riktlinjerna i regeringsprogrammet. Reformen genomförs i samarbete mellan ministeriet och ämbetsverken under 2023–2026.

[Undervisnings- och kulturministeriets bokslut 2023](#)

[Utbildningsstyrelsens bokslut 2023](#)

[Riksarkivets bokslut 2023](#)

[Finlands Akademis bokslut 2023](#)

[Museiverkets bokslut 2023](#)

[Bokslut för Institutet för de inhemska språken 2023](#)

[Tillgänglighetsbiblioteket Celas verksamhetsberättelse 2023](#)

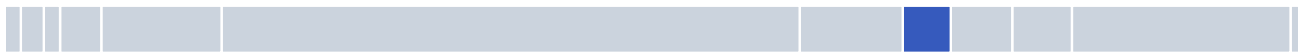
[Depåbibliotekets verksamhetsberättelse 2023](#)

8 Jord- och skogsbruksministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **100 849 mn €**

- Jord- och skogsbruksministeriets andel **3 746 mn €**

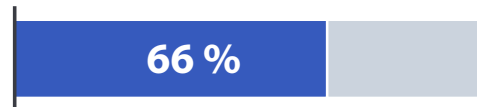

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 356 mn €
- Överföringsutgifter 2 129 mn €
- Investeringsutgifter 0 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

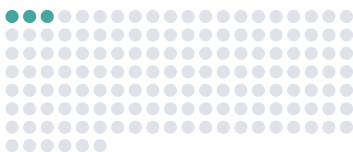
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **79 387 årsverken**

- Jord- och skogsbruksministeriet **4 400 årsverken**

Ämbetsverk 3 ST.

- Naturresursinstitutet
- Lantmäteriverket
- Livsmedelsverket

Fonder 2 ST.

- Gårdsbrukets utvecklingsfond Makera
- Interventionsfonden för jordbruket Mira

Affärsverk 1 ST.

- Forststyrelsen

Bolag 0 ST.

- Inga bolag

Nyckeltal för förvaltningsområdet

Bioekonomins andel av nationalekonomin

Avkastning 17 % **Investeringar 10 %** **Antalet sysselsatta 11 %**

Källa: Naturresursinstitutet (Luke)

Företagarinkomsten inom jordbruket / FWU (euro/år)

2021 utfall	2022 utfall	2023 uppskattning
28 800	47 700	33 100

Källa: Naturresursinstitutet (Luke)

8.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Under berättelseåret trädde ny EU-lagstiftning som påverkar omvärlden i kraft. EU:s förordning om avskogningsfria produkter syftar till att minimera EU:s bidrag till avskogning och skogsförstörelse på global nivå samt minska utsläppen av växthusgaser och förlusten av biologisk mångfald. Den reviderade LULUCF-förordningen (Land Use, Land Use Change and Forestry) skärper målet för kolsänkor inom markanvändningssektorn för 2030. Finland strävar efter att uppnå målen med hjälp av åtgärderna i [klimatplanen för markanvändningssektorn](#), vilka siktar på en klimategen effekt om minst tre miljoner ton koldioxidekvivalenter 2035.

Eftersom Rysslands anfallskrig mot Ukraina fortgick präglades marknaden för jordbruksprodukter fortsättningsvis av osäkerhet och prisfluktuationer. Variationerna på marknaden var ändå inte lika häftiga och oväntade som under föregående år. Producentpriserna inom jordbruket sjönk i synnerhet inom växtodlingen. Den ytterst torra och varma vegetationsperioden ledde till en totalt sett liten skörd inom växtodlingen. Produktionskostnaderna inom jordbruket minskade men detta förbättrade inte priset förhållandena mellan försäljningsprodukter och produktionsinsatser på något avgörande sätt. Dessutom steg räntorna betydligt. Av dessa orsaker blev lönsamheten inom jordbruket sämre i hela landet. Samtidigt stod det klart att skillnaderna i lönsamhet mellan olika gårdar och olika produktionsriktningar har vuxit sig allt större. Trots förändringarna i omvärlden är självförsörjningen inom livsmedel fortfarande god.

Förbudet mot import av ryskt virke ökade efterfrågan på inhemskt virke. Däremot ledde den svaga efterfrågan på skogsindustriprodukter och de krympande produktionsmängderna till en minskad avverkning av råvirke. Stängningen av östgränsen påverkade utvecklingen i östra Finland negativt, till exempel har export- och turistintäkterna minskat avsevärt. Transiteringen av produkter av animaliskt ursprung från tredjeländer via Finland till Ryssland upphörde.

Under sommaren spred sig en typ av fågelinfluensa som speciellt förekommer bland vilda skrattmåsar till Finland. Sjukdomen orsakade massdöd bland måsarna och spred sig också till pälsfarmer i Österbotten. När fågelinfluensan sprider sig från ett däggdjur till ett annat kan det uppstå nya virusmutationer som ökar virusets förmåga att smitta människor.

8.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Risker som äventyrar försörjningsberedskapen, hållbarheten och konkurrenskraften

Lönsamhetsproblemen, jordbrukarnas arbetshälsa, det låga antalet generationsväxlingar och tillgången på kompetent arbetskraft utgör stora risker för kontinuiteten i primärproduktionen. Eventuella störningar i livsmedelsindustrin och olika logistikfaser ökar riskerna för en hållbar livsmedelsproduktion och en fungerande livsmedelskedja. Livsmedelstryggheten och försörjningsberedskapen äventyras vid störningar i tillgången på och marknaden för insatsvaror, eller i vattenförsörjningen. Extrema väderfenomen har redan under flera vegetationsperioder försvårat i synnerhet växtodlingen och försämrat dess lönsamhet. Beredskapen och förmågan att hantera olika risker i primärproduktionen kan förbättras bland annat genom att upprätthålla åkrarnas bördighet samt med hjälp av utbildning och informationsförmedling. Genom bekämpning av djursjukdomar och växtskadegörare samt trygande av utsädesförsörjningen skapas förutsättningar för livsmedelsförsörjningen och ett hållbart och konkurrenskraftigt livsmedelssystem.

Risker som beror på klimatförändringarna och den minskade mångfalden

Utmärkningen av den biologiska mångfalden hotar produktionen av ekosystemtjänster. På nationell nivå hänger riskerna samman med att livsmiljöer och arter är hotade. Förlusten av genetisk mångfald kan medföra en risk för att arvs massa som är anpassad till att klimatet förändras går förlorad. Medvetenheten om konsekvenserna av extrema väderfenomen och störningar i elddistributionen har ökat. Varningssystemet för översvämningar och torka samt beredskapen för översvämningssrisker och störningar i vattentjänsterna utvecklas vidare i samarbete mellan olika aktörer. Hanteringen av de risker som klimatförändringarna medför och klimattresiliensen inom olika delar av samhället främjas genom planer för anpassning till klimatförändringarna.

Politiska risker som hotar en hållbar utveckling

Synen på hållbar användning och skötsel av förnybara naturresurser har gått isär. Ur näringslivets och intressentgruppernas synvinkel har samordningen av helheterna lett till suboptimering. Beslut fattas utan att beakta samhällets helhetsintresse, vilket försvagar den regionala ekonomin, samhällsekonomin och de offentliga finanserna. Till stöd för beslutsfattandet behövs en transparent konsekvensbedömning som beaktar konsekvenserna av föreslagna policyändringar. Naturresursanvändningens och naturresursförvaltningens roll som grund för ekonomiskt, socialt

och ekologiskt hållbar välfärd bör lyftas fram starkare. Dessutom bör forskningsdata utnyttjas effektivare vid fastställandet av hållbarhetskriterier till stöd för planeringen och användningen av naturresurser.

Risker som gäller användbarheten i informationsresurser och digitala tjänster

Hotnivån i cybermiljön har varit förhöjd under hela året och därför har beredskapen hos alla ämbetsverk inom förvaltningsområdet fått större betydelse, i synnerhet inom de uppgifter som är viktiga för samhällets funktion. Mängden utpressningsvirus, riktade nätfiskemeddelanden och riskerna för dataintrångsförsök har ökat. Riskerna minimeras genom fokus på vaksamhet (bl.a. nätfiskemeddelanden), utbildning och kommunikation, god lösenordspraxis och datasäkerhetskultur samt genom att tillsammans med Valtori och de övriga tjänsteleverantörerna säkerställa effektiva förfaranden för hantering av programvaror, tjänster och problemsituationer.

8.3 Förvaltningsområdets resultatutveckling

Användning av förvaltningsområdets anslag under berättelseåret

JSM	Budgetkapitel	2021	2022	2023
30.01	Förvaltning och forskning	134	151	154
30.10	Utveckling av landsbygden	370	376	400
30.20	Jordbruk och livsmedelsekonomi	1 790	1 981	1 637
30.40	Naturresursekonomi	205	223	224
30.64	Forststyrelsen	8	8	8
30.70	Lantmäteri och datalager	46		
30.70	Lantmäteri och registrering av bostadsaktier		58	62
30	JSM:s förvaltningsområde sammanlagt	2 552	2 796	2 485

I fråga om landsbygdsutveckling (budgetkapitel 30.10) användes anslagen bland annat för företags- och projektfinansiering inom ramen för CAP-planen för den gemensamma jordbrukspolitiken (Common Agricultural Policy) och programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014–2020 (inklusive övergångsperioden 2021–2022), start- och investeringsbidrag till jordbruket samt ersättningar för djurens välbefinnande. Dessutom användes finansieringen till exempel för helt

nationella forsknings- och utvecklingsprojekt samt jordbruksrådgivning. Till följd av räntehöjningarna ökade mängden utbetalt räntestöd. Anslagen användes också för betalning av temporära kostnadsstöd till jord- och vattenbruket.

Anslagen för jordbruk och livsmedelsekonomi (kapitel 30.20) användes bland annat för nationella stöd för jordbruket och trädgårdsodlingen, EU-finansierade direktstöd, miljöersättningar, ekologisk produktion samt kompensationsersättningar. Anslag riktades också till bekämpningen av fågelinfluensa. Minskningen i anslagen för jordbruk och livsmedelsekonomi jämfört med året innan beror bland annat på förändringar som gäller stödprogrammets tidsfrister för finansiering och programmens periodskifte. Dessutom har vissa anslag som ingick i försörjningsberedskapspaketet för våren 2022 upphört. EU:s andel av stödfinansieringen beaktades som inkomst i budgeten i kapitel 12.30.

Anslagen för naturresursekonomi (kapitel 30.40) och Forststyrelsen (kapitel 30.64) användes för skötseln av de uppgifter som hör till ansvarsområdet. Ansvarsområdet omfattar skogsbruket, fiskerinäringen, viltushållningen, vattenhushållningen, allmänna naturresursfrågor samt Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter. Investeringarnas andel av den interna finansieringen har beaktats som inkomst i budgeten i kapitel 12.30. Användningen av anslaget låg på föregående års nivå.

I övrigt användes anslagen under huvudtiteln för skötseln av förvaltningsområdets uppgifter vid jord- och skogsbruksministeriet, Naturresursinstitutet, Lantmäteriverket och Livsmedelsverket. Den ökade användningen av anslag för lantmäteri och registrering av bostadsaktier (kapitel 30.70) berodde på utvecklingen av bostadsdatasystemet. Vidare svarar Finlands skogscentral och Finlands viltcentral, som beviljas statsbidrag, för vissa offentligrättsliga uppgifter. Vid skötseln av uppgifterna ska också en betydande nettobudgeterad andel av den interna finansieringen beaktas.

Uppnående av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål

Effektmål 1: Förbättrad försörjningsberedskap och konkurrenskraft i det övergripande och hållbara livsmedelssystemet

EU:s nya övergripande jordbrukspolitik började genomföras. Finlands strategiska CAP-plan 2023–2027 med tillhörande stödinstrument betonar särskilt främjandet av en aktiv och hållbar inhemsk livsmedelsproduktion. Ur Finlands perspektiv är det särskilt viktigt att trygga försörjningsberedskapen, stärka klimat- och miljöåtgärderna och locka nya jordbrukare till branschen.

Osäkerheten och utmaningarna i omvärlden, såsom räntehöjningarna, ledde till att jordbruken riktade sina investeringar till mindre projekt, till exempel energiinvesteringar samt åtgärder som främjar miljöns tillstånd och djurens välbefinnande. Däremot har framför allt investeringsbeslut som gäller produktionsbyggnader skjutits upp. På lång sikt är ändå nybyggnads- och utvidgningsinvesteringar inom till exempel husdjursproduktionen nödvändiga för att trygga livsmedelsproduktionen och försörjningsberedskapen samt förbättra produktionens effektivitet och hållbarhet, vilket också syns i form av stärkt lönsamhet. På grund av jordbrukets försämrade lönsamhets- och likviditetsläge tog man i bruk statsborgen för likviditetslån, och utlysningen för jordbruk med betalningssvårigheter var öppen hösten 2023. Från gårdsbrukets utvecklingsfond beviljades 2,9 miljoner euro i statsborgen för ett lånekapital på 3,6 miljoner euro.

Till följd av kostnadskrisen inom jordbruket infördes i början av året ett nytt temporärt kostnadsstöd av engångskaraktär för jord- och vattenbruk, till vilket omkring 28 miljoner euro användes. Priset på gödselråvaror och energi sjönk ändå avsevärt under berättelseåret jämfört med den historiskt höga nivån i slutet av 2022, vilket ledde till att mindre stöd än väntat betalades ut.

Värdet av livsmedelsexporten sjönk en aning, men förblev ändå på den höga nivån 2,2 miljarder euro (2,3 miljarder euro 2022). De företag som deltog i programmet Food from Finland, som avslutades i slutet av året, ökade sin export med i genomsnitt 36,4 procent under den andra programperioden. Marknadstillträdesprojekten främjades aktivt och man gjorde framsteg bland annat med Kina i frågor som gäller exporttillstånd för fjäderfäkött och modersmjölksersättning. Livsmedelsattachéerna för Kina och Sydkorea fortsatte sin verksamhet.

[Forumet Gemensamt matbord](#) godkände matsystemets uppdaterade vision för 2040 och genomförde ett seminarium om finländsk matkultur. [Programmet för utveckling av skolbispisningen](#) förankrades genom en omfattande kommunrunda. Den internationella [FN-koalitionen för skolmat](#) som leds av Finland och Frankrike främjade skolmåltider på olika håll i världen också i krissituationer.

Fågelinfluensa konstaterades hos vilda fåglar och på pälsfarmer, och beslut fattades om att avliva pälsdjuren på 72 farmer. De avlivade djuren ersätts enligt gängse värde av statens medel. Sjukdomen spred sig dock inte till fjäderfågårdar. De förebyggande åtgärderna mot afrikansk svinpest skärptes efter att sjukdomen konstaterats hos vildsvin i Sverige. Riskhanteringen av salmonella inom svinbranschen och beredningen av en relaterad djursjukdomsfond fortsatte. En större regional flexibilitet bereddes för genomförandet av kommunernas veterinärtjänster.

Måluppfyllelse: God

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- Matkonsumtion bland elever i årskurserna sex och åtta. Undersökning för uppföljning av stödet inom systemet med utdelning i skolan

Effektmål 2: En hållbar naturresursekonomi tryggar försörjningsberedskapen, ökar välbefinnandet och ersätter användningen av icke förnybara råvaror och energi

Statsrådet fattade ett principbeslut om att införa [Nationella skogsstrategin 2035](#) som på ett långsiktigt och hållbart sätt värnar om skogarnas tillväxtförmåga och hälsa och samordningen av olika användningsformer. Den nya strategin som sträcker sig till 2035 beaktar på ett aktuellt sätt en övergripande hållbar utveckling och skogarnas betydelse för stävjandet av och anpassningen till klimatförändringarna.

Ett nytt incitamentsystem för skogsbruket bereddes och systemet träder i kraft i början av 2024. Det nya systemet ökar stödets effektivitet och förtydligar och förklarar stödvillkoren. I [det nya programmet för anläggning av skogsfröplantager](#) beaktas den uppdaterade uppskattningen av skogsbrukets fröbehov fram till 2060. Genom programmet omsätts skogsförädlingens fördelar i praktiken, bland annat bättre tillväxt, virkeskvalitet och odlingssäkerhet.

Tryggandet av den kritiska infrastrukturen och försörjningsberedskapen säkerställdes genom att främja beredskapen, informationssäkerheten och hanteringen av personrisker inom vattenförsörjningssektorn, tillsyn över dammsäkerheten och hantering av översvämningsrisker. På hösten utlystes understöd för förbättring av vattenförsörjningens funktionssäkerhet och cybersäkerhet. Understöd på 2,23 miljoner euro beviljades 51 projekt som främjar cybersäkerheten inom vattenförsörjningen samt vattentjänstverkens regionala samarbete och sammanslagning.

Statsrådet fattade ett [principbeslut](#) om att initiera ett auktionsförfarande på fem havsvindkraftsområden som är belägna inom allmänna vattenområden i Finland. Områdena finns inom allmänna vattenområden som förvaltas av Forststyrelsen i landskapen Österbotten och Norra Österbotten. I enlighet med auktionsmodellen väljer Forststyrelsen projektpartner genom konkurrensutsättning och arrenderar området till den valda partnern samt säljer projekträttigheterna för områdets utveckling, utbyggnad och produktion av förnybar energi. Projekten syftar till att främja en ren omställning, skapar en helt ny bransch i Finland och lockar internationella investeringar. Forststyrelsen inledde 2023 anbudsförfaranden för de havsvindkraftsprojekt som planeras utanför Närpes och Brahestad. Genomförandet

av konkurrensutsättningen för de tre övriga områdena bekräftas under 2024. Anbudsförfarandet varar enligt uppskattningar omkring ett år, och statsrådet fattar beslut om beviljande av egentlig nyttjanderätt till den valda projektpartnern efter anbudsförfarandet.

Genomförandet av [METSO-programmet](#) för ekonomiskogar, [SOTKA-projektet](#) för sjöfåglarnas livsmiljöer och [NOUSU-programmet](#) för vandringsfisk fortsatte aktivt. Medlen i METSO-programmet uppgick till omkring 16 miljoner euro, det vill säga dubbelt så mycket som föregående år. Antalet miljöstödsavtal och naturvårdsprojekt som kunde genomföras var klart större än under tidigare år. Ministeriet inledde en kampanj för att rädda den akut hotade insjölaxen.

Med hjälp av Finlands och Norges nya fiskestadga för Tana älv möjliggörs återhämtning av de värdefulla laxbestånden i Tana älv och stöds den samiska fiskekulturen. Sommaren gynnade inte återhämtningen av laxbestånden i Tana älv och mängden lax som vandrade uppåt var fortfarande liten. Man tvingades förlänga förbudet mot att fiska lax, men strävade efter att öka fiskemöjligheterna för andra arter.

EU-rådet fattade beslut om fiskemöjligheterna i Östersjön 2024. Man lyckades avvärja det förbud mot strömmingsfiske som kommissionen föreslagit och trålfisket fortsätter på normalt sätt, dock med mindre kvoter än förut. Avgörandet i fråga om möjligheterna att fiska lax sköts upp till våren 2024 för att invänta noggrannare vetenskapliga råd.

Finland fortsatte sitt påverkansarbete inom EU för att ändra vargens strikta skyddstatus. Målet är att minska husdjursskador som orsakas av varg och det hot som upplevs av vargens närvaro. Den stamvårdande jakten på björn var framgångsrik eftersom inga undantagstillstånd överklagades i väntan på högsta förvaltningsdomstolens (HFD) avgörande och tillstånden inte belades med åtgärdsförbud som året innan. Till följd av HFD:s avgöranden hösten 2023 avslutades jakten på björn sannolikt föregående period, eftersom inga utredningar om stamvårdande jakt som stöder målen i planen för vård har godkänts vid domstolarna. Samma avgöranden ledde till att alla stamvårdande undantagstillstånd för lo överklagades och belades med åtgärdsförbud. I fortsättningen används för stora rovdjur endast skade- och säkerhetsbaserade undantagstillstånd och tillstånd att skrämja bort rovdjur. På grund av identifieringskravet passar de inte för reglering av stammen.

Under 2023 uppgick de renskador som orsakades av stora rovdjur till 9,7 miljoner euro, vilket motsvarar föregående års nivå. Bland de stora rovdjuren orsakar järven mest renskador. Skadorna på husdjur, odling och bin ökade från 0,5–0,6 miljoner euro under tidigare år till 0,75 miljoner euro.

Med den nya [offentliga viltkoncernens strategi](#) strävar Finland efter att bli en föregångare inom hållbar användning, vård och skydd av viltbestånden.

Arbetet för att uppnå de skärpta klimatmålen fortsatte. En tjänstearbetsgrupp färdigställde en [utredning](#) om kompletterande metoder för att stärka nettosänkorna inom markanvändningssektorn. Inom klimatåtgärdspaketet Fånga kolet beviljades finansiering för 13 projekt som i praktiken omsätter den klimatkunskap som tagits fram i paketet. Den arbetsgrupp som tillsatts för att bereda lagstiftningen om en avgift för ändrad markanvändning lämnade sin [slutrapport](#) med tillhörande [bedömning av effekterna](#).

Måluppfyllelse: **God**

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- Utvärderingen av Forststyrelsens områdesekologiska planering
- Effekttutvärdering av Fånga kolet-utvecklingsprojekten

Effektmål 3: En diversifierad företagsverksamhet, blomstrande landsbygd och skärgård, multilokalitet och samarbetsnätverk stärker samhället

Syftet med åtgärderna för utveckling av landsbygden enligt [Finlands CAP-plan 2023–2027](#), som inleddes 2023, är att diversifiera näringsstrukturen på landsbygden, bygga snabba bredbandsförbindelser och förbättra landsbygdsinvånarnas välfärd. Dessa mål kan uppnås med hjälp av finansiering av landsbygdsföretag, investeringar, stärkande av kompetensen, ökat samarbete och Leader-verksamhet. Utlysningen av projekt- och företagsstöd inleddes i juni, men det var bara beslutsfattandet om företagsstöd som kom igång i slutet av året. NTM-centralerna och de lokala Leader-grupperna för utvecklingen av landsbygden har väldigt många ansökningar från olika håll i Finland under behandling. NTM-centralerna fattade de sista finansieringsbesluten inom [programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland](#) (landsbygdsprogrammet) 2022. Avgifterna för projekten fortsätter till utgången av 2025. Med hjälp av medlen i landsbygdsprogrammet har man skapat över 13 000 arbetsplatser och grundat över 6 000 företag eller utvecklat verksamheten i existerande företag. Med hjälp av finansiering på knappa 300 miljoner euro från landsbygdsprogrammets medel har man uppnått totala investeringar på omkring 1,5 miljoner euro. Landsbygdens invånare har utfört över 3,3 timmar talkoarbete i form av bygg- och renoveringsuppgifter inom allmännyttiga utvecklingsprojekt.

Syftet med [bybutiksstödet](#) är att trygga och främja tillgången till dagligvaruhandelstjänster på landsbygden genom att upprätthålla och öka tjänsternas mångsidighet. Under perioden 1.7.2023–30.6.2024 utbetalas stöd till 180 bybutiker, varav 76 finns på den glest bebodda landsbygden, 56 på kärnlandsbygden, 39 på den stadsnära landsbygden, fyra i landsbygdens lokalcentrum och fem i städernas kransområden. Bybutiker som beviljats stöd finns i alla landskap i Fastlandsfinland. Enligt den [utvärdering av bybutiksstödet](#) som blev klar i februari 2024 har stödet en betydande inverkan på bybutikernas verksamhet. Med hjälp av stödet har bybutikerna kunnat utöka sitt produkt- och tjänstesortiment, och många handelsmän har med hjälp av stödet också rekryterat säsongs- eller heltidsanställda.

Den av statsrådet tillsatta [parlamentariska arbetsgruppen för glesbygden \(HAMA\)](#) avslutade sin mandatperiod den 30 juni 2023. Arbetsgruppen vidtog åtgärder i enlighet med sin handlingsplan och finansierade utvecklingsprojekt för mat-, natur-, fiske- och jaktturism samt kultur i glesbefolkade områden. Inom turismprojektet har man lyckats göra områdena mera kända och diversifiera affärsverksamheten hos de företag som deltog, påverka företagens tillväxt samt stödja områdena att finna sin egen röst och öka livskraften. Med hjälp av kulturprojekten har man positivt påverkat byarnas utveckling, ökat gemenskapskänslan, förbättrat kulturutbudet, stärkt kulturturismen samt gjort området mera känt och lockande. En ny parlamentarisk arbetsgrupp för glesbygden (HARVA) tillsattes den 19 oktober 2023.

[Skärgårdsdelegationens](#) (SANK) [mandatperiod](#) avslutades i och med riksdagsvalet. Den nya delegationen påbörjade sitt arbete i oktober och inledde beredningen av ett nytt nationellt program för utveckling av skärgårds- och vattenområdena. I och med skrivningen i regeringsprogrammet började man vid jord- och skogsbruksministeriet bereda en uppdatering av skärgårdslagen.

[Landsbygdspolitiska rådets](#) (MANE) verksamhet baseras på de uppgifter och mål som rådet tilldelats samt på [det landsbygdspolitiska helhetsprogrammet 2021–2027](#). Under berättelseåret konkretiserades skrivningarna i programmet i [turnén ett gott liv på landsbygden](#), genomfördes en [interimsuppföljning](#) och finansierades [forsknings- och utvecklingsprojekt](#) som genomför programmet på temat segregation och marginalisering på landsbygden.

Måluppfyllelse: God

Effektmål 4: Tillförlitlig geografisk information samt information om fastigheter och lägenheter som kan användas brett skapar ny företagsverksamhet och säkrar ägarskap

Efterfrågan på lantmäterisektorns tjänster var fortsättningsvis lägre än genomsnittet, i synnerhet när det gäller fastighetsuppgifter. Detta berodde på det allmänna ekonomiska läget, vilket syntes till exempel i användningen av informationstjänster. Trots detta tog omkring tusen nya företag i bruk informationstjänster för fastighetsuppgifter. Programmet för förbättring av fastighetsdatasystemet förbättrade kvaliteten på uppgifterna i systemet. Vad gäller grundläggande geografisk information avancerade arbetet med att förnya produktionssystemet för terrängdata och efterfrågan på terrängdata ökade.

Bostadsaktiebolagens övergång till bostadsdatasystemet avancerade snabbt och i slutet av året hade redan omkring 90 procent av bolagen överfört upprätthållandet av aktieboken till Lantmäteriverket. Bostadsdatasystemet togs i bruk i början av 2019 och övergångstiden för överföring av aktieböckerna till systemet upphörde vid utgången av 2023. Den fortsatta utvecklingen av bostadsdatasystemet framskred i enlighet med EU-återhämtningsplanen. De ändringar i bostadsdatalagen och lagen om bostadsaktiebolag som möjliggör den fortsatta utvecklingen av bostadsdatasystemet trädde i kraft den 1 juni 2023. Med stöd av bostadsdatalagen utarbetades ett utkast till bostadsdataförordning.

På grund av läget i den säkerhetspolitiska omgivningen tvingades man rikta resurser till säkerheten i informationsresurserna och tjänsterna. Vad gäller fastigheter, aktielägenheter och grundläggande geografisk information förblev de elektroniska tjänsterna störningsfria. Efterfrågan på tjänster för grundläggande geografisk information ökade (+19 procent) och efterfrågan på informationstjänster gällande fastighetsdata minskade (-5 procent) till följd av de ekonomiska konjunkturerna.

Måluppfyllelse: **God**

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Vid genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling främjar jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde livsmedelstryggheten, en hållbar användning av förnybara naturresurser samt en ansvarsfull och totalt sett hållbar bioekonomi och cirkulär ekonomi. Ministeriet ansvarar inom sin sektor också för stävjandet av och anpassningen till klimatförändringarna samt hejdandet av förlusten av biologisk mångfald.

För att förbättra hållbarheten i det finländska jordbruket har man genom åtgärder inom EU:s gemensamma jordbrukspolitik strävat efter att minska utsläppen av näringsämnen i miljön, upprätthålla den biologiska mångfalden, förbättra luftkvaliteten, lindra klimatförändringarna och främja anpassningen till dem samt upprätthålla en god jordmån.

Utnyttjandet av potentialen i de finländska landsbygds- och skärgårdsområdena för att främja en hållbar utveckling förutsätter en fungerande infrastruktur (vägar, vattenförsörjning och dataförbindelser) och tillgängliga tjänster. På landsbygden och i skärgården finns det globalt knappa resurser: förnybara naturresurser, vatten, jordmån och miljöer som stödjer hälsa och välmående.

I enlighet med regeringsprogrammet fortsatte man Skärgårdshavsprogrammet med betoning på åtgärder i stor skala för att förbättra cirkulationen av näringsämnen. För att rikta skyddsåtgärderna och förbättra genomslagskraften bereddes en genomförandeplan för programmet i samarbete med flera förvaltningsområden och aktörer inom sektorn (NTM-centralen, landskapsförbundet, kommuner och lokala vattenområdesaktörer).

Genomförandet av försöksprogrammet för återvinning av näringsämnen fortsatte. Syftet med programmet är att främja återvinningen av näringsämnen och bearbetningen av näringsrik biomassa så att man kan ta tillvara de näringsämnen som är nödvändiga för jordbruket, till exempel genom att utveckla organiska gödselmedel eller andra produkter med högre förädlingsgrad. Med hjälp av de helt nationella stöden i försöksprogrammet finansierades forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet (FoUI) som främjade återvinning av biomassors näringsämnen samt investeringar i biogas, gödselhantering, näringsåtervinning och koldioxidbindning. Under berättelseåret utbetalades knappt 1,8 miljoner euro i stöd till FoUI-projekt och knappt 3,2 miljoner euro till investeringar. Dessutom kopplades drygt 6,3 miljoner euro till nya projekt, varav omkring 1,2 miljoner till FoUI-projekt (12 projekt) och omkring 5,2 miljoner euro till investeringar (fyra investeringar). I fortsättningen ingår försöksprogrammet också i arbetet med Skärgårdshavsprogrammet.

Man har vidtagit åtgärder ur [färdplanen för matsvinn](#) och fortsatt uppföljningen i samarbete med miljöministeriet och Naturresursinstitutet. För att främja en hållbar kost gjordes en [utredning](#) om att utvidga övervakningen av och rådgivningen om livsmedelssäkerhet till att gälla matens näringsinnehåll och uppföljningen av livsmedelsavfall på serveringsställena. Som resultat av utredningen kunde man konstatera att det åtminstone inte för tillfället finns något större intresse för att utvidga livsmedelstillsynen i denna riktning.

Ministeriet fortsatte finansieringen av proteinklustret som samlar olika aktörer inom växtproteinbranschen för att främja värdekedjor i anslutning till växtproteiner. [En förhandsutredning över påverkansinvesteringar i växtproteinbranschen](#) publicerades. En modell för ansvarsfulla måltidstjänster publicerades ([vastuullinen-ruokapalvelu.fi](#)) och modellen introducerades på olika evenemang. Guiden för upphandling av ansvarsfulla måltidstjänster, som riktar sig till offentliga upphandlingsenheter, och dess upphandlingskriterier uppdaterades i juni. Syftet med uppdateringen var att vid offentliga livsmedelsupphandlingar ta hänsyn till metoder inom primärproduktionen som stöder den biologiska mångfalden. Dessutom utökades kriterierna med kvalitetssystem och certifikat som innehåller krav avseende biologisk mångfald. Kompetenscentrumet KEINO:s tjänst [kriteeripankki.fi](#) lanserades och publicerade hållbarhets- och näringskriterier för livsmedel och måltidstjänster.

[De nordiska näringsrekommendationerna](#) (Nordic Nutrition Recommendations, NNR) publicerades i juni och de lägger större vikt vid miljöaspekter än tidigare. Uppdateringen av de nationella näringsrekommendationerna i enlighet med NNR2023 har inletts under ledning av Statens näringsdelegation (VRN).

Ministeriet deltog i planeringsarbetet för genomförandet av [Finlands bioekonomiska strategi](#). Målet med strategin, som sträcker sig till 2035, är att säkerställa ekologisk hållbarhet, social rättvisa och förnyelseförmågan hos förnybara naturresurser samt stärka den breda kompetensen inom bioekonomi. Dessutom påverkade ministeriet uppdateringen av EU:s bioekonomiska strategi för att utgångspunkten för utnyttjandet av förnybara naturresurser i en förändrad omvärld ska vara att öka mervärdet, skapa innovativa lösningar på globala problem och skapa välfärd för hela Finland och EU.

Genomförandet av åtagandet för vattenansvar främjades för att förbättra hanteringen av vattenrelaterade risker, företagans ansvar och konkurrenskraften. Som del av det nationella verkställandet av den internationella strategin för vattensektorn i Finland och Fair Water Footprints-deklarationen utarbetades en [verksamhetsplan](#) för nationellt främjande av vattenansvar. Planen gäller i synnerhet förvaltningens åtgärder, men är nära kopplad till företagsansvar och medborgarorganisationernas och konsumenternas roll. Finlands synlighet och inflytande i internationella vattenfrågor ökades genom finansiering av en ny uppgift som särskild representant för internationella vattenfrågor. Den särskilda representanten främjar internationella vattenfrågor i samarbete med övriga aktörer inom statsförvaltningen och stärker samstämmigheten i Finlands internationella vattenpolitik.

Uppnående av målen för jämställdhet

Jord- och skogsbruksministeriet har i sin verksamhet beaktat främjandet av lika-behandling och integreringen av regeringens jämställdhetsperspektiv i lagberedningen, i styrningen av verksamheten och ekonomin samt i andra funktioner som är väsentliga med tanke på jämställdheten. Ungefär 90 procent av utgifterna under huvudtiteln är överföringsutgifter. Stödets inverkan på jämställdheten är i regel inte en grund för beviljande av stöd. Målet i genomförandet är dock att beakta olika befolkningsgruppers behov.

I projekten för utveckling av landsbygden följer man bland annat köns- och åldersfördelningen till exempel i antalet deltagare i aktiveringsevenemang, deltagare i utbildning och antalet arbetstillfällen som projekten gett upphov till samt antalet sysselsatta under projektet. För att öka känslan av samhörighet, förebygga marginalisering samt stärka jämlikheten och jämställdheten har man i flera lokala Leader-aktionsgruppers projekt särskilt följt upp olika gruppers deltagande i utvecklingen av regionen, såsom unga, äldre, invandrare och arbetslösa. Dessutom följer man upp könsfördelningen i styrelsen för Leader-gruppen. När det gäller startstödet till unga jordbrukare följer man upp könsfördelningen bland de personer som inlett företagsverksamhet.

Ytterligare uppgifter om resultaten

Resultaten för förvaltningsområdets ämbetsverk och inrättningar, Naturresursinstitutet, Livsmedelsverket och Lantmäteriverket, nåddes som planerat. Den finansiella ställningen för ämbetsverkens och inrättningarnas verksamhet försvagades dock, eftersom finansieringen för omkostnadsmomenten trots uppgiftsprioritering inte räckte till för skötseln av verksamhetsårets uppgifter och de överförda anslagen sjönk till en oroväckande låg nivå.

Naturresursinstitutet uppnådde huvudsakligen sina mål. Vad gäller EU- och företagsfinansiering överträffade institutet sina mål. Särskilt väl lyckades institutet i anskaffningen av EU-finansiering. Finansiering beviljades för totalt 20 Horisont Europa-projekt. Vad gäller kundfinansieringen ledde det långsiktiga produktifierings- och ledningsarbetet till ett gott resultat. Avvikelserna från målen gällde underskott antingen i personalresurserna eller i självfinansieringsandelen. Projektet med att förnya infrastrukturen för husdjursforskning i Jockis gick inte framåt på grund av otillräcklig finansiering. Investeringen på 4,25 miljoner euro är avgörande för att kunna utveckla Naturresursinstitutets övergripande nätverk av verksamhetsställen och garantera förutsättningar för högklassig och konkurrenskraftig forskning.

Livsmedelsverket lyckades i regel väl med sina uppgifter i anslutning till säkerheten i livsmedelskedjan och som utbetalande organ. Genomförandet av den nya CAP-planperioden, fågelinfluensa på pälsfarmer samt resurser och finansiering av informationssystemens underhåll och utveckling krävde ändå specialarrangemang vid verket.

Lantmäteriverkets mål för geografisk information samt information om fastigheter och lägenheter uppfylldes huvudsakligen som planerat. Bostadsdatasystemet är en ny och omfattande uppgiftshelhet som påverkade tillräckligheten i finansieringen och organiseringen av uppgifter. Till följd av de förändringar som skett på marknaden och inflationen var det utmanande att bevara kostnadsmotsvarigheten för den avgiftsbelagda verksamheten.

[Jord- och skogsbruksministeriets bokslut 2023](#)

[Naturresursinstitutets bokslut 2023](#)

[Lantmäteriverkets bokslut 2023](#)

[Livsmedelsverkets bokslut 2023](#)

9 Kommunikationsministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **100 849 mn €**

• Kommunikationsministeriets andel **4 787 mn €**

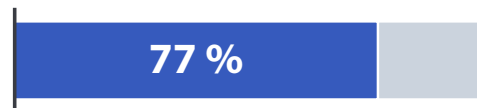

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 2 123 mn €
- Överföringsutgifter 995 mn €
- Investeringsutgifter 573 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

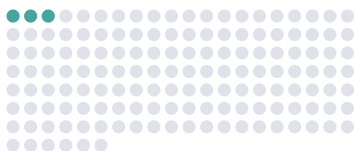
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **79 387 årsverken**

• Kommunikationsministeriet **2 445 årsverken**

Ämbetsverk 3 ST.

- Meteorologiska institutet
- Transport- och kommunikationsverket
- Trafikledsverket

Fonder 1 ST.

- Statens televisions- och radiofond

Affärsverk 0 ST.

- Inga affärsverk

Bolag 6 ST.

- Cinia Ab
- Finlandsbanan Ab
- Rundradion Ab
- Trafikstyrbolag Fintraffic Ab
- Västbanan Ab
- Östbanan Ab

Centrala förändringar i förvaltningen

Finlandsbanan Ab har sedan mars 2024 verkat under namnet Flygbanan Ab.

9.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Under året som gick inföll ett riksdagsval och ett regeringsbyte, och åtgärderna i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering inleddes. Under den första hälften av året slutfördes huvudsakligen regeringen Marins åtgärder. Beskrivningen utvärderar i huvudsak hur målen för statsminister Marins regering har uppfyllts.

Den säkerhetspolitiska miljön har förändrats i Finland och Europa. Detta har ökat vikten av det nordiska samarbetet. Natomedlemskapet har också medfört nya uppgifter för förvaltningsområdet i flera grupper under Natos kommittéer.

Saneringen av de offentliga finanserna och den ytterst strama ekonomiska situationen har ytterligare accentuerat behovet av produktivitetshöjande åtgärder, prioritering av uppgifter och förbättrad riskhantering. Detta har ökat särskilt behovet av att fullt utnyttja de möjligheter som digitalisering och artificiell intelligens medför när det gäller att effektivisera verksamheten och skapa nytt mervärde genom att accelerera dataekonomin. Möjligheterna är också förenade med risker, exempelvis att de stora teknikbolagens makt ökar, människors personliga välbefinnande och förtroende påverkas på olika sätt och rentav att samhällenas demokratiska grund urholkas.

Utbudet av information är större än någonsin tidigare och exponeringen för informationspåverkan ökar. Den digitala kompetensen differentieras, allt mer information samlas in om befolkningen, och skyddet för privatlivet måste säkerställas. Till exempel den tekniska utvecklingen, de ömsesidiga beroendena mellan digitala system samt cyberattacker som stör kritiska samhällsfunktioner har höjt hotnivån i cybermiljön. Det krävs framsyn och åtgärder såväl nationellt som internationellt för att förebygga riskerna och hantera konsekvenserna.

Digitaliseringens konsekvenser för utvecklingen av posttjänsterna fortsätter i takt med att digitala lösningar ersätter traditionell papperspost. Traditionella medier når fortfarande många finländare och förtroendet för medierna är internationellt sett på en hög nivå i Finland. Skillnaderna i mediekonsumtionen i olika åldersklasser ökar dock. Digitaliseringen, det förändrade konsumentbeteendet och flödet av reklampengar till plattformsbolagen försvårar i synnerhet de kommersiella mediernas verksamhetsförutsättningar.

Transport- och kommunikationsnäten och transport- och kommunikationstjänsterna måste tåla och kunna återhämta sig från störningar. Bland annat extrema väderfenomen orsakar allt större skador eller olägenheter för transporterna och kommunikationen. Driftsäkra nät och tjänster garanterar att samhället fungerar. I det logistiska systemet är isbrytningen viktig för försörjningsberedskapen.

Enligt EU:s förordning om ansvarsfördelning ska utsläppen av växthusgaser från transporterna i Finlands ansvarsfördelningssektor minskas med 50 procent jämfört med nivån 2005 fram till 2030. Transporter är den största enskilda utsläppskällan i ansvarsfördelningssektorn. De transportrelaterade växthusgasutsläppen har minskat på senare år, med det krävs ytterligare åtgärder för att målet för 2030 ska kunna uppnås. Det är viktigt att omställningen till ren energi sker på ett socialt rättvist sätt.

Påverkansarbetet i EU och internationellt accentueras inom sektorn. Till exempel frågor som gäller digitalisering och data samt mer allmänt den globala teknikkonkurrensen, den kritiska infrastrukturen och säkerheten är viktiga att driva också inom EU.

9.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Risker som äventyrar omställningen till ren energi i transportsektorn

Det finns risker som äventyrar den rena transportomställningens framgång och, om de realiserar, innebär att de transportrelaterade utsläppen av växthusgaser inte minskar enligt målen. Klimatförändringarna sliter på trafikledsinfrastrukturen, ökar underhållsbehovet och trafikeringskostnaderna och försämrar tillgängligheten. Riskberedskapen upprätthålls bland annat genom att man beaktar förändringarna i omvärlden vid uppdateringen av den tolvåriga riksomfattande trafiksystemplanen ([Trafik 12, SRR 2/2021](#)) samt förbättrar anpassningen till klimatförändringarna bland annat genom satsningar på basunderhållet av transportinfrastrukturen.

Risker som äventyrar trafik- och kommunikationsförbindelsernas driftsäkerhet och tillgänglighet, framför allt vid störningar

Samhället kräver fungerande och cybersäkra transport- och kommunikationsförbindelser. Driftsäkerheten och tillgängligheten måste säkerställas också vid störningar. För att hantera riskerna utvecklar förvaltningsområdet lagstiftningen och nya handlingsmodeller, uppdaterar förvaltningsområdets beredskapsplaner och

upprätthåller beredskapen inför kriser och undantagsförhållanden. Väderprognoser produceras för beredskapen inför exceptionella väder- och naturfenomen, för att minimera olägenheterna till följd av dem och för att påskynda återhämtningen efter sådana händelser.

Risker förenade med den digitala omställningen

Den digitala omställningen är förenad med risker. Om riskerna realiseras kommer den serviceproduktion som bygger på digitalisering och data inte att hänga med i utvecklingen och konkurrenskraften kommer att försvagas. Detta försämrar samtidigt säkerheten och kristålligheten. Risken hanteras genom att man utvecklar regleringen, producerar faktaunderlag, satsar på att genomföra [Finlands digitala kompass \(SRR 10/2022 rd\)](#) (på finska, referat på svenska) och utövar inflytande på EU-nivå och internationell nivå. På det sättet kan man främja en omvärldsutveckling som tar hänsyn till samhällets behov och möjliggör nya lösningar.

9.3 Förvaltningsområdets resultatutveckling

Användning av förvaltningsområdets anslag under berättelseåret

Tabell 19. Användning av förvaltningsområdets anslag, miljoner euro

KM	Budgetkapitel	2021	2022	2023
31.01	Förvaltning och verksamhetsområdets gemensamma utgifter	670	731	746
31.10	Trafik- och kommunikationsnäten	1 996	2 144	2 004
31.20	Tjänster inom trafik, transport och kommunikation	919	825	942
31.30	Stöd till trafiken och köp av tjänster	3		
31	KM:s förvaltningsområde totalt	3 587	3 700	3 692

För att uppnå förvaltningsområdets samhälleliga effektmål genomfördes färdplanen för fossilfria transporter samt planen Trafik 12 och dataekonomin och digitaliseringen påskyndades. Åtgärderna inom förvaltningsområdet har planerats för att uppnå ett så stort samlat genomslag som möjligt och så att de bidrar till att uppfylla alla förvaltningsområdets mål.

För att minska utsläppen från transportsektorn genomfördes åtgärder som främjar en genomgripande omställning till en mer hållbar mobilitet och frigörelse från fossila bränslen. Verksamheten enligt Trafik 12-planen har etablerats och planens mål styr verksamheten inom förvaltningsområdet. Den statliga finansieringen för utvecklingen av transportsystemet påverkar på ett centralt sätt möjligheterna att genomföra planen.

I utvecklingen av trafiklederna anvisades 151,4 miljoner euro till vägprojekt, 252,9 miljoner euro till banprojekt, 22 miljoner euro till farledsprojekt och 7 miljoner euro till projektplanering för övrig utveckling. Dessutom anvisades cirka 24,6 miljoner euro till statsunderstöd för städernas spårvägsprojekt som inletts tidigare år. Utvecklingen av trafikledsnätet har inte kunnat anvisas den finansiering som krävs för att uppnå målen. Förändringen i världsläget och de ökade kostnaderna påverkar också väsentligt genomförandet av Trafik 12-planen. Det eftersatta underhållet i trafikledsnätet ökade mer än uppskattat på grund av att kostnadsnivån steg kraftigt och köpkraften fortsatte minska.

Till stöd för kollektivtrafiken anvisades 118,7 miljoner euro. För att främja gång och cykling samt kommunala kollektivtrafikprojekt reserverades anslag på 17,1 miljoner euro. Målet med åtgärderna för mer gång och cykling är förutom att minska utsläppen också att förebygga de hälsoproblem som orsakas av bristande fysisk aktivitet. En [utredning](#) (på finska, referat på svenska) gjordes av effekten av statsunderstöd för mobilitetsstyrning och trafiksäkerhet. Utredningen befäste uppfattningen att även små understödsbelopp är viktiga för kommuner och andra aktörer och att projektresultaten skulle kunna utnyttjas i högre grad än vad som nu är fallet. Effekten blir större om resultat och handlingsmodeller från enskilda projekt tillämpas i större omfattning.

I projektet Den digitala järnvägen ersätts trafikstyrningssystemet för tåg, som är på väg att föråldras, men samtidigt tillvaratas digitaliseringens potential i högre grad för att främja effektiviteten och säkerheten i hela spårtrafiksystemet. Projektets utvecklings- och verifieringsfas finansierades med 12 miljoner euro. Projektet beviljades 85 miljoner euro i finansiering ut EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF).

Via det senaste programmet för bredbandsstöd kunde 32 miljoner euro i RRF-finansiering delas ut för 2022–2023. Det sammanlagda beviljade stödbeloppet var 27 miljoner euro. Satsningarna på cybersäkerhet fortsatte. Nationella samordningscentrumet för forskning, utveckling och innovation inom cybersäkerhet (NCC-FI), som inrättades under berättelseåret i anslutning till Transport- och kommunikationsverket, fick projektfinansiering från Programmet för ett digitalt Europa för perioden

2023–2024. Cybersäkerhetscentret beviljade 251 företag stöd för utveckling av informationssäkerheten till ett sammanlagt belopp av cirka 5,2 miljoner euro för förbättring av företagens egen informationssäkerhet.

Uppnående av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål

Effektmål 1: Finland är en föregångare på vägen mot koldioxidfri trafik och kommunikation

Genomförandet av statsrådets principbeslut om minskning av växthusgasutsläppen från trafiken i Finland, det vill säga [färdplanen för fossilfria transporter](#), fortsatte. Målet för färdplanen är att halvera utsläppen av växthusgaser från inrikestransporter 2030 jämfört med 2005, och att eliminera utsläppen helt senast 2045. Finlands utsläppsminskningsmål för ansvarsfördelningssektorn var bland de striktaste i EU. Målen kan uppnås eftersom utsläppen från transporter under de senaste 10 åren har minskat i Finland, i motsats till situationen i många andra EU-länder. Det krävs dock ytterligare nya åtgärder för att målet för 2030 ska kunna uppnås.

[Statistikcentralens](#) senaste uppgifter visar att de transportrelaterade växthusgasutsläppen var cirka 9,8 miljoner ton 2022 (det senaste statistikförda året). Utsläppen har i regel minskat sedan 2008. Utsläppen av koldioxidekvivalenter från inrikestransporter 2022 minskade med cirka två procent, det vill säga cirka 0,2 miljoner ton, jämfört med året innan. Utsläppen från inrikestransporter 2030 får inte vara högre än cirka 6,25 miljoner ton, vilket innebär att utsläppen måste minskas med cirka 3,55 miljoner ton 2023–2030. Jämnt fördelat över åren innebär det utsläppsminskningar på cirka fyra procent (cirka 0,4 miljoner ton) per år.

Enligt [Transport- och kommunikationsverket](#) ökade andelen personbilar med alternativa drivkrafter såsom el, väte eller gas av alla första registreringar till 55 procent (34 procent 2022). Andelen helt eldrivna bilar var 34 procent (18 procent 2022). Andelen diesel- och bensindrivna bilar av de första registreringarna av personbilar var 6 procent respektive 39 procent. I slutet av juni 2023 användes över 2,8 miljoner personbilar i trafiken i Finland, och av dem drevs 7,1 procent med alternativa drivkrafter. När andelarna av de första registreringarna är höga ökar andelen relativt snabbt.

För att hushåll och företag i hela Finland ska kunna byta till nya drivkrafter behövs ett lättillgängligt distributionsnät som täcker hela landet. [Ett program för utveckling av distributionsinfrastrukturen för nya drivmedel i vägtrafiken i Finland fram till 2035](#) blev klart i mars. Syftet med programmet är att säkerställa att

laddningsinfrastrukturen byggs upp både längs huvudvägarna och på andra håll i Finland. Dessutom anges mål för antalet snabbladdningsstationer och placeringen av dem för att möjliggöra fjärrtrafik. Den offentliga laddningsinfrastrukturen för eldrivna person- och skåpbilar har utvecklats positivt.

Regleringen i EU:s 55-procentpaket för klimatet är av central betydelse för utsläppsminskningarna från såväl vägtrafiken som sjö- och luftfarten, och gör det möjligt att jämnare fördela utsläppsminskningarna mellan medlemsstaterna och accelerera åtgärderna på internationell nivå. Förordningen om co₂-gränsvärden för person- och skåpbilar, förordningen om distributionsinfrastruktur och den nya utsläppshandeln för vägtrafiksektorn var viktiga initiativ som ingick i 55-procentpaketet i fråga om vägtrafiken.

Viktiga initiativ inom sjö- och luftfarten var de förordningar som främjar användningen av förnybara bränslen samt utvidgningen och åtstramningen av utsläppshandeln. Ändringarna i utsläppshandeln genomfördes nationellt genom den nya lagen om utsläppshandel, som trädde i kraft den 1 januari 2024. Luftfartens utsläppshandel effektiviseras genom att man stegvis fram till 2026 frångår de utsläppsrätter som delats ut gratis och genom att den totala mängden utsläppsrätter minskas. En stödmekanism för hållbara flygbränslen togs in i utsläppshandeln i syfte att öka användningen av hållbarare flygbränslen och utsläppsminskningarna genom att minska prisskillnaden mellan fossila och hållbara flygbränslen. Sjötransporternas inträde i utsläppshandeln och förordning (EU) 2023/1805 om användning av förnybara och koldioxidsnåla bränslen för sjötransport främjar väsentligt utsläppsminskningarna inom sjöfarten.

Viktiga förbindelser tryggades med finansiering till kollektivtrafiken. Finansiering anvisades till köp av kollektivtrafiktjänster och dessutom till rena kollektivtrafikfordon och trafikering med dem. [Enligt Transport- och kommunikationsverkets lägesbild](#) var 60 procent av bussarna inom kollektivtrafiken i de stora och medelstora stadsregionerna 2022 dieseldrivna, 17 procent eldrivna och 2 procent gasdrivna. Andelen bussar som gick på biobränsle var 22 procent. Andelen dieseldrivna bussar uppskattas ha minskat till 55 procent 2023 och andelen eldrivna ha ökat till 20 procent.

Finland offentliggjorde som föregångarland 2021 en nationell klimat- och miljöstrategi för IKT-branschen med åtgärder för att minska den digitala infrastrukturens klimatavtryck och förbrukning av naturresurser och främja digitala lösningar som bidrar till utsläppsminskningar. Genomförandet av strategin har fortsatt bevakats och möten med intressentgrupper har ordnats i enlighet med strategin. Temat för mötena 2023 var de åtgärder som ska prioriteras de kommande åren. En del

åtgärder har tagits in i genomförandeplanen för den digitala kompassen och de inbegriper bland annat att ytterligare förbättra mätningen av effekter, utveckla den offentliga upphandlingen samt utveckla och främja spridningen av IKT-lösningar som genererar klimat- och miljöfördelar.

Måluppfyllelse: God

Effektmål 2: Nätverk och tjänster underlättar vardagen och främjar näringsidkandet

Den riksomfattande trafiksystemplanen för 2021–2032 (Trafik 12) är en strategisk plan för utvecklingen av trafiksystemet. Enligt den årliga [sammanfattande rapporten](#) om framstegen för planen framskrider största delen av de planerade åtgärderna bra. Under berättelseåret har tryggheten av kritisk infrastruktur och främjandet av militär rörlighet uppmärksammas mer än tidigare. Transport- och kommunikationsverkets [transportsystemanalys](#) innehåller information om planens konsekvenser. Planen Trafik 12 uppdateras för närvarande.

Trots det strama finansieringsläget och den höga kostnadsnivån kunde man upprätthålla dagligen farbara transportnät. Den oförutsett höga prisnivån för landsvägsbeläggningsarbeten minskade antalet kilometer som belades, vilket ledde till att det eftersatta underhållet i landsvägsnätet ökade. Den stigande kostnadsnivån innebar att kostnadsräknelserna för pågående projekt för att utveckla trafikledsnätet inte höll, och för flera projekt måste höjda fullmakter sökas i tilläggsbudgetarna.

Under 2023 fick Finland sammanlagt cirka 91 miljoner euro finansiering för transportprojekt ur Fonden för ett sammanlänkat Europa (Connecting Europe Facility, CEF), inklusive för militär rörlighet och alternativa drivkrafter, och sammanlagt cirka 22,4 miljoner euro för digitaliseringsprojekt.

I utvecklingen av kommunikationsnäten är det viktigt att säkerställa tillräckliga frekvenser för mobilnät i framtiden, då 6G-tekniken tas i bruk. Frågan togs upp på Världsradiokonferensen WRC-23. Koncessionsvillkoren för det så kallade 2G-frekvensbandet ändrades för att skapa möjligheter att införa mer avancerad nätteknik i framtiden. Detta möjliggör användning av nyare nätteknik i de frekvensband som används för 2G-nät (900 och 1 800 megahertz) från och med ingången av 2030.

Genom regeringens proposition RP 70/2023 rd som lämnades till riksdagen i oktober genomfördes nationellt EU:s förordning om digitala tjänster, som syftar till att förbättra öppenheten och säkerheten kring internetbaserade förmedlingstjänster för användarna. Förordningen om digitala tjänster syftar till att skydda användarna

mot olagligt innehåll på nätet och säkerställa att deras grundläggande fri- och rättigheter tillgodoses. Ett syfte är också att underlätta tillhandahållandet av tjänster över medlemsstaternas gränser inom EU.

Statsrådets förordning om statsunderstöd för stödjande av informationsförmedling och nyhetsmedier (476/2023) utfärdades i mars. Transport- och kommunikationsverket beviljade 69 sökande och 188 olika medier understöd. Med understödet stöds mångsidigheten och mångfalden i nyhetsverksamheten samt en heltäckande informationsförmedling. Målet är att undvika uppkomsten av informationsvakuum och att trygga tillgodoseendet av yttrandefriheten. På längre sikt bedöms dock understödet få relativt liten effekt till följd av det blygsamma beloppet (totalt 7 miljoner euro) och understödets engångskaraktär.

Dessutom infördes ett tidsbegränsat statligt distributionsstöd för tidningar (15 miljoner euro per år) i samband med att postlagen ändrades. Syftet är att skapa förutsättningar för tidningsdistribution fem vardagar i veckan i regioner där det inte annars finns heltäckande morgonutbärning fem dagar i veckan.

Den nya lotsningslagen (561/2023) trädde i kraft den 1 september 2023. De viktigaste ändringarna gällde skyldigheten att anlita lots samt personcertifikat och villkoren för beviljande av sådana. Till följd av ändringarna bedöms sjöfartssäkerheten i Finlands vattenområden som helhet förbättras, och då inträffar också färre små olyckor såsom grundstötningar som varit typiska för de senaste åren.

Effektiviteten i förvaltningsområdets verksamhet har bedömts utifrån transport- och kommunikationsnätets omfattning och täckning samt prisutvecklingen för tjänsterna. [Statistiken om trafiknätets täckning](#) (på finska) visar hur stor del av befolkningen som har tillgång till olika trafikformer enligt vissa kriterier. Inga större förändringar i täckningen har skett de senaste åren.

Enligt Transport- och kommunikationsverkets senaste [uppgifter](#) hade 73 procent av hushållen i slutet av 2022 möjlighet att ta i bruk en fast bredbandsuppkoppling med en hastighet på minst 100 megabit per sekund, och 52 procent hade möjlighet att ansluta sig till ett fast fiberoptiskt nät. Av hushållen hade 66 procent tillgång till en hastighet på minst 300 megabit per sekund och 65 procent tillgång till en hastighet på minst 1 000 megabit per sekund. Nätets täckning har ökat med endast några procentenheter jämfört med 2021. [Tillgången](#) till 5G-nätet för mobilt bredband (100 megabit per sekund) ökade från 86 procent i september 2022 till 90 procent i september 2023.

Enligt Statistikcentralen hade realpriserna för kommunikationstjänster i november 2023 stigit med cirka 3,5 procent jämfört med året innan. Totalt sett har dock utvecklingen av realpriserna för kommunikationstjänster gynnat konsumenterna, och realpriserna är fortfarande cirka 7 procent lägre än 2010. De reella konsumentpriserna för transporter sjönk med 2 procent 2023 jämfört med 2022. De reella konsumentpriserna för transporter har stigit med cirka 27 procent sedan 2010. Under 2023 steg priset för kollektivtrafik med cirka 1,1 procent och kostnaderna för användning av egen bil sjönk med cirka 3,2 procent jämfört med 2022 bland annat på grund av bränsleprisutvecklingen.

Måluppfyllelse: God

Effektmål 3: De nya verksamhetsmodellerna och innovationerna ökar välfärden och konkurrenskraften

Kontinuiteten i den förvaltningsövergripande samordningen och ledningen av dataekonomin och digitaliseringen har säkerställts. Ministeriernas permanenta samarbetsgrupp digitaliseringsbyrån har utarbetat Finlands första rapportering och färdplan för EU:s digitala decennium för kommissionen och en mer omfattande nationell genomförandeplan. Beredningen av de åtgärder för digital infrastruktur som kommunikationsministeriet ansvarar för har inletts. De områden som är viktiga att påverka för att målen ska kunna uppnås har identifierats och inflytande har utövats över arbetsprogrammet för EU:s kommande kommission för att främja en effektiv verkställighet av regleringen och infrastrukturen för datautnyttjande, framtidens nätinфраstruktur och ny teknik samt medie- och plattformssaktörernas verksamhetsförutsättningar. För att skapa förutsättningar för de tjänster som dataekonomin och digitaliseringen möjliggör har man dessutom fokuserat på genomförandet av EU:s datastrategi, utnyttjandet av och interoperabiliteten för förvaltningsområdets data, revideringen av informationskraven i lagen om transportservice samt åtgärder som gäller automatiserade transporttjänster.

I projektet Den digitala järnvägen som förnyar trafikstyrningssystemet för järnvägarna fortsatte utvecklings- och verifieringsfasen. Inom utvecklingen av järnvägstrafiken har Finland arbetat för att EU:s reglering av järnvägstrafiken ska vara så teknikneutral som möjligt, främja automatisering och digitalisering samt tillåta användningen av kommersiella kommunikationsnät i EU.

Även i väderprognostjänsterna har databaserade prognosmetoder utvecklats och riktade AI-baserade prognosmetoder införts för olika användarsektorer. På sommaren inledde Finland bland de första i Europa testningen av en öppet tillgänglig

databaserad global väderprognosmetod. Digitala tvillingar utvecklas med hjälp av den senaste datatekniken till stöd för bevakningen av extrema väderfenomen och anpassningen till klimatförändringarna.

Finland återtog förstaplatsen i Näringslivets forskningsinstitut Etlas globala [Digitalbarometer 2023](#) som mäter digitaliseringsberedskapen. Finland har förbättrat sin position särskilt i företagsjämförelsen. I Europeiska kommissionens mätning [European Innovation Scoreboard 2023](#) kom Finland på tredje plats.

Nya persontransporttjänster som statistikförs är antalet bilpoolsbilar, stadscyklar och elsparkcyklar. Enligt de senaste uppgifterna från 2022 ökade antalet [bilpoolsbilar](#) med cirka 11 procent jämfört med året innan. Antalet eldrivna bilpoolsbilar ökade med hela 81 procent. Antalet uthyrningar ökade med över 50 procent jämfört med ett år tidigare. Antalet [stadscyklar](#) ökade med 26 procent, men antalet resor med stadscyklar (3,3 miljoner resor) minskade med drygt 2 procent. Antalet resor med [elsparkcyklar](#) ökade med cirka 51 procent (16,9 miljoner resor) jämfört med året innan.

Måluppfyllelse: Utmärkt

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Kommunikationsministeriet främjar inom sitt förvaltningsområde genomförandet av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling. När det gäller ekologisk hållbarhet har kommunikationsministeriets förvaltningsområde fortsatt åtgärderna för att minska de transportrelaterade växthusgasutsläppen. Omställningen till ren energi inom transportsektorn har främjats bland annat genom att lagstiftningen om anskaffningsstöd för fordon med alternativa drivkrafter har reviderats och ett program för att utveckla distributionsinfrastrukturen för nya bränslen i vägtrafiken har utarbetats. Dessutom eftersträvas utsläppsminskningar genom förbättringar av trafikledernas säkerhet och trafikflödet samt effektivare logistik.

Ur den ekonomiska hållbarhetens perspektiv är digitala förbindelser, transport och kommunikation av central betydelse för näringslivets konkurrenskraft och förnyelse och därigenom för hela Finlands livskraft och välfärd. Åtgärder genomförs bland annat som en del av den tolvåriga riksomfattande trafiksystemplanen och [Finlands digitala kompass](#). Med tanke på den sociala hållbarheten säkerställer ministeriets arbete att människors grundläggande behov tillgodoses. Åtgärderna gäller till exempel genomförandet av [trafiksäkerhetsstrategin](#) samt tillgängligheten

i transporttjänster och digitala tjänster. Enligt [Transport- och kommunikationsverkets preliminära uppgifter](#) omkom 173 personer i vägtrafiken 2023. Antalet dödsfall minskade avsevärt för andra året i följd – antalet omkomna var 196 personer 2022 och 225 personer 2021. Enligt [förhandsstatistiken](#) om sjöolyckor omkom 34 personer 2023 (27 personer 2022). En tillgänglighetsvision med mål för transportsystemets tillgänglighet offentliggjordes i november. Dessutom förbättrades tillgången till information om tillgängligheten på järnvägsstationer genom en ändring i lagen om transportservice.

Uppnående av målen för jämställdhet

Ministeriets och förvaltningsområdets [operativa likabehandlings- och jämställdhetsplan](#) blev klar på sommaren. Det operativa nätverket för likabehandling och jämställdhet har utarbetat en genomförandeplan för den. Uppmärksamhet har ägnats åt kompetensen i likabehandlings- och jämställdhetsfrågor genom att material om operativ likabehandling och jämställdhet har tagits in i introduktionsmaterialet för nya tjänstepersoner och utbildning har ordnats om operativ likabehandling och jämställdhet. I ministeriets lagberedning bedömdes lagstiftningens konsekvenser för jämställdheten och likabehandlingen i större utsträckning än tidigare.

Ytterligare uppgifter om resultaten

För att de samhälleliga effektmål för kommunikationsministeriets förvaltningsområde som beskrivs ovan ska kunna uppnås har fleråriga resultatmål fastställts för ämbetsverken. För varje resultatmål har årliga målnivåer fastställts. Ministeriet uppnådde 16 av 22 målnivåer helt och 6 delvis. Meteorologiska institutet och Trafikledsverket uppnådde alla mål. Transport- och kommunikationsverket missade endast två målnivåer delvis.

[Kommunikationsministeriets bokslut för 2023](#)

[Transport- och kommunikationsverkets bokslut för 2023](#)

[Trafikledsverkets bokslut för 2023](#)

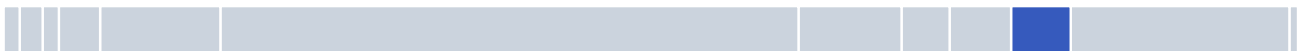
[Meteorologiska institutets bokslut för 2023](#)

10 Arbets- och näringsministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **100 849 mn €**

- Arbets- och näringsministeriets andel **4 648 mn €**

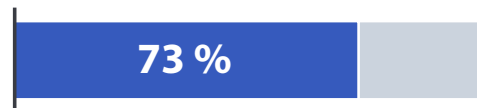

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 880 mn €
- Överföringsutgifter 2 145 mn €
- Investeringsutgifter 359 mn €
- Övriga utgifter 9 mn €

Användningsgrad för anslagen

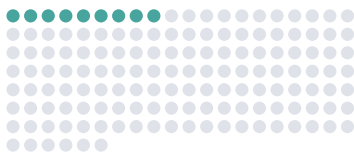
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **79 387 årsverken**

- Arbets- och näringsministeriet **10 315 årsverken**

Ämbetsverk 9 ST.

- Geologiska forskningscentralen
- Patent- och registerstyrelsen
- Säkerhets- och kemikalieverket
- Innovationsfinansieringscentret Business Finland
- Energimyndigheten
- Konkurrens- och konsumentverket
- NTM-centralernas och TE-byråernas utvecklings- och förvaltningscenter
- NTM-centraler 15 st. och deras underlydande TE-byråer
- Försörjningsberedskapcentralen

Fonder 3 ST.

- Statsgarantifonden
- Försörjningsberedskapsfonden
- Kärnavfallshanteringsfonden

Affärsverk 0 ST.

- Inga affärsverk

Bolag 8 ST.

- Business Finland Ab
- Business Finland Venture Capital Ab
- Finlands Center för Läkemedelsutveckling Ab
- Finlands Industriinvestering Ab
- Finnvera Abp
- Jobbkanalen Ab
- Klimatfonden Ab
- Teknologiska forskningscentralen VTT Ab

10.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

De stigande kostnaderna för företagens produktionsfaktorer har minskat tillväxten och skjutit upp investeringar. Den höga inflationen i euroområdet håller på att avmattas. Inflationen i november 2023 var 2,4 procent jämfört med över 10 procent ett år tidigare. År 2024 närmar sig inflationen Europeiska centralbankens målnivå på 2 procent. Förväntningen på marknaden är att styrräntorna kommer att sjunka, vilket väntas uppmuntra till nya investeringar.

Fabriksindustrins produktion sjönk i maj–juli under berättelseåret med nästan 3 procent jämfört med ett år tidigare. Skillnaderna mellan branscherna har varit stora: produktionen av metallvaror, maskiner och apparater ökade medan affärsverksamheten avtog och beställningarna minskade i skogsindustrin, textil-, kläd- och skotillverkningen samt el- och elektronikindustrin. Sysselsättningen påverkades negativt av att mängden nya beställningar minskade efter sommaren, och det syns i första hand som ett ökat antal permitteringar.

Företagen satsade 5,4 miljarder euro på forsknings- och utvecklingsverksamhet 2022. Forsknings- och utvecklingsutgifterna ökade med nästan 5 procent från året innan, vilket var mindre än hälften av nivån 2021 (+ 11 procent). På grund av den tilltagande inflationen sjönk de reella utgifterna en aning 2022 (-0,5 procent). IKT-branschen stod för 53 procent av ökningen i industrins forsknings- och utvecklingsverksamhet. Däremot minskade utgifterna med över 90 miljoner euro utanför industrin. Statistikcentralen uppskattar att företagens forsknings- och utvecklingsverksamhet 2023 ökade med 4,3 procent (+ 230 miljoner euro), vilket var lägre än inflationen.

Enligt Statistikcentralen var antalet sysselsatta (totalt 2 628 000) 2023 cirka 8 000 fler än ett år tidigare. Ökningen beror uteslutande på att antalet sysselsatta kvinnor ökat. Sysselsättningsgraden bland 20–64-åringar var 77,9 procent (-0,2 procentenheter från året innan) och bland 15–74-åringar var arbetslöshetsgraden 7,2 procent (6,8 procent året innan).

Tillgången på arbetskraft förbättras genom internationell rekrytering, och arbetskraftsinvandringen har ökat under de senaste åren. Det totala antalet ansökningar om uppehållstillstånd på grund av arbete minskade 2023 jämfört med 2022, men var fortfarande historiskt sett högt. Sammanlagt beviljades över 15 000 uppehållstillstånd på grund av arbete 2023, flest för yrkesarbetare. Den höga nivån av arbetsrelaterad invandring torde bero både på ökande efterfrågan och på arbetsgivarnas förbättrade rekryteringskompetens.

Läget på energimarknaden var stabilare 2023 än 2022. Produktionen ökade och tillgången på importerad el från grannländerna förbättrades. Förbrukningen av förnybar energi, i synnerhet markbaserad vindkraft, var hög och enheten Olkiluoto 3 började regelbundet producera el våren 2023. Statsrådet beviljade nya drifttillstånd för kärnkraftverksenheter i Lovisa fram till 2050, vilket bidrog till stabiliteten och säkerheten på marknaden.

EU förhandlade om flera nödgärder under 2023 bland annat för att tygla el- och gaspriserna och stabilisera energimarknaden. I det sammanhanget började kommissionen ta fram nya modeller för en reform av elmarknaden. Syftet med elmarknadsmodellen är att göra EU:s energimarknad mer hållbar och stabil, skydda konsumenter och företag mot plötsliga prisfluktuationer på el och uppmuntra investeringar i förnybara energikällor.

Erfarenheterna i samband med coronapandemin och Rysslands anfallskrig har lett till att den politiska modell som bygger på en konkurrensutsatt inre marknad också har ifrågasatts. Det finns tecken på till exempel ökande protektionism och statliga interventioner samt en betoning på försörjningsberedskap, självförsörjning och säkerhet som argument för politiken inom olika områden (inbegripet statsstödspolitiken). Den allt instabilare internationella säkerhetsmiljön har avspeglat sig på försörjningsberedskapen och kontinuiteten i samhällskritiska funktioner. Förändringarna i den säkerhetspolitiska omgivningen har varit snabba och beredskapen inför förändringar har accentuerats ytterligare. Överraskande försörjningsberedskapsbehov och hanteringen av olika störningar har förutsatt en snabb reaktionsförmåga.

10.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

I EU betonas staternas roll och statsstöd som konkurrensfaktor på bekostnad av den inre marknadens funktion

De finländska företagens konkurrensposition försämras på medellång sikt. EU satsar på en generösare politik för statligt stöd för att bemöta den interkontinentala konkurrensen, vilket inte gynnar små företag i en liten, öppen ekonomi. Regleringsutvecklingen och kapplöpningen för att erbjuda stöd påverkar den inre marknaden negativt. Risken hanteras genom systematiskt EU-inflytande och arbete i rådets arbetsgrupper samt gemensamt inflytande tillsammans med likasinnade medlemsstater.

Företagens FoU-investeringar ökar inte och ökningar av FoU-finansieringen riktas inte så att de åstadkommer en hävstångseffekt i företagens FoU-verksamhet

Företagens FoU-intensitet ökar inte och nya företag och branscher ökar inte FoU-verksamheten. Samarbetet mellan forskningsorganisationer och företag blir inte starkare. FoU-finansieringens genomslag försämras. Ingen ny, internationellt konkurrenskraftig affärsverksamhet uppkommer till följd av FoU-verksamheten. Finland klarar sig inte i konkurrensen om FoU-investeringar och experter. Omvärlden uppmuntrar inte till FoU-verksamhet. Produktivitetens ökning avmattas, Finlands ekonomiska tillväxt avtar och sysselsättningen utvecklas inte enligt målen. Risken hanteras genom att man i beredningen av planen för FoU-finansiering ser till att finansieringen riktas effektivt så att den aktiverar FoU-investeringar och samarbete med forskningsorganisationer i företagen. Det säkerställs att företagens omvärld uppmuntrar till FoU-investeringar.

Finlands näringsstruktur förnyas inte

Företagen och den offentliga sektorn förnyas inte och Finlands konkurrenskraft samt kompetensen försvagas. Risken hanteras genom att man främjar en näringspolitik som förnyar näringsstrukturen och stöder internationell tillväxt, en höjning av investeringsgraden och en snabbare ökning av innovationsverksamheten så att även regionala styrkor utnyttjas.

Finland klarar sig inte i konkurrensen om investeringar

Finland har inte önskad framgång i den internationella konkurrensen om investeringar, och till exempel de väntade investeringarna i den rena omställningen realiseras inte. Risken hanteras genom en förutsägbar regleringsmiljö och en aktiv industripolitik som främjar rena investeringar som möjliggör hållbar tillväxt och framsteg mot klimatmålen.

Statens specialfinansieringsbolag Finnveras finansieringsrisker realiseras i större skala än väntat

Förlusterna till följd av att riskerna realiseras påverkar statsfinanserna negativt. Risken hanteras genom att risktagningsbeslut och beredskap inför eventuella förluster tas i beaktande i den lagstiftningsreform om Finnvera som ska beredas.

Arbetslivsaktörerna hittar ingen gemensam vilja när det gäller att utveckla arbetslivet, och utvecklingen görs inte strategiskt

Betydelsen av arbetslivsutveckling minskar, utvecklingen blir splittrad och den får svagare effekt. På samhällsnivå förbättras inte arbetets och arbetslivets kvalitet och produktivitet, utan kan rentav försämras. Risken hanteras genom att ministerierna

tillsammans åtar sig att uppdatera strategin för utveckling av arbetslivet och avsätter tillräckliga resurser för det. Strategin utarbetas öppet och i ett brett samarbete som inbegriper arbetsmarknadsorganisationerna.

Tillräckliga åtgärder kan inte fastställas eller genomföras för att sysselsätta personer i en svår arbetsmarknadsställning

Arbetslösheten blir utdragen och strukturell, vilket gör det svårare att hitta arbete igen när konjunkturläget förbättras. Tillgången på arbetskraft försämras. Risker hanteras genom att arbetsmarknadsreformerna i regeringsprogrammet genomförs effektivt och lägesbilden av arbetsmarknaden uppdateras regelbundet.

Arbetskraftsinvandringen bidrar inte tillräckligt till att bemöta problemen med den ekonomiska försörjningskvoten och hållbarhetsunderskottet samt FoUI-verksamhetens behov. Missbruk av systemet kan inte förhindras i tillräcklig mån.

Det finns inte tillräckligt med kompetent arbetskraft för arbetsmarknadens och FoUI-verksamhetens behov och systemet missbrukas. Risker hanteras med hjälp av programmet Talent Boost, åtgärdsprogrammet mot arbetsrelaterat utnyttjande och projektet för att utveckla förfarandena för uppehållstillstånd.

10.3 Förvaltningsområdets resultatutveckling

Användning av förvaltningsområdets anslag under berättelseåret

Tabell 20. Användning av förvaltningsområdets anslag, miljoner euro

ANM	Budgetkapitel	2021	2022	2023
32.01	Förvaltning	837	928	990
32.20	Förnyelse och koldioxidsnålhet	890	806	813
32.30	Sysselsättning och företagsamhet	799	777	802
32.40	Specialfinansiering för företag	1 336	578	514
32.50	Integration och internationell kompetens	153	147	183
32.60	Energipolitik	1	-	-
32	ANM:s förvaltningsområde totalt	4 015	3 236	3 303

Anslagen för arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde kvarstod på 2022 års nivå även 2023. Nedan beskrivs anslagens användningsändamål för de största budgetkapitlen. Kapitlet Förvaltning innehåller främst omkostnadsanslagen för förvaltningsområdets ämbetsverk och inrättningar.

Sysselsättning och företagsamhet

Sammanlagt användes cirka 305,5 miljoner euro under arbets- och näringsministeriets huvudtitel för offentliga arbetskrafts- och företagstjänster. Dessutom finansierades lönesubvention och startpeng med cirka 168,9 miljoner euro från momenten för utkomstskydd för arbetslösa under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel. Under 2023 omfattades i genomsnitt 47 000 personer av de tjänster som finansieras med sysselsättningsanslagen. Det är cirka 8 500 fler än 2022.

Den offentliga finansieringen för strukturfondsprogrammet ”Hållbar tillväxt och jobb 2014–2020” programperioden 2014–2020 är cirka 2,8 miljarder euro, varav EU står för hälften. Genomförandet av programmet har framskridit som planerat. I slutet av 2023 var 99 procent av den tillgängliga EU- och statsfinansieringen bunden. Nästan 11 800 projekt inleddes under programperioden. Vid utgången av 2023 hade cirka 2,8 miljarder euro betalats ut till projekten (offentlig finansiering totalt).

Ett av programmets mål var 10 500 nya arbetstillfällen och 600 nya företag. Vid utgången av 2023 hade 13 311 nya arbetstillfällen och 591 nya företag uppstått. Av den finansiering från ERUF (Europeiska regionala utvecklingsfonden) som betalades till projekten anvisades 27,3 procent till projekt som främjar koldioxidsnålhet. I och med den REACT-EU-återhämtningsfinansiering som strukturfondsprogrammet utökades med till följd av coronakrisen inleddes ytterligare knappt 1 700 nya projekt inom ramen för programmet. Tilläggsfinansieringen riktades särskilt till ERUF- och ESF-projekt (Europeiska socialfonden) som främjar digitaliseringen och den gröna omställningen.

Finlands program för region- och strukturpolitiken ”Ett förnybart och kompetent Finland 2021–2027” har avancerat under 2023 vad gäller Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF), Europeiska socialfonden plus (ESF+) och Fonden för en rättvis omställning (FRO). Alla fonderna fattade många finansieringsbeslut under 2023. Vid utgången av 2023 hade en fjärdedel av hela programperiodens finansieringsram på drygt 3 miljarder euro (offentlig finansiering sammanlagt) reserverats för projekt. Programmet stöder närings-, energi-, klimat-, innovations-, utbildnings- och sysselsättningspolitiken och arbetet mot marginalisering och fattigdom.

Under 2023 har arbets- och näringsministeriet genomfört investeringar och reformer inom ramen för EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF) i samarbete med andra aktörer inom förvaltningsområdet. RRF-satsningarna främjar särskilt den gröna och digitala omställningen, sysselsättningen och kompetensutvecklingen. Den 5 oktober 2023 godkände statsrådet ett förslag till avsnitt om REPowerEU i Finlands plan för återhämtning och resiliens. Med sin plan REPowerEU försöker EU få slut på beroendet av ryska fossila bränslen och påskynda omställningen till ren energi. REPowerEU-avsnittet som togs in i Finlands plan genom EU-rådets beslut den 5 december 2023 inriktas på snabbare beslut om miljötillstånd, forskning i ren energi och investeringar i den rena omställningen. Finland får högst 127 miljoner euro i REPowerEU-finansiering. I och med den ökningen är de totala RRF-satsningarna i Finland fram till 2026 1,95 miljarder euro, varav 1,10 miljarder euro för åtgärder som genomförs inom ramen för budgetmomenten för arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde.

Förnyelse och koldioxidsnålhet

År 2023 beviljades totalt cirka 196 miljoner euro i energistöd. Av den beviljade fullmakten gick 123 miljoner euro till stora demonstrationsprojekt som till exempel vätgasprojekt.

Under 2023 beviljade arbets- och näringsministeriet sammanlagt cirka 128 miljoner euro i stöd till projekt i anslutning till EU:s plan för återhämtning och resiliens. För energiinfrastrukturprojekt beviljades 67 miljoner euro, för ny energiteknik cirka 38 miljoner euro och för elektrifiering och koldioxidsnålhet i industrins processer cirka 23 miljoner euro.

Business Finland beviljade 2023 finansiering till ett belopp av totalt cirka 750 miljoner euro – cirka 567 miljoner euro i stöd för forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet och cirka 183 miljoner euro i näringsfinansiering. Cirka 599 miljoner euro av den finansiering som beviljades riktades till företag och cirka 151 miljoner euro till offentlig tillämpad forskning. Business Finland beviljade cirka 59 miljoner euro i finansiering från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens enligt Finlands program för hållbar tillväxt.

Uppnående av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål

Effektmål 1: Innovationsverksamheten stärks

Utgifterna för forskning och utveckling (FoU) var enligt Statistikcentralen 7,9 miljarder euro 2022. Utgifterna ökade med 445 miljoner euro, vilket innebär en ökning på 5,9 procent jämfört med FoU-utgifterna 2021. När inflationen tas i beaktande var den reella ökningen dock endast 0,6 procent. Det parlamentariskt fastställda målet att FoU-utgifternas andel av bruttonationalprodukten ska stiga till 4 procent senast 2030 förutsätter en årlig ökning på cirka 7,8 procent. Forsknings- och utvecklingsintensiteten sjönk till 2,95 procent 2022 (2,99 procent 2021).

Tabell 21. Numeriska mål för stärkningen av innovationsverksamheten

Innovationsverksamheten stärks	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall (preliminärt) 2023	Mål 2023
Utländska investeringar i Finland/BNP (%)	31,0	29,8	28,0	>31
FoU-utgifter/BNP	2,99	2,95	2,94	>3,24

FoU-utgifterna ökade vid forskningsinstituten (9 procent) och högskolorna (10 procent). Företagens reella FoU-utgifter låg något under nivån 2021. I industrin ökade företagens FoU-utgifter nominellt med 11 procent, men i servicebranscherna sjönk utgifterna med knappt 4 procent efter en tillväxtfas som pågått i flera år. När man granskar FoU-utgifterna enligt företagets storleksklass sjönk de mest i små och medelstora företag, med cirka 11 procent jämfört med 2021. Ökningen var störst såväl i eurobelopp som relativt sett i företag med över 500 anställda, där FoU-utgifterna ökade med 336 miljoner euro från året innan (12 procent).

Business Finlands kundföretag som fick beslut om finansiering 2021 ökade sina FoU-utgifter 2022 med totalt 16 procent. Företag med 10–49 anställda ökade sina FoU-utgifter med 16 procent, men i övrigt gick FoU-utgifterna nedåt också i de små och medelstora företag som var kunder hos Business Finland. Företag med fler än 500 anställda ökade däremot sina FoU-utgifter med nästan 300 miljoner euro (19 procent).

De företagskunder som fick forsknings-, utvecklings- och innovationsfinansiering från Business Finland 2023 uppskattade att 24 840 nya arbetstillfällen uppstår som resultat av FoUI-projekten när projektresultaten är ute på marknaden. Antalet ligger på samma nivå som 2021 och har sjunkit jämfört med rekordåret 2022 (32 610

arbetstillfällen). Denna variation är normal och beror på om finansieringen riktas till verksamhet som förutsätter industriella jobb eller till exempel till digitala tjänster där sysselsättningseffekten oftast är mindre. Business Finlands FoUI-finansieringsfullmakter minskade med 15 procent. RRF-finansieringen upphörde, vilket bidrog till minskningen. FoUI-finansieringskundernas exportförväntningar ökade. I genomsnitt uppgick exportförväntningarna i Business Finlands kundföretag till 49 miljoner euro för varje miljon euro i FoUI-finansiering (41 miljoner 2022).

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- Business Finlandin TKI-yritystukien vaikuttavuus – Yritysten TKI-toiminta, kasvu- ja ulkoisvaikutukset.
- Skillnader i företagens produktivitet och produktivitetsfronten
- Rapport från forskningssektionen för företagsstöd 2023
- Impact Study of Competitiveness. Report 1/2023
- Co-Innovation for Greater Impact – Impact Study on RDI Collaboration

Effektmål 2: Sysselsättningsgraden stiger

Sysselsättningsgraden sjönk från 73,8 procent 2022 till 73,6 procent 2023, då målet var 74 procent. Arbetslöshetsgraden steg till 7,2 procent då målet var 7,0 procent. Antalet arbetslösa arbetssökande steg till 260 000 personer (2022 cirka 250 000 personer). Ökningen berodde på att såväl antalet arbetslösa som antalet permitterade steg. Antalet långtidsarbetslösa fortsatte minska 2023 och var i genomsnitt cirka 88 700 personer 2023 (94 700 år 2022)). Arbetslösheten ökade i alla åldersgrupper utom bland personer i åldern 50–54 år och personer som fyllt 60 år.

Tabell 22. Numeriska mål för stigande sysselsättning

Sysselsättningsgraden stiger	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
Sysselsättningsgrad 15–74-åringar (%)	7,7	6,8	7,2	7,0
Sysselsättningsgrad 15–64-åringar (%)	72,3	73,8	73,6	74,0

Sysselsättningsmålen uppnåddes inte 2023, vilket berodde i synnerhet på det

försvagade konjunkturläget. Hösten 2023 inleddes beredningen av flera sysselsättningsåtgärder som ingår i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering, bland annat reformer som gäller flitfällor, den sociala tryggheten och beskattningen i övrigt samt arbetslagstiftningen.

Lönesubventionsreformen trädde i kraft den 1 juli 2023 och ändrade förutsättningarna för beviljande, beloppet, varaktigheten och andra villkor. Reformens syfte var att förenkla bestämmelserna om lönesubvention och på det sättet öka användningen av lönesubvention särskilt i företag. Genom att öka användningen av lönesubvention i företag vill man öka lönesubventionens effekt och på det sättet höja sysselsättningsgraden. Reformen hann inte få någon större effekt under 2023. En rad beslut av statsminister Marins regering för att främja sysselsättningen och arbetsmotivationen bland personer som fyllt 55 år trädde i kraft i början av berättelseåret. Rätten till tilläggsdagar slopades, en omställningspenning och en omställningsutbildning infördes och ändringar gjordes i sysselsättningsledigheterna och möjligheterna att deltidsarbeta. Dessutom infördes ett nytt sysselsättningsstöd i samband med lönesubventionsreformen.

Antalet deltagare i de tjänster som räknas in i aktiveringsgraden ökade 2023 jämfört med året innan med cirka 1 300 personer till en nivå på cirka 111 600 personer. Med tjänster som räknas in i aktiveringsgraden avses lönesubventionerat arbete, startpeng, arbetskraftsutbildning, självständiga studier med arbetslöshetsförmån, jobbsökar- och karriärträning, arbets- och utbildningsförsök, alterneringsledighetsvikariat och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Arbetslösheten efter deltagandet i tjänster ökade dock för alla de tjänster som arbets- och näringsministeriet analyserade, i synnerhet efter arbetskraftsutbildning och lönesubventionerat arbete. Det försämrade arbetsmarknadsläget påverkade eventuellt sysselsättningen efter deltagandet i tjänsterna.

Antalet nya lediga jobb som anmälades till AN-byråerna 2023 var cirka 30 procent mindre än 2022. Under de två föregående åren var antalet nya lediga jobb historiskt stort. Antalet nya lediga jobb som anmälades 2023 var cirka 5 procent större än 2019. Arbetsgivarnas rekryteringsproblem minskade 2023, men låg fortfarande på en hög nivå (50 procent av arbetsgivarna har upplevt rekryteringsproblem). Målen för den genomsnittliga längden på de oavbrutna arbetslöshetsperioderna och andelen arbetslöshetsperioder som pågått högst tre månader uppnåddes inte. Antalet långtidsarbetslösa sjönk, men arbetslöshetsperioderna bland långtidsarbetslösa blev utdragna.

Den nordiska modellen för arbetskraftsservice och den första fasen av tjänsten Jobbmarknaden, som trädde i kraft i maj 2022, hade däremot effekter på arbetsmarknaden 2023. Enligt en första bedömning av statens revisionsverk har den nordiska modellen för arbetskraftsservice lett till en schablonmässig serviceprocess som inte beaktar individernas olika behov och allokerar AN-tjänsternas personalresurser på ett ineffektivt sätt. I modellen intensifierades kontakten med arbetslösa arbetsökande och de ålades en kvantitativ skyldighet att söka arbete enligt huvudregeln minst fyra ansökningar per månad. Reformen Jobbmarknaden, som trädde i kraft samtidigt som den nordiska modellen för arbetskraftsservice, föreföll dock ha genererat måttliga sysselsättningseffekter även om effekterna i analysen inte helt kunde särskiljas från den nordiska modellens effekter. Effekten kom sig av att rekryteringsprocessen för lediga jobb blev effektivare, och sysselsättningseffekten uppskattades vara minst cirka 2 500 personer.

Enligt OECD:s bedömning (2023) satsas stora resurser i Finlands arbetskraftspolitik på utbildningstjänster för arbetssökande. Såväl självständiga studier med arbetslöshetsförmån som arbetskraftsutbildning hjälper de arbetssökande hitta jobb, men utbildningsåtgärderna har en relativt lång låsningseffekt innan de positiva sysselsättningseffekterna framträder. OECD bedömer att reformen av arbetskraftsservicen 2022 för Finland närmare vissa andra nordiska länders arbetskraftspolitiska system.

Måluppfyllelse: Försvarlig

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- OECD (2023); Evaluation of Active Labour Market Policies in Finland
- Funktionaliteten hos den nordiska modellen för arbetskraftsservice, samserviceverksamheten och SIB-modellen. Statens revisionsverks ställningstaganden 16/2023
- Havaittiinko Työmarkkinatorilla työllisyysvaikutusta? Vuoden 2022 uudistuksen lyhyen aikavälin jälkikäteisarviointia

Effektmål 3: Klimatmålen nås

Flera projekt för ren energi genomfördes 2023, bland annat för markbaserad vindkraft och solkraft. De olika sektorerna började uppdatera färdplanerna för koldioxidnsålhet. Även bränsledistributionsskyldigheten har främjat användningen av förnybar energi, trots att regeringen samtidigt strävat efter att hejda prisstegringen för drivmedel genom att hålla kvar distributionsskyldigheten på det föregående årets nivå.

Tabell 23. Numeriska mål för uppnåendet av klimatmålen

Klimatmålen nås	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
Andel förnybar energi av slutförbrukningen (%)	46	48	Tillgänglig i slutet av 2024	>47

Energieffektivitetsavtalen är en viktig del av Finlands energi- och klimatstrategi. De är det primära sättet att främja effektiv energiförbrukning i Finland. Den pågående avtalsperioden går ut i slutet av 2025. Arbets- och näringsministeriet har åren 2017–2022 med sammanlagt cirka 120 miljoner euro understött investeringar i energieffektivitet i de företag och sammanslutningar som anslutit sig till energieffektivitetsavtalen. Cirka 1 200 projekt har beviljats stöd.

Måluppfyllelse: **God**

Effektmål 4: Förbättrad tillgång på utländsk arbetskraft

Det totala antalet ansökningar om uppehållstillstånd på grund av arbete minskade 2023 jämfört med rekordnivån 2022, men var fortfarande historiskt sett högt. Den stora mängden ansökningar 2022 berodde framför allt på att ansökningarna från ryska medborgare ökade till följd av kriget i Ukraina. Dessutom antas antalet 2022 också inkludera ansökningar som anhopats på grund av nedstängningen under coronapandemin. Utvecklingen 2022 och 2023 visade dock att antalet uppehållstillstånd på grund av arbete har stabiliserats på en hög nivå och efterfrågan på utländsk arbetskraft har förblivit hög. Samtidigt bidrog den ekonomiska recessionen och den avtagande aktiviteten i byggbranschen till nedgången i antalet ansökningar 2023. Den fortsatt höga nivån av arbetsrelaterad invandring beror bland annat på problem med tillgången på inhemsk arbetskraft och på att arbetsgivarnas internationella rekryteringsnätverk börjar bli etablerade. Antalet ansökningar var störst i kategorin uppehållstillstånd för arbetstagare, som är avsedd för yrkesutbildade.

Tabell 24. Numeriska mål för förbättrad tillgång på utländsk arbetskraft

Förbättrad tillgång på utländsk arbetskraft	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
Uppehållstillstånd på grund av arbete	11 428	16 081	15 081	12 000

Tillgången på utländsk arbetskraft har delvis förbättrats med hjälp av den riksomfattande servicen Work in Finland. Tjänsterna når allt bättre företag som planerar att rekrytera internationellt. Till exempel kontaktade totalt nästan 1 000 kunder från olika delar av landet Work in Finlands riksomfattande arbetsgivarrådgivning 2023. Avsikten är att den internationella rekryteringen ska utökas med hjälp av Work in Finland i synnerhet från de partnerländer som nämns i regeringsprogrammet (EU/ EES, Indien, Vietnam, Filippinerna, Brasilien). Partnerskapsåtgärdernas effekter på tillståndsstatistiken kan väntas successivt från och med 2024.

Målpuppfyllelse: **Utmärkt**

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Arbets- och näringsministeriet rapporterade i sin [ansvarsrapport](#) om Agenda2030-målen (SDG-målen) hållbar energi (SDG7), anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt (SDG8), hållbar industri, innovationer och infrastruktur (SDG9) samt bekämpningen av klimatförändringarna (SDG13). Åtgärderna för hållbar utveckling syftar till att påverka bekämpningen av klimatförändringarna, främjandet av anständiga arbetsvillkor och ökad sysselsättning samt hållbar tillväxt genom ökad innovationsverksamhet.

Ministeriet har främjat det sjunde SDG-målet ”hållbar energi för alla” med hjälp av en välfungerande energimarknad och reglering som säkerställer konsumenternas ställning. Investeringar i ny teknik för förnybar energi har främjats med energistöd-åtgärder. Energisparandet har aktivt uppmuntrats, vilket har lett till energibesparingar och flexibel förbrukning.

Ministeriet främjar SDG-mål nummer 13 ”bekämpa klimatförändringarna”. Beredningen av en energi- och klimatstrategi har inletts. Energi- och klimatstrategin omfattar samhällets alla växthusgasutsläpp och alla reduktioner som sänkorna åstadkommer.

Den sociala och regionala rättvisan beaktas när politiken genomförs (SDG8). Ministeriet skyddar en kompetent arbetskraft på den föränderliga arbetsmarknaden, främjar mångfalden och icke-diskrimineringen i arbetslivet, förebygger diskriminering vid rekryteringar och stärker arbetet mot grå ekonomi. Ministeriet arbetar för att höja sysselsättningsgraden och minska ungdomsarbetslösheten. Arbetslöshetsgraden bland unga under 25 år var 11,5 procent 2023. Ungdomsarbetslösheten ökade en aning jämfört med året innan. Den sektorsövergripande samservicen Navigatorn, som främjar sysselsättningen bland unga, etablerades genom lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen (23.3.2023/381). Navigatorernas sektorsövergripande karaktär stärks med statsunderstöd från Finlands program för hållbar tillväxt, sammanlagt 6,5 miljoner euro (2021–2026), för utökade personalresurser inom social-, hälso- och utbildningssektorn.

För att den arbetsrelaterade invandringen ska kunna utvecklas på ett hållbart sätt måste utnyttjande av utländsk arbetskraft bekämpas föregripande och aktivt. Utöver att inhemska arbetslösa arbetssökande sysselsätts främjas även arbetsrelaterad invandring. Arbetskraften kompletteras i första hand från EU/EES-länderna och dessutom främjas riktad internationell rekrytering från tredjeländer. I åtgärdsprogrammet mot arbetsrelaterat utnyttjande föreslås många olika åtgärder för att säkerställa att varje arbetstagare får arbeta i en trygg och rättvis miljö. Åtgärdsprogrammet, som godkändes i februari 2024, baserar sig på statsrådets principbeslut om en strategi för att förebygga och bekämpa arbetsrelaterat utnyttjande, som godkändes våren 2023.

När det gäller en hållbar näringsstruktur och innovationer (SDG9) stöder ministeriet affärsverksamhet som tjänar den ekonomiska, miljömässiga och sociala välfärden samt innovationer för hållbar utveckling. Målet är att producera nya lösningar för cirkulär ekonomi, bioekonomi och koldioxidsnålhet som väcker intresse internationellt och att stödja den rena omställningen och hållbar industrialisering i alla branscher. Ministeriet har genomfört ett program för hållbar marinindustri (2022–2023) som stöd för minskningen av klimat- och miljökonsekvenserna samt utlyst finansiering som stöder omställningen av energisystemet och industrins energilösningar.

Ministeriet stöder med sina åtgärder regeringens mål att de offentliga och privata FoU-utgifternas andel av bruttonationalprodukten (den så kallade FoU-intensiteten) ska stiga till 4 procent senast 2030. FoU-intensiteten var enligt preliminära uppgifter 2,94 procent 2023. FoU-utgifterna ökade dock samtidigt med 4,5 procent (från 7,9 miljarder euro till 8,3 miljarder euro). Arbetet med att skapa hållbara lösningar stöds genom Business Finlands olika program för att stimulera forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet (FoUI), Teknologiska forskningscentralens och Geologiska forskningscentralens eget forsknings- och utvecklingsarbete samt

finansiering från Finnvera och Finlands industriinvestering. Målet är att främja den digitala och rena omställningen i ekonomin och samhället, öka de inhemska investeringarna i näringslivet och få fart på utländska hållbara investeringar i Finland. Klimatneutrala stadslösningar, 5G- och 6G-teknik för hållbar utveckling, välfärd och livsmedel samt hållbar marinindustri och hållbara transporter var några teman för FoUI-programmen 2023. Bland annat Business Finland och Europeiska innovationsfonden erbjuder stöd för företag som vill kommersialisera innovativ koldioxidsnål teknik. Det är viktigt att hållbara lösningar skalas upp och väcker internationellt intresse, så att koldioxidhandavtrycket och dess positiva klimat- och miljöeffekter kan stärkas globalt.

Vid utgången av 2023 hade hållbar utveckling angetts som det centrala utvecklingsmålet i mer än vart fjärde ERUF- och ESF-projekt i Finlands strukturfondsprogram "Hållbar tillväxt och jobb 2014–2020". Statsrådet satte upp som nationellt mål för ERUF-projekten att 25 procent av finansieringen ska riktas till åtgärder som främjar koldioxidsnålhet, då EU:s allmänna minimikrav var 20 procent. I det nya programmet för EU:s region- och strukturpolitik "Ett förnybart och kompetent Finland 2021–2027" riktas 30 procent av ERUF-finansieringen till EU:s politiska mål "Ett grönnare och koldioxidsnålare Europa". Dessutom bör 35 procent av programmets hela ERUF-finansiering riktas till klimatåtgärder, vilket innebär att målet är fem procentenheter mer ambitiöst än EU:s miniminivå. Dessutom betraktas alla projekt som finansieras med medel ur fonden för en rättvis omställning (JTF) i enlighet med kommissionens riktlinjer till fullo som klimatåtgärder.

Uppnående av målen för jämställdhet

Cirka 58 procent av de arbetslösa arbetssökande 2023 var män och cirka 42 procent kvinnor. Andelen män ökade jämfört med de föregående åren (57 procent 2022 och 57 procent 2021). I de tjänster som räknas in i aktiveringsgraden var andelen kvinnor cirka 52 procent och andelen män cirka 48 procent. Fördelningen har varit densamma sedan 2014. Lönesubventionerat arbete omfattar fler män än kvinnor, men andelen kvinnor som får startpeng och som deltar i utbildning är större än andelen män. Skillnaderna är fortsatt ungefär desamma, men 2023 ökade andelen män i lönesubventionerat arbete och andelen kvinnor som deltar i utbildningar. Skillnaderna i könsfördelningen ökade alltså inom tjänsterna. Inga sådana reformer av arbetskraftsservicen som kan bedömas ha en avsevärd effekt på jämställdheten genomfördes eller trädde i kraft 2023.

Som strukturell reform kommer familjeledighetsreformen, som trädde i kraft den 1 augusti 2022, enligt konsekvensbedömningarna att minska diskriminering på grund av graviditet och familjeledigheter i takt med att fäderna börjar ta ut längre familjeledigheter.

Ytterligare uppgifter om resultaten

Enligt en preliminär bedömning uppnådde förvaltningsområdets ämbetsverk sina samhälleliga resultatmål mycket väl. Även när det gäller verksamhetens resultat uppnåddes effektivitetsmålen huvudsakligen. Kundernas och intressentgruppernas nöjdhet med alla ämbetsverk var fortsatt på en god eller utmärkt nivå.

[Arbets- och näringsministeriets bokslut 2023](#)

[Innovationsfinansieringscentret Business Finlands bokslut 2023](#)

[Konkurrens- och konsumentverkets bokslut 2023](#)

[Geologiska forskningscentralens bokslut 2023](#)

[Säkerhets- och kemikalieverkets bokslut 2023](#)

[Energimyndighetens bokslut 2023](#)

[Patent- och registerstyrelsens bokslut 2023](#)

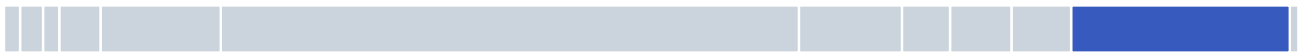
[Bokslut för närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter 2023](#)

11 Social- och hälsovårdsministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **100 849 mn €**

- Social- och hälsovårdsministeriets andel **17 037 mn €**

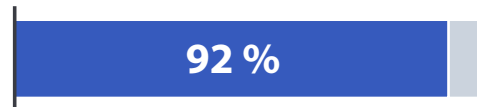

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 402 mn €
- Överföringsutgifter 15 286 mn €
- Investeringsutgifter 0 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

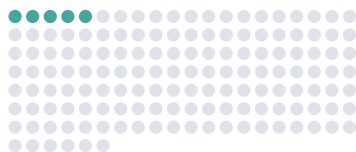
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **79 387 årsverken**

- Social- och hälsovårdsministeriet **4 124 årsverken**

Ämbetsverk 5 ST.

- Strålsäkerhetscentralen STUK
- Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea
- Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira årsverk ST.
- Besvärskommittén för social trygghet SAMU
- Institutet för hälsa och välfärd

Fonder 0 ST.

- Inga fonder

Affärsverk 0 ST.

- Inga affärsverk

Bolag 4 ST.

- Alko Ab
- FinnHEMS Ab
- STUK International Ab
- Vaccinforskningscentralen Finvac Ab

11.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

De största riskerna i social- och hälsovårdsministeriets omvärld 2023 var förknippade med den ökande ojämlikheten bland befolkningen, recessionen och den allmänna ökningen av levnadskostnaderna, bristen på social- och hälsovårdspersonal samt kriställigheten och förändringarna i den säkerhetspolitiska omvärlden särskilt till följd av kriget i Ukraina. Enligt enkäten [Medborgarpulsen](#), som publiceras av Statsrådets kansli, lider Finlands befolkning av en relativt hög stressnivå och den långsiktiga trenden är svagt stigande i alla åldersgrupper. Andelen som är oroliga för hur de ska klara sig ekonomiskt har successivt ökat och var i slutet av 2023 större än någonsin under den tid som enkäterna har genomförts (sedan 4/2020). De stigande levnadskostnaderna påverkar direkt såväl kostnaderna för att producera social- och hälsovårdstjänster som klienternas och patienternas personliga ekonomiska situation och stödbehov.

Internationellt sett är inkomstskillnaderna i Finland små och den sociala mobiliteten stor, men förmögenhetsskillnaderna har ökat nästan oavbrutet i 30 år. Fattigdom och marginalisering är ofta nedärvda och starkt förknippade med flera samtidiga problem. Fattigdomen bland barnfamiljer är oroväckande, eftersom andelen barn som bor i fattiga familjer inte har minskat märkbart under 2000-talet. Enligt Statistikcentralens befolkningsprognos kommer antalet personer som fyllt 85 år att fördubblas före 2035. Detta ökar behovet av social- och hälsovårdstjänster, och samtidigt personalbehovet.

Antalet personer som får sjukdagpenning på grund av psykisk ohälsa överskred 100 000 för första gången 2023. Särskilt ångeststörningarna har ökat. Servicebehovet inom social- och hälsovården har uppskattats öka med cirka en procentenhet varje år under 2020-talet. Detta är en stor utgiftspost med tanke på hela den offentliga ekonomin, när man beaktar att social- och hälsovårdsutgifterna uppgår till över 20 miljarder euro per år. Samtidigt som utgiftstrycket ökar minskar befolkningen i arbetsför ålder, vilket innebär att försörjningskvoten försämras och det blir svårare att finansiera den sociala tryggheten.

Hösten 2023 gjordes nya nedskärningar i den sociala tryggheten för att balansera de offentliga finanserna. Folkpensionsindex frystes för de kommande åren. Frysen gäller största delen av de förmåner som är bundna vid folkpensionsindex. Flera sparåtgärder inriktades på utkomstskyddet för arbetslösa för att balansera de offentliga finanserna och göra förmånssystemet mer sporrande. Betydande nedskärningar gjordes i bostadsbidraget och utkomststödet. En del av nedskärningarna syftade till att komma närmare en så kallad modell med allmänt stöd och förenklat systemet.

Sedan ingången av 2023 har välfärdsområdena ordnat social- och hälsovårds-tjänsterna och räddningsväsendets tjänster. Utifrån välfärdsområdenas finansieringsmekanism och den kommunala ekonomin i övergångsskedet förutsågs ett finansieringsunderskott i inledningsskedet av välfärdsområdenas verksamhet, och underskottet blev delvis större än väntat. Trots att överföringen av ansvaret för att ordna tjänsterna gick smidigt i övergångsfasen och det har gått bra att ordna tjänsterna med den nya strukturen har välfärdsområdenas ekonomiska situation och anpassnings- och sparmålen för områdenas ekonomi medfört utmaningar i etableringen av välfärdsområdenas verksamhet och utvecklingen av tjänsteproduktionen.

De regionala hälsoskillnaderna är fortfarande stora i Finland och följer den traditionella skiljelinjen mellan de östra och västra delarna av landet. I allt högre grad befinner sig människorna i en ojämlik ställning när det gäller tillgången till tjänster och tjänsternas tillgänglighet, både mellan välfärdsområdena och inom dem. Ökande geografiska och socioekonomiska skillnader förekommer såväl mellan välfärdsområdena som inom dem. Alla välfärdsområden uppger att de har ekonomiska utmaningar, och nästan alla välfärdsområden uppvisade ett betydande underskott i resultatet för det första verksamhetsåret. Välfärdsområdenas sammanlagda underskott uppgick till mer än en miljard euro. Välfärdsområdenas finansieringsram väntas fortsättningsvis vara ytterst stram under de kommande åren.

11.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Risikfaktorer som leder till ojämlikhet och marginalisering

Det förekommer betydande socioekonomiska och regionala skillnader i tillgången till tjänster och tjänsternas kvalitet. De viktigaste målen är att flytta fokus i verksamheten till förebyggande, främjande och föregripande arbete och se till att tjänsterna är sektorsövergripande och samordnade. Risken bedöms vara betydande.

Den nuvarande nivån på tjänster och förmåner kan inte upprätthållas när arbets- och befolkningsstrukturen förändras

Social och ekonomisk hållbarhet i samhället förutsätter att sysselsättningsgraden är hög, befolkningens hälsa, arbetsförmåga och funktionsförmåga är god och företagen är konkurrenskraftiga. Nativiteten sjunker kraftigare än väntat, vilket medför ytterligare utmaningar för systemets hållbarhet. Den sociala tryggheten utvecklas i en mer förpliktande riktning som sporrar till arbete, för att välfärdssamhällets

finansieringsbas ska kunna tryggas. Förmånssystemet förtydligas ur individens perspektiv till exempel med en modell för en enda ansökan och beredning av ett allmänt stöd. Målet med reformen av den sociala tryggheten är att utveckla den sociala trygghetens struktur och funktion på lång sikt. Arbetspensionssystemets hållbarhet säkerställs genom en reform av pensionssystemet. Risken bedöms vara kritisk.

Omställningsrisken under de första åren efter överföringen av organiseringsansvaret för social- och hälsovården

Omställningsrisken under de första åren gäller välfärdsområdenas förmåga att fatta beslut och deras omställnings- och reformprogram, som eventuellt är otillräckliga. Risken accentueras av att resurserna för närvarande är knappa, vilket kan leda till kortsiktiga sparbeslut som inte stöder den långsiktiga utvecklingen av verksamheten. Omständigheterna och effektiviseringsmöjligheterna varierar mellan välfärdsområdena. Risken bedöms vara betydande/kritisk.

Social- och hälsovårdsministeriet misslyckas med att trygga säkerheten och välfärden i samhället

Med tanke på den övergripande säkerheten i samhället är det väsentligt att servicesystemets funktion tryggas inom social- och hälsovården under alla omständigheter och att systemet har tillräcklig beredskap inför kriser i samhället, för att man i framtiden allt bättre ska kunna reagera på hot mot befolkningens hälsa, välfärd och försörjning. Målet är att stärka samhällets funktionsförmåga genom att möjliggöra en kontinuerlig framsyn och handlingsförmåga vid kriser och störningar i samhället för att skydda befolkningens välfärd och hälsa. Risken bedöms vara kritisk.

11.3 Förvaltningsområdets resultatutveckling

Användning av förvaltningsområdets anslag under berättelseåret

Tabell 25. Användning av förvaltningsområdets anslag, miljoner euro

SHM	Budgetkapitel	2021	2022	2023
33.01	Förvaltning	124	155	152
33.02	Tillsyn	73	83	92
33.03	Forskning och utveckling	117	148	112
33.10	Utgjämning av familje- och boendekostnader, grundläggande utkomststöd samt vissa tjänster	4 406	4 481	4 606
33.20	Utkomstskyddet för arbetslösa	2 544	2 093	2 079
33.30	Sjukförsäkring	2 128	2 165	2 280
33.40	Pensioner	4 871	4 914	5 268
33.50	Stöd till veteraner	240	199	165
33.60	Social- och hälsovården stöds			347
33.60	Av kommunerna anordnad social- och hälsovård	1 054	1 363	
33.70	Hälsa och funktionsförmåga främjas	342	237	85
33.80	Avbytarverksamhet för lantbruksföretagare och pälsdjursuppfödare	132	131	127
33.90	Understöd för främjande av hälsa och social välfärd	362	362	374
33	SHM:s förvaltningsområde totalt	16 394	16 331	15 688

Inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde minskade användningen av anslagen med 643 miljoner euro eller cirka 4 procent jämfört med 2022. De största förändringarna gällde kapitel 33.60, som i och med att välfärdsområdena inrättades fick den nya rubriken Social- och hälsovården stöds. De utgifterna minskade med 1,0 miljard euro främst på grund av att den offentliga social- och hälsovårdens kostnader för covid 19 och ersättningarna i anslutning till den riksfattande beredskapen upphörde. I övrigt hänger förändringarna i huvudsak samman med ändringar i behovsbedömningarna för förmånsutgifter och med att regeringsperioden tog slut.

Uppnående av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål

Effektmål 1: Skillnaderna i välfärd och hälsa har minskat

Av folksjukdomarna är hjärt- och kärlsjukdomarna den vanligaste dödsorsaken bland finländare. Diabetes typ 2, muskuloskeletala sjukdomar och vissa typer av cancer har också blivit vanligare i takt med att fetma blivit vanligare. Coronapandemins konsekvenser för [folkhälsan](#) märks fortfarande eftersom den tidiga diagnostiseringen och behandlingen av vissa sjukdomar fördröjdes under pandemin. Nästan alla problem med hälsan, funktionsförmågan och välfärden är vanligare bland lägre utbildade och låginkomsttagare.

Den åldersstandardiserade dödligheten, som mäts med hjälp av förlorade levnadsår, har länge varit nedåtgående i Finland, men under coronapandemin vände den uppåt. Enligt åldersgrupp var antalet dödsfall i januari–november under berättelseåret högre än tidigare år främst bland 65–80-åringar. När det gäller förlorade levnadsår har skillnaden mellan könen inte minskat under årens lopp. Antalet förlorade levnadsår är fortfarande nästan dubbelt så stort bland män som bland kvinnor. Sammanfattningsvis kan man konstatera att en liten ökning av antalet förlorade levnadsår kan iakttas under berättelseåret.

Andelen som upplever sin livskvalitet som god är relativt hög, det vill säga över hälften av befolkningen. Ojämligheten tar sig uttryck i försörjningen och dessutom som skillnader i hälsa, livskvalitet samt den upplevda tillgången till tjänster. [Livskvalitetsmätarens](#) svar visar som helhet att livskvaliteten förbättrades något med stigande ålder bland både kvinnor och män, men livskvaliteten bland personer i arbetsför ålder har utvecklats negativt jämfört med de senaste åren. I den äldsta åldersgruppen, personer som fyllt 75 år, var livskvaliteten sämre än bland yngre, eftersom de flesta hälsoproblem och begränsningar i funktionsförmågan blir vanligare i högre åldrar. Detsamma gäller ensamhet. Bland kvinnor var åldern (20–54-åringar) starkast kopplad till livskvaliteten, och hela 80 procent bedömde sin livskvalitet som åtminstone god. Därefter försämrades den självskattade livskvaliteten relativt snabbt.

Den negativa utvecklingen i ungas psykiska hälsa är särskilt oroväckande. Allt fler unga upplevde sin hälsa som medelmåttig eller dålig. I [befolkningsundersökningar](#) har man observerat att depressions- och ångestsymptomen blivit vanligare i synnerhet bland flickor, medan beteende- och missbrukssymptom förekommer i samma utsträckning som tidigare eller rentav har minskat. I vårens enkät Hälsa i skolan uppgav cirka 36 procent av flickorna och cirka 17 procent av pojkarna i årskurs 8 och 9 att de upplevde sitt hälsotillstånd som medelmåttigt eller dåligt. Allt fler unga rapporterade också depressionssymptom. Tillgången till tjänster försämrades av att produktionen av mentalvårds-, missbrukar- och beroendetjänster på

basnivå för unga är dåligt samordnad, trots att primärvården aktivt arbetat för att förbättra situationen. Den negativa spiralen av ojämlikhet börjar ofta redan i barndomen och ungdomen, och därför är det viktigt att ingripa i tid i den negativa utvecklingen av de ungas psykiska hälsa.

Tabell 26. Uppföljningsindikatorer för effektmålet

	Utfall 2017	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Förlorade levnadsår (PYLL) i åldrarna 0–80 per 100 000 invånare				
Sammanlagt	5 903	5 685	5 745	5 750*
Män	7 769	7 420	7 461	7 480*
Kvinnor	3 981	3 880	3 955	3 970*
Andel (%) 20–64-åringar som upplever att deras hälsa är medelmåttig eller sämre				
Sammanlagt	28,2	32,2	32,7	32,7*
Andel elever i årskurs 8 och 9 (%) som upplever att deras hälsotillstånd är medelmåttigt eller dåligt				
Sammanlagt	18,8	25,7	26,0*	26,6
Pojkar	13,9	16,5	16,5*	16,7
Flickor	23,4	34,3	35,5*	36,1
Andel 20–64-åringar (%) som upplever att deras livskvalitet är god (EuroHIS-8)				
Sammanlagt	57,4	56,6	50,9	51,0*

Källa: Institutet för hälsa och välfärd/Sotkanet. *Uppskattning.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Effektmål 2: Funktions- och arbetsförmågan har förbättrats

Det finns totalt drygt 700 000 personer i åldern 65–74 år i Finland. Av dem **bedömer** 55 procent, det vill säga nästan 390 000 personer, att de är helt arbetsförmögna. Ändå förvärvsarbetar endast 40 000, det vill säga cirka 10 procent, av dessa personer som upplever att de är arbetsförmögna. **Ångeststörningar** har blivit vanligare än depression mätt i den andel av befolkningen som fått sjukdagpenning. Sjukfrånvaron på grund av ångeststörningar har ökat särskilt bland kvinnor i åldrarna 16–34 samt 35–49 år.

Enligt Pensionsskyddscentralens (PSC) statistik började antalet ålderspensionerade personer öka avsevärt 2022 efter en längre nedåtgående trend. Denna utveckling bedöms fortsätta också under berättelseåret. Antalet invalidpensioneringar påverkas också av att åldern för ålderspension har stigit. Det gäller särskilt personer över 60 år, som oftast förlorar arbetsförmågan på grund av muskuloskeletala sjukdomar. Största delen av befolkningen tror dock att de orkar arbeta ända till åldern för ålderspension, och ålderspensionen är fortfarande den vanligaste vägen till arbetspension. Äldre personers funktionsförmåga har utvecklats positivt under en längre tid och trenden ser ut att fortsätta trots coronapandemin.

Tabell 27. Uppföljningsindikatorer för effektmålet

	Utfall 2017	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Antal personer som gått i invalidpension via arbetspensionssystemet				
Sammanlagt	22 672	19 531	18 303	17 705
Full invalidpension	15 145	12 076	12 320	12 300*
Delinvalidpension	5 594	5 317	5 430	3 464*
Under 25 år	1 933	2 135	2 000*	1 941
Andel som tror att de sannolikt inte orkar arbeta ända till åldern för ålderspension (%), 20–64-åringar.				
Sammanlagt	24,8	24,6	26,5	27,0
Andel 75-åringar eller äldre (%) som upplever sig ha åtminstone stora svårigheter att ta hand om sig själva				
Sammanlagt	12,2	10,4	8,0	8,0*

Källor: Institutet för hälsa och välfärd/Sotkanet & Pensionsskyddscentralen. *Uppskattning.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Effektmål 3: Livs- och arbetsmiljön har blivit sundare och tryggare

Inga betydande förbättringar har skett i uppföljningsindikatorerna för målet under de senaste fem åren. Förekomsten av familjevåld och våld i nära relationer i Finland är fortfarande hög i europeisk jämförelse. De vattenburna epidemierna och olycksfallsdödligheten har dock minskat avsevärt på lång sikt. Det har också skett

en positiv utveckling i fråga om antalet olycksfall i arbetet, som minskade under berättelseåret jämfört med året innan. Enligt Olycksfallsförsäkringscentralens prognos låg olycksfallsfrekvensen, som beskriver hur vanligt det är med olycksfall i arbetet, kvar på det föregående årets nivå även 2023, det vill cirka 25,5 olycksfall per en miljon utförda arbetstimmar. Enligt Olycksfallsförsäkringscentralens [prognos](#) var antalet olycksfall i arbetet cirka 111 000 under berättelseåret, varav cirka 21 000 inträffade under resor till och från arbetet. Minskningen jämfört med [året innan](#) är cirka 3,2 procent.

Våldet i nära relationer har inte minskat i Finland, och det orsakar förutom mänskligt lidande och social- och hälsoproblem även avsevärda kostnader för samhället. Upplevelser av våld är mycket vanliga i Finland, visar Statistikcentralens undersökning "[Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021](#)". En majoritet av kvinnorna i åldern 16–74 år och männen i åldern 18–74 år har upplevt någon form av våld någon gång i sitt liv – antingen fysiskt våld, hot eller sexuellt våld. Totalt 57 procent av kvinnorna och 46 procent av männen har upplevt någon av de ovannämnda formerna av våld. En mer ingående granskning visar att kvinnor oftare utsätts för mer upprepat och allvarligt våld i samhället, medan männen oftare råkar ut för våld som engångsföreteelse.

Tabell 28. Uppföljningsindikatorer för effektmålet

	Utfall 2017	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Antal döda i olyckor i hemmet och på fritiden/100 000 invånare	42,0	39,4	39,0	38,5*
Fall av våld i familjen eller nära relationer som kommit till polisens kännedom				
Totalt, antal	9 546	10 800	12 931	13 000*
Män som offer, %	30	30	30	20*
Kvinnor som offer, %	70	70	70	80*
Arbetsolycksfallsfrekvens	29,0	26,4	26,0	25,5
Antal vattenburna epidemier	1	2	0	0*

Källor: Institutet för hälsa och välfärd/Sotkanet, Statistikcentralen/Brott och tvångsmedel och Olycksfallsförsäkringscentralen. *Uppskattning.

Måloppfyllelse: Nöjaktig

Effektmål 4: Den sociala tryggheten uppmuntrar till arbete

Konjunkturen och befolkningsutvecklingen har en stor inverkan på den positiva sysselsättningsutvecklingen, och effekterna av ändringar i den sociala tryggheten är svåra att särskilja från den utvecklingen. Sysselsättningen och arbetslösheten varierar relativt mycket från månad till månad, och förändringen jämfört med den föregående månaden avspeglar främst säsongsbetonade fenomen snarare än konjunkturutvecklingen. Därför jämförs den senaste statistiken med motsvarande tidpunkt året innan.

I juni under berättelseåret var antalet sysselsatta totalt 2 737 000 och antalet arbetslösa 211 000. I slutet av året var antalet arbetslösa arbetssökande sammanlagt 297 600, vilket är 37 200 fler än ett år tidigare. Andelen arbetslösa arbetssökande av arbetskraften var 11,2 procent, det vill säga 1,3 procentenheter högre än ett år tidigare. Enligt prognoserna i Arbets- och näringsministeriets [sysselsättningsöversikt](#) började antalet långtidsarbetslösa öka i början av berättelseåret och var i slutet av året cirka 91 000. I framtiden kan sysselsättningsgradens utveckling komma att påverkas också av de nedskärningar i den sociala tryggheten som träder i kraft under 2024. Nedskärningarnas konsekvenser för sysselsättningen kan inte uppskattas ännu i detta skede.

Tabell 29. Uppföljningsindikatorer för effektmålet

	Utfall 2017	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Sysselsättningsgrad				
20–29 år	66,0	67,5	67,5*	67,5*
20–69 år	67,6	70,4	72,4	73,8
55–64 år	62,5	68,3	71,8	71,5*
Långtidsarbetslösa, % av arbetskraften	4,0	4,1	3,6	3,3
Den förväntade pensioneringsåldern för en 25-åring	61,2	62,4	62,2	62,2*

Källor: Institutet för hälsa och välfärd/Sotkanet, Statistikcentralen (Arbetskraftsundersökning), Arbets- och näringsministeriets arbetsförmedlingsstatistik och Pensionsskyddscentralen.

*Uppskattning.

Målpuppfyllelse: **Nöjaktig**

Effektmål 5: Fattigdomen och antalet marginaliserade har minskat

Ingen märkbar positiv utveckling har skett i uppföljningsindikatorerna för målet under de senaste åren. Antalet marginaliserade unga är fortfarande på en hög nivå, och andelen barn som bor i fattiga familjer har inte minskat nämnvärt under 2020-talet. I synnerhet personer utanför arbetslivet och personer som bor ensamma hamnar under fattigdomsgränsen. Sysselsättningsgraden bland personer med utländsk bakgrund är fortfarande på en lägre nivå i Finland än i de andra nordiska länderna.

Problem med försörjningen och låga inkomster förekommer oftare i familjer med en enda försörjare, familjer med många barn och familjer där föräldrarna har utländsk bakgrund. Antalet barnfamiljer som fått utkomststöd har minskat något, men andelen som får stöd under en lång tid har förblivit relativt stabil. Trots att utkomststödet är avsett som en tillfällig förmån utgör det grundläggande utkomststödet för många ett långvarigt sätt att trygga försörjningen. Långa perioder med utkomststöd är problematiska både för systemets funktion och för individen. I framtiden kan antalet hushåll som fått utkomststöd under en längre period väntas öka till följd av de stigande levnadskostnaderna och nedskärningarna i den sociala tryggheten.

Tabell 30. Uppföljningsindikatorer för effektmålet

	Utfall 2017	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Låginkomsttagarnas andel (%), hela befolkningen	12,8	13,2	13,4	13,5*
Under 18 år	9,8	11,5	12,6	12,6*
18–24-åringar som riskerar att bli marginaliserade (arbetar inte, studerar inte, är inte i värnpliktstjänst), % av befolkningen i motsvarande ålder	16,9	15,4	16,0*	16,0*
25–64-åringar som fått utkomststöd en längre tid, (%) av befolkningen i motsvarande ålder	2,8	2,7	2,7*	2,8*
Utländska arbetslösa arbetssökande, % av den utländska arbetskraften	22,7	21,2	22,6	22,5*

Källor: Institutet för hälsa och välfärd/Sotkanet, FPA och Statistikcentralen. *Uppskattning.

Måluppfyllelse: **Nöjaktig**

Effektmål 6: Verkningsfulla tjänster och utkomstskyddet bildar en fungerande helhet

Enligt indikatorerna har samordningen av utkomstskydd och tjänster förbättrats i viss mån under de senaste åren. Allt färre unga deltar inte i någon utbildning och allt färre äldre behöver ge avkall på mat eller vård på grund av brist på pengar. Generellt har social- och hälsovårdstjänsterna och förmånerna i stor utsträckning utvecklats separat och därför motsvarar de inte alltid människornas behov. Människorna får eller uppsöker inte heller alltid de tjänster eller förmåner som de behöver. Systemet är också delvis komplicerat, till följd av ambitionen att bemöta olika problem på flera olika sätt.

Allt som allt har 18 procent av männen och 23 procent av kvinnorna varit tvungna att ge avkall på mat, läkemedel eller läkarbesök på grund av [brist på pengar](#). Detta motsvarar cirka 900 000 vuxna som bor i Finland. Svårigheter med försörjningen är allra vanligast i de yngre åldersgrupperna. Däremot uppger under 10 procent av kvinnorna och männen som fyllt 75 år att de har svårt att försörja sig. Försörjningsproblemen har ökat något i alla åldersgrupper, tydligare bland kvinnor än bland män.

I Finland är den äldre [befolkningen](#) mycket heterogen, och 28 procent av de 65–74-åriga samt 51 procent av de 75 år fyllda kvinnorna upplevde att de behöver hjälp med vardagssysslor på grund av försämrad funktionsförmåga. Av männen upplevde 19 procent i åldern 65–74 år och 41 procent i åldern 75 år och äldre att de behöver hjälp. Inom socialservicen var det vanligt att tjänsterna upplevdes som otillräckliga. Nästan 40 procent upplevde att de inte fått tillräckliga tjänster för barnfamiljer eller personer med funktionsnedsättning. En tredjedel av dem som fyllt 75 år upplevde att de fått otillräckliga [hemvårdstjänster](#). I detta sammanhang finns det också skäl att notera att det råder relativt stora skillnader inom åldersgrupperna i fråga om upplevd försörjning, livskvalitet och tillgång till tjänster, och att skillnaderna inte framgår direkt av tabellen eftersom den endast beskriver en viss åldersgrupp.

Tabell 31. Uppföljningsindikatorer för effektmålet

	Utfall 2017	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
17–24-åringar utanför utbildning, % av befolkningen i motsvarande ålder				
Män	9,4	9,2	9,0*	9,0*
Kvinnor	6,7	6,6	6,5*	6,5*
Personer som får partiell sjukdagpenning, % av alla som får sjukdagpenning				
Män	4,2	6,1	6,3	6,4*
Kvinnor	8,2	13,3	13,0	13,1*
65 år fyllda (%) som på grund av penningbrist varit tvungna att ge avkall på mat, läkemedel eller läkarbesök				
Män	7,9	8,0*	8,2	8,5*
Kvinnor	10,7	11*	12,2	12,5*
Andel 65-åringar och äldre (%) som upplever att deras livskvalitet är god (EuroHIS-8)				
Män	57,3	55,5*	51,7	51,7*
Kvinnor	54,9	52,5*	50,9	50,9*
75-åringar och äldre som bor hemma, % av befolkningen i motsvarande ålder				
Män	93,6	94,5	95,0	95,0*
Kvinnor	89,5	91,1	91,7	91,7*

Källor: Institutet för hälsa och välfärd/Sotkanet, FPA. *Uppskattning.

Måloppfyllelse: Nöjaktig

Effektmål 7: Tillförlitliga tjänster i rätt tid motsvarar kundernas behov

Om den ökande ojämlikheten förebyggs och de socioekonomiska hälsoskillnaderna reduceras minskar också servicebehovet, och detta skapar förutsättningar för att bromsa kostnadsökningen på lång sikt. Tabellen visar att cirka 48 procent av patienterna som väntade på icke-brådskande läkarvård i den öppna sjukvården inom primärvården inte fick den vård de behövde inom sju dagar. Lagstiftningen om de maximala väntetiderna för tillgång till icke-brådskande vård inom den offentliga primärvården har ändrats, och sedan den 1 september 2023 ska patienten få vård

inom 14 dygn från bedömningen av vårdbehovet. De två senaste årens ökning i väntetiderna till vården kan ändå sägas ha avstannat, och väntetiderna hade blivit kortare i [oktober 2023](#). En stor del av besöken för att få vård ordnades på distans, till exempel som telefonsamtal eller videosamtal. Anlitandet av distanstjänster varierar dock mycket mellan välfärdsområdena.

I slutet av augusti väntade nästan 178 000 patienter på icke-brådskande specialiserad sjukvård på välfärdsområdenas sjukhus. Över 3 000 (cirka 17,2 procent) av alla som väntade på att få vård hade väntat i mer än ett halvt år. Skillnaderna mellan välfärdsområdena är stora. Antalet patienter som väntat i mer än ett halvt år har ökat [på riksnivå](#).

Antalet personer som omfattas av företagshälsovård har ökat under de senaste årtiondena. År 2020 omfattades cirka 1,9 miljoner personer av företagshälsovården, och av dem hade 94 procent tillgång till företagshälsovårdens sjukvårdstjänster. Företagshälsovårdens omfattning, tillgänglighet och fördelning styrs av avtal mellan arbetsgivaren och producenten av företagshälsovårdstjänster och av FPA:s ersättningspraxis. De avtalsenliga sjukvårdstjänsterna varierar avsevärt beroende på avtalet.

Socialvården beskrivs med en indikator som mäter handläggningstiderna för barnskyddsanmälningar. Den uttrycker andelen inledda barnskyddsärenden där bedömningen av servicebehovet har behandlats inom de lagstadgade tre månaderna. Denna indikator uppvisar en viss negativ utveckling jämfört med de senaste åren, vilket antas bero bland annat på att antalet barnskyddsanmälningar har ökat.

Tabell 32. Uppföljningsindikatorer för effektmålet

	Utfall 2017	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Väntetid på över 7 dygn för icke-brådskande besök hos läkare i den öppna sjukvården inom primärvården, % av genomförda besök	51,8	41,0	45,2	47,5
Specialiserad sjukvård, antal som väntat längre än 6 mån. 31.12/10 000 invånare	2,4	9,0	33,5	12,5
Bedömningar av servicebehovet inom barnskyddet som gjorts inom den lagstadgade tiden på 3 månader under perioden 1.10–31.3, %	93,6	95,5	91,6	88,4

Källor: Institutet för hälsa och välfärd/Sotkanet. *Uppskattning.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Effektmål 8: Må bra-branschen skapar affärsmöjligheter och export

Hälsotekniken är en av de snabbast växande högteknologiska exportbranscherna i Finland och den blir allt viktigare i takt med att finländarna åldras och nativiteten sjunker. Tekniska lösningar erbjuder bättre vård för patienterna, hjälp för vårdpersonalen, produktivitet för hälso- och sjukvården och välfärd för Finland. [Värdet på produktexporten](#) slog ett nytt rekord 2022 med 2,7 miljarder euro. Tillväxten jämfört med året innan var sex procent. Det finns ännu inga färsk siffror för berättelseåret eftersom exportstatistiken uppdateras först i slutet av året, men tillväxten kan förväntas vara kraftig i linje med de tidigare årens uppåtgående trend.

Företagens forsknings- och utvecklingsverksamhet är omfattande också i internationell jämförelse och de tillverkar största delen av sina produkter i Finland. Hälsoteknikföretagen sysselsätter redan över 13 000 personer i Finland och tillväxten innebär fler jobb, vilket också har medfört brist på kompetent personal. Tillväxtprognoserna för branschen är mycket positiva och under de närmaste åren uppskattas branschen fortsätta växa med cirka 5–10 procent per år. Tillväxttakten inom den finländska hälsotekniken följer tillväxtprognoserna på världsmarknaden.

Måluppfyllelse: God

Uppnående av målen för hållbar utveckling

I enlighet med social- och hälsovårdsministeriets [strategi](#) "Ett samhälle med sammanhållning och hållbar välfärd" har ministeriet som mål att säkerställa människors funktionsförmåga, försörjning och tjänster för att vi ska kunna leva i ett jämlikt, hållbart och stabilt samhälle. Målen överensstämmer med målen för hållbar utveckling. I uppföljningen av ministeriets effektmål 2020–2023 mättes de uppnådda resultaten och åtgärdernas genomslag även med avseende på hållbar utveckling.

Ett [nationellt handlingsprogram](#) antogs för att främja välfärdsekonomin 2023–2025. Tillvägagångssättet är en del av statsrådets förvaltningsövergripande hållbarhetsarbete som stärker den sociala dimensionen av hållbarhetstänkandet. Ministeriet inledde hösten 2023 en totalreform av hälsoskyddslagstiftningen. Utvecklingen av den nationella och regionala beredskapen fortsatte i de nya social- och hälsovårdsstrukturerna.

Under 2023 fortsatte man främja välfärden, hälsan och säkerheten i enlighet med statsrådets [principbeslut](#) som sträcker sig till 2030. Social- och hälsovårdsministeriet beredde ett nationellt förvaltningsövergripande hälso- och välfärdsprogram som på finska kallas Terveysterveksi. Programmets vetenskapliga expertgrupp beredde åtgärdsförslag. Beredningen av reformen av den sociala tryggheten och genomförandet av den nationella barnstrategin avancerade. Uppföljningsrapporten om genomförandet av [den omfattande förvaltningsövergripande barnstrategin](#) blev klar våren 2023. Uppföljningsrapporten innehåller riktlinjer för åtgärder enligt barnstrategin under valperioden 2023–2027. Mellanrapporten om arbetet under den första perioden för kommittén för social trygghet godkändes på kommitténs sammanträde den 30 januari 2023. Den innehåller 31 förslag till kommande regeringar när det gäller reformen av den sociala tryggheten samt riktlinjer för arbetet under kommitténs andra period, som inleddes hösten 2023.

Arbetet för att genomföra åtgärderna i strategin för psykisk hälsa 2020–2030 fortsatte som en del av regeringens åtgärder för den psykiska hälsan. Beredningen av förvaltningsövergripande åtgärder och utvecklingsprojekt för att förebygga självmord inleddes. Social- och hälsovårdsministeriet inledde ett program för gott arbete, med åtgärder för att åtgärda personalbristen inom social- och hälsovården på både kort och lång sikt. Programmet sträcker sig över åren 2024–2027.

Programmet för psykisk hälsa i arbetslivet och den första genomförandeperioden för regeringens nationella åldersprogram som sträcker sig till 2030 avslutades 2023. [Utvärderings- och slutrapporten för det nationella åldersprogrammet](#) publicerades sommaren 2023. Programmet för psykisk hälsa i arbetslivet resulterade i en verktygslåda för arbetsplatserna till stöd för psykisk hälsa och en verksamhetsmodell för

att genom företagshälsosamarbete skapa en arbetskultur som stöder psykiskt välbefinnande. I alla dessa program ingick åtgärder som genomgående beaktar målen för hållbar utveckling, som stärkte delaktighet och likabehandling och befolkningens förutsättningar för hälsa och välfärd samt förebyggde våld, marginalisering och fattigdom.

Uppnående av målen för jämställdhet

Ett av effektmålen i social- och hälsovårdsministeriets strategi är att främja jämställdhet och likabehandling. Social- och hälsovårdsministeriet samordnar planmässigt regeringens jämställdhetspolitik och främjar jämställdheten och integreringen av jämställdhetsperspektivet i all beredning och allt beslutsfattande vid statsrådet. Under berättelseåret offentliggjordes [slutrapporten för regeringens jämställdhetsprogram](#) på finska och beredningen av ett nytt program inleddes. Åtgärderna i den föregående regeringsperiodens jämställdhetsprogram avancerade i regel väl och flera viktiga projekt, som reformen av familjeledigheterna och lagstiftningen om sexualbrott, genomfördes.

Beredningen av ett nytt likalönsprogram inleddes 2023. Det internationella jämställdhetspriset delades ut för fjärde gången. Det nationella genomförandet av Istanbul- och Lanzarotekonventionerna fortsatte under 2023 och det riksomfattande nätet av Seri-stödcenter blev klart. Dessutom inleddes beredningen av lagstiftning för att förbjuda medling vid våld i nära relationer.

Ytterligare uppgifter om resultaten

Institutet för hälsa och välfärd (THL) har till stora delar uppnått sina resultatmål. Internationella hälsorisker har påverkat institutets arbete under 2023. Utöver arbetet i samband med coronapandemin har THL haft en central roll i bekämpningen av fågelinfluensapandemin genom sitt stöd till den ansvariga myndigheten Livsmedelsverket. THL har i samarbete med ministeriet gett stöd till välfärdsområdena i inledningsskedet av deras verksamhet. THL har som lagstadgad uppgift producerat de första lägesbedömningarna av välfärdsområdenas tjänster och finansieringens tillräcklighet för ministeriets styrprocess.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) har huvudsakligen uppnått resultatmålen för sin verksamhet. Vägledningen och stödet till välfärdsområdena i inledningsskedet av deras verksamhet har varit särskilt viktigt under 2023 och lyckats utomordentligt. Ämbetsverket har också lyckats bra med att främja en enhetlig tillsyn och med informations- och systemutvecklingsarbetet.

Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet (Fimea) har som helhet uppnått resultatmålen för 2023. Fimea har bidragit med stöd för genomförandet av färdplanen för läkemedelsärenden genom att delta i utvecklingen av apoteksekonomi och detaljdistributionen av läkemedel så att de stöder en rationell läkemedelsbehandling. Fimea har fortsatt utveckla sina egna digitala serviceprocesser. Fimea har utvecklat utvärderingen av nya sjukhusläkemedel och fortsatt förbereda datalagret för läkemedelsinformation.

Strålsäkerhetscentralen (STUK) har uppnått målen i sitt resultatavtal när det gäller att upprätthålla, säkerställa och utveckla en högklassig kärnsäkerhet, strålsäkerhet för joniserande och icke-joniserande strålning samt tillsyn och beredskapsverksamhet i samband med dem, och att verkställa och utveckla lagstiftningen i samband med dessa åtgärder. STUK har också främjat kärn- och strålsäkerhetssamarbetet med Internationella atomenergiorganet samt Euratom och vissa andra internationella organisationer.

Regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetarskyddet bedöms uppnå sina mål planenligt. Det riksomfattande samarbetet samt användningen och uppföljningen av resurserna har effektiviserats. Inom arbetarskyddet har man bland annat tillämpat e-tjänster, utvecklat tillsynsmetoderna och ökat den övriga påverkansverksamheten som stöder tillsynen.

Arbetshälsoinstitutet (TTL) har huvudsakligen uppnått sina resultatmål, och inga betydande avvikelser från målen har rapporterats. Arbetshälsoinstitutet har planenligt slutfört de utvecklingsprojekt som inleddes under den föregående regeringsperioden. Utöver resultatmålen stödde Arbetshälsoinstitutet dessutom arbetsplatserna och myndigheterna i bekämpningen av smittsamma sjukdomar (coronavirus och fågelinfluensa).

Besvärsnämnden för social trygghet uppnådde en stor del av sina resultatmål, fler ärenden än det målsatta antalet avgjordes och priset på avgörandena överensstämde med resultatmålen. De målsatta handläggningstiderna uppnåddes också.

[Social- och hälsovårdsministeriets bokslut och verksamhetsberättelse 2023](#)

[Bokslut för Institutet för hälsa och välfärd 2023](#)

[Bokslut och verksamhetsberättelse 2023 för Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira](#)

[Bokslut och verksamhetsberättelse för Säkerhets och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea 2023](#)

[Bokslut för bokföringsenheten Regionförvaltningsverket i Södra Finland 2023](#)

[Strålsäkerhetscentralen STUK:s bokslut och verksamhetsberättelse 2023](#)

[Bokslut och verksamhetsberättelse för Besvärsnämnden för social trygghet 2023](#)

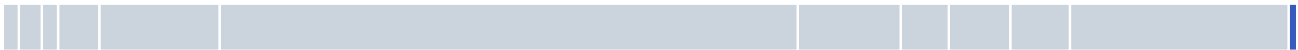
[Arbetshälsoinstitutets bokslut 2023](#)

12 Miljöministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **100 849 mn €**

- Miljöministeriets andel **670 mn €**

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 150 mn €
- Överföringsutgifter 220 mn €
- Investeringsutgifter 0 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

55 %

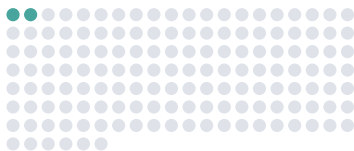
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **79 387 årsverken**

- Miljöministeriet **1 056 årsverken**

Ämbetsverk **2** ST.

- Finlands miljöcentral
- Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet

Fonder **2** ST.

- Statens bostadsfond
- Oljeskyddsfonden

Affärsverk **0** ST.

- Inga affärsverk

Bolag **1** ST.

- A-Kruunu Ab

12.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Globalt sett var 2023 det varmaste året sedan mätningarna inleddes. Den gräns som ansetts vara kritisk, det vill säga 1,5 grader Celsius över medeltemperaturerna i slutet av 1800-talet, har redan nästan överskridits. De globala energirelaterade utsläppen fortsatte öka, visserligen långsammare än året innan bland annat på grund av sol- och vindkraften samt elektrifieringen av vägtrafiken. Fjolåret var varmare än vanligt också i Finland.

Den biologiska mångfalden har försvagats och allt fler arter och naturtyper är fortsatt hotade. Ekosystemtjänster som är nödvändiga för människan, såsom pollineringen av näringsväxter, kan drabbas av allvarliga störningar. Näringslivet har visat växande intresse och aktivitet i bekämpningen av förlusten av biologisk mångfald jämsides med klimatåtgärderna. I Finland har de flesta branscher redan utarbetat biodiversitetsfärdplaner vid sidan av färdplaner för klimatneutralitet för att styra företagens åtgärder för att bekämpa förlusten av biologisk mångfald.

På grund av det förändrade geopolitiska läget har det blivit svårare att främja miljöfrågor, i synnerhet i det regionala samarbetet. Samtidigt har det nordiska samarbetets betydelse ökat. I det internationella samarbetet har Rysslands anfall mot Ukraina och senare även situationen i Mellanöstern politiserat många förhandlingar inom miljösektorn. Trots den svåra situationen uppnåddes resultat, bland annat globala mål för hållbar hantering av kemikalier och avfall samt det beslut som partskonferensen för FN:s klimatavtal fattade om att röra sig bort från fossila bränslen.

På EU-nivå har man arbetat allt hårdare för att lösa trippelkrisen (klimatförändringarna, föroreningarna och förlusten av biologisk mångfald). Eftersom EU-lagstiftningen allt mer styr den nationella lagstiftningen har man satsat på föregripande inflytande på enskilda initiativ, men också i större skala på den kommande kommissionens arbetsprogram.

Graden av cirkulär ekonomi i Finland har ökat något men är fortfarande låg jämfört med den genomsnittliga nivån inom EU. Målet för graden av cirkulär ekonomi, en fördubbling av nivån 2015 fram till 2035, kan uppnås men förutsätter att materialanvändningen, återanvändningen och avfallsåtervinningen effektiviseras. Enligt den senaste statistiken har ökningen av det kommunala avfallet vänt.

Prisstegringen och den stigande räntenivån försvårade genomförandet av byggprojekt och finansieringen av nyinvesteringar i byggbranschen. Hushållens försvagade köpkraft minskade kraftigt bostadshandeln, och antalet inledda bostadsbyggen

sjönk till under 20 000 år 2023. Bostadsproduktionen minskade till nästan hälften jämfört med året innan. De kraftigt stigande konsumentpriserna, räntenivån och det höga energipriset minskade också hushållens möjligheter att renovera byggnader. Konkurserna ökade i byggbranschen och sysselsättningen vände nedåt. Den statsstödda Ara-produktionen utökades betydligt som svar på det svåra konjunkturläget.

Inflationen och den stigande räntenivån har stärkt differentieringsutvecklingen särskilt i regioner som tappar befolkning. Bostadsprisernas låga nivå gör det svårare att få finansiering för nödvändiga reparationer av bostadsbyggnader i regioner på tillbakagång. Den stängda östgränsen förstärker dessutom differentieringen av östra Finland och leder till att den ekonomiska verksamheten i regionen minskar.

12.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Ökande ojämlikhet i boendet och mellan regioner

Differentieringen av regionstrukturen väntas fortsätta i framtiden. Befolkningstillväxten i hela landet väntas sakta av betydligt och koncentreras främst till de sex största stadsregionerna. Städerna växer, befolkningen åldras och segregationen ökar, vilket ökar differentieringen mellan regioner och bostadsområden samt ojämlikheten i boendet. I regioner med befolkningsförlust är det ekonomiskt svårt att reparera bostadsbestånd i behov av renovering, och då ökar det eftersatta underhållet vilket i sin tur sänker bostadspriserna och även försvårar arbetskraftens mobilitet och sysselsättningen. I många regioner blir det svårt att upprätthålla dagens servicenät. Servicen i regioner med krympande befolkning försämras och skillnaderna i ekonomiska resurser i städerna hotar den sociala balansen mellan bostadsområdena i framtiden. Stängningen av östgränsen väntas ytterligare försvåra situationen i östra Finland. Dessa utvecklingsförlopp påverkar samhällsstrukturens utveckling och bostadspriserna. Om den negativa spiralen av ökande ojämlikhet fortsätter i vissa regioner finns det en risk för större samhälleliga problem med inre sammanhållning och säkerhet. Miljöministeriet producerar i samarbete med Finlands miljöcentral en lägesbild över region- och samhällsstrukturen och dess utveckling i den utvecklingsbild av områdesanvändningen som uppdateras regelbundet och som utnyttjas i planeringen av åtgärder som behövs för att främja en hållbar region- och samhällsstruktur.

Minskat bostadsbyggande

Till följd av det kraftigt minskande bostadsbyggandet uppstår en risk för att tillväxtcentrens bostadsutbud inte motsvarar bostadsbehovet när efterfrågan på bostäder återhämtar sig, vilket leder till att boendepiserna ytterligare stiger. Detta kan medföra problem i utbudet av arbetskraft och den ekonomiska utvecklingen särskilt i stora städer. Dessutom stärker det ytterligare differentieringen mellan regionerna. Bostadsbyggandet stöds konjunkturspolitiskt genom en höjning av statens räntestödsfullmakt under lågkonjunkturer för att göra det möjligt att bygga statsunderstödda hyresbostäder när den fritt finansierade bostadsproduktionen avtar.

Överkonsumtion av naturresurser

Till vår tids största globala utmaningar hör att bekämpa klimatkrisen, hejda förlusten av biologisk mångfald och stoppa miljöföroreningarna. Både klimatförändringarna och föroreningarna har betydande konsekvenser för växt- och djurriket och påskyndar förlusten av biologisk mångfald. Olika samhällsintressen kolliderar till exempel i frågor som gäller energiproduktion, användning av naturresurser, markanvändning och konsumtion. Skogsbruket och det intensifierade jordbruket är de största orsakerna till att den biologiska mångfalden i Finland försvagas, och leder också till utsläpp av näringsämnen i vattnen. Motsättningar mellan olika mål skapar tryck på beslutsfattandet, och en betydande risk är att man inte lyckas fatta politiska beslut för att stoppa klimatförändringarna, förlusten av biologisk mångfald och föroreningarna.

Om överkonsumtionen av naturresurser inte fås under kontroll påskyndar den förlusten av biologisk mångfald och klimatförändringarna samt äventyrar tillgången på viktiga naturresurser. Riskerna är betydande och innebär bland annat en märkbar ökning av koldioxidutsläppen i samband med materialhantering och samtidigt en minskad tillgång på råvaror som till exempel behövs för högteknologi. För att bromsa förlusten av biologisk mångfald och klimatförändringarna strävar man efter att öka hela samhällets engagemang för att uppnå målen samt ta hänsyn till miljö-, klimat- och naturkonsekvenserna i allt beslutsfattande. För att undvika risken stärks arbetet för att främja en hållbar och trygg cirkulär ekonomi nationellt, inom EU och internationellt.

12.3 Förvaltningsområdets resultatutveckling

Användning av förvaltningsområdets anslag under berättelseåret

Tabell 33. Användning av förvaltningsområdets anslag, miljoner euro

MM	Budgetkapitel	2021	2022	2023
35.01	Miljöförvaltningens omkostnader	70	73	81
35.10	Miljö- och naturvård	189	210	190
35.20	Samhällen, byggande och boende	48	75	100
35	UM:s förvaltningsområde totalt	307	358	370

Utgifterna inom miljöministeriets förvaltningsområde 2023 var 369,9 miljoner euro, varav 80,6 miljoner euro hänförde sig till miljöförvaltningens omkostnader, 189,5 miljoner euro till miljö- och naturvård och 99,7 miljoner euro till samhällen, byggande och boende.

Miljö- och naturskyddet stod för 51 procent av utgifterna under huvudtiteln. Naturvårdsanslagen riktades framför allt till genomförandet av programmen Metso och Helmi. Utgifterna för samhällen, byggande och boende ökade med nästan 24 miljoner euro jämfört med året innan (32 procent), vilket särskilt beror på de understöd som hushållen beviljades för att avstå från oljeuppvärmning och utföra renoveringar som förbättrar energieffektiviteten i bostadsbyggnader, understöden för infrastruktur för eldrivna transporter samt de sista utbetalningarna i projekt som avslutas, bland annat programmen för träbyggande och hållbara städer.

Uppnående av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål

Effektmål 1: Finland är klimatneutralt och har hejdat förlusten av biologisk mångfald och nedsmutsningen

I Finland utgör klimatlagen ramen för den nationella klimatpolitiken. Klimatlagen anger målen för utvecklingen av utsläppen och sänkorna. Dessutom innehåller klimatlagen de grundläggande principerna för systemet för planeringen av klimatpolitiken. Utifrån dessa principer utarbetas klimatplaner med jämna mellanrum. Enligt klimatlagen ska statsrådet en gång om året rapportera till riksdagen om klimatpolitiken med hjälp av en klimatårsberättelse.

Enligt den nationella klimatlagen ska Finlands nettoutsläpp vara noll eller negativa senast 2035. Fram till 2030 ska de sammanlagda utsläppen minska med 60 procent jämfört med utsläppen 1990. På EU-nivå har man kommit överens om att kolsänkan i markanvändningssektorn i Finland fram till 2030 ska öka med 2,9 miljoner ton koldioxidekvivalenter jämfört med den genomsnittliga faktiska sänkan 2016–2018 (sänkans storlek cirka 5 miljoner ton koldioxidekvivalenter).

I [klimatårsberättelsen för 2023](#) till riksdagen bedöms det att utsläppsminskningstakten är i linje med klimatlagens utsläppsminskningsmål för 2030. Utan betydande tilläggsåtgärder inom markanvändningssektorn är det troligt att Finland inte uppnår förpliktelsen enligt EU:s förordning för markanvändningssektorn utan att köpa utsläppsenheter från andra medlemsstater. Ytterligare åtgärder inom markanvändningssektorn och andra sektorer krävs också för att det nationella målet om klimatneutralitet ska kunna uppnås. Utsläppsutvecklingen inom ansvarsfördelningssektorn styrs med hjälp av klimatpolitiska planer på medellång sikt och inom markanvändningssektorn med hjälp av klimatplaner för markanvändningssektorn.

År 2022 minskade de totala utsläppen utan markanvändningssektorn jämfört med utsläppsmängden 2021. Utsläppen inom utsläppshandelssektorn minskade klart jämfört med 2021. Även utsläppen inom ansvarsfördelningssektorn minskade och motsvarade 2021 och 2022 de kvoter som fastställts för Finland.

Nettoutsläppen inom markanvändningssektorn var cirka 4,4 megaton koldioxidekvivalenter 2022. Nettoutsläppen, det vill säga de sammanlagda utsläppen och sänkorna inom alla sektorer (inbegripet markanvändningssektorn), ökade något 2022 jämfört med året innan.

Klimatlagen (432/2022) som trädde i kraft 2022 kompletterades med en ändring som trädde i kraft den 1 mars 2023 och gällde kommunernas skyldighet att utarbeta en klimatplan samt sökande av ändring enligt klimatlagen. Kommunerna ålades att utarbeta eller uppdatera sin klimatplan minst en gång per fullmäktigperiod. Kommunernas skyldighet kommer att avskaffas genom en lagändring som görs 2024 i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering.

Statsrådet utfärdade med stöd av klimatlagen två förordningar 2023. Den ena gäller det nya samiska klimatrådet och den andra Finlands klimatpanel. Samiska klimatrådet, som statsrådet tillsatte den 24 augusti 2023 för en fyraårig mandatperiod, är ett oberoende sakkunnigorgan som för in samernas kunskapsbas och perspektiv i beredningen av klimatpolitiken. Statsrådet tillsatte den 9 november 2023 en ny klimatpanel för fyraårsperioden 2024–2027.

Genom en tilläggsatsning på programmet för effektiviserat vattenskydd aktiverades fler än 600 regionala aktörer i vattenskyddsarbetet i vattendrag och avrinningsområden. Samtidigt testade man nya vattenskyddsmetoder och satsade på förutsättningarna och verksamhetssätten för samarbetet mellan regionala aktörer. En ny statusbedömning för Finlands havsområde genomfördes i brett samarbete med forskare och sändes på remiss i december 2023.

Den gipsspridning som inleddes 2020 fortsatte i Skärgårdshavets avrinningsområde och med finansiering från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens i andra lämpade kustområden. Gipsbehandlingen har kalkylmässigt minskat fosforavrinningen med cirka 77 ton sedan 2020. Under 2023 spreds gips över totalt 15 900 hektar åker, och den totala åkerarealen där gips har spridits är 54 200 hektar. Genomförandet av den färdplan för vattenskyddet som utarbetats inom ramen för Skärgårdshavsprogrammet fortsatte genom att man förbättrade det material som behövs för att inrikta åtgärderna inom jordbruket, effektiviserade vattenskyddsrådgivningen och intensifierade samarbetet med landskapsförbundet och kommunerna.

Den totala näringsbelastningen på Östersjön från Finland har minskat betydligt över en längre tid (1995–2021, fosfor och kväve) särskilt tack vare att punktbelastningen minskat. Däremot har man inte lyckats minska den diffusa belastningen av någotdera av näringsämnen i synnerhet från jordbruket, och näringsbelastningen på såväl Finska viken som Skärgårdshavet är långt från målen. Övergödningsutvecklingen i Bottenhavet är också oroväckande.

Samarbetet inom Kommissionen för skydd av Östersjöns marina miljö (HELCOM) har officiellt varit avbrutet sedan februari 2022 till följd av Rysslands anfallskrig. De övriga parterna har fortsatt sitt ömsesidiga samarbete i full skala, men inofficiellt. I oktober 2023 publicerade HELCOM den tredje holistiska statusbedömningen för Östersjön, som avseende övergödningen visar att tillståndet på de öppna havsområdena runt Finland är försvarligt och i kustområdena i allmänhet nöjaktigt.

Inventeringsprogrammet för marin undervattensnatur (Velmu) och projektet Biodiversea Life IP (2022–2029) stöder skyddet och det hållbara utnyttjandet av den marina naturen. I programmet Velmu har man producerat information bland annat för placeringen av havsbaserade vindkraftverk och åtagandena enligt EU:s strategi för biologisk mångfald. Som en del av projektet Biodiversea Life IP har miljöministeriet identifierat de viktigaste marina aktörerna och inrättat "Havsnätet" som syftar till att främja samarbetet och nätverken mellan de marina aktörerna.

Den nya naturvårdslagen (9/2023) är ett framsteg för att trygga den biologiska mångfalden i Finland. Lagen trädde i kraft den 1 juni 2023. Med stöd av lagen utfärdades miljöministeriets förordning om frivillig ekologisk kompensation (933/2023, i kraft den 15 september 2023), statsrådets förordning om Finlands naturpanel (940/2023, i kraft den 1 oktober 2023) och statsrådets förordning om naturvård (1066/2023, i kraft den 14 december 2023).

Resultaten av skyddet för myrar och restaureringen av värdefulla fågelvatten i livsmiljöprogrammet Helmi överträffade förväntningarna. Sammanlagt skyddades drygt 5 900 hektar värdefulla myrar, och restaureringsarbeten utfördes på över 3 000 hektar myrmark. Lundar, ädellövskogar och solexponerade åsar vårdades i fler än 140 naturskyddsområden, cirka 730 hektar vårdbiotoper restaurerades, fler än 70 småvatten och stränder restaurerades och arbetet med att restaurera 31 värdefulla fågelvattenområden slutfördes. Dessutom fortsatte den intensifierade fångsten av invasiva främmande arter, mink och mårhund i över 70 fågelvattenområden.

Inom ramen för programmet Metso skyddades totalt över 4 300 hektar skog permanent och knappt 100 hektar fredades för 20 år. Över 1 100 hektar skyddades enligt lagstadgade skyddsprogram och drygt 3 200 hektar skog i norra Finland skyddades frivilligt. Nätverket av skyddsområden kompletterades under berättelseåret med markområden med en sammanlagd areal på över 14 700 hektar.

Luftkvaliteten i Finland är i regel god. Statsrådet godkände den regelbundna uppdateringen av det nationella luftvårdsprogrammet 2030, som är kopplat till genomförandet av EU:s så kallade direktiv om utsläppstak som styr luftvården. Enligt det uppdaterade programmet uppnådde Finland 2020 åtagandena om utläppsminskning för alla luftföroreningar enligt direktivet om utsläppstak, och beräknas uppfylla åtagandena också för 2030. Luftföroreningarna orsakar dock fortfarande 2030 olägenheter för hälsa och miljö, och därför innehåller luftvårdsprogrammet åtgärder för att sänka utsläppen och koncentrationerna av luftföroreningar ännu mer än EU-lagstiftningen kräver.

Miljöskyddslagen ändrades till följd av genomförandet av det gällande luftkvalitetsdirektivet och ett tillsynsförfarande som kommissionen inlett för Finlands del. Bestämmelserna om minimiantalet mätstationsstationer för fina partiklar precisades så att de motsvarar det antal som direktivet förutsätter för den nationella övervakningen av exponeringen för fina partiklar. Dessutom preciserades kommunernas och miljöministeriets skyldigheter och befogenheter i bestämmelserna om gränsöverskridande luftföroreningar.

Under 2010-talet pågick en förtätning av samhällena, och samhällsstrukturen har blivit enhetligare i enlighet med de riksomfattande målen för områdesanvändningen. Denna utveckling bidrar till bekämpningen av klimatförändringarna, bevarandet av biologisk mångfald och naturresurser, rimliga boendepriiser, tillgängliga tjänster, transportsystemets funktion och miljöns kvalitet. Kompletteringsbyggnad har blivit vanligare, nybyggnationen har koncentrerats till flervåningshus och de nya bostäderna är i genomsnitt mindre än tidigare. Nybyggnationen utanför detaljplaneområden har minskat avsevärt. Tätortsarealerna ökar långsammare. År 2023 infördes en lägesbild för områdesanvändningen – ett verktyg för att bevaka utvecklingen och planera åtgärder för att utveckla samhällsstrukturen så att den stöder hållbar utveckling.

Utfallet utvärderas utifrån en lägesbedömning av det ambitiösa samhälleliga effektmålet 2023, inte utifrån ministeriets och förvaltningsområdets ovan beskrivna åtgärder för att uppnå målet.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- Utredning: Vesien- ja merenhoidon sekä Vesiensuojelun tehostamisohjelman vesistökuunnostushankkeet 2019–2023

Effektmål 2: Den gröna omställningen utgör grunden för tillväxt

Miljöministeriet arbetade för den gröna omställningen på många olika sätt 2023, bland annat genom att utveckla tillståndsförfarandena och lagstiftningen, dela ut understöd och bidrag som främjar omställningen, påskynda den cirkulära ekonomin och näringskretsloppet, förbättra energieffektiviteten inom byggandet och påverka genomförandet och utvecklingen av EU-lagstiftningen.

Bestämmelserna om temporärt företräde för vissa projekt som gäller grön omställning vid tillståndsbehandling i regionförvaltningsverken och förvaltningsdomstolarna (den så kallade lagen om ett företrädesförfarande inom grön omställning) trädde i kraft vid ingången av 2023. Lagen om behandling av miljöskydds- och vattenärenden vid regionförvaltningsverken ändrades temporärt så att vissa tillståndsansökningar enligt miljöskyddslagen och vattenlagen som gäller investeringar

som stöder den gröna omställningen ges temporärt företräde vid behandlingen under 2023–2026. Dessutom behandlas besvär över sådana projekt skyndsamt åren 2023–2028. Under 2023 beviljades 29 ansökningar i företrädesförfarandet.

I augusti tillsatte miljöministeriet ett samserviceprojekt för att inom miljösektorn inrätta ett enda serviceställe för miljöärenden i och med att en ny tillstånds-, styrnings- och tillsynsmyndighet inrättas, och bereda de lagändringar som behövs för att främja beviljandet av tillstånd enligt regeringsprogrammets samservicemodell.

I Finlands plan för återhämtning och resiliens, som uppgår till knappt 2 miljarder euro, finns en pelare för grön omställning med sju åtgärder inom miljöministeriets förvaltningsområde, varav fyra är reformer och tre investeringar. Dessutom innehåller planen två stora investeringshelheter för grön omställning inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde, där också miljöministeriet har en roll.

När det gäller den gröna omställningen försöker miljöministeriet aktivt främja införandet av EU:s klassificeringssystem för hållbar finansiering. Den princip om att inte orsaka betydande skada (DNSH) som trädde i kraft samband med artikel 17 i EU:s taxonomiförordning tillämpades första gången 2022 som finansieringskriterium i faciliteten för återhämtning och resiliens. I ett EU-projekt för tekniskt stöd som finansierades av kommissionen och leddes av miljöministeriet utreddes i Finland dessutom tillämpningen av principen att inte orsaka betydande skada vid offentlig finansiering. Projektet utmynnade i anvisningar om frivillig tillämpning av principen om att inte orsaka betydande skada i programarbetet och bedömningen av enskilda åtgärder. Samtidigt utökades de verksamheter som omfattas av EU:s taxonomi då tekniska kriterier antogs i en delegerad rättsakt om miljön. För närvarande gäller delegerade rättsakter för såväl klimatet som miljön, och de omfattar många ekonomiska verksamheter.

Vindkraftsproduktionen har ökat kraftigt. Under loppet av två år har antalet anhängiga generalplaner för vindkraft nästan tredubblats. Genom högklassiga utredningar och planläggning som samordnar olika behov och funktioner vill man hitta de områden som bäst lämpar sig för vindkraft. På detta sätt förebyggs de olägenheter som kraftverken orsakar naturen och människorna. I en stor del av landskapsförbunden pågår planläggning av nya vindkraftsområden. NTM-centralerna anvisades extra resurser för handläggning av vindkraftsärenden. Miljöministeriets vindkraftsunderstöd och understöd för grön omställning, som beviljats bland annat för planläggning och tillstånd som styr storskalig solkraftsproduktion, har utgjort ett stöd för Kommunernas och landskapsförbundens planläggningsarbete.

Miljöministeriets fler än 10 nya utredningar samt solkrafts- och vindkraftsguider underlättar områdesplaneringen och utgör ett underlag för genomförandet av regeringsprogrammets vindkraftsrelaterade åtgärder. Främjandet av vindkraftsutbyggnaden i östra Finland fortsätter i enlighet med regeringsprogrammet med utredaren Arto Rätys utredning som underlag. Utredningar om havsbaserad vindkraft och samarbetet med intressentgrupper inom vindkraft utgör underlag för utarbetandet av en ny havsområdesplan och främjar samordningen av vindkraftsprojekt till havs med andra verksamheter.

Vid utgången av året fanns det totalt 1 601 vindkraftverk i Finland. Av dem byggdes 212 (1 280 megawatt) under berättelseåret, vilket ledde till att vindkraftsproduktionen ökade med nästan en fjärdedel jämfört med ett år tidigare. Finlands vindkraftskapacitet vid utgången av 2023 var 6 946 megawatt och vindkraften täckte 18,2 procent av elförbrukningen i Finland.

I programmet för en koldioxidsnål byggd miljö inleddes cirka 30 nya utvecklingsprojekt för att generera affärsverksamhet som påskyndar den gröna omställningen i företag inom fastighets- och byggbranschen. I projekten utvecklar företagen olika lösningar för att bekämpa klimatförändringarna och anpassa sig till dem i den byggda miljön.

Energiunderstöd för bostadshus beviljades 2020–2023 till ett sammanlagt belopp av nästan 235 miljoner euro. Enligt bedömningen av understödets konsekvenser förbättrades energieffektiviteten i flervåningshus med 58 procent, i rad- och kedjehus med 59 procent och i egnahems- och parhus med 60 procent. Understöd beviljades för sammanlagt 83 404 bostäder till ett genomsnittligt belopp av 4 565 euro per bostad i egnahemshus och 2 110 euro i byggnader som ägs av bostadssammanslutningar. Understödens hävstångseffekt var 4,8. Det innebär att understöd på en miljon euro åstadkommit energirenoveringar för 4,8 miljoner euro och 56 årsverken samt under 25 år en uppnådd besparing på totalt 235 gigawattimmar i förbrukningen av uppvärmningsenergi och en minskning på 80 kiloton växthusgasutsläpp. Under året beviljades 2 500 sökande understöd för förnyande av fjärrvärmeanläggningar i bostadshus så att de lämpar sig för lågtemperaturfjärrvärme.

Åren 2020–2023 beviljades totalt drygt 24 000 småhusägare understöd för att avstå från olje- och gasuppvärmning. Hushållen har sedan 2022 haft alternativet att använda ett höjt hushållsavdrag för att avstå från oljeuppvärmning. Sammanlagt har dessa åtgärder bidragit till att olje- eller gasuppvärmningen bytts ut till andra uppvärmningsformer i nästan 32 000 småhus, oftast till luft-vattenvärmepump eller jordvärmepump (87 procent av småhusen där uppvärmningssystemet ändrats).

De understöd till ett belopp av cirka 54 miljoner euro som beviljades 2018–2023 för laddningsinfrastruktur för elbilar har påskyndat övergången till elbilar, vilket i sin tur påskyndar utsläppsminskningen inom transportsektorn. Understödet för byggande av laddningsinfrastruktur för elbilar i bostadsfastigheter och under vissa förutsättningar i parkeringsbolag var tillgängligt 2018–2023 och i arbetsplatsfastigheter 2022–2023. Hittills har 80 000 laddningspunkter byggts i de projekt som fått understöd.

Programmet för träbyggande (2016–2023) ökade användningen av trä i offentligt byggande, byggande i städer och byggande av stora träkonstruktioner. Programmet främjade också företagsverksamheten inom industriell tillverkning för träbyggande och en internationellt konkurrenskraftig träbyggnadskompetens i Finland. Träanvändningen och träets förädlingsvärde ökade tack vare programmet, de långvariga koldioxidlagren ökade och byggandets klimatavtryck minskade.

Avfallslagen är i ständig förändring. Vid ingången av 2023 trädde flera ändringar i avfallslagen i kraft. De gällde bland annat villkoren för att upptas i avfallshanteringsregistret, införande av informationstjänster för avfallshanteringsregistret och producentregistret, de nya produktkraven enligt direktivet om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön (SUP-direktivet) och utvidgning av producentansvaret för förpackningar, en ändring av kommunala avfallshanteringsaktörers gräns för försäljning till utomstående samt välfärdsområdenas övergångstid för ansvaret för att ordna hanteringen av kommunalt avfall som uppkommer i deras förvaltning och servicefunktioner.

Enligt statistikcentralen uppgick den totala mängden kommunalt avfall 2022 till cirka 2,9 miljoner ton. Mängden vände nedåt efter att ha ökat flera år i rad. Statistikcentralen hade för första gången tillgång till mer detaljerade uppgifter än tidigare om ackumulering och behandling av kommunalt avfall. Mängden energiåtervinningsavfall förändrades mest. Den minskade från cirka 2,1 miljoner ton 2021 till cirka 1,6 miljoner ton 2022. Det torde delvis bero på att mängden inte längre inbegriper annat avfall som tidigare felaktigt tolkats som kommunalt avfall. Av allt kommunalt avfall utnyttjades sammanlagt cirka 43,7 procent genom återvinning eller förberedelse för återanvändning. Andelen kommunalt avfall som deponerades eller utbrändes utan energiutvinning förblev totalt under en procent.

Finland riskerar misslyckas med att uppnå avfallsdirektivets och förpacknings- och förpackningsavfallsdirektivets mål för återvinning av kommunalt avfall och plastförpackningsavfall 2025, och har därför fått en tidig varning av Europeiska kommissionen.

Genom investeringar som beviljats understöd ur programmet för återvinning av näringsämnen återvinns årligen 20–30 ton fosfor, minskas förbrukningen av värmeenergi med cirka 30 gigawattimmar och återvinns cirka 17 gigawattimmar spillvärme från avloppsvatten varje år. Med de investeringar som inletts förädlas årligen över 500 ton kväve och cirka 20 ton fosfor för användning. Tack vare projekten minskar elförbrukningen med över 1,2 gigawattimmar per år, över 50 gigawattimmar värmeenergi produceras av spillvärme och biogasproduktionen ökar med cirka 23 gigawattimmar per år.

[En utvärdering av det strategiska programmet för cirkulär ekonomi](#) publicerades på finska våren 2023. I utvärderingen ansågs programmets mål i regel vara lyckade och ambitiösa, och åtgärderna relativt mångsidiga. Enligt utvärderingen bör åtgärderna för cirkulär ekonomi stärkas för att målen ska kunna uppnås. För att genomföra programmet för cirkulär ekonomi ordnades bland annat coachningsprogrammet Circular Design för 50 företag i olika branscher. Ett utkast till scenarier för cirkulär ekonomi presenterades den 24 november 2023. Scenarierna styr fastställandet av mål och åtgärder i beredningen av det strategiska åtagandet green deal för cirkulär ekonomi.

Batteriförordningen, som var ett av lagstiftningsinitiativen i kommissionens handlingsplan för den cirkulära ekonomin från 2020, antogs sommaren 2023 och det stegvisa nationella genomförandet inleddes. Förordningen stöder utvecklingen av ett batterikluster i Finland. Den rådande utvecklingen är att de tidigare direktiven om avfall ändras till EU-förordningar som gäller hela produktens livscykel, och den cirkulära ekonomins roll i regleringen accentueras.

Miljöministeriet utnyttjar EU-finansieringsprogram för att främja den gröna omställningen. Under 2023 avancerade införandet av ett kreditgarantiarrangemang inom ramen för programmet InvestEU, då Europeiska investeringsfonden som är det finansiella institut som ansvarar för genomförandet utarbetade ett avtal med kommissionen om finansieringen för Finlands del. Finska staten deltar i finansieringen av programmets garanti med 100 miljoner euro, och finansieringen väntas ha en sjufaldig hävstångseffekt. Kreditfinansieringen förmedlas via finansiella institut i Finland till små och medelstora företags, hushålls och bostadsaktiebolags investeringar i grön omställning. Produkterna kommer att finnas på marknaden i början av 2024.

Den första utlysningen av finansiering för riksomfattande ERUF-teman för grön omställning som miljöministeriet ansvarar för ordnades 2023 (ERUF, Europeiska regionala utvecklingsfonden). Projekt som utvecklar lösningar som kan utnyttjas och skalas upp i stor utsträckning finansieras inom tre temaområden i helheten:

energieffektivitet och minskning av växthusgasutsläpp, anpassning till och begränsning av klimatförändringar samt ett klimatneutralt kretsloppssamhälle. Projekten inleds när finansieringsbesluten har fattats i början av 2024.

Utfallet utvärderas utifrån en lägesbedömning av det ambitiösa samhälleliga effektmålet 2023, inte utifrån ministeriets och förvaltningsområdets ovan beskrivna åtgärder för att uppnå målet.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- Puurakentamisen ohjelman vaikutusarviointi 2023

Effektmål 3: Livsmiljöerna och nya lösningar bidrar till en smidig vardag i alla livssituationer

För finländarna är det viktigt att kunna vistas i naturen i rekreationssyfte, och vi rör oss allt oftare såväl den lokala naturen som i nationalparkerna. Ökad fysisk aktivitet kan ha positiva samhällsekonomiska konsekvenser i form av minskade hälso- och sjukvårdskostnader. Nationalparkerna hade 3,6 miljoner besök 2023. Antalet besök ökade med en procent jämfört med året innan. Intresset för Finlands nationalparker har ökat under hela 2000-talet, och ser inte ut att begränsas till pandemiåren. Sedan 2019 har antalet nationalparksbesök ökat med 12 procent. Enligt besökarundersökningar i nationalparkerna uppskattar människorna sina naturupplevelser och är mycket nöjda med nationalparkernas service och utflyktsmiljö. Nationalparksbesökarnas bidrag till den lokala ekonomin 2023 var 285 miljoner euro. Ökningen är cirka tio miljoner euro, det vill säga fyra procent jämfört med året innan. Sysselsättningseffekten var 2 243 årsverken.

Åtgärderna i avtalen fram till 2031 om markanvändning, boende och trafik (MBT) mellan staten och stadsregionerna Helsingfors, Tammerfors, Åbo, Uleåborg, Jyväskylä, Kuopio och Lahtis har avancerat enligt planerna 2023. Enligt uppföljningsöversikten av MBT-avtalens effektivitet har avtalsförfarandet intensifierat samarbetet i stadsregionerna, inriktat resurser på förbättring av samhällsstrukturen och trafiksystemet och främjat den sociala och ekonomiska hållbarheten. Förfarandet stöder en hållbar tillväxt i regionerna och en långsiktig orientering mot klimatneutralitetsmålen.

Enligt riktlinjerna i regeringsprogrammet intensifierades samarbetet och samordningen av politiken mellan staten och metropolområdet genom metropolpolitiken. Genomförandet av de tre centrala åtgärderna inom metropolpolitiken (sysselsättning, förebyggande av marginalisering bland invandrare samt klimatneutralitet) var kopplat till stora relaterade strukturella projekt. Dialogen och utvecklingen av verksamhetsmodeller för det praktiska samarbetet framskred, men det var svårt att uppnå konkreta resultat på grund av brister i bland annat resurserna, engagemanget och de konkreta målsättningarna.

Den utvecklingsbild av områdesanvändningen som miljöministeriet har tagit fram i samarbete med Finlands miljöcentral är ett verktyg för att producera information som kontinuerligt uppdateras om nuläget och framtiden för Finlands region- och samhällsstruktur och om behoven av hållbar utveckling. Utvecklingsbilden har bland annat preciserat informationen om den allt starkare differentieringen mellan regioner och i boendet samt vilka åtgärder som behövs för en hållbar region- och samhällsstruktur.

Växelterkan mellan landsbygden och städerna ökar när distansarbetet, distanstjänsterna och användningen av rekreationstjänster blir vanligare. Miljöministeriet utredde läget för växelterkan mellan landsbygden och städerna i utvecklingsbilden för områdesanvändningen och i en utredning om trycket på att bygga utanför detaljplaneområden. Resultaten utnyttjas bland annat i lagreformen om områdesanvändningen och för att främja decentraliserad energiproduktion.

Programmet Hållbar stad (2019–2023) stärkte partnerskapet mellan staten och städerna, den hållbara utvecklingen i städerna och kommunerna samt det övergripande hållbarhetstänkandet. Åtgärderna 2023 främjade förutsättningarna för ledning av hållbarheten, främjade hållbar stadsplanering, mångsidiga grönområden och socialt hållbara städer och genererade nya former av deltagande och dialog.

Den statsstödda Ara-bostadsproduktionen ökade som svar på det svåra konjunkturläget i byggbranschen då särskilt bostadsbyggandet minskade kraftigt. Boenderådgivning tillhandahölls på flera orter och för ett större klientel än tidigare. Verkställigheten av lagen om stöd för boenderådgivning till kommunerna 2023–2027 inleddes. Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet (Ara) beviljade understöd för boenderådgivning till 31 kommuner och 74 boenderådgivare 2023. Genom boenderådgivning förebyggs förlust av bostad och bostadslöshet.

Tillgängligheten i bostäderna förbättrades genom hiss- och tillgänglighetsunderstöd som beviljades för renoveringar som förbättrar tillgängligheten. Miljöministeriet tillsatte i slutet av 2022 en arbetsgrupp för att ta fram en lägesbild av tillgängligheten i den byggda miljön. [Arbetsgruppens rapport](#) innehåller förslag till utveckling av lagstiftningen och andra åtgärder.

Kommunerna har haft nytta av de anvisningar som tagits fram inom ramen för programmet Sunda lokaler, av handlingsmodellen Sunda lokaler och av samarbetet i kommunnätverket. Enligt en kommunenkät som Institutet för hälsa och välfärd och Finlands kommunförbund rf lät göra 2023 har problemen med inomhusluften i kommunernas fastigheter minskat under de senaste fem åren, och problem med inomhusmiljön kan allt oftare förebyggas.

Utfallet utvärderas utifrån en lägesbedömning av det ambitiösa samhälleliga effektmålet 2023, inte utifrån ministeriets och förvaltningsområdets ovan beskrivna åtgärder för att uppnå målet.

Målpuppfyllelse: **Nöjaktig**

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- [Kestävä kaupunki -ohjelman loppuarviointi](#)

Effektmål 4: Det samhälleliga beslutsfattandet styr oss mot en grön omställning

Inflytandet på EU-ärenden fortsatte mycket aktivt 2023. Förhandlingar pågick om nästan 20 förslag till EU-rättsakter inom miljöministeriets förvaltningsområde. Förslagen gällde bland annat restaurering av naturen, gröna påståenden, förpackningar och förpackningsavfall, luftkvalitet, avloppsvatten från tätbebyggelse samt CO₂-gränsvärden för tunga fordon. I enlighet med det nya regeringsprogrammet utarbetade miljöministeriet prioriteringar för EU-inflytandet 2023–2024 och miljöministeriets viktigaste mål för föregripande inflytande inom EU under den kommande kommissionens mandatperiod 2024–2029. Huvudprioriteringarna för det föregripande inflytandet var EU:s klimatmål 2040 samt genomförandet av initiativ som främjar cirkulär ekonomi.

Förhandlingarna om revideringen av direktivet om byggnaders energiprestanda fortsatte. Miljöministeriet har börjat förbereda genomförandet av direktivet.

Under FN:s havsrättskonvention ingicks i mars 2023 ett nytt avtal om skydd och hållbar användning av havsområden utanför nationell jurisdiktion. Finland undertecknade avtalet i september 2023 och har redan inlett arbetet för att godkänna och sätta det i kraft nationellt.

De strategiska projekt som finansieras av instrumentet LIFE och beretts under miljöministeriets ledning stöder ministeriets strategier. I slutet av året inledde ministeriet två betydande projekt som ingår i LIFE-färdplanen (sammanlagt 70 miljoner euro). Priodiversity LIFE är det största projektet i Finlands historia för att motverka förlusten av biologisk mångfald, och projektet för att påskynda klimatlösningar ACE syftar till att stödja uppnåendet av klimatneutralitet i enlighet med Finlands klimatåtaganden, i synnerhet inom delområdena jordbruk, tung trafik och industriella processer. När de nya projekten inletts hör Finland till de EU-länder som får mest finansiering för strategiska LIFE-projekt, över 125 miljoner euro under tio år.

Finland fick 2023 betydande forskningsfinansiering på 14 miljoner euro från EU för att påskynda omställningen till ett rent energisystem och fasa ut fossila bränslen. Projektet REPower-CEST hör till avsnittet REPowerEU i Finlands plan för återhämtning och resiliens.

Miljöministeriet beviljade statsunderstöd till 40 miljö- och bostadsorganisationer för deras basverksamhet, sammanlagt 1 673 000 euro. För miljövärd (inbegripet avfallshantering i skärgårds- och fjällområden) anvisades totalt 730 000 euro och för miljöfostran och upplysningsprojekt 895 000 euro.

Informationssystemet för avfall och produkter, som utvecklades under miljöministeriets ledning, uppfyller EU:s nya rapporterings- och bevakningsskyldigheter för avfall och behovet av information för statistikföring, miljöskyddstillsyn och andra ändamål. Projektet förlängdes över åren 2023–2025.

Lagstiftningen om utnyttjandet av datasystemet för den byggda miljön, Ryhti, antogs i början av året och datasystemet började byggas. Tillgången till uppgifter om planläggning och tillstånd för byggande i ett nationellt enhetligt datamodellformat gör det möjligt att utnyttja informationen bättre i framtiden, och eliminerar behovet av att skicka informationen flera gånger till flera mottagare. 287 kommuner och landskapsförbund utarbetade en genomförandeplan för övergång till digital informationshantering inom den byggda miljön.

Utfallet utvärderas utifrån en lägesbedömning av det ambitiösa samhälleliga effektmålet 2023, inte utifrån ministeriets och förvaltningsområdets ovan beskrivna åtgärder för att uppnå målet.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Med sin verksamhet strävar miljöministeriet efter att trygga en bättre livsmiljö för kommande generationer och framhäva den ekologiska miljöns villkor och den sociala välfärden i det samhälleliga beslutsfattandet. Effekten av de genomförda åtgärderna för hållbar utveckling beskrivs närmare i samband med verksamhetens resultatutveckling.

Särskilt arbetet för att stoppa förlusten av biologisk mångfald och skydda vattnen och Östersjön beskrivs närmare i avsnittet Finland är klimatneutralt och det har hejdat förlusten av biologisk mångfald och föroreningen. Exempel på en övergripande verksamhet som kombinerar olika hållbarhetsaspekter är programmet Hållbar stad som presenteras i avsnittet Livsmiljöerna och nya lösningar bidrar till en smidig vardag i alla livssituationer, samt många åtgärder för att främja cirkulär ekonomi, till exempel Circular Design-coachningen som beskrivs i avsnittet Den gröna omställningen utgör grunden för tillväxt.

En hållbar utveckling kräver en rättvis omställning och vetenskapsbaserat beslutsfattande. Det första samiska klimatrådet i enlighet med den nationella klimatlagen, den nya klimat- och naturgruppen för unga, den tredje klimatpanelen i enlighet med klimatlagen samt naturpanelen, som beskrivs i avsnittet Finland är klimatneutralt och som har hejdat förlusten av biologisk mångfald och föroreningen, är exempel på detta.

Miljöministeriet rapporterar närmare om sina åtgärder för hållbar utveckling i sin ansvarsrapport med hjälp av handavtryck och fotavtryck. Ansvarsrapporten för 2023 publiceras våren 2024.

Uppnående av målen för jämställdhet

Förutom att beakta miljökonsekvenserna granskar ministeriet jämställdheten och likabehandlingen med hänsyn till såväl skyldigheterna enligt Finlands lagstiftning som hållbar utveckling. De största utmaningarna inom miljöministeriets politikområde har mer att göra med jämlikhet i en bred bemärkelse än direkt med frågor som gäller jämställdheten mellan könen.

Ytterligare uppgifter om resultaten

Verksamheten vid Finlands miljöcentral var i linje med målen 2023. Finlands miljöcentral har aktivt deltagit i revideringen av miljölagstiftningen och bidragit med stöd för genomförandet. Genom forsknings- och utvecklingsprojekt, expertarbete och försök i samarbete med många aktörer har ny information producerats och förmedlats till beslutsfattarna när det gäller att förbättra vattenstatusen och havets tillstånd, stärka den biologiska mångfalden och främja ett klimatneutralt samhälle, hållbara städer och cirkulär ekonomi. Finlands miljöcentrals ekonomi var i balans 2023. Kvalitetsmålet för vetenskapliga publikationer överträffades, men det kvantitativa målet uppnåddes inte. Rekordmånga nedladdningar gjordes 2023 av det geografiska datamaterial som miljöcentralen tillhandahåller.

Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet (Ara) verkställde de olika stöden effektivt och förbättrade det svåra konjunkturläget inom bostadsbyggandet med hjälp av Ara-produktion. Av räntestödsfullmakten bands 1,94 miljarder euro, och understödsbeslut fattades för sammanlagt 338 miljoner euro. Ara fattade i snabb takt beslut om räntestödslån i synnerhet i slutet av året och antalet inledda Ara-bostadsbyggen steg till 8 612. Det är 3 000 bostäder fler än året innan. Kostnadsnivån för Ara-projekt slutade stiga och vände nedåt i slutet av året. Ara fattade fler beslut om stöd och stödbetalningar än någonsin, totalt 12 192 stycken. Dessutom utfördes uppgifter relaterade till styrning och tillsyn, energicertifikat, informationsproduktion och utveckling i enlighet med målen.

Miljöministeriets bokslut 2023

Finlands miljöcentrals verksamhetsberättelse och bokslutskalkyler för 2023

Bokslut för Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet 2023

13 Statens affärsverk samt statliga fonder utanför budgeten

13.1 Statens affärsverk

Forststyrelsen

Forststyrelsen är ett statligt affärsverk med affärsverksamhet och offentliga förvaltningsuppgifter i anslutning till statens land- och vattenområden.

Förvaltningsområde
Jord- och skogsbruksministeriet
Uppgift
På ett hållbart sätt vårda, använda och skydda statsägda land- och vattenområden i dess besittning så att de på bästa möjliga sätt gagnar det finländska samhället.
Styrelse 2023
Päivi Huotari (ordf.), Sanna Paanukoski (vice ordf.), Tanja Joona, Keijo Kallunki, Jussi Saukkonen, Tuija Suur-Hamari, Ismo Tiainen, Roope Uusitalo
Verkställande direktör
Juha S. Niemelä

Affärsverkets ekonomiska nyckeltal		2022	2023
Omsättning	Mn €	166,5	134,9
Ändring i omsättningen	%	31,9	-19,0
Rörelsevinst/-förlust	Mn €	142,4	108,1
Räkenskapsperiodens resultat	Mn €	144,6	113,4
Intäktsföring i statsbudgeten	Mn €	110,0	120,0
Avkastning på sysselsatt kapital	%	6,0	4,6
Soliditet	%	97,8	98,3
Balansomslutning	Mn € 4	147,8	143,0
Ansvarsförbindelser	Mn €	12,5	14,8
Personal	årsv.	852	727

I Forststyrelsens omsättning och resultat för 2022 ingår de första avtalsinkomsterna från vindkraftsparker till havs.

Forststyrelsen förvaltar över 12 miljoner hektar statsägda land- och vattenområden. Forststyrelsen betalar för sin affärsverksamhet intäktsföring av vinst till staten på basis av ersättningar för nyttjanderätt och utdelningar. År 2023 intäktsfördes 120 miljoner euro till statsbudgeten. De offentliga förvaltningsuppgifterna finansieras med budgetmedel och tillståndsinktäkter.

Koncernen Forststyrelsen består av affärsverket Forststyrelsens affärsverksamhet och offentliga förvaltningsuppgifter samt deras dotterbolag, som är Forststyrelsen Skogsbruk Ab, MH-Kivi Ab, Siemen-Forelia Ab samt Nouxcentret Ab.

Koncernens ekonomiska nyckeltal		2022	2023
Omsättning	Mn €	423,3	435,3
Ändring i omsättningen	%	15,2	2,8
Rörelsevinst/-förlust	Mn €	165,8	158,9
Räkenskapsperiodens resultat	Mn €	150,9	142,3
Intäktsföring i statsbudgeten	Mn €	110,0	120
Avkastning på sysselsatt kapital	%	6,0	4,6
Soliditet	%	96,5	97,1
Balansomslutning	Mn €	4 220,0	4 242,3
Ansvarsförbindelser	Mn €	16,1	18,4
Personal	årsv.	1166	1125

Rysslands anfallskrig mot Ukraina pågick fortsatt under 2023. Problem med tillgången på material och tjänster samt inflationen och de höga energipri- serna påverkade också Forststyrelsens verksamhet.

Forststyrelsens ägarpolitiska riktlinjer för 2020–2024 baserar sig på förändringarna i omvärlden samt på regeringsprogrammets centrala mål om klimatneutralitet före 2035, att främja förnybar energiproduktion i statens områden och hejda förlusten av biologisk mångfald samt bedriva ett hållbart skogsbruk. De gällande riktlinjerna samordnar allt bättre de olika formerna av markanvändning och målen om ett hållbart skogsbruk, tillgången till virke, den biologiska mångfalden, rekreationsanvändningen och klimatpolitiken.

Affärsverksamhet

Inom skogsbruket var året varierande. Efterfrågan inom virkeshandeln förblev god och prisnivån stärktes klart. Effekterna av höstens politiska strejker på skogsbruket blev måttliga. År 2023 skördades 6,3 miljoner kubikmeter gagnvirke från statens skogar.

Inom fastighetsutveckling och fastighets- och tomtaffärer dämpades efterfrågan på marknaden. Statsrådet fattade i november 2023 ett principbeslut om att söka projektpartner för fem havsbase- serade vindkraftsprojekt i Finlands väst- liga territorialvatten med tillämpning av den auktionsmodell som förordats tidigare.

Offentliga förvaltningsuppgifter

Forststyrelsens offentliga förvaltnings- uppgifter är bland annat anskaffning, vård och användning av naturskydds- områden (inberäknat nationalparker), uppgifter i anslutning till skyddet av naturtyper och arter, tillhandahållande av natur- och friluftstjänster i anslutning till användning av naturen för rekrea- tion samt värnande om kulturegendom, beviljande av tillstånd för jakt och fiske samt jakt- och fiskeövervakning i sta- tens områden.

År 2023 var den inhemska turismen fort- satt livlig. Antalet besökare i national- parker och andra rekreationsområden minskade något från året innan. Till- stånds försäljningen för jakt- och fiske- tjänster och antalet jakt- och fiskedagar förblev på en hög nivå. Konsekvenserna

för den lokala ekonomin av antalet besök var betydande och kundnöjdheten var fortsatt god.

Bruttoutgifterna för de offentliga förvaltningsuppgifterna uppgiftsvis		2022	2023
Gemensamma uppgifter	Mn €	14,2	16,6
Skydd av naturen och kulturarvet	Mn €	27,8	22,7
Turist- och rekreationsanvändning av naturen	Mn €	48,5	36,3
Förvaltning av områden	Mn €	5,1	3,9
Jakt- och fiskefrågor	Mn €	12,3	12,5
Fröförsörjning	Mn €	0,2	0,2
Totalt	Mn €	108,1	92,3

Centrala nyckeltal för de offentliga förvaltningsuppgifterna		2022	2023
Antal besök: nationalparker, statens strövområden, naturrum, historiska objekt m.fl.	1 000 pers.	8 490	8 700
Kundnöjdheten med naturrum, service i naturen och tillståndskunder	(1–5)	4,4	4,5
Jakttillstånd	st.	86 369	84 268
Fisketillstånd	st.	94 032	101 258
Fiske- och jaktövervakningar	st.	8 532	12 323

Senatfastigheter

Senatfastigheter är ett affärsverk och statens expert inom arbetsmiljö- och lokalfrågor.

Förvaltningsområde			
Finansministeriet			
Uppgift			
På ett kostnadseffektivt sätt producera effektiva arbetsmiljöer för statsförvaltningen som stöder dess verksamhet med samtidigt beaktande av den samlade nyttan för staten och principerna för hållbar utveckling			
Styrelse 2023			
Hannele Pokka (ordf.), Jukka Aalto (vice ordf.), Ari Ahonen, Ulla Hiekkänen-Mäkelä, Markus Siltanen, Malla Mälkki (personalrepresentant, ersättare Joni-Marko Laine)			
Verkställande direktör			
Jari Sarjo			
Nyckeltal			
		2022	2023
Omsättning	Mn€	558	611
Ändring i omsättningen	%	2,9	9,5
Rörelsevinst/-förlust	Mn€	73	67
Räkenskapsperiodens resultat	Mn€	68	57
Intäktsföring i statsbudgeten	Mn€	35	38
Avkastning på sysselsatt kapital	%	1,7	1,5
Soliditet	%	60	58
Balansomslutning	Mn €	5 049	5 233
Åtaganden utanför balansräkningen	Mn €	22	
Personal	årsv.	557	579

Senatfastigheters tillgångar ägs av fin-ska staten och ägarförvaltningen sköts av affärsverket. Senatkonscernen består av moderaffärsverket Senatfastigheter och dotteraffärsverket Försvarsfastigheter, som är verksamma inom finansministeriets förvaltningsområde, och

den allmänna styrningen av dem hör till finansministeriet. Försvarsministeriet styr Försvarsfastigheter när det tillhandahåller tjänster till Försvarsmakten och de partner som Försvarsmakten anger. Till affärsverkskoncernen hör dessutom 13 dotteraktiebolag.

Senatkonscernens nyckeltal, mn €		2022	2023
Affärsverks-konscernen totalt	omsättning	861	967,4
	räkenskaps-periodens resultat	65	30,1
Senatfastigheter	omsättning	558	611
	resultat	68	57,3
Försvarsfastigheter	omsättning	316	360,5
	resultat	4,3	3,4
Senatstation-fastigheter Ab	omsättning	4,5	18,3
	resultat	1,3	2,9
Övriga totalt och eliminerings	omsättning	-21	-22,4
	resultat	0,2	-33,5

Konscernen sköts enligt företagsekonomiska principer. Affärsverken har varken offentliga förvaltningsuppgifter eller myndighetsuppgifter. I sin verksamhet följer Senatkonscernen lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). På serviceavtal mellan Senatkonscernens affärsverk och deras kunder enligt affärsverkslagen tillämpas förvaltningsavtal.

Konscernens resultat för året var sammanlagt 30,1 miljoner euro. Den viktigaste orsaken till förlusten i posten Övriga totalt och eliminerings var nedskrivningen av aktierna i konscernens intressebolag Finlands Universitetsfastigheter, cirka 40 miljoner euro, som

berodde på bolagets försämrade resultatutsikter på lång sikt. Statens hyresverksamhet stod för cirka 18,3 miljoner euro av koncernens resultat. En betydande del av resultatet utgjordes alltså av försäljning av fastigheter och intäkter från andra än statliga kunder. Senatstationfastigheter Ab gjorde ett positivt resultat efter försäljningen av Uleåborgs stationsområde.

Riksdagen beslutade i samband med budgeten 2023 om en investeringsfullmakt för Senatkoncernen på sammanlagt 700 miljoner euro. Beloppet av de investeringar som räknas med i investeringsfullmakten 2023 var 657 miljoner euro, varav Senatfastigheters andel uppgick till 502 miljoner euro.

Senatfastigheter uppnådde i huvudsak de resultat- och servicemål som finansministeriet hade ställt upp. Resultatet av hyresverksamhet, 29 miljoner euro, överskred klart målet på 17 miljoner euro. På grund av det dåliga marknadsläget nåddes inte målen för fastighetsförsäljningen. Senatfastigheters fastighetsköp uppgick till 79,2 miljoner euro då målet var 100 miljoner euro.

Senatfastigheter avtalade tillsammans med kunderna om årliga besparingar på sammanlagt 16,3 miljoner euro i ämbetsverkens lokalkostnader. Sparmålet på 7,5 miljoner euro för 2023 överskreds tydligt. Besparingarna uppstod under året tack vare cirka 150 projekt för lokallösningar.

Gemensamma arbetsmiljöer är den viktigaste källan till besparingar i fråga om lokaler. I Joensuu, Lahtis, Villmanstrand och Björneborg infördes gemensamma arbetsmiljöer och gemensamma serviceställen för allmänheten. Också i Åbo och Vasa öppnades gemensamma arbetsmiljöer. I slutet av 2023 utfördes arbete motsvarande 5 800 årsverken i gemensamma arbetsmiljöer.

De beredskapsåtgärder som gäller statens lokaler som inleddes våren 2022 främjades planmässigt också under 2023. I beredskapen betonades bland annat åtgärder för energiförsörjningsberedskap och leverantörernas beredskap. Den totala energiförbrukningen minskade under året med 5,5 procent jämfört med 2022 (mål 3 procent).

Sommaren 2023 inledde koncernen ett utvecklingsprogram för upphandling. Målet med det omfattande programmet är besparingar på 100 miljoner euro före utgången av 2029. Syftet med utvecklingsprogrammet är att förbättra upphandlingsresultaten särskilt genom att öka viljan att lämna anbud.

Den samhällsansvarspolicy som ligger till grund för koncernens hållbarhetsarbete uppdaterades i början av 2023. Policyn lyfte allt starkare fram målet om klimatneutralitet 2035, stödandet av den biologiska mångfalden, hållbar upphandling och socialt ansvar. Ledningssystemet för miljö- och samhällsansvar beviljades ISO 14001-certifikat.

Försvarsfastigheter

Affärsverket Försvarsfastigheter är Senatfastigheters dotteraffärsverk och tillhandahåller fastighets- och lokal-tjänster för Försvarsmakten och dess partner under normala förhållanden och undantagsförhållanden.

Förvaltningsområde			
Finansministeriet			
Uppgift			
I alla säkerhetssituationer ansvara för fastigheter som ägs av Försvarsmakten och av partner som Försvarsmakten fastställt, samt för fastighetsunderhållet och ordnandet av tjänster i anslutning till dem.			
Styrelse 2023			
Teemu Penttilä (ordf.), Tomi Hytönen (vice ordf.), Janne Jaakkola, Pirjo Pöyhiä, Sanna Sianoja, Juha Tiuraniemi, Leena Tammilehto (personalrepresentant)			
Verkställande direktör			
Mattias Warsta			
Nyckeltal		2022	2023
Omsättning	Mn €	316,2	360,5
Ändring i omsättningen	%	16,2	14,0
Rörelsevinst/-förlust	Mn €	8,0	7,5
Räkenskapsperiodens resultat	Mn €	4,3	3,4
Intäktsföring i statsbudgeten	Mn €	0	0
Avkastning på sysselsatt kapital	%	0,7	0,6
Soliditet	%	58,9	59,3
Balansomslutning	Mn €	1 365,6	1 363,5
Åtaganden utanför balansräkningen	Mn €	22,3	77,4
Personal	årsv.	695	711

Affärsverket inledde sin verksamhet i början av 2021 och sköts enligt företagsekonomiska principer. Affärsverket har varken offentliga förvaltningsuppgifter eller myndighetsuppgifter. I sin

verksamhet följer affärsverket lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Senatfastigheters tillgångar ägs av finska staten och ägarförvaltningen sköts av affärsverket.

Finansministeriet sätter årligen upp ekonomiska mål för affärsverket och försvarsministeriet sätter upp de operativa målen. Finansministeriet beslutar om Senatkongcernens resultatmål och intäktsföringsmål. Försvarsministeriet styr affärsverket när det tillhandahåller tjänster till Försvarsmakten och de partner som Försvarsmakten anger. År 2023 uppnådde affärsverket resultat- och servicemålen. Enligt en enkät ligger personalens belåtenhet på ungefär samma nivå som året innan. Kundbelåtenheten har minskat något jämfört med året innan, men ligger överlag på en god nivå.

Försvarsfastigheter har fortsatt att utveckla serviceproduktionen. I den beredskapsorienterade servicemodellen produceras fastighetsförvaltningstjänster för lokaler i den högsta säkerhetsklassen med egen personal. När säkerhetskraven tillåter det utnyttjas partnernas tjänster i större utsträckning i underhållet av andra objekt. Försvarsfastigheter deltar också i utvecklandet av styrsystemet för partnerskapet mellan Försvarsmakten och Försvarsfastigheter. Dessutom har Försvarsfastigheter utvecklat och organiserat sin verksamhet för att kunna producera lokaltjänster i anslutning till Försvarsmaktens

militära krishanteringsuppdrag, mottagande av utländskt bistånd och internationella övningar som ordnas i hemlandet.

Försvarsfastigheters andel av de investeringar som räknas med i Senatkoncernens investeringsfullmakt 2023 var 154,9 miljoner euro. År 2023 användes 39,8 miljoner euro för underhåll.

Fokus i den strategiska utvecklingen låg på att inleda projektet för modernisering av skyddsutrymmen, utveckla den beredskapsorienterade service-modellen, projekt för att utveckla Försvarsmaktens prestationsförmåga med beaktande av effektiv användning av specialfastigheter, nya arbetssätt och föränderliga lokalbehov samt att förbättra inomhusluften.

Försvarsfastigheters största slutförda projekt var fas 1 av kajerna i Pansio (25 miljoner euro), luftkrigsskolans stödområde i Tikkakoski (13 miljoner euro), ombyggnad av garnisonsrestaurangen i Kajana (11 miljoner euro) samt kasernprojekten i Parola, Dragsvik, Obbnäs, Rissala och Rovaniemi. De första större investeringsbyggnadsprojekten i anslutning till F-35-projektet inleddes vid baserna i Siilinjärvi och Rovaniemi.

I och med att antalet investeringar ökar betydligt fram till 2026 har Försvarsfastigheters personalresurser stärkts. Behovet av yrkesfolk inom byggbranschen ökar under de närmaste åren. Genom

att effektivisera verksamheten har ökningen i det totala antalet anställda hållits på en måttlig nivå.

I enlighet med klimatneutralitetsprogrammet använde Försvarsfastigheter år 2023 cirka 6,2 miljoner euro för underhållsåtgärder som förbättrar energieffektiviteten. Dessutom användes 6,3 miljoner euro för att inleda ägarorienterade investeringsprojekt för att förbättra energieffektiviteten. Försvarsfastigheter satte tillsammans med Försvarsmakten som mål att uppnå besparingar på tio miljoner euro under fyra års tid. Besparingarna ska uppnås genom effektivisering av tjänsteproduktionen och kundernas användning av lokaler samt förbättring av energieffektiviteten. År 2023 uppnådde Försvarsfastigheter besparingar på 2,5 miljoner euro för kundernas lokaler. Försvarsfastigheter kartlade vilken kostnadsbesparingspotential som kan uppnås genom att avstå från onödiga lokaler och identifierade sammanlagt över hundra objekt. År 2023 avlägsnades och revs 145 byggnader eller konstruktioner som ingick i Försvarsfastigheters lokalbestånd.

Underutnyttjandet av försvarsfastigheters lokaler låg på 3,1 procent vid utgången av året.

De viktigaste orsakerna till att resultatet blev något bättre än budgeterat var att omsättningen var större än i budgeteten och att energi- och organisationskostnaderna underskred budgeten. Omsättningen ökade i synnerhet på grund av separata beställningar av

tjänster, som var betydligt fler än väntat. Kostnadshanteringen var lyckad, eftersom prissäkringarna av räntor och el samt effektiva upphandlingsavtal fördröjde höjningen av kostnadsnivån i det exceptionella ekonomiska läget. Resultatet försämrades av att nedskrivningarna på 8,5 miljoner euro av fastighetstillgångar var större än budgeterat. För kommande rivningar av byggnader bokfördes avsättningar på 10,7 miljoner euro.

Beredskapsåtgärderna i anslutning till Försvarsmaktens lokaler, de snabbt stigande räntorna och den kraftiga kostnadsinflationen kommer i fortsättningen att avsevärt öka kostnaderna för Försvarsfastigheter.

13.2 Statliga fonder utanför budgeten

Försörjningsberedskapsfonden

Syftet med försörjningsberedskapsfonden är att säkerställa finansieringen av den nationella försörjningsberedskapen.

Förvaltningsområde

Arbets- och näringsministeriet

Författningsgrund

Lag om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992)

Tillförsel av medel

Försörjningsberedskapsavgifter

Medlens användning

Utgifterna för Försörjningsberedskapscentralens och Försörjningsberedskapsrådets verksamhet (bland annat statens säkerhetsupplag och säkerställande av kritisk infrastruktur)

Styrelse 31.12.2023

Tiina Korhonen (ordf.), Tero Kiviniemi (vice ordf.), Mervi Airaksinen, Kirsi Heinonen, Tarja Jaakkola, Taneli Puumalainen, Jarkko Saarimäki, Juha Sarkio, Ilkka Tykkyläinen och Antti Viitanen

Nyckeltal		2022	2023
Intäkter	mn €	323	164
Kostnader	mn €	371	331
Balansomslutning	mn €	2 304	2 150
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	9,4	9,0
Budgetöverföringar	mn €	0	0

+ överföringar från budgeten till fonden

– överföringar från fonden till budgeten

Genom en programbaserad verksamhet svarar Försörjningsberedskapscentralen på de snabba förändringarna i omvärlden. Med programkoncepten (Energia 2030, Digitaalinen turvallisuus 2030,

Alue 2030, Logistiikka 2030) genomfördes statsrådets beslut om målen med försörjningsberedskapen (1048/2018). Cirka hälften av intäkterna till försörjningsberedskapsfonden anvisas till programmen.

Till följd av att gasledningen Balticconnector och två kommunikationskablar i Östersjön skadades i oktober 2023 har Försörjningsberedskapscentralen inriktat en betydande del av sin verksamhet på att utföra och inleda nödvändiga och aktuella beredskapsåtgärder som gäller dem.

Försörjningsberedskapscentralen var även i sitt programarbete tvungen att påskynda olika projekt med koppling till det försämrade säkerhetsläget.

Efter bokslutsnoteringarna uppvisade helhetsresultatet en förlust på -166,2 miljoner euro.

Intäkten från försörjningsberedskapsavgiften var 37,7 miljoner euro. Grunden för bestämmande av avgiften har varit oförändrad sedan 1997 och dess realvärde har sjunkit. Förbrukningen av fossila bränslen minskar, vilket minskar intäkten från avgiften. Fondens övriga inkomstkällor, varav de viktigaste är andelarna i Fingrid Abp och den strategiska oljeflottan, är nödvändiga för fondens ekonomi.

Balansomslutningen minskade med 154,6 miljoner euro huvudsakligen på grund av överlåtelseförlusten för aktierna i Fingrid. Borgensansvaren för skyddsupplagslån uppgick till 9,0 miljoner euro och ansvaren för långfristiga avtal till cirka 121,4 miljoner euro.

Försörjningsberedskapsavgiftens kalkylerade pris är cirka 6,73 euro per medborgare och år. Avgiften kan betraktas som medborgarnas försäkringsavgift för försörjningsberedskap. Försörjningsberedskapsavgiften har betydande effekter via det omfattande företags-samarbetet. Förvaltningsområdena har organiserats så att de upprätthåller försörjningsberedskapen inom respektive behörighetsområde. Som helhet kan systemet bedömas vara kostnadseffektivt i ett internationellt perspektiv. Som en del av den övergripande säkerheten i samhället bidrar försörjningsberedskapen till att upprätthålla stabiliteten i samhället.

Interventionsfonden för jordbruket (Mira)

Interventionsfonden för jordbruket är en fond utanför statsbudgeten som lyder under jord- och skogsbruksministeriet och som inrättats för betalning av utgifter som föranleds av interventionsverksamhet enligt EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

Förvaltningsområde

Jord- och skogsbruksministeriet

Rättsgrund

Lag om interventionsfonden för jordbruket (1206/1994)

Tillförsel av medel

Överföring av anslag från statsbudgeten, lån

Användning av medel

Interventionsköp och interventionslagring

Direktion 1.1.2022–31.12.2024

Juha Karjalainen (ordf.), Taina Vesanto, Jyri Inha, Marja Husu, Mika Arola

Ur interventionsfonden för jordbruket betalas utgifter för interventionslagring, interventionsköp och interventionsförsäljning inom ramen för EU-marknadens stabiliseringssystem. De kostnadsersättningar som EU betalar för dessa åtgärder intäktsförs på motsvarande sätt i fonden.

Interventionsköp av jordbruksprodukter som omfattas av interventionslagring har inte gjorts 2020–2023, eftersom marknadspriserna på dem i allmänhet har hållits över interventionspriset.

Nyckeltal		2022	2023
Interventionsköp	Mn €	0,00	0,00
Interventionsförsäljning	Mn €	0,00	0,00
Totalkostnader för interventionslagring	Mn €	0,00	0,00
EU-ersättning (-) för interventionslagring	Mn €	0,00	0,00
Intäkter	Mn €	0,00	0,00
Kostnader	Mn €	0,01	0,01
Kostnader som fonden ska svara för, totalt	Mn €	0,01	0,01
Medel 31.12	Mn €	3,91	4,30
Lånekapital 31.12	Mn €	0,00	0,00
Eget kapital 31.12	Mn €	3,91	4,30
Balansomslutning	Mn €	3,91	4,30
Åtaganden utanför balansräkningen	Mn €	0,00	0,00
Överföring från statsbudgeten	Mn €	0,40	0,40
Lånekapital i genomsnitt	Mn €	0,00	0,00
Lånets medelränta	%	0,00	0,00

Gårdsbrukets utvecklingsfond (Makera)

Syftet med gårdsbrukets utvecklingsfond är att förbättra gårdsbrukets struktur, främja landsbygdsnäringarna samt förbättra levnadsförhållandena och utkomstmöjligheterna på landsbygden.

Förvaltningsområde			
Jord- och skogsbruksministeriet			
Rättsgrund			
Lag om gårdsbrukets utvecklingsfond (657/1966)			
Tillförsel av medel			
Överföring av anslag från statsbudgeten, räntor och amorteringar på lån			
Användning av medel			
Investeringsunderstöd och övriga understöd, statsgarantier			
Direktion 26.1.2023–25.1.2026			
Minna-Mari Kaila (ordf.), Jani Lehto (vice ordf.), Jyri Inha, Sanna Koivumäki, Marjatta Koskinen, Juha Lappalainen, Jonas Laxåback, Esko Leinonen, Maija Kaukonen			
Nyckeltal		2022	2023
Intäkter	Mn €	2,2	3,4
Kostnader	Mn €	36,7	19,6
Disponibla medel	Mn €	146,4	138,10
– räntor och amorteringar på lån	Mn €	5,2	3,7
– överföring från budgeten	Mn €	43,7	0
– obundna medel från föregående år	Mn €	95,4	131,1
– övriga inkomster	Mn €	1,4	1,4
Balansomslutning	Mn €	353,9	337,3
– varav långfristiga lånefordringar	Mn €	12,6	9,5
Åtaganden utanför balansräkningen	Mn €	123,3	96,9
Bundna medel	Mn €	17,6	23,9
– varav understöd	Mn €	14,9	21,3
Beslut om investeringsunderstöd	st.	167	408

Genomförandet av CAP-strategiplanen 2023–2027 (nedan CAP-planen) inleddes. Största delen av investeringsstöden för jordbruk enligt CAP-planen finansieras ur statsbudgeten med EU-medfinansiering. Ur Gårdsbrukets utvecklingsfond finansieras nationellt som en del av CAP-planen energiproduktion och energianvändning på gårdsbruksenheter samt andra investeringar som gäller försörjningsberedskapen med 28,0 miljoner euro. Stöd för renhushållning beviljas däremot fortfarande som ett helt och hållet nationellt stöd från utvecklingsfonden separat från CAP-planen, bland annat i form av investeringsstöd till näringsidkare och startstöd till unga näringsidkare.

Det ansöktes om mer stöd för energiinvesteringar inom jordbruket enligt lagen om strukturstöd till jordbruket (1476/2007, nedan lagen om strukturstöd) än vad som anslagits under den första stödperioden, varför vissa närings-, trafik- och miljöcentraler var tvungna att ge avslag på en del stödan sökningar på grund av brist på medel. I enlighet med regeringens protokollsanteckning från budgetförhandlingarna den 19 september 2023 beslutade direktionen för Gårdsbrukets utvecklingsfond den 28 september 2023 att anvisa sammanlagt 18,0 miljoner euro för gårdsbruksenheters investeringar i energiproduktion enligt lagen om strukturstöd.

Statsborgen i enlighet med lagen om strukturstöd till jordbruket beviljades för cirka 5,7 miljoner euro. I det plötsligt

försämrade lönsamhets- och likviditetsläget inom jordbruket antecknade regeringen den 19 september 2023 följande i protokollsanteckningarna från budgetförhandlingarna: *”Likviditetslån för gårdsbruksenheter tas i bruk till ett belopp av högst 15 miljoner euro. Behovet av likviditet kan accentueras särskilt för gårdar som har stor betydelse för den framtida matproduktionen.”* Direktionen för Gårdsbrukets utvecklingsfond fattade den 28 september 2023 beslut om att ta i bruk statsborgen enligt lagen om statsborgen för likviditetslån till gårdsbruksenheter (232/2019). Ur Gårdsbrukets utvecklingsfond beviljades 2,9 miljoner euro i statsborgen enligt lagen för ett lånekapital på 3,6 miljoner euro. För likviditetslån finns det en större risk än normalt för att borgensförluster realiserar, eftersom dessa lån beviljas gårdar som har särskilda tillfälliga likviditetssvårigheter.

Under verksamhetsåret avsattes sammanlagt 23,9 miljoner euro från gårdsbrukets utvecklingsfond. Fondens inkomstkällor utgjordes närmast av amorteringar och räntor på lånefordringar.

Brandskyddsfonden

Syftet med brandskyddsfonden är att förebygga eldsvådor och främja räddningsverksamheten.

Förvaltningsområde
Inrikesministeriet
Rättsgrund
Lag om brandskyddsfonden (306/2003)
Tillförsel av medel
Brandskyddsavgift som betalas för brandförsäkrad fast och lös egendom i Finland
Användning av medel
Allmänt understöd och specialunderstöd till organisationer inom räddningsbranschen och andra motsvarande sammanslutningar, specialunderstöd till kommuner, räddningsområden och avtalsbrandkårer, specialunderstöd till andra aktörer för de ändamål som föreskrivs i 14 § 3 momentet i lagen om brandskyddsfonden.
Styrelse 1.3.2023–31.12.2023
Päivi Nerg (ordf.), Annika Parsons, Petteri Jokelainen, Petri Mero, Eveliina Heinäluoma, Petri Huru, Jyrki Landstedt, Mika Kontio

Nyckeltal		2022	2023
Intäkter	Mn€	12,4	12,8
Kostnader	Mn€	11,1	13,1
Balansomslutning	Mn€	24,9	26,4
Åtaganden utanför balansräkningen	Mn€		
Budgetöverföringar	Mn€	0	0

+ överföringar från budgeten till fonden

- överföringar från fonden till budgeten,

Brandskyddsfonden har en stabil ekonomi och god likviditet. Fondens verksamhet var lönsam under berättelseåret. De influtna brandskyddsavgifterna har ökat under de senaste åren.

Brandskyddsfondens viktigaste understödsobjekt är utbildnings- och upplysningsverksamhet för

räddningsbranschens organisationer, forskningsprojekt som stöder branschen samt anskaffning av materiel och byggande av brandstationer. Fonden eftersträvar bästa möjliga effekt för varje beviljat understöd. Vid inriktningen av understöden beaktas trygghandet av räddningsväsendets tjänster samt tillgången till personal och personalens arbetsförmåga i hela landet. Med hjälp av forsknings- och utvecklingsprojekt kan fonden starkt påverka och bidra till en ökad mängd forskningsdata om räddningsväsendet, förebyggandet av olyckor samt god praxis inom räddningsväsendet.

Stärkandet av avtalsbrandkårssystemets livskraft har redan i flera år varit föremål för särskilt stöd från Brandskyddsfonden. Genom mindre understöd till avtalsbrandkårer stöds effektiviseringen av utryckningsberedskapen samt materielprojekt som förbättrar arbets säkerheten. Understöden främjar avtalsbrandkårsverksamhetens kontinuitet och verksamhetsförutsättningar på riksnivå. Dessutom har understöden för avtalsbrandkårens ungdomsverksamhet ökat kraftigt sedan 2022, vilket också har ökat de mindre understödens effekt lokalt, regionalt och nationellt.

År 2023 beviljades ur brandskyddsfonden 1,3 miljoner euro i mindre understöd, 3,9 miljoner euro i allmänna understöd, 1,3 miljoner euro i specialunderstöd för byggprojekt och 0,9 miljoner euro för materielanskaffningar. För forsknings- och utvecklingsprojekt inom räddningsbranschen beviljades ur fonden 6,4 miljoner euro i understöd.

Stabilitetsfonden

Stabilitetsfonden är sammansatt av en insättningsgarantifond och en resolutionsfond. Insättningsgarantifondens uppgift är att trygga insättarnas tillgodohavanden i inlåningsbankerna. Syftet med resolutionsfonden är att täcka kostnaderna för eventuella resolutionsåtgärder som avser inhemska värdepappersföretag och filialer till kreditinstitut från länder utanför EES-området som är belägna i Finland.

Förvaltningsområde

Finansministeriet

Rättsgrund

Lag om myndigheten för finansiell stabilitet (1195/2014)

Tillförsel av medel

Insättningsgarantiavgifter (insättningsgarantifonden) och stabilitetsavgifter (resolutionsfonden)

Användning av medel

Insättningsgarantifonden: utbetalning av ersättningar till insättare, resolutionsfinansiering för inlåningsbanker, finansiering av arrangemang i anslutning till överföring av insättningar, kostnader för insättningsgarantifondens placeringsverksamhet

Resolutionsfonden: täckande av kostnaderna för resolutionsåtgärder som avser inhemska värdepappersföretag och filialer till kreditinstitut från länder utanför EES-området som är belägna i Finland

Styrelse 2023

Mikko Spolander (ordf.), Sami Napari, Satu Vartiainen, Markku Pehkonen, Kati Jussila

Nyckeltal		2022	2023
Intäkter	Mn €	460	404
Kostnader	Mn €	320	252
Balansomslutning	Mn €	920	1072
Åtaganden utanför balansräkningen	Mn €	0	0
Budgetöverföringar	Mn €	0	0

+ överföringar från budgeten till fonden

– överföringar från fonden till budgeten

De insättningsgarantiavgifter som tas ut hos inlåningsbankerna till insättningsgarantifonden fastställs utgående från de garanterade insättningarna samt risknivån i respektive bank. Den inhemska resolutionsfonden finansieras med stabilitetsavgifter som tas ut hos inhemska värdepappersföretag och filialer till kreditinstitut från länder utanför EES-området belägna i Finland. De stabilitetsavgifter som tas ut hos inhemska kreditinstitut överförs i sin tur årligen till bankunionens gemensamma resolutionsfond.

Stabilitetsfonden utövar samhälleligt inflytande genom att förebygga bankkriser, minimera kostnaderna för eventuella bankkriser och trygga insättarnas tillgodohavanden i inlåningsbankerna.

År 2023 utökades de två fonderna i enlighet med på förhand fastställda processer. Ingendera fonden behövde utnyttjas för krishantering eller skydd för insättarna och det fanns inget behov att skaffa tilläggsfinansiering för fonderna. Stabilitetsfondens styrelse fattade i december 2022 beslutet att inleda placeringen av fondens medel i enlighet med placeringsplanen. För att inleda placeringsverksamhet krävdes det mindre ändringar i bestämmelserna i lagen om myndigheten för finansiell stabilitet, som trädde i kraft den 1 januari 2024, och därför inleds placeringsverksamheten 2024.

Insättningsgarantifondens målnivå har i lag knutits till det sammanlagda beloppet av de garanterade insättningarna i

banker verksamma i Finland. Fondens tillgångar ska före juli 2024 uppgå till ett belopp som motsvarar 0,8 procent av de garanterade insättningar som omfattas av insättningsgarantin. Denna nivå är enligt uppgifterna för beräkning av avgifterna för 2023 cirka 1,2 miljarder euro. I slutet av 2023 var fondens storlek cirka 1071 miljoner euro.

Krishanteringsfondens målnivå beräknas som en andel av den sammanlagda målnivå som fastställts för värdepappersföretag och kreditinstitut, det vill säga en procent av de garanterade insättningarna. Fonden ska uppnå målnivån 897 000 euro senast den 31 december 2024. I slutet av 2023 var fondens storlek cirka 798 000 euro.

Statens bostadsfond

Syftet med statens bostadsfond är att stödja bostadsproduktion och ombyggnad och förbättra förutsättningarna för bostadsproduktion.

Förvaltningsområde

Miljöministeriet

Rättsgrund

Lag om statens bostadsfond (1144/1989)

Tillförsel av medel

Amorteringar och ränteintäkter på lån som beviljats ur fondens medel

Användning av medel

Beviljande av lån, räntestöd och annat stöd för bostadsfinansiering, överföring till statsbudgeten

Direktion 1.11.2022–31.10.2026

Sanna Pälsi (ordf.), Mira Riipinen, Markku Hedman, Eveliina Pöyhönen, Timo Aro, Seppo Junnila, Lauri Lehtoruusu, Anni Kyröläinen, Anne Viita

Nyckeltal		2022	2023
Finansiella intäkter	Mn €	14,6	9,1
Finansiella kostnader	Mn €	5,8	4,9
Balansomslutning	Mn €	5606	5263
Totalt garantibelopp	Mn €	18 432	19 798
Budgetöverföringar	Mn €	-1,0	-0,4

+ överföringar från budgeten till fonden

– överföringar från fonden till budgeten

Statens bostadsfond stödde bostadsproduktion och ombyggnad och förbättrade förutsättningarna för bostadsproduktion genom att bevilja bidrag till kommunalteknik. År 2023 betalades ur fondens medel sammanlagt 348,4 miljoner euro (191,1 miljoner euro 2022) i olika bidrag och räntestöd. Fondmedel på 0,4 miljoner euro (1,0 miljoner euro 2022) överfördes till statsbudgeten.

År 2023 var statens bostadsfond skuldfri. Fondens samlingskontofordran uppgick vid slutet av 2023 till 3 174 miljoner euro. Fondens inkomster kommer huvudsakligen från gamla aravalånefordringar. Dessa inkomster minskar stadigt och upphör när lånen har återbetalats inom en period på 15–20 år. Samtidigt har statens åtaganden i form av fyllnadsborgen för lån till sammanlutningar ökat i och med att man vid stödet av bostadsproduktion har övergått från direkt lånefinansiering till räntestöd.

Statens pensionsfond

Statens pensionsfond skapar beredskap för utbetalning av de framtida pensioner och med dem jämförbara övriga förmåner som grundar sig på statlig anställning som omfattas av pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016) eller på annan anställning som omfattas av finansieringen av statens pensionsskydd, och jämnar ut statens utgifter för dem över tid.

Förvaltningsområde

Finansministeriet

Rättsgrund

Lag om statens pensionsfond (1297/2006)

Tillförsel av medel

Pensionsavgifter från statens ämbetsverk och inrättningar, affärsverk och andra sammanslutningar, pensionsavgifter från arbetstagare och avkastningen på fondens medel

Användning av medel

Överföringen till statsbudgeten som allmän finansiering ökar gradvis från 40 procent till 45 procent av statens årliga pensionsutgifter fram till 2028

Styrelse 2023

Vesa Vihriälä (ordf.), Anu Sammallahiti, Keijo Karhumaa, Annika Klimenko, Jonne Rinne, Markku Puumalainen, Jani Salenius

Nyckeltal		2022	2023
Intäkter	Mn €	2 597	2 594
Kostnader	Mn €	513	232
Balansomslutning	Mn €	17 093	17 291
Åtaganden utanför balansräkningen	Mn €	1 928	1 825
Budgetöverföringar	Mn €	-1 982	-2 116

+ överföringar från budgeten till fonden

– överföringar från fonden till budgeten

Pensionsavgifter betalas av de arbetsgivare och arbetstagare som omfattas av statens pensionssystem. Staten

ansvarar för pensionerna och de betalas ur anslag i statsbudgeten. Fonden har inga uppdrag i anslutning till verkställandet av pensionsskyddet. Eftersom fonden inte har något pensionsansvar, saknar fonden också bestämmelser om solvens. Fondens huvudsakliga uppgift är att placera de medel som anförtrots fonden på ett lönsamt och betryggande sätt. Från fonden överförs som allmän finansiering till statsbudgeten årligen ett belopp som 2023 var 40 procent av statens årliga pensionsutgifter. Budgetöverföringen kommer att öka gradvis till 45 procent 2028. År 2024 är budgetöverföringen 41 procent.

Enligt lagen om statens pensionsfond (2006/1297) har Statens pensionsfond vuxit till sitt fulla belopp när de fonderade medlen utgör 25 procent av statens pensionsansvar. Fonden uppnådde detta mål i slutet av 2021. I och med den lagreform som trädde i kraft i april 2022 ökas budgetöverföringen med ytterligare tre procentenheter, om fonderingsgraden överstiger den lagstadgade nivån på 25 procent två kalenderår i följd. I slutet av 2023 var fonderingsgraden 22,7 procent.

År 2023 var avkastningen på fondens placeringar till verkligt värde 7,7 procent. Avkastningen på placeringarna var förvånansvärt god trots osäkerheterna på placeringsmarknaden. Den viktigaste marknadsdrivkraften var den avtagande inflationen och de därmed minskade förväntningarna på räntepolitiken. Avkastningen på aktiemarknaden dominerades av den goda utvecklingen inom

teknologiaktier i USA. Fondens genomsnittliga avkastning under de senaste tio åren har nominellt varit 5,4 procent. Marknadsvärdet på pensionsfondens placeringstillgångar uppgick vid slutet av 2023 till 22,8 miljarder euro. Av placeringarna var 40,3 procent ränteplaceringar, 53,3 procent aktieplaceringar och 8,0 procent övriga placeringar. Allokeringseffekten för derivat var -1,5 procent.

Enligt det avkastningsmål som finansministeriet bestämt ska avkastningen på fondens placeringar på lång sikt överstiga avkastningen på ett ur statens synvinkel riskfritt placeringsalternativ, det vill säga reduceringen av statens skuld. Under de senaste tio åren har avkastningen på fondens placeringar till marknadsvärde i genomsnitt varit 4,2 procentenheter större än medelkostnaden för statsskulden.

Nyckeltal		2022	2023
Placeringar sammanlagt	Mn €	21 604	22 793
Placeringarnas avkastning	%	-6,8	7,7
Verksamhetskostnader	%	0,04	0,04
Pensionsansvar	Mn €	97 000	101 000
Fonderingsgrad	%	22,4	22,7

Statens televisions- och radiofond

Syftet med statens televisions- och radiofond är att ordna finansieringen av Rundradion Ab:s verksamhet och främja televisions- och radioverksamheten.

Förvaltningsområde

Kommunikationsministeriet

Författningsgrund

Lag om statens televisions- och radiofond (745/1998)

Tillförsel av medel

Överföring av anslag från statsbudgeten

Medlens användning

Täckande av kostnaderna för den allmännyttiga verksamhet som föreskrivs i 7 § i lagen om Rundradion Ab (1380/1993), täckande av kostnaderna för förhandsprövningar enligt 6 § i lagen samt i övrigt främjande av televisions- och radioverksamheten

Direktion eller styrelse

Ingen direktion eller styrelse

Nyckeltal		2022	2023
Intäkter	mn €	0,0	0,0
Kostnader	mn €	557,3	576,5
Balansomslutning	mn €	7,3	6,7
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	0,0	0,0
Budgetöverföringar	mn €	+556,9	+575,8

+ överföringar från budgeten till fonden

– överföringar från fonden till budgeten

För täckande av kostnaderna för Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet överfördes cirka 575,8 miljoner euro från statsbudgeten till statens televisions- och radiofond. Beloppet intäktfördes i sin helhet på Rundradion Ab under 2023. Övriga kostnader enligt fondens dispositionsplan var cirka 0,7 miljoner euro. Vid slutet av året var saldot på fondens samlingskonto cirka 6,7 miljoner euro.

Kommunikationsministeriet har inte angett några operativa resultatmål för statens televisions- och radiofond. Fondens mål i euro ingår i den dispositionsplan som statsrådet har fastställt och som inte överskreds.

Genom statens televisions- och radiofond ordnas finansieringen av Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet. Fonden har ingen egen organisation, utan Transport- och kommunikationsverket svarar för dess förvaltning.

Statsgarantifonden

Syftet med Statsgarantifonden är att säkerställa att de exportgarantier, specialborgen och andra i lagen om statsgarantifonden (444/1998) avsedda förbindelser som getts av Finnvera Abp uppfylls.

Förvaltningsområde

Arbets- och näringsministeriet

Författningsgrund

Lag om statsgarantifonden (444/1998)

Tillförsel av medel

Överföring av anslag från statsbudgeten, medel som specialfinansieringsbolaget överför till fonden och avgifter som betalas för fondlån samt garantiavgifter och fordringar som återkrävs och som hänförs till ansvarsförbindelser

Medlens användning

Om det separata resultatet av exportgaranti- och specialborgensverksamheten visar förlust, används i första hand Finnvera Abp:s buffertfond för exportgaranti- och specialborgensverksamhet, i andra hand medel ur Statsgarantifonden och i sista hand moment 32.40.60.

Direktion 1.1.2023–31.12.2023

Fram till 8.3.2023 Elise Pekkala (ordf.), från och med 9.3.2023 Jaana Avolahti (ordf.), från och med 19.1.2023 Antti Makkonen, Juha Savolainen, Mia Jacobsson

Nyckeltal		2022	2023
Intäkter	mn €	5,7	4,1
Kostnader	mn €	0,1	0,1
Balansomslutning	mn €	1 117,9	1 123,9
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	0	0
Budgetöverföringar	mn €	0	0

+ överföringar från budgeten till fonden

– överföringar från fonden till budgeten

Statsgarantifonden täcker i enlighet med 5 § i lagen om statsgarantifonden Finnvera Abp:s förluster från exportgaranti- och specialborgensverksamheten (fondavgift). Fonden utgör en buffert för bolagets ansvarsstock i den händelse att det separata resultatet för exportgarantier som beviljas av bolaget och annan specialborgen som avses i fondlagen uppvisar förlust.

Statsgarantifondens kassamedel uppgick till cirka 1 109 miljoner euro vid utgången av 2023 (1 096 miljoner euro 31.12.2022). Ökningen berodde på återbetalningar enligt stabilitetsavtalen.

Resultatet av Finnveras verksamhet 2023 enligt 4 § i lagen om statsgarantifonden uppvisade ett överskott på 377 miljoner euro. Ett belopp på 349 miljoner euro enligt det beslut om fondavgift som fattades den 4 februari 2021 har inte betalats till Finnvera ur statsgarantifonden, utan finns i fondens balansräkning som skuld till Finnvera. Skulden kommer att betalas när de förlustreserveringar som gjorts i exportgarantiverksamheten och som utgör grunden för fondavgiftsbeslutet realiserar i form av ersättningar. Medlen på fondens samlingskonto var tillräckliga och inga åtgärder behövde vidtas under 2023.

Statsgarantifondens resultat 2023 uppvisade ett överskott på 4,1 miljoner euro, och det föregående året ett överskott på 5,6 miljoner euro.

Statsgarantifondens fordringar består av återkravsfordringar som uppkommit på grund av garantiersättningar som Finnvera Abp:s föregångare Statsgaranticentralen betalat. Betalningsavtalen gällande konsoliderade återkravsfordringar sträcker sig som längst till 2038. Övriga fordringar är i allmänhet oreglerade.

Utvecklingen av fondens återkravs- fordringar*		2022	2023
Återkravsfordringar	mn €	191	179
– konsoliderade fordringar	mn €	141	130
– övriga fordringar med politisk risk	mn €	49	540
– fordringar med kommersiell risk	mn €	0,6	0,6

*Statsgaranticentralens återkravsfordringar som överfördes till fonden 1.1.1999 när Finnvera Abp bildades.

Kärnavfallshanteringsfonden

Kärnavfallshanteringsfonden har till uppgift att förvara och på ett betryggande sätt placera de medel som fonden samlat in hos avfallshanteringsskyldiga och som i framtiden behövs för att sörja för kärnavfallet om de som är ansvariga för kärnavfall inte uppfyller sina skyldigheter.

Förvaltningsområde

Arbets- och näringsministeriet

Författningsgrund

Kärnenergilag (990/1987)

Tillförsel av medel

Avgifter som tas ut hos de kärnavfallshanteringsskyldiga och fondens intäkter

Medlens användning

Täckande av kostnaderna för att sörja för kärnavfallet, om de avfallshanteringsskyldiga inte uppfyller sina skyldigheter beträffande kärnavfallshanteringen

Direktion 1.1.2023–31.12.2023

Eva Liljebloom (ordf.), Mika Niemelä, Anu Sammallahhti, Jyrki Orpana och Jaana Avolahti

Nyckeltal		2022	2023
Intäkter	mn €	19	158
Kostnader	mn €	8	7
Balansomslutning	mn €	2 570	2 815
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	0	0
Budgetöverföringar	mn €	0	0

+ överföringar från budgeten till fonden

– överföringar från fonden till budgeten

Utöver den huvudfond som används för den ekonomiska beredskapen för kärnavfallshantering omfattar kärnavfallshanteringsfonden som särskild förmögenhet en så kallad forskningsfond. Dess syfte är att årligen samla in medel

hos innehavarna av atomanläggningar för utdelning till forskning i kärnsäkerhet och kärnavfallshantering.

De avfallshanteringsskyldiga är med stöd av kärnenergilagen berättigade att mot säkerheter låna 60 procent av sin fondandel i kärnavfallsfonden. Minst 20 procent kan placeras i förbindelser som finska staten har emitterat. Därtill kan minst 20 procent av fondens tillgångar placeras i annan placeringsverksamhet på ränte- och aktiemarknaden. Härvid ska placeringarna göras på ett betryggande sätt, med ändamålsenlig spridning samt så att de ger avkastning och kan realiseras. På grund av fondens natur är dess primära mål inte att generera ekonomisk vinst utan att trygga fondens tillgångar för framtiden.

Kärnavfallshanteringsfondens kalkylerade vinst var 153 miljoner euro (97,0 miljoner euro 2022) och balansräkningen vid årets slut cirka 2,815 miljarder euro (cirka 2,6 miljarder euro 2022). Fonden delade sammanlagt ut cirka 8,0 miljoner euro i forskningsmedel. Fondens medel täcker de uppskattade kostnaderna för kärnavfallshanteringen. Riskerna i fonden ansluter sig till bedömningen av säkerheterna i ovan nämnda utlåningsverksamhet och till placeringsverksamheten. Direkta konsekvenser för statens och fondens ekonomi föreligger inte.

Oljeskyddsfonden

Oljeskyddsfondens uppgift är att fungera som sekundär ersättare av skador till följd av oljeutsläpp och kostnaderna för bekämpningen av dem samt att stödja upprätthållandet av beredskapen för bekämpning av oljeskador.

Förvaltningsområde

Miljöministeriet

Rättsgrund

Lag om oljeskyddsfonden (1406/2004)

Tillförsel av medel

Oljeskyddsavgifter och överföring av anslag från statsbudgeten

Användning av medel

Ersättning av oljeskador och kostnaderna för bekämpning av dem, ersättning av kostnader för oljebekämpning och upprätthållande av bekämpningsberedskapen

Styrelse 1.11.2021–31.10.2024

Frey Nybergh (ordf.), Pasi Ryyänen, Johanna Korpi, Marko Nurmikolu, Hannu Klemola, Lauri Taro och Ida-Kaisa Kemppi (från den 12 januari 2023)

Nyckeltal		2022	2023
Intäkter	Mn €	0,0	0,0
Kostnader	Mn €	8,8	5,2
Balansomslutning	Mn €	9,2	7,4
Åtaganden utanför balansräkningen	Mn €	5,6	3,0
Budgetöverföringar	Mn €	4,0	4,0

+ överföringar från budgeten till fonden

– överföringar från fonden till budgeten

Oljeskyddsfonden ersätter i vissa fall oljeskador på land och till sjöss och kostnaderna för bekämpning av dem. Fonden ersätter de lokala räddningsverken och staten för olika kostnader i anslutning till oljebekämpning och upprätthållande av beredskapen. Vidare kan

fonden bevilja ersättningar för kostnader för att sanera mark och grundvatten som har förorenats av olja.

Oljeskyddsfonden har fått sina medel i huvudsak från intäkterna från oljeskyddsavgiften. Åren 2010–2015 togs oljeskyddsavgiften ut till tredubbel belopp i syfte att förbättra oljebekämpningsberedskapen framför allt på Finska viken. Fondens kapitalgränser höjdes fram till utgången av 2019. Under 2023 överfördes 4,0 miljoner euro från budgeten till fonden för att täcka de regionala räddningsverkens kostnader, som ska ersättas i efterhand.

De planerade gemensamma fartygsprojekten mellan de statliga myndigheterna och räddningsverken har inte gått framåt. Också det lokala räddningsväsendets anskaffningar för att förbättra beredskapen för bekämpning av oljeskador genomförs långsammare än väntat. Därför är fondens eget kapital fortfarande ovanligt stort och uppgår till 7,3 miljoner euro. Ingen oljeskyddsavgift togs ut från och med den 1 mars 2020, då oljeskyddsfondens medel översteg den övre kapitalgränsen på 10 miljoner euro. Bestämmelserna om uppbörd av oljeskyddsavgiften upphävdes och avgiften slopades helt från och med den 1 januari 2023, då lagen om en miljöskadefond utanför statsbudgeten (1262/2022) stadfästes.

År 2023 utbetalades sammanlagt 4,69 miljoner euro i ersättningar ur oljeskyddsfonden. Till det lokala räddningsväsendet utbetalades ersättning

för kostnader för bekämpning av oljeskador till ett belopp av 0,4 miljoner euro. Skadorna var små och skadevållaren okänd. Av det lokala räddningsväsendets anskaffnings- och underhållskostnader inom bekämpning av oljeskador ersattes sammanlagt 4,25 miljoner euro. Till kostnaderna för undersökning och sanering av mark- och grundvattenområden som förorenats av olja användes 0,53 miljoner euro.

Förbindelserna enligt oljeskyddsfondens förhandsbeslut uppgår till sammanlagt 3,03 miljoner euro. Merparten av besluten gäller anskaffning eller ombyggnad av oljebekämpningsfartyg och annan uppsamlingsutrustning för räddningsväsendet. Genom besluten har 0,57 miljoner euro avsatts för kostnader för sanering av oljeförorenade objekt.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

SNELLMANSGATAN 1 A, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
valtioneuvosto.fi/sv/
julkaisut.valtioneuvosto.fi

ISBN pdf: 978-952-383-597-9
ISBN tryckt: 978-952-383-604-4
ISSN pdf: 2490-0966
ISSN tryckt: 2490-0613